

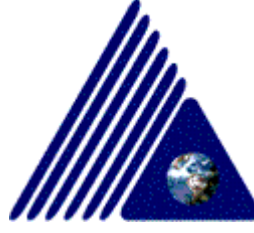
**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TÜRK - İNGİLİZ GENEL EĞİTİM SİSTEMLERİNİ KARŞILAŞTIRIP
BİR MODEL OLUŞTURMA**

Filiz AKALIN

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul – 2008

**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TÜRK - İNGİLİZ GENEL EĞİTİM SİSTEMLERİNİ KARŞILAŞTIRIP
BİR MODEL OLUŞTURMA**

Filiz AKALIN

**Danışman
Prof. Dr. Semra ÜNAL**

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul – 2008

Türk-İngiliz Genel Eğitim Sistemlerini Karşılaştırıp
Bir Model Oluşturma

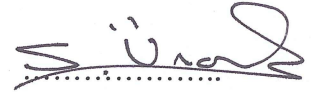
FILIZ AKALIN

ONAY

Jüri:

Tez Danışmanı

: Prof. Dr. Semra ÜNAL

Üye

: Prof. Dr. Sefer ADA

Üye

: Dr. Mustafa FARSAKOĞLU

Yüksek lisans tezi onay tarihi: ..17.103../2008

ÖNSÖZ

Günümüzde her anlamda çok hızlı bir değişim ve gelişimden söz etmek mümkündür. Bu gelişim sürecinde insan hayatını olumlu yönde etkileyen gelişimlerin ivme kazanmasında eğitim önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanın bilgiye olan gereksinimi ve bilgiye en kısa yoldan ulaşma isteği de eğitime farklı boyutlar kazandırmıştır. Dolayısıyla, bireyin bu gelişime ayak uydurabilmesini, gelişim sürecine etkili ve yapıcı bir kişi olarak katılımını sağlayacak, kısaca, bireyde çağın özelliği doğrultusunda davranış formları oluşturabilecek temel araç eğitim olarak görülebilir.

Eğitim açısından çağımız özellikleri değişik boyutlarıyla incelendiğinde bazı faktörlerin eğitimi etkilediği görülmektedir. Bu faktörler, aşırı nüfus artışı, bilginin miktar ve ayrıntı yönünden artması, eğitim ve sosyo-ekonomik ilişkiler değerinin artması, bireyin bilimsel ve teknolojik gelişmelere, değişen topluma uyum sağlamanın eğitim sorumluluğuna verilmesi, eğitime olan sosyal talebin artması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eğitim sistemini bir gelenek haline dönüştürmek isteyen, ancak bunda yeterli başarıyı yakalayamayan Türkiye Cumhuriyeti; sistemin hiyerarşik düzeni içerisinde, kolaydan zora doğru bir yol izlemektedir. Ancak, sistemin bireyleri ezberciliğe yönlendirmesinden dolayı; hiyerarşik düzen içerisinde yukarıya çıkıldıkça, bireylerin yaratıcılık özelliği körelmektedir. Zorunlu eğitim ile toplumun ihtiyacının karşılanmasını hedefleyen Türk Eğitim Sistemi, isteğe bağlı eğitimde de bunun dışına bir türlü çıkamamaktadır.

Bu yüzden, var olan eğitim sistemlerinin karşılaştırılması; sistemler arasındaki farklılıkları ortaya koymaktadır. Bu araştırma ile hem İngiliz Eğitim Sistemi, hem de Türk Eğitim Sistemi hakkında bilgiler verilerek, eğitim sistemleri arasındaki farklılıklar belirlenmiş ve bu eğitim sistemlerinin sorunlarına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

1978 yılından bu yana hayatlarını bana adayan, daima benim iyiliğim ve mutluluğum için yaşayan ; canım annem Şükran AKALIN ve canım babam İhsan AKALIN'a , çok

sevdiğim biricik kardeşlerim Yasin C. AKALIN'a ve Merve Nur AKALIN'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez konumun belirlenmesinde, araştırmamın her aşamasında bana destek ve emek veren, yardımını esirgemeyen, beni azimle çalışmaya güdüleyen, daima moral vererek kendime olan güvenimin güçlenmesini sağlayan değerli hocam; Prof.Dr. Semra ÜNAL'a teşekkürlerimi sunarım.

Şubat 2008

Filiz AKALIN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	iii
ÖZET.....	xiii
ABSTRACT.....	xv
KISALTIMA LİSTESİ.....	xvii
TABLolar LİSTESİ.....	xviii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xx
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xxi

BÖLÜM I: GİRİŞ

I.1 Problem Durumu.....	1
I.2 Problem Cümlesi.....	2
I.3 Alt Problemler.....	2
I.4 Denenceler.....	3
I.5 Sayıtlar.....	3
I.6 İlgili Araştırmalar.....	3
I.7 Araştırmanın Amacı.....	4
I.8 Araştırmanın Önemi.....	4
I.9 Sınırlamalar.....	4
I.10 Tanımlar.....	5

BÖLÜM II: METODOLOJİ

II.1 Araştırma Yöntemi.....	8
-----------------------------	---

II.2 Verilerin Toplanması.....	8
II.3. Verilerin İşlenmesi.....	9

BÖLÜM III: EĞİTİM

III.1. EĞİTİM.....	10
III.1.1. FORMAL EĞİTİM.....	12
III.1.1.1. Örgün Eğitim.....	13
III.1.1.2. Yaygın Eğitim.....	13
III.1.1.3. Algın Eğitim.....	13
III.1.2. Formal Olmayan (informal) Eğitim.....	14
III.2 EĞİTİM SİSTEMİ.....	15
III.3 KARŞILAŞTIRMALI EĞİTİM.....	16
III.3.1 Doğal Faktörler.....	19
III.3.2 Sosyal Faktörler.....	20
III.3.2.1 Demografik Faktörler.....	20
III.3.2.2 Irk Faktörü.....	20
III.3.2.3 Din Faktörü.....	20
III.3.2.4 Dil Faktörü.....	21
III.3.2.5 Politik Faktör.....	21
III.3.2.6 Ekonomik Faktör.....	21

BÖLÜM IV: İNGİLTERE

IV.1 İNGİLTERE HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	23
IV.1.1 İklimi.....	24
IV.1.2 Nüfusu.....	25
IV.1.3 Dili.....	25

IV.1.4 Tarihi.....	25
IV.1.5 Anayasal Organları.....	26
IV.1.6 Devlet Yapısı.....	26
IV.1.7 Devlet ile Kiliseler ve Dini Topluluklar.....	27

BÖLÜM V: İNGİLTERE EĞİTİM SİSTEMİ

V. 1 İNGİLTERE’NİN EĞİTİM POLİTİKASI.....	29
V.1.1 İngiliz Eğitiminin Tarihi Gelişimi.....	29
V.1.2 EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL DURUMU.....	30
V.1.3 İngiliz Eğitimi ile İlgili Yasal Esaslar.....	31
V.1.4 Okulların Akademik Yılı.....	32
V.2 İNGİLİZ EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	32
V.2.1 Ulusal Program (National Curriculum).....	32
V.2.1.1 Ulusal Programın National Curriculum) Yapısı.....	39
V.2.1.2 Okul Programı Ulusal Program.....	40
V.3 İNGİLİZ EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI.....	42
V.3.1 Okul Öncesi Eğitim (Pre – Primary School).....	43
V.3.2 İlköğretim Kademesi.....	45
V.3.3 Ortaöğretim Kademesi.....	50
V.3.3.1 Ortaöğretim Kurumları.....	52
V.3.3.1.1 Resmi Okullar (Maintained Schools).....	52
V.3.3.1.2 Çok Programlı Okullar (Comprehensive Schools).....	52
V.3.3.1.3 Gramer Okulları (Grammar Schools).....	52
V.3.3.1.4 Şehir Teknoloji Koleji (CTC).....	52
V.3.4 Yeterlilikler ve Sınıflandırma.....	55
V.3.5 Yüksek öğretim (Higher Education).....	57

V.3.5.1 Yüksek Öğretim Kurumları.....	58
V.3.5.1.1 Üniversiteler.....	58
V.3.5.1.2 Diğer Yükseköğretim Kurumları.....	58
V.3.5.1.3 İleri Eğitim Enstitüleri.....	59
V.3.5.2 Yükseköğretime Öğrenci Kabulü.....	59
V.3.5.3 Yükseköğretim Kurumlarının Yönetim ve İdaresi.....	59
V.3.6 Yaygın Eğitim.....	60
V.3.7 Kiliseye Bağlı Okullar (Piskoposluk Bölgesi ve Kilise Otoriteleri).....	61
V.3.7.1 İngiltere Kilisesi.....	61
V.3.8 Özel Öğretim ve Özel Okullar.....	62
V.3.9 Özel Şehir Teknoloji Kolejleri ve Akademiler.....	62
V.3.9.1 Şehir Teknoloji Kolejleri (CTC).....	63
V.3.9.2 Akademiler.....	63
V.3.10 Özel İleri Eğitim Enstitüleri.....	64
V.3.11 Özel Yükseköğretim.....	64
V.4 İNGİLİZ EĞİTİM ÖRGÜTÜNÜN YAPISI.....	64
V.4.1 Ulusal Düzeyde Eğitim Sisteminin Yönetimi.....	64
V.4.2 Eğitimden Sorumlu Bakanlıklar.....	65
V.4.2.1 Eğitim Bakanlığı (DfES).....	65
V.4.3 Yerel Seviyede Yönetim.....	67
V.4.3.1 Okul Düzeyinde İdare ve Yönetim.....	68
V.4.3.1.1 Okul İdaresi ve Yönetimi.....	68
V.4.3.1.1.1 Okulların Yasal Durumları.....	69
V.4.3.1.1.2 Okul Yöneticileri.....	69
V.4.3.1.1.3 Başöğretmen ve Sorumlulukları.....	70
V.5 EĞİTİM TEFTİŞİ.....	71

V.5.1 Eğitim Standartları Ofisi-OFSTED.....	71
V.5.2 Yetişkin Eğitimi Deneticiliği.....	72
V.5.3 Kalite Standartları Servisi (QAA).....	73
V.5.4 Yerel Yönetim Kurullarının – LEA’ların Teftişi.....	74
V.6 İNGİLTERE’DE ÖĞRETMENLERİN YETİŞTİRİLMESİ.....	74
V.6.1 Öğretmenlerin Hizmet Öncesi Eğitimi.....	74
V.6.1.1 Okul öncesi, İlköğretim, Ortaöğretim Okul Öğretmenleri Hizmet Öncesi Eğitimi.....	75
V.6.2 Öğretmen Yetiştirme Modelleri.....	76
V.6.2.1 İleri ve Yetişkin Eğitim Enstitüleri Öğretmenlerinin Hizmet Öncesi Eğitimi.....	77
V.6.3 Öğretmen Yetiştirme Modelleri.....	77
V.6.3.1 Yükseköğretim Öğretmenlerinin Hizmet Öncesi Eğitimi.....	78
V.6.3.2 Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi.....	79
V.6.3.2.1 Okul Öncesi, İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimi.....	79
V.6.3.2.2 İleri ve Yetişkin Eğitim Enstitüleri Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimi.....	79
V.6.3.2.3 Yükseköğretim Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimi.....	80
V.7 EĞİTİMİN FİNANSMANI.....	81

BÖLÜM VI: TÜRKİYE CUMHURİYETİ

VI.1. TÜRKİYE HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	86
VI.1.1 İklimi.....	87
VI.1.2 Nüfusu.....	88

VI.1.3 Dili.....	88
VI.1.4 Tarihi.....	89
VI.1.5 Anayasal Organları.....	89
VI.1.5.1 Cumhurbaşkanı.....	91
VI.1.5.2 Türkiye Büyük Millet Meclisi(TBMM).....	91
VI.1.5.3 Türkiye Cumhuriyet Hükümeti.....	91
VI.1.5.4 Anayasa Mahkemesi.....	92
VI.1.6 Devlet ve Din.....	93

BÖLÜM VII: TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ

VII.1 TÜRKİYE CUMHURİYETİ' NİN EĞİTİM POLİTİKASI.....	94
VII.1.1 Türk Milli Eğitiminin Tarihi Gelişimi.....	94
VII.1.2 Türk Milli Eğitimi ile İlgili Yasal Esaslar ve Temel İlkeler.....	95
VII.1.3 Türk Eğitim Sisteminde Yetki.....	97
VII.1.4 Türk Eğitim Sisteminde Denetim ve Teftiş.....	97
VII.1.5 TÜRK EĞİTİM ÖRGÜTÜNÜN YAPISI.....	97
VII.1.5.1 Milli Eğitim Bakanlığı (MEB).....	97
VII.1.5.1.1. Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat Yapısı.....	101
VII.1.5.1.2 Taşra Teşkilatı.....	104
VII.1.5.2 Yükseköğretim Kurumu(YÖK).....	106
VII.1.5.3 Türk Eğitim Sisteminde Finansman.....	106
VII.2 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	109
VII.2.1 Öğretim Kademeleri ve Okul Türleri.....	109
VII.2.1.1 Okul Öncesi Eğitim Kademesi.....	110
VII.2.1.2 İlköğretim Kademesi.....	114
VII.2.1.3 Ortaöğretim Kademesi.....	115

VII.2.1.3.1 Genel Ortaöğretim Okulları.....	116
VII.2.1.3.2 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulları.....	117
VII.2.1.4 İkinci Öğretim Yolu.....	117
VII.2.1.5 Diğer Okul Türleri.....	118
VII.2.1.5.1 Özel Eğitim Kurumları.....	118
VII.2.1.5.2 Özel Öğretim Kurumları.....	119
VII.2.2 Okula Gitme Zorunluluğu.....	120
VII.2.3 Okula Kayıt ve Kabul.....	120
VII.2.4 Öğretim Yılı ve Tatiller.....	121
VII.2.5 Okul Ücreti, Öğretim Malzemesi ve Yol Ücreti.....	121
VII.2.6 Haftalık ve Günlük Ders Saatleri.....	121
VII.2.7 Tam ve Kısmi Zamanlı Okullar.....	122
VII.2.8 Sınav ve Değerlendirmeler.....	122
VII.2.9 Yönlendirme ve Diploma Notu.....	124
VII.2.10 Olgunluk Dereceleri ve Genel Sınavlar.....	124
VII.2.10.1 İlköğretim Diploması.....	124
VII.2.10.2 Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı.....	125
VII.2.10.3 Lise Diploması.....	125
VII.2.10.4 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı.....	125
VII.2.10.5 Üniversite Diploması.....	125
VII.2.10.6 Kamu Personeli Seçme Sınavı.....	126
VII.2.11 Yabancı Çocukları.....	126
VII.3 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE OKULÖNCESİ KADEMESİ.....	126
VII.3.1 Yuva ve Kreş.....	126
VII.3.2 Anaokulu.....	127

VII.3.3 Ana Sınıfı.....	127
VII.3.4 Uygulama Sınıfı.....	127
VII.4 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE İLKÖĞRETİM KADEMESİ.....	128
VII.4.1 İlköğretim Okulları.....	128
VII.5 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE ORTAÖĞRETİM KADEMESİ.....	129
VII.5.1 Genel Ortaöğretim Okulları.....	130
VII.5.1.1 Genel Lise.....	130
VII.5.1.2 Yabancı Dil Ağırlıklı Lise(Süper Lise).....	130
VII.5.1.3 Anadolu Lisesi.....	131
VII.5.1.4 Fen Lisesi.....	131
VII.5.1.5 Anadolu Öğretmen Lisesi.....	132
VII.5.1.6 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi.....	132
VII.5.1.7 Sosyal Bilimler Lisesi.....	133
VII.5.1.8 Çok Programlı Lise.....	135
VII.5.2 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulları.....	136
VII.5.2.1 Erkek Teknik Öğretim Okulları.....	137
VII.5.2.1.1 Anadolu Teknik Lisesi.....	137
VII.5.2.2 Kız Teknik Öğretim Okulları.....	138
VII.5.2.2.1 Anadolu Kız Teknik Liseleri.....	138
VII.5.2.2.2 Anadolu Kız Meslek Lisesi.....	139
VII.5.2.2.3 Kız Meslek Liseleri.....	139
VII.5.2.2.4 Kız Teknik Liseleri.....	140
VII.5.2.3. Ticaret - Turizm Öğretim Okulları.....	141
VII.5.2.3.1. Ticaret ve Turizm Okulları.....	141
VII.5.2.3.2 Ticaret Meslek Liseleri.....	142
VII.5.2.3.3 Anadolu Ticaret Meslek Lisesi.....	142

VII.5.2.3.4	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri.....	143
VII.5.2.3.5	Anadolu İletişim Meslek Lisesi.....	143
VII.5.2.4	Din Öğretimi Okulları.....	145
VII.5.2.4.1	İmam Hatip Liseleri.....	145
VII.5.2.4.2	Anadolu İmam Hatip Liseleri.....	146
VII.5.2.5	Özel Eğitim.....	147
VII.5.2.5.1	Özel Eğitim Kurumları.....	147
VII.5.2.6	Özel öğretim.....	151
VII.5.2.6.1	Özel Okullar.....	151
VII.5.2.6.1.1	Özel Türk Okulları.....	152
VII.5.2.6.1.2	Özel Azınlık Okulları.....	152
VII.5.2.6.1.3	Özel Yabancı Okullar.....	152
VII.5.2.6.1.4	Özel Uluslar Arası Okullar.....	152
VII.5.2.6.1.5	Özel Derhaneler.....	154
VII.6	TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE YÜKSEKÖĞRETİM KADEMESİ.....	154
VII.6.1	Yükseköğretim Kurumları.....	155
VII.6.1.1	Üniversiteler.....	156
VII.6.1.2	Fakülteler.....	157
VII.6.1.3	Enstitüler.....	158
VII.6.1.4	Konservatuvarlar.....	159
VII.6.1.5	Yüksekokullar.....	159
VII.6.2	Yaygın Eğitim.....	162
VII.6.2.1	Yaygın Eğitim Kurumları.....	163
VII.7	TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME.....	165
VII.7.1	Öğretmen Yetiştirme Tarihi Gelişimi.....	165
VII.7.2	Öğretmen Yetiştirme.....	166

VII.7.2.1 İlkokullara Öğretmen Yetiştirme.....	166
VII.7.2.2 Köy Enstitüleri.....	167
VII.7.2.3 Orta Okullara Öğretmen Yetiştirme.....	167
VII.7.2.4 Liselere Öğretmen Yetiştirme.....	168

BÖLÜM VIII : SONUÇLAR VE ÖNERİLER

VIII. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	170
VIII.1 Sonuç.....	170
VIII.2 ÖNERİLER.....	173
VIII.2.1 Türk Eğitim Sistemi İle İlgili Öneriler.....	174
VIII.2.2 İngiliz Eğitim Sistemi İle İlgili Öneriler.....	176
KAYNAKÇA.....	177

EKLER

EK I. ÖZGEÇMİŞ.....	185
----------------------------	------------

ÖZET

Geçmişten günümüze kadar, insanlık tarihi üzerinde etkili olan en önemli etkenlerden birisi de; eğitimidir. “Bütün sahip olduğumuz bilginin; tecrübe ile başladığına şüphe yoktur.” diyen İ.Kant’ın eğitime göndermesinden yola çıkıldığında ve birey ekseninden toplum eksenine geçildiğinde, toplumun sahip olduğu bilginin en önemli kaynağının da; şüphesiz eğitim sistemi olduğunu söylemek mümkündür.

Bu araştırmada, yerel yönetim odaklı İngiliz Eğitim Sistemi ile merkezi yönetim odaklı Türk Eğitim Sistemi karşılıklı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Bu inceleme ve değerlendirme altında; her iki ülkenin eğitim sistemlerinin tarihsel süreçleri, eğitim sisteminin dayandığı ilkeler ve amaçlar, eğitim sistemlerinin organizasyonu, eğitimin yönetimi, denetimi ve teftişi, öğretmenlerin yetiştirilmesi, eğitim personeli ve eğitimin planlanması ve finanse edilmesi incelenmiştir.

Araştırma sekiz bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; Giriş, ikinci bölümde: Metodoloji bölümünü kapsamaktadır. Üçüncü bölüm; eğitim, eğitim sistemi ve karşılaştırmalı eğitim ile ilgili temel bilgileri içermektedir. Dördüncü bölüm; İngiltere ile ilgili genel bilgileri, beşinci bölümde; İngiliz Eğitim Sistemi ile ilgili genel bilgileri içermektedir. Altıncı bölüm; Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili genel bilgileri, yedinci bölümde; Türk Eğitim Sistemi ile ilgili genel bilgileri içermektedir. Sekizinci bölümde, elde edilen sonuçları ve önerileri içermektedir.

Araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlar:

Türk Eğitim Sistemi 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve İngiliz Eğitim Sistemi 1988 Ulusal Program esasları üzerine oturtulmuştur.

Türk Eğitim Sistemi'nde Eğitim Bakanlığı teşkilatı çok bürokratik bir yapıya sahip, İngiliz Eğitim Sistemi'nde ise Eğitim Bakanlığı teşkilatı çok bürokratik bir yapıya sahip olmayıp eğitime yön verici nitelik taşımaktadır.

İngiltere'de okul öncesinden ortaöğretime kadar okullaşma yayılmıştır. Fakat Türkiye'de zorunlu eğitim yaşındaki çocukların tamamı okullaştırılmamıştır.

Türkiye'de Eğitim Bakanlığı'nın sunduğu program doğrultusunda okullarda eğitim verilmektedir. İngiltere'de ise her okulun ulusal programı esas alarak hazırladıkları programları vardır ve öğrenci ihtiyaçlarına uygun okul programını seçerek öğretime başlanmaktadır.

İngiltere'de eğitim personelini okullar kendileri seçmekte; Türkiye'de ise sınav yolu ile atamalar yapılmaktadır.

Türkiye'de öğrenci başarısı ulusal ölçütlerle değerlendirilmeyip İngiltere'de öğrenci ulusal ölçütlerle değerlendirilmektedir.

Araştırma da; söz konusu olan eğitim sistemleri hakkında yukarıdaki sonuçlar elde edilmiş ve bu sonuçlara göre önerilerde bulunulmuştur.

Şubat 2008

Filiz AKALIN

ABSTRACT

From the past to present, one of the most important factors which is effective on human history is education. Setting out from the evaluation of I.Kant, referring to his idea “It is doubtless that all of the information, we have, starts with the experience.” and transforming from the individual axis to society axis, it is possible to say that the most important source of information that society has is doubtlessly the educational system.

This research is to examine Turkish Educational System focused on management and English Educational system focused on the local management in mutual.

Under the point of this research and evaluation: The historical survey on educational system, the principles and targets depending on educational system, the organization of education system, the method , control and inspection of education, training of teachers, educational personnels and their funds have been examined.

Research is composed of eighth sections. The first section titles;Introduction, the second section includes; Methodology parts. The third section contains education, educational system and the basic information related with comparative education. The fourth section includes general information about English ,the fifth section includes general information about English Educational System. The sixth section contains general information about The Turkish Republic, the seventh section contains general information about The Turkish Educational System. The eighth section includes results and succestions.

Results are taken at the end of the research:

Turkish Educational System has been based on the principles of the Fundamentals of National Education numbered 1739 and English Education System has been based on National Curriculum numbered 1988.

In Turkish Educational System, the organization of educational ministry has got a very bureacratic structure, but in English Educational System, they don't have this kind of structure mentioned above, on the contrary it guides the education of the country.

Starting from pre-schools to primary schools all of the area of England has been covered with schools. On the other hand all of the children who have to be at school have not been able to be sent to schools in Turkey.

In Turkey, at schools they have been using a programme conseting to the programmes of Educational Ministry. In England each school has got it's own programmes based on the National Education programme. According to the needs of the students, the best programme has been chosen and started to be prastised.

In England, schools choose it's own personnels. In Turkey this done by appointing the teachers who have got examination mentioned before.

In Turkey the students success isn't evaluated according to national criterion. In England, it is evaluated according to national criterion.

In research, upstairs results are obtained about related educational systems and suggestions are given according to these results.

February 2008

Filiz AKALIN

KISALTMALAR LİSTESİ

- AB:** Avrupa Birliği
- APK:** Araştırma-Planlama ve Koordinasyon Kurulu
- DİE:** Devlet İstatistik Enstitüsü
- DfES:** Eğitim Bakanlığı (Department for Education and Skills)
- GSMH:** Gayrisafı Milli Hasıla
- KPSS:** Kamu Personeli Seçme Sınavı
- LEA:** Yerel Eğitim Kurulları
- MEB:** Milli Eğitim Bakanlığı
- OFSTED:** Eğitim Standartları Ofisi
- ÖSYM:** Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
- ÖSYS:** Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı
- PİO:** Pansiyonlu İlköğretim Okulu
- PTA:** Öğretmen ve Öğrenci Birliği
- TÜBA:** Türkiye Bilimler Akademisi
- TÜBİTAK:** Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
- TBMM:** Türkiye Büyük Millet Meclisi
- QAA:** Kalite Standartları Servisi (Quality Assurance Agency)
- YİBO:** Yatılı İlköğretim Bölge Okulları
- YÖK:** Yükseköğretim Kurumu / Kurulu

TABLolar LİSTESİ

Tablo V.1 Key Stagelerin Öğrenci Yaş Okul Yıl Grubuna Göre Dağılımı.....	35
Tablo V.2 Ulusal Programda Yer Alan Ulusal Testlerin Dağılımı.....	37
Tablo V.3 Okul Öncesi Öğretimde Yıllara Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları	44
Tablo V.4 İlköğretim Okullarının Yaş, Aşama ve Seviyelere Dağılımı.....	47
Tablo V.5 İlköğretimde Yıllara Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	49
Tablo V.6 İlköğretimde Yıllara Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	54
Tablo V.7 İngiltere Eğitim Giderleri (Ülke Harcamaları £ milyon olarak).....	83
Tablo VII.1 GSMH ve Konsolide Bütçe İçindeki MEB Bütçesinin Yıllara Göre Payları.....	108
Tablo VII.2 Okul Öncesi Eğitim Yıllara Göre Okullaşma Oranları	112
Tablo VII.3 Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alan Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı	113
Tablo VII.4 Öğretim Kademelerine Göre Kurum, Öğrenci ve Öğretmen Dağılımı.....	116
Tablo VII.5 Türk Milli Eğitim Sistemindeki Not ve Puan Aralığına Göre Değerlendirme.....	123
Tablo VII.6 Genel Ortaöğretim Kurumlarının Türlerine Göre Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....	134
Tablo VII.7 Erkek Teknik Öğretim Okullarının Türleri, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....	137
Tablo VII.8 Kız Teknik Öğretim Okullarının Türleri, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....	140

Tablo VII.9 Ticaret ve Turizm Öğretim Okullarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	144
Tablo VII.10 Din Öğretimi Okullarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	146
Tablo VII.11 Özel Eğitimde Okul,Öğrenci ve Öğretmen Sayıları	150
Tablo VII.12 “2000-2001” yılında Özel Öğretim Kurumları.....	153
Tablo VII.13 Yüksek Öğretim Kurumlarının Yıllara Göre Okullaşma Oranları	160
Tablo VII.14 Yükseköğretim Kurumlarında Yıllara Göre Öğrenci ve Öğretim Elemanı Sayıları.....	161
Tablo VII.15 Yaygın Öğretim Kurumlarının Türleri, Kursiyer ve Öğretmen Sayıları.....	164

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik V.1 Yıllara Göre Okul Öncesi Öğretimde Okul Öğrenci ve Öğretmen	45
Grafik V.2 Yıllara Göre İlköğretimde Okul Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları.....	50
Grafik V.3 Yıllara Göre Orta Öğretimde Yer Alan Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları	55
Grafik V.4 Eğitim Harcamalarının Yıllara ve Eğitim Kademelerine Göre Dağılımı	85
Grafik VII.1 GSMH ve Konsolide Bütçe İçindeki MEB Bütçesinin oranları.....	109
Grafik VII.2 Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yıllara Göre Okullaşma Oranları.....	113
Grafik VII.3 Okul Öncesi Eğitimde Yer Alan Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı	114
Grafik VII.4 Genel Ortaöğretim Kurumlarının Okul Türleri , Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....	135
Grafik VII.5 Erkek Teknik Öğretim Okullarının Türleri, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....	138
Grafik VII.6 Kız Teknik Öğretim Türleri, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları	141
Grafik VII.7 Ticaret ve Turizm Öğretim Okullarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	145
Grafik VII.8 Din Öğretimi Okullarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	147
Grafik VII.9 Özel Eğitimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları	151
Grafik VII.10 “2000-2001” yılında Özel Öğretim Kurumları	153

Grafik VII.11 Yükseköğretim Kurumlarının Yıllara Göre Okullaşma Oranı(% olarak).....	161
Grafik VII.12 Yükseköğretim Kurumlarında Yıllara Göre Öğrenci ve Öğretim Elemanı Sayıları.....	162
Grafik VII.13 Yaygın Öğretim Kurumlarının Türleri, Kursiyer ve Öğretmen Sayıları.....	165

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil V.1 İngiliz Eğitim Sisteminin Yapısı.....	42
Şekil VI.1 Türkiye Cumhuriyeti Anayasal Organları.....	90
Şekil VII.1 Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat Şeması.....	100
Şekil VII.2 MEB Taşra Örgüt Şeması.....	105

BÖLÜM I

GİRİŞ

I.1 Problem Durumu

Eğitim, insanlığın doğuşundan beri daima olagelmış ve insanın öğrenme yeteneği ve ihtiyacı ile başlamıştır. Günümüzde uygarlık düzeyi ne olursa olsun her toplumda da süregelmektedir.

İçerik olarak eğitim, yeni kuşakların, toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etmek etkinliği; süreç olarak eğitim, önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir (Oğuzkan,1993,s.46).

Hızla gelişen teknolojinin ekseninde, günümüz dünyasında bir küreselleşme yaşanmaktadır. Kıtalararası ülkelerde yaşayan insanlar, birbiri ile çok rahat ve hızlı iletişim sağlayabilmektedir. Her şeyin bu kadar hızlı olduğu bir dünyada, bir toplumun kendi öz yapısını korumasını ve diğer toplumlardan daha güçlü olmasını sağlayan en önemli etken eğitimidir.

Toplumsal değişmeyi; L.White teknoloji, K.Marx ekonomi,M. Weber de ideoloji ve inanç sistemi ile açıklamaktadır. Ancak, insanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar toplumsal değişimin temelinde bulunan en önemli toplumsal kurum; eğitimidir(<http://www.eğitim.aku.edu.tr>).

Her ülke kendi şartları ve ideolojisine uygun bir eğitim sistemi oluşturmuştur. Eğitim sistemi toplumun çözülmesine, bütünlüğüne ve gelişimine etki etmektedir. Bu etkiden olumlu yararlanabilmek için ülkeler farklı ülkelerdeki eğitim sistemlerini analiz ederek kendi eğitim sorunlarına geniş bir perspektif içinde çözüm yolları aramalıdır. Ülkeler eğitim ile ilgili sorunlarını, eğitimine etki eden faktörleri ve nedenlerini anlayabilmek ve eğitimde bunları sağlayabilmek için başka ülkelerdeki eğitim sistemleri, eğitim yöntemleri ve uygulamalarını araştırmak durumundadır. Bunun yanında, insanların kültür anlayışını

genişletilebilmek, uluslar arası iletişimi ve anlayışı sağlayabilmek için de farklı ülkelerin eğitim sistemleri incelenmelidir(Lauwerys, Neff ve Varış,1979,s.5).

Tarihi süreç içinde, değişik yollardan biri ile mücadele eden toplumlar; günümüzde işlevsel açıdan eğitimin döner sermayesi olan beyin gücüne verdikleri önemi ile ön plana çıkmaktadırlar. Beyin gücüne önem veren toplumlarda, kendi eğitim sistemlerinin kalitesini ve verimini arttırmak için sürekli arayış içinde olmaktadır. Özellikle eğitimde kalitenin ve verimin gelenekselleşmesi; eğitim sisteminin işlerliği ve oturmuşluğu ile doğrudan bağlantılıdır.

Bu araştırma ile; farklı költürlere ve sosyal yapılara sahip iki ülkenin eğitim sistemi karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

Merkezi devlet yapısında olan Türkiye ise; kendine özgü bir eğitim sistemiyle toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılamak, bilim ve araştırma için gereken önemi göstermek ve uluslar arası arenaya girebilmek için farklı politikalar üretmeye çalışılmaktadır.

Eğitim sistemleri farklı politikalar üzerine kurulu olan ve eğitim sistemine bakış açılarında farklılıklar bulunan bu iki ülke; eğitim sistemlerinde karşılaştıkları sorunlarla da farklılıklar arz etmektedir.

I.2 Problem Cümlesi

Türk – İngiliz Genel Eğitim Sistemleri karşılaştırılarak nasıl bir model oluşturulabilir?

I.3 Alt Problemler

1. Türk ve İngiliz Eğitim Sistemlerinin amaç ve ilkeleri nelerdir?
1. Türk ve İngiliz Eğitim Sisteminde eğitim politikalarının hazırlanmasında farklılıklar var mıdır?
2. Türk ve İngiliz Eğitim Bakanlıklarının örgüt yapısı nasıldır?
3. Türk ve İngiliz Eğitim Sistemlerinde eğitim kademelerinin düzenlenişi nasıldır?
4. Türk ve İngiliz Eğitim Sisteminin yönetim sistemi nasıldır?
5. Türk ve İngiliz Eğitim Sisteminde eğitimin denetim ve teftişi nasıl yapılmaktadır?

6. Türk ve İngiliz Eğitim Sistemi nasıl finanse edilmektedir?
7. Türk ve İngiliz Eğitim Sisteminde eğitim personeli ve öğretmenler nasıl yetiştirilmektedir?
8. Türk ve İngiliz Eğitim Sistemleri karşılaştırılarak her iki sisteminde nasıl iyileştirilebileceğine ilişkin öneriler neler olacaktır?

I.4 Denenceler

1. Türk ve İngiliz Eğitim Sistemlerinin amaç ve ilkeleri farklılık gösterir.
2. Türk ve İngiliz Eğitim Sisteminde eğitim politikalarının hazırlanması farklılık gösterir.
3. Türk ve İngiliz Eğitim Bakanlıklarının örgüt yapısı farklılık gösterir.
4. Türk ve İngiliz Eğitim Sistemlerinde eğitim kademelerinin düzenlenişi farklılık gösterir.
5. Türk ve İngiliz Eğitim Sisteminin yönetim sistem farklılık gösterir.
6. Türk ve İngiliz Eğitim Sisteminde eğitimin denetim ve teftişi farklılık gösterir.
7. Türk ve İngiliz Eğitim Sisteminin finanse edilmesi farklılık gösterir.
8. Türk ve İngiliz Eğitim Sisteminde eğitim personeli ve öğretmenlerin yetiştirilmesi farklılık gösterir.
9. Türk ve İngiliz Eğitim Sistemlerinin birbirleriyle ilişkilendirilerek model oluşturulması.

I.5 Sayıtlar

1. Literatür ve internet taraması sonucunda elde edilen veriler, uzman kişiler tarafından incelenmiştir.
2. Seçilen veriler, araştırma alanını temsil edebilecek niteliktedir.
3. Ulaşılan literatür araştırmayı aydınlatacak niteliktedir.

I.6 İlgili Araştırmalar

Karşılaştırmalı eğitim alanı diğer alt alanlarıyla kıyaslandığında ülkemizde daha az gelişim gösterdiği görülmektedir. Bu alanda yayın sayısı oldukça sınırlı olup, birkaç araştırma ve kitaptan oluşmaktadır. Bu konuda yayınlanan kitaplar genellikle karşılaştırmalı eğitim bilimi hakkında bilgi vererek özellikle gelişmiş ülkelerin eğitim

sistemlerini kısa açıklamaktadır (Demirel,2000; Türkoğlu,1998; Ültanır,2000; Erdoğan, 2003).

I.7 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; Türk ve İngiliz Eğitim Sistemlerini ağırlıklı olarak yatay yaklaşım yoluyla inceleyerek, her iki eğitim sisteminin tanıtılmasını, eğitim sistemleri arasındaki farkların belirlenmesini ve bu konu ile ilgili karşılaştırmalı eğitim alanında katkıda bulunulmasını sağlamaktır.

Araştırma sonucunda, Türk ve İngiliz Eğitim Sistemleri arasındaki farklılıkların neler olduğu belirlenmeye çalışılmış ve eğitim sistemlerini etkileyen etkenlerle ilgili önerilerde bulunulmuştur.

I.8 Araştırmanın Önemi

Günümüzde ölkeler arasındaki sınırlar ne kadar belirgin olursa olsun, insanlar arasındaki sınırların ortadan kalkması sonucu; özellikle toplumsal bir kurum olan eğitim büyük önem kazanmıştır. Teknolojinin hızla gelişmesi, insanlar arasındaki iletişim imkanlarının artması, dünyanın giderek küçülmesi ve küreselleşme kavramının insanların hayatında daha etkin rol oynaması gibi gelişmeler; eğitim sistemlerinin eleştirel bir yaklaşımla incelenmesi ve geliştirilmesi isteğini ortaya çıkarmaktadır.

Bu araştırma ile Türk ve İngiliz Eğitim Sistemlerinin bilinmesi ve incelenmesinin; hem iki ölkenin eğitim sistemlerinin tanıtılması,hem de iki öлке eğitim sistemleri arasındaki farklılıkların ortaya konulması açısından önemi bulunmaktadır.Bu alanda elde edilecek olan bulguların; bu konuda yapılacak olan çalışmalara yardımcı olacağı düşünölmektedir.

I.9 Sınırlamalar

Bu araştırma;

1. Türk Genel Eğitim Sistemi ile İngiliz Genel Eğitim Sistemi hakkındaki bilgileri kapsamaktadır.

2. Bu iki ülkenin okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim kademelerini ve bu kademelerin eğitim faaliyetlerini kapsamaktadır.
3. Söz konusu olan ülkelerin Milli Eğitim Bakanlıklarına bağlı, resmi nitelik taşıyan örgün eğitim kurumlarını kapsamaktadır.
4. 2007-2008 yılında yapılan bu araştırmanın bulgular ve yorumlar bölümündeki sayısal veriler; son 5-10 yıl içerisindeki verileri kapsamaktadır.

I.10 Tanımlar

Bölüm: Amaç, kapsam ve nitelik yönünden bir bütün teşkil eden, birbirini tamamlayan veya birbirine yakın bilim ve sanat dallarından oluşan; fakültelerin ve yüksek okulların eğitim öğretim , bilimsel araştırma ve uygulama bilimidir.

Dikey Yaklaşım: Karşılaştırmalı eğiti alanında eğitim sistemlerinin tarihi evrimi izlenerek yapılan araştırma yöntemidir(Ültanır,2000,s.24).

Enstitü: Üniversitelerde ve fakültelerde birden fazla benzer ve ilgili bilim dallarında lisans üstü eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapan birimdir.

Fakülte: Yüksek düzeyde eğitim- öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine enstitü, yüksek okul ve benzeri kuruluşlar bağlanabilen bir yüksek öğretim kurumudur.

İlköğretim: İlköğretim kurumları 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.

İkinci Öğretim Yolu: Eğitim Sistemlerinde , zorunlu eğitimden sonra; eğitimine devam etmeyen ya da edemeyen kişilere, ücretsiz ve masrafsız olarak ikinci bir eğitim şansının daha tanınmasını içermektedir(Horstkotte, 2002 s.7).

İkili Eğitim: bir gün içerisinde, sabah ve öğleden sonra olmak üzere yarım günlük öğretim programları uygulayan okullar için kullanılmaktadır(<http://www.meb.gov.tr>).

Karşılaştırmalı Eğitim: Farklı kültürlerde ve memleketlerde, iki ya da daha fazla eğitim sistemini teorik ve pratik anlamda, farklılık ve benzerlikleri ile inceleyen bir araştırma alanıdır(Türkoğlu;1984,s.18).

Lisans: Orta öğretime dayalı en az sekiz yarıyıllık bir programı kapsayan yüksek öğretimdir.

Lisans üstü:Yüksek lisans,doktora ve tıpta uzmanlık eğitimini kapsayan terimlerden oluşur. Yüksek lisans tezli ve tezsiz olmak üzere ikiye ayrılır:

Tezli yüksek lisans;bir lisans öğretimine dayalı, eğitim – öğretim ve araştırmayı içeren en az iki yarı yıllık ders ve daha sonra tez çalışmasını izleyen bir yüksek öğretimdir.

Tezsiz yüksek lisans;öğrenciye mesleki konularda derin bilgi kazandırmak ve mevcut bilginin uygulamada nasıl kullanılacağını göstermektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı(MEB):Türkiye’de eğitim hizmetlerinin, devlet adına gerçekleştirme görevini üstlenen kurumdur (Kavak,2003,s.26).

Ortaöğretim: Temel eğitime dayalı en az üç yıllık öğrenim veren: genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar.

Ön lisans: Orta öğretime dayalı, en az dört yarıyılık bir programı kapsayan, ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya bir lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden bir yüksek öğretimdir.

Öğretmen Okulu: Değişik okullara öğretmen yetiştirmek üzere açılan ve dereceleri ile programları arasında amaçlarına göre ayrılık gösteren meslek okullarına verilen addır.

Öğretmen Yetiştirme: Öğretmen eğitimiyle uğraşan bir okul ya da üniversitenin belli programlara uyarak gördüğü iştir.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM): Türkiye’de, yükseköğretim kurumlarına öğrenci alınması amacıyla sınavları hazırlayan ve yapan, öğrenci adaylarının yükseköğretim kurumlarına yerleştirilmesini sağlayan bir kuruluştur(<http://www.yok.gov.tr>).

Özel Eğitim Kurumları: Herhangi bir fiziksel, zihinsel vb. engeli ya da özrü bulunan çocukların eğitimini sağlamak amacıyla açılan kurumlardır (Ercan,1991,s.15).

Özel Öğretim Kurumları(Özel Okullar): Eğitim Sistemlerinde mevcut devlet okullarına alternatif olarak açılan, genellikle özel girişimciler ya da özel dernek, vakıf gibi kurumlar tarafından açılan ve finanse edilen ücretli öğretim kurumlarıdır (Broos, 1997, s.131).

Sınavsız Geçiş Projesi: Türkiye’de 2002 yılında uygulamaya konulan bu proje kapsamında, mesleki ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilere; başarı durumlarına ve alanlarına göre meslek yüksekokullarında, yükseköğretim yapma imkanı verilmektedir(Akpınar,2003,s.11).

Üniversite: Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma yayım yapan; fakülte, enstitü, yüksek okul ve benzeri kuruluş ve birimlerinden oluşan bir yüksek öğretim kurumudur(<http://www.yok.gov.tr>).

Yarıyıl (sömestr) Öğretim Dönemi: Bir öğretim yılının ayrıldığı dönemlerdir(<http://www.meb.gov.tr>).

Yatay Yaklaşım: Karşılaştırmalı eğitim alanında, eğitim sistemlerinin tüm unsurlarını; ayrı ayrı ve birlikte inceleyerek yapılan araştırma yöntemidir (Ültanır,2000,s.24).

Yükseköğretim Kurumu (YÖK): Türkiye’de yükseköğretim kurumlarından sorumlu olan ve bu kurumlar ile ilgili faaliyetlerin yapılmasını sağlayan kurumdur

Yüksek Okul:Belirli bir mesleğe yönelik eğitim öğretime ağırlık veren bir yüksek öğretim kurumudur.

Yüksek Öğretim: Ortaöğretime dayalı en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar ([http://www.yok.gov .tr](http://www.yok.gov.tr)).

BÖLÜM II

METODOLOJİ

II.1 Araştırma Yöntemi

Bu araştırma; niteliksel veri toplamaya yönelik olup Türk ve İngiliz Genel Eğitim Sistemlerini karşılaştırmayı hedeflemiştir. Eğitim sistemlerinin karşılaştırılmasında; yatay ve dikey olmak üzere; iki tür yaklaşım kullanılmıştır.

Araştırmada; ağırlıklı olarak yatay yaklaşım kullanılmıştır.

Yatay yaklaşıma göre; iki ülkenin okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim kademeleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Genel olarak; birbiriyle karşılaştırılabilir türden olguların karşılaştırılması sonucunda, belirli görüş açıları ya da ölçütlere göre değerlendirme yapılarak, bunlar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar saptanmıştır.

Ülkelerin eğitimde yaşadıkları sorunların daha iyi anlaşılabilmesi için, sosyal faktörler göz önüne alınmaya çalışılmıştır.

Bu faktörlerden kaynaklanan sorunlarla eğitim arasındaki ilişkilere de dikkat edilmeye çalışılmış ve sorunlarla ilgili sayısal bulgulara da yer verilmiştir.

II.2 Verilerin Toplanması

Türk ve İngiliz Genel Eğitim Sistemlerini karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlayan bu araştırmada; veri toplama aracı olarak konu ile ilgili kişi ve kurumlar tarafından yazılmış yazılı kaynaklardan, olgusal nitelikte verilerden yararlanılmıştır.

Araştırmada yararlanılan veriler; literatür taraması yapılarak elde edilmiştir. Ayrıca modern iletişim araçları ve internet ağı üzerinden sunulan veriler de bu araştırmada kullanılmıştır.

II.3 Verilerin İşlenmesi

Bu araştırma; alanla ilgili literatürün taranmasına, internette yapılan araştırmalara ve ilgili kişilerle yapılan görüşmelere dayandırılmıştır. Bu şekilde elde edilen veriler, bilgisayar ortamına geçirilmiş ve ülkelere göre ayrı ayrı gruplandırılmıştır.

Sonraki aşamada ise; bu veriler düzenlenerek, çalışma alanı ile ilgili olanları birleştirilmiş, yeterli görülmeyen, güncelliğini kaybetmiş ya da tartışılabilir nitelik taşıyan veriler, araştırmada kullanılmıştır.

Karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan pek çok araştırmada olduğu gibi, bu araştırmanın da bulgular ve yorumlar bölümünde ulaşılan verilerin, sistemli ve kontrollü bir şekilde verilmesine çalışılmış, sonuç ve öneriler bölümünde ise her iki ülkenin eğitim sistemleri ile ilgili öneriler getirilmiştir.

BÖLÜM III

EĞİTİM

III.1 EĞİTİM

Literatürde eğitim kavramı hakkında farklı tanımlamalar yapılmıştır.

Osmanlıca “terbiye” kavramında karşılık bulan eğitim; Batı dillerinde “educare” beslemek, “educario” geliştirici ortam hazırlamak, “educere” ise yükseltmek yukarı kaldırmak anlamına gelmektedir.

Kişinin zihni,bedeni,duygusal,toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi, ya da ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler,davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür.

Eğitimin geniş bir alan olması yüzünden değişik yönlerden görülmesi, bu görünüşe göre de değişik tanımların yapılması doğaldır. Değişik kaynaklarca yapılan eğitim tanımları iki kümede toplanabilir. İçerik tanımları ve süreç tanımları içerik tanımları eğitim kime, niçin verilebileceğini ona neler kazandıracakını ad vererek gösterirken; süreç tanımları eğitimin oluşumunu anlatan tanımlardır.

Eğitim Dewey’e gelinceye kadar tarih boyunca değişik eğitim felsefesi görüşlerini ortaya koyanlar ve onların izinden gidenler tarafından, kendi görüşlerine uygun biçimlerde tanımlana gelmiştir. Bütün bu tanımlar, eğitimin ne olduğunu değil belli felsefi görüşlerin eğitimden ne beklediğini yansıtmaktadır

E.Durkheim’e göre eğitim henüz toplumsal hayata hazırlanmayan, üzerinde yetişkin kuşakların uyguladığı bir faaliyettir (Tezcan, 1991, s.6 -7).

Dewey’den sonra gelenler, onun 1920’lerde ortaya koyduğu eğitimle ilgili bu görüşlerini işleyerek eğitimlerin süreç olarak daha iyi anlaşılır tanımlarını yapmaya çalışmışlardır. Örneğin, Preston, eğitimin görevi, “ bireyin etrafında, gelişmesinin her aşamasında, istedik tepkileri ve umulan değişimleri en iyi biçimde oluşturabilecek bir çevre

düzenlemektir” demiş: Tyler ise, eğitimin, “bireylerin davranış örüntülerini değiştirme süreci,” olduğunu söylemiştir (Fidan,1996,s.8).

Yeryüzünde yaşayan insanlar, birbirleriyle rahat ve hızlı bir şekilde iletişim sağlayabilmektedir. Her şeyin süratle gelişip değişmekte olduğu bir dünyada hayat süren toplumların, kendi öz kültürünü koruyabilmesinde ve daha güçlü bir duruma gelebilmesindeki en önemli faktör yine eğitimidir.

Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır.bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi,beceri,tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Tam da bu noktada eğitimin aynı zamanda bir “kültürleme” aygıtı olduğu akla gelmektedir.

Toplumbilimi (sosyoloji)’ nin en temel kavramlarından biri olan “kültürleme” ya da popüler ifadesi ile “sosyalizasyon” (toplumsallaşma) ; bir toplumun üyesi olan – olacak insanoglunun üyesi olduğu toplumunun kültürel öğelerini öğrenmesi sürecidir.İnsanın kişilik yapısı büyük ölçüde içinde doğduğu ve yetiştiği kültür tarafından belirlenir.her toplum kendi kültürünün özelliklerini yeni kuşaklara aktarır.Toplumun, bireyleri kendi kültürünün istek ve beklentilerine uyacak şekilde etkilemesi ve değiştirmesine “kültürleme” denir(Güvenç,1972,s.35).

Toplumsallaşma süreci, doğuştan başlayarak tüm yaşam boyu süren uzun bir dönemi kapsar. Bu süreç aracılığıyla birey, bir kişilik kazanmaktadır.Başka bir deyişle, toplumsallaşma, belirli bir toplumun davranış kalıplarını kişiliğine mal ederek o topluma ait bir birey durumuna gelişi olayıdır.

Durkheim’in eğitim’i “daha yaşlı kuşakların henüz toplumsal yaşama hazır duruma gelmemiş kuşaklar üzerindeki eylemi” olarak tanımlayışı da bir anlamda toplumsallaşmayı ifade etmektedir (Tezcan,1997, s.7-8).

Kültürleme ailede, sokakta, işyerinde her türlü seremoni ve merasimde bilinçli ya da bilinçdışı kendiliğinden oluşan ve bireysel olan öğrenmeleri de kapsar (ki eğitimciler kültürlemenin bu kısmını “informal”; amaçlı olarak yapılanını ise “formal eğitim” olarak adlandırırılar). Kültürlemenin amaçlı olarak yapılan kısmı eğitimidir.Bu nedenle, eğitim “kasıtlı kültürleme süreci” olarak da tanımlanmaktadır.

Ülkemizde de eğitimin tanımı son 20-25 yıldır Batı dünyasındaki davranışçılık akımına uygun olarak yapılmaktadır. Ertürk eğitimi “bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.” diye tanımlıyor(Büyükkaragöz ve Çivi,1997,s.34).

Yukarıdaki açıklamalardan anlaşıldığına göre eğitim, birey ile onun yaşadığı sosyal çevre arasında oluşan bir süreçtir.

Eğitimi toplumsal açıdan ele alacak olursak, ilk insandan günümüze kadar süregelen tarihi süreç göz önüne alındığı zaman; “Toplumlar;tarımdan sanayie, tekil toplumdun çoğulcu topluma, kapalı toplumdun açık topluma, monarşik ya da teokratik yönetim biçiminden demokratik yönetim biçimine, kapalı ekonomiden açık Pazar ekonomisine geçme” gibi farklı değişim süreçleri göstermişlerdir(Ünal ve Ada,2000,s.6).

III.1.1 FORMAL EĞİTİM

Formal eğitim; amaçlı eğitimidir,önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde planlı olarak yapılır ve öğretim yoluyla gerçekleştirilir. Okullardaki eğitim formaldır. Eğitim süreci öğretmen tarafından planlanır,uygulanır ve izlenir. Bitinceye kadar da özel bir çevre içinde kontrollü olarak yürütülür. Bu süreç bazı aşamalarında ve sonunda değerlendirmeye tabi tutulur.

Okul dışında da formal eğitimden söz edebiliriz. Okul dışı formal eğitim sürecinin okullardakinden farkı, kısa süreli olması, öğrencilerin yaşlara göre gruplandırılmaması, ihtiyaç duyuldukça yapılması ve belli konularla sınırlandırılmasıdır.her ikisi de süreç olarak aynı özellikleri taşır. Okul dışı formal eğitim, okul eğitimini tamamlamak ve insanları yaşam botu eğitmek gibi işlevleri yerine getirir.

Okul dışında endüstri, tarım ve hizmet alanlarında kişileri bir mesleğe hazırlamak, meslekte ilerlemelerini sağlamak ve her gün ortaya çıkan mesleki yenilikleri öğretmek amacıyla yapılan öğretim etkinlikleri, halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar,asker yetiştirme formal eğitim çeşitlerindedir.

Eğitimin amacı ve biçimine göre, eğitim sistemi; örgün, yaygın ve algın eğitim olmak üzere olarak üç genel kategoriye ayrılmakta, bunlar birbirlerini belirli derecelerde etkilemekte ve tamamlamaktadırlar (Ünal ve Ada, 1999,s.5).

III.1.1.1 Örgün Eğitim

Okullarda yapılan eğitimdir.Planlı programlı ve düzenlidir Belli yöntemlere göre verilen eğitimdir.Belli bir yaş grubundaki bireylere, Milli Eğitimin amaçları doğrultusunda hazırlanmış eğitim programları ile bir kurum olarak okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimdir (Ünal ve Ada.1999,s.6).

Örgün eğitim,okul öncesi eğitimi, temel eğitimi, orta ve yüksek öğretim kurumlarını kapsar. Bu eğitim sisteminde hiyerarşik bir düzen vardır ve bir üst eğitim kurum, bir alt eğitim kurumuna dayanır. Örgün eğitim sisteminde,zorunlu olan temel eğitimin dışındaki öğrenim basamakları isteğe bağlıdır. Örgün eğitim genellikle mesleğine yönelik programlara ağırlık vermekle birlikte, genel lise gibi bir üst öğrenim kurumuna öğrenciyi hazırlamaya yönelik programlara da uygulanmaktadır.

III.1.1.2 Yaygın Eğitim

Yine örgün eğitim gibi planlı ve programlıdır. Tek fark, her yaş kademesine açık bir öğretimin olmasıdır. Oysa ki örgün eğitim yaş ile sınırlandırılmıştır.Daha çok örgün eğitim imkanlarından hiç yararlanamayanlarla, okuldan erken ayrılmak durumunda kalmışların, mesleki alanlarda daha yeterli olmak istemeleri için alınan eğitimdir.Halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar, pratik sanat okulları ile resmi ve özel kurum ve işyerlerinde hizmetiçi eğitim çalışmaları yaygın eğitim olarak nitelendirilir. Yaygın eğitim örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Milli eğitim temel kanununa göre yaygın eğitim, eğitim sisteminin iki çenedinden biri olacak denli önemlidir.

III.1.1.3 Algın Eğitim

Hem formal hem de informal özellik taşıyan algın eğitim ; geleneksel eğitim kurumları dışında, bireylere bilgi-beceri kazandıran kaynaklar vasıtasıyla gerçekleşmektedir (Ünal ve Ada,1999,s.7).

Algın eğitim geleneksel örgütlü eğitim kurumları dışında , bireylere bilgi veren canlı cansız kaynaklar bu kapsam içinde değerlendirilebilir. Televizyon, radyo, gazete ya da diğer kişi, gruplar etkileşim sonucunda, bilgi kaynaklarımızı oluşturmaktadır. Çağdaş toplumlarda, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte algın eğitim, medya e halkı bilgilendiren kurumlar aracılığıyla hızla yayılmaktadır. Algın eğitim, nesilden nesle değerlerin, yeteneklerin ve kültür normlarının geçmesini sağlamaktadır. Genellikle birey, çoğu zamanda farkında olmadan bir takım bilgiler kazanmakta ve de eski davranışlarını değiştirmektedir (Ünal ve Ada ,2004).

Karşılıklı eğitimi esas alan eğitimin kaynakları olarak; radyo, televizyon, gazete, video, bilgisayar gibi kitle iletişim araçlarıyla, aile içi ve toplumsal ilişkileri değerlendirmek mümkündür(Ada,2002,s.6).

III.1.2 Formal Olmayan (informal) Eğitim

İnformal eğitim yaşam içinde kendiliğinden oluşan bir süreçtir. Amaçlı ve planlı değil, gelişigüzel ya da rastgeledir denebilir. Kişi karşılaştığı durum ve içinde bulunduğu grubun üyeleriyle etkileşimde bulundukça farkında olmadan yeni şeyler öğrenir. Formal olmayan eğitimin iki önemli öğrenme yolu gözlemek ve taklit etmektir. Çocuklar arkadaşlarıyla oynarken, gençler akran grupları içinde birbirleriyle etkileşirken yardımlaşmayı, dayanışmayı, işbirliği yapmayı, kurallara uymayı, grup değerlerini benimsemeyi ve uymayı öğrenirler ve toplumsallaşırlar (sosyalleşmek). Bu tür öğrenmeler ailede, sokakta, işyerinde, televizyon önünde, bilgisayar başında, okulda sınıflarda, koridorlarında ve bahçesinde, kısaca yaşam içinde kendiliğinden meydana gelir.

İnformal eğitim sürecinde insanlar arzu edilmeyen ve zararlı alışkanlıkları da edinirler.Kavga etmek, sigara içmek, sınıfta şamata çıkarmak, öldürücü ve yaralayıcı silah ve araç taşımak vb. bunlara örnek olarak verilebilir.

Çok küçük ve ilkel toplumlarda eğitim bütünüyle “informal” yollarla gerçekleştirilir. Örneğin ülkemizin herhangi bir köyünde yaşayan çocuk tarım veya hayvancılıkla ilgili beceri ve davranış kalıplarını günlük yaşantısı içerisinde büyüklerini gözleyerek, taklit ederek, yaparak ver yaşayarak öğrenir. Aslında okul bünyesinde derslerde sadece konu

alanı ile ilgili bilgiler ve uygulamalar değil öğretmen davranışları, düşünüş biçimleri ve değerleri de bir şekilde öğrencilere aktarılmaktadır.

Toplumlar büyüyüp geliştikçe informal eğitim süreci bireylerin yetiştirilmesinde yeterli olmamış ve planlı ve formal eğitim mekânları olan okullar kurulmuştur.

Yukarıda özelliklerini açıklamaya çalıştığımız formal ve informal eğitim süreçleri toplumda birbirinin yanında ve çoğu zaman iç içe olarak işlevlerini sürdürürler. Bazı durumlarda formal bazılarında ise formal olmayan süreçler daha baskındır. Her iki sürecin iç içe bulunduğu ve eğitimin yarı formal bir özellik taşıdığı yerler de vardır (<http://tebesirtozu.blogcu.com/> erişim :8.03.2007.Saat: 22.26).

III.2 EĞİTİM SİSTEMİ

Eğitim sistemi, modern devletin (refah devletinin) sağlık sistemi gibi temel taşlarından birisidir. Toplumdaki eşitsizlikleri azaltmak, yani fırsat eşitliğini sağlamak amaç edinildiğinde, ilk müdahale edilmesi gereken alanlardan birisi eğitim sistemidir. Eğitim sisteminin fırsat eşitliğini sağlama amacı doğrultusunda düzenlenmesi sosyal-ekonomik alanda önemli sonuçları olacaktır.

İnsanlık tarihi üzerinde etkili olan faktörlerden en önemlisinin eğitim olduğu bilinmektedir. Nitekim, Immanuel Kant, toplumun sahip olduğu bilginin en önemli kaynağının eğitim sistemi olduğunu belirtmektedir (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/> erişim: 11.03.2007. saat 18.15).

Toplumsal, felsefi, psikolojik, ekonomik ve yönetsel temeller üzerine kurulmuş olan bir eğitim kurumu, toplumun her üyesi üzerinde önemli bir ölçüde ve güçlü bir şekilde etkisini gösterir. Bu eğitim kurumunun oluşturduğu en etkili toplumsal birim ise eğitim sistemidir (Başaran, 1984,s.199).

Eğitim Sistemi; demokratik , çağdaş, bilimsel, laik ve karma bir eğitim özelliği taşımaktadır. Türk Eğitim Sisteminin amacı; Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak , milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel

kalkınmayı desteklemek, hızlandırmak ve Türk Ulusu'nu çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmaktadır.

İnsanoğlu var olduğundan bu yana eğitim de var olmuştur. Önceleri sistematik olmayan usul ve yöntemlerle sürdürülen eğitim faaliyetleri, toplumların organize olmaya başlamasıyla birlikte bir düzen içine girmeye başlamış ve kurumsal bir yapı olarak devletlerin ortaya çıkmaya başlamasıyla “eğitim sistemi” ve “eğitim politikası” kavramları da gündemdeki yerlerini almışlardır.

Teknolojideki hızlı gelişmelere bağlı olarak ülkeler arasındaki gelişmişlik farkı gün geçtikçe büyümektedir. Bu durum, bütün dünyada kalkınmanın itici gücü olarak kabul gören eğitim konusunda araştırma ve reformlara süreklilik getirilmesini sağlamıştır.

Bu bakımdan; ülkeler çağdaş teknolojilerin gerektirdiği bilgi toplumunu oluşturma yolunda eğitim sistemlerini yenilemektedirler (Ercan,1999,s.11).

Her toplumun kendine özgü bir eğitim sistemi bulunmaktadır. Bir toplumun kültürel, sosyal, ekonomik özelliklerine ve değerlerine göre kurulan, biçimlenen ve gelişen bir eğitim sistemi; o toplumun geçerli değerlerini ve eğitimden beklentilerini ortaya koymaktadır.

Geçmişten günümüze kadar, sürekli olarak bir değişim süreci içerisinde olan toplumlar, bu beklentilerini karşılayabilmek için; eğitim sistemlerini de değiştirmek ve yenilemek çabası içerisinde olmuşlardır (Hesapçıoğlu, 1998,s.41).

III.3 KARŞILAŞTIRMALI EĞİTİM

Karşılaştırmalı Eğitim, milli eğitim sistemlerini, siyasal, sosyal ve kültürel etkenleri göz önünde bulundurarak inceleyen bir alandır.

Karşılaştırmalı Eğitim, çeşitli toplumlarda, ülkelerde, bölgelerde ve tarihi dönemlerde uygulanan, eğitim sistemlerini bazen bütün olarak bazen de bir kaç yönden karşılaştırarak ortak ve farklı yönleri tespit edip bundan eğitim teori ve pratiğinde, eğitim politikasında, eğitim planlamasında ve reformlarında, uluslararası ilişkilerin yumuşatılmasında ve bir barış ortamı sağlanmasında yararlanılmaya çalışılan bir bilimdir.

Karşılaştırmalı Eğitim, belli bir coğrafi bölgedeki veya değişik toplumlar içindeki eğitim sistemlerini belirli ilgi noktaları (tertium comparationes) açısından karşılaştırır, ortak ölçülere göre değerlendirir, aralarındaki benzer ve farklı unsur ve gelişimleri tespit eder. Yalnız burada, karşılaştırmanın bilimsel olabilmesi için ortak bir değerlendirme ölçütü ve ortak ilgi noktalarının alınması gerekmektedir. Çünkü Karşılaştırmalı Eğitim normatif bir bilim değildir, incelediği olgular hakkında herhangi bir değer yargısı vermemeye çalışır.

Farklı ülkelerdeki eğitim sisteminin benzerlikleri ve farklılıklarını tanımlamaya yardım eden, benzer görünen olguları açıklayan ve eğitim uygulamaları hakkında yararlı teklifler getiren bir disiplindir. Ülkelerin mevcut eğitim sorunları ve nedenlerini, diğer ülkelerdeki benzer etkenlere değinerek saptayan ve yorumlayan bir araştırma alanıdır. Eğitim sorunlarının çözümlenmesi için farklı ülkelerdeki eğitim sistemlerini inceleyen bir alandır(Ergün,1985,s.35).

Karşılaştırmalı Eğitim’de herhangi bir eğitim sistemi incelenirken yalnızca eğitim kurumlarının irdelenmesi yeterli bulunmaz, eğitimi etkileyen temel ve yan faktörler de göz önünde tutulur. Bu bağlamda Karşılaştırmalı Eğitim, eğitim uygulamaları konusunda görünenlerin gerisinde neler bulunduğunu araştırıp eğitimi etkileyen sosyal ve siyasal etkenleri inceler. Karşılaştırmalı Eğitim "A yapılırsa B olur" şeklinde bir bakış tarzını benimsemez. Karşılaştırmalı Eğitim, eğitimi anlamaya yardım eden psikoloji, dilbilimi, ekonomi, sosyoloji, tarih, ve antropoloji gibi disiplinlerle yakından ilişkili olan çok disiplinli bir çalışma sahasıdır.

Karşılaştırmalı Eğitimin bilimsel bir disiplin olması Marc Antoine Jullien’in 1817 yılında kaleme aldığı Karşılaştırmalı Eğitim Üzerine adlı eserle başlar. Jullien, bu eserinde karşılaştırmalı araştırmaların yapılabilmesi için sistematik bir yaklaşım ve yöntem sunmaktadır (<http://www.irfanerdogan.com.tr/erişim:11.03.2007.Saat:18.02>).

Bir toplumu böylesine derinden etkileyip yönlendiren eğitim sisteminin, öteki ülkelerin eğitim sistemleriyle mukayesesi, karşılaştırmalı eğitim alanını ortaya çıkarmış bulunmaktadır. Nitekim, Türkoğlu karşılaştırmalı eğitimi şu şekilde tanımlamaktadır: “Farklı kültürlerde ve ülkelerde iki veya daha fazla eğitim sistemini teorik ve pratik anlamda farklılıkları ve benzerlikleriyle inceleyen bir araştırma alanıdır.” (Türkoğlu, 1984,s.18).

Öte yandan Varış'a göre karşılaştırmalı eğitim, "toplumlarda mevcut olan eğitim sorunlarını ve bunların sebepleri, diğer toplumlarda benzer faktörlere temas ederek belirleyen bir inceleme ve araştırma alanıdır". Karşılaştırmalı eğitimin temel amacı, eğitim sistemlerinin sorunlarına ve etkilerine dair geçerli bilgiler elde etmek, eğitimde etkili olan faktörlerin çeşitli ülkelerdeki gelişimini inceleyerek, eğitim politikasının belirlenmesine yardımcı olabilecek görüşler kazandırabilmedir (Demirel, 2000,s.1-3).

Karşılaştırmalı Eğitim Bilimi, bir karşılaştırma araştırması oluştururken ölçüt olarak, psikoloji, sosyoloji ve ekonomideki kuramlardan ve gerektiği anda istatistiksel verilerden yararlanır. Bunlar, " olması gerekli olan değerleri " oluştururlar. Bu ölçütler, eğitim alanında yapılan durum tespitlerinde olası aksaklıkları gösterirler. " Olan Değer "de, durum saptamaları yapılır. Yani karşılaştırmanın yapılması gereken alanlar ülkeler arasında durum tespitiyle görünür hale getirilir. Karşılaştırmalı eğitim bilimi karşılaştırmanın amacına göre araştırmalar için farklı yaklaşımlar sunar(Ültanır,2000,s.26).

Saf bilimsel bir bakış açısıyla, eğitime etki eden faktörlerin çeşitli eğitim sistemlerinde nasıl sonuçlar doğurduğunu incelemek amacı da Karşılaştırmalı Eğitimin itici güçlerindedir. Zaten her gün sıklaşan uluslararası politik, ekonomik, askeri, kültürel sıkı ilişkiler de eğitimde bütün toplumların ve devletlerin kabul edebileceği prensipleri bulmaya yönelik çalışmalar yapmaya zorluyor. Bunun verilerini de Karşılaştırmalı Eğitimbilimi verecektir(Ergün ,1985,s.12).

Karşılaştırmalı eğitim çalışmalarından yararlanabilmek için amaçlarını iyi bilmek gerekmektedir. Karşılaştırmalı eğitim amaçlarını şöyle sıralamak mümkündür;

Eğitim sistemlerinin sorunlarına ve etkinliklerine ilişkin geçerli bilgiler elde etmek, Yerel, ulusal ve uluslar arası bir konu olan eğitimde, bir dizi hipotezi, gerekli yöntem ve teknikleri , yorum için gerekli esasları ve sonuçları geliştirmek,

Eğitimde etkin olan etmenlerin, çeşitli ülkelerdeki gelişimini ve görünümünü inceleyerek, eğitim politikasının saptanmasına yardımcı olabilecek görüşleri kazandırmak,

Bir ülkenin kendi eğitim sistemini geliştirebilmesi için kurumsal ve uygulamalı olarak katkıda bulunmak,

Uluslararası anlayışa ve iletişime katkıda bulunmak, uluslar arası gerginliği azaltmak,

Eğitim bilimlerini bilimsel olarak geliştirmek ve zenginleştirmek.

Ayrıca, karşılaştırmalı eğitimin ; toplumların kültür ufkunu genişletmek, uluslar arası gerginliği azaltmak, eğitimi bilim ve kültür süreci olarak zenginleştirmek,uluslar arası anlayışa katkıda bulunmak ve ülkeler arasında dostluğa dayalı, açık bir iletişim kurmak gibi, hem amaçları hem de faydaları bulunmaktadır.

Bunları şöyle sıralayabiliriz:

1.Eğitimin çok karmaşık bir olgu olmasından dolayı, bir toplumun yaşantısı bütün yönleriyle ele alınmalı ve incelenecek olan toplumun bu yönleriyle ilgili kaynaklar okunmalıdır.

2. Eğitim sistemlerinin durgun bir yapı gibi değil, değişmeye hazır bir organizma gibi düşünmek gerekmektedir.

3. Analiz ve sınıflandırma da; neyin ne ile karşılaştırılacağı iyi belirlenmelidir. Yasa ile yasa, program ile program karşılaştırılmalıdır.

4. Yorumlarda; kişisel ilgiler göz önüne alınabilmektedir.

5. Eğitim politikasına ilişkin incelemelere ilginin artmasından dolayı; inceleme çalışmasında, yetkili kişilerin kararlarını sınırlayan koşullar araştırılmalıdır.

6. Verileri bir tablo halinde vermek mümkünse, nitel verilerden yararlanılabilmektedir. Ancak; bu verilerin birbirine yakın tarihlerde olmasına dikkat etmek gerekmektedir (Türkoğlu,1982,s.6).

Eğitim sistemlerinin karşılaştırılmasında; kapsamaları ve nitelikleri şekillendiren bazı faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler;doğal ve sosyal faktörler olmak üzere iki ana kategori altında incelenmektedir. Doğal faktörler, coğrafi faktörlerdir. Sosyal faktörler ise; demografik,ırk,dil,din,politik ve ekonomik faktörler olmak üzere, 6 alt kategoriye ayrılmaktadır(Ültanır, 1994,s.64).

III.3.1 Doğal Faktörler

Ülkelerin doğal yapısı, coğrafi koşullara göre yerleşme bölgelerinin durumu, iklim koşulları, ulaşım ve haberleşme olanakları eğitim sistemlerine etki etmektedir. Bazı ülkelerin coğrafi durumu yerleşme bölgelerinin dağınıklığına, küçük yerleşme noktalarının fazlalığına neden olmaktadır. Küçük yerleşim yerlerinde yaşayan insanlara da, sosyal imkanlar sunmak oldukça zorlaşmaktadır.

Sonuç olarak; her ülkenin eğitim sistemi yaşam koşullarını etkileyen coğrafi durumlara uyum sağlamak zorundadır(Türkoğlu, 1984,s.4).

III.3.2 Sosyal Faktörler

III.3.2.1 Demografik Faktörler

Bu faktörler; nüfusun bünyesi ve artışı ile ilgili faktörlerdir.Bu faktör; ülke kaynaklarından bireylere düşen oranın belirlenmesinde, çağ nüfusunun ve toplumun ihtiyaçlarının belirlenmesinde vb. diğer konularda, çok büyük faydalar sağlamaktadır (Ültanır,1994,s.64).

III.3.2.2 Irk Faktörü

Globalleşen bir dünyada;tek bir etnik gruptan meydana gelen bir toplum bulmak oldukça zordur. Günümüzdeki toplumlar çeşitli etnik grupların birbirleriyle karışmasından meydana gelmektedir. Etnik grupların farklı gelenekler ve kültürel özellikleri nedeniyle; eğitim sistemlerinin düzenlenmesinde sorunlarla karşılaşmaktadır.

Çeşitli etnik gruplardan oluşan toplumların eğitim sistemi amacı; yeni yetişen çocukları ve gençleri tek bir kültür potasında eritmektir(Türkoğlu, 1984,s.5).

III.3.2.3 Din Faktörü

Bir toplumda; bir ya da birden çok dinin bulunması, o toplumun eğitimini etkilemektedir. Ancak; eğitimde laiklik anlayışını yaygınlaştırmakla bu sorun çözümlenmek isteniyorsa da,

din faktörünün günümüzde kimi ülkelerin eğitim sistemini etkilediği görülmektedir(Demirel,2000,s.5).

III.3.2.4 Dil Faktörü

Bir toplumda konuşulan dil, eğitim açısından çok büyük etkiler oluşturmaktadır. Bir dil, toplumdaki herkes tarafından kullanabiliyorsa, sorunları azaltmaktadır. Ancak, tersinde sorunları çoğaltmaktadır. Farklı dillerin kullanıldığı bir toplumda, resmi bir dil olmasına rağmen; sorunların oluşmasını engellemek pek mümkün değildir. Farklı dillere göre eğitim yapan toplumlar olmasına rağmen; epistemolojik özelliklerinden dolayı, resmi dilde eğitim yapma eğilimi daha ağır basmaktadır(Ültanır, 2000,s.27).

III.3.2.5 Politik Faktör

Her toplum yönetildiği siyasi rejimin gereklerine uygun bir eğitim sistemini geliştirir ve uygular. Hiçbir siyasi sistem; amaçlarına ters düşen bir eğitim sistemini benimsenmez ve kabul etmez. Demokrasi ile idare edilen toplumlarda, insanların özgür bir şekilde temel gereksinimlerinin karşılanması esas olduğu için, insanların politik, kültürel, sosyal, ekonomik yönlerini geliştiren bir eğitim sistemi uygulanmaktadır. Diktatörlükle idare edilen toplumlarda ise eğitim, diktanın gücü olarak, çok daha farklı amaçlara hizmet etmektedir(Türkoğlu, 1984,s.7-8).

III.3.2.6 Ekonomik Faktör

Son yıllarda ekonomi alanında güçlü olan toplumlar, teknoloji alanındaki hızlı gelişmelerini, eğitim sistemlerine yansıtarak, ekonomik faktörün;eğitime etki eden en önemli faktörlerden biri olmasını sağlamışlardır(Demirel, 2000,s.5).

Ekonomisi güçlü olan toplum; eğitime daha fazla yatırımlar yapabilmektedir. Ekonomisi güçsüz olan bir toplum ise; mali destek bulmakla güçlük çektiği için, bütçesinin sınırlı bir kısmını eğitime ayırabilmektedir.

Toplumların; kaliteli ve verimli bir eğitim sistemini geliştirebilmesi için ekonomik durumlarının iyi olması gerekmektedir. Ancak; ekonomik durumun yeterli ya da iyi

olması, tek başına bir çözüm değildir. Bir toplumun eğitim sistemi ne kadar güçlü ise; ekonomik durumu da o ölçüde güçlüdür. Ters ise; maalesef her zaman için geçerli olmamaktadır(Türkoğlu, 1984, s.8-9).

BÖLÜM IV

İNGİLTERE

IV.1 İNGİLTERE HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Birleşik Krallık, Avrupa'nın kuzeybatısında yer alır. Kuzey Denizi ve Atlantik Okyanusu ile çevrelenir. İngiltere, Birleşik Krallık'ı oluşturan 4 ülkeden biridir.

M.Ö. 55'te İngiltere, Romalılar'ın işgaline uğramış ve 4 yüzyıl boyunca Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altında kalmıştır. Bu sürecin ardından Büyük Britanya karanlık bir döneme girmiştir, bu süreçle ilgili neredeyse hiçbir yazılı belgenin olmaması bu zaman aralığının "Karanlık Dönem" olarak adlandırılmasına neden olmuştur.

M.S. 4. yüzyılın sonunda İngiltere kendi içinde üçe bölünmüş ve bu üç bölge (kuzey, güneydoğu ve batı) kendi kendini yönetmeye başlamıştır. Bugün ki İngilizlerin ataları olan Anglo'lar çoğunlukla adanın güneydoğu kısmına yerleşmiştir.

İngiltere'nin bilinen ilk yerlileri Keltlerdir. Romalılar, Batı Avrupayı istila ederken İngiltere'yi de fethedip (1. yüzyıl) adaya "Britania" adını vermişlerdir. Roma egemenliğinin dört yüzyıl sürmesine karşın ülke bu durumdan fazla etkilenmemiştir. 5. - 8. yüzyıllarda Anglus ve Sakson halklarının karışımından oluşmuş Anglosakson halkının akınları, Keltleri kuzey ve batıdaki dağlık yörelere sürerek adaya yeni halkların yerleşmelerine olanak sağlamıştır. Bunu, Danimarka ve 11. yüzyılda Norman istilaları izledi. Normandiyalı Fatih I. William beş yıl içinde ülkeye egemen oldu. Norman kralların yönetiminde Anglosaksonlarla Normanlar birbirlerine karıştı, dil yapısı da ona göre biçimlendi. 1485'te başa geçen Tudor Hanedanı'ndan Kral 8. Henry kilisede reform yaptı ve İngiliz deniz gücünü kurdu. I. Elizabeth (1558-1603) Anglikanizmi İngiltere'nin resmi dini olarak kabul edip, Katolik direnişini kırdı, yenilmez İspanyol armadası'nı bozguna uğratarak, İrlanda'yı İngiltere topraklarına kattı (<http://www.westegitim.com/erişim:11.03.2007>).

Saltanatı döneminde sanat ve edebiyat alanlarında büyük gelişmeler oldu. Kısa süren cumhuriyet döneminden sonra (1649-1658) yeniden krallığa dönüldü. Kraliçe Victoria

(1837-1901) zamanında İngiltere dünyanın en büyük gücü durumuna geldi. 1877'de Hindistan sömürgeleştirildi. Mısır ele geçirildi (1882). İngiltere, I. Dünya Savaşı'ndan zaferle çıktı. 1936'da Mısır bağımsız oldu. Sudan'da İngiliz-Mısır ortak yönetimi kuruldu. İngiltere, 2. Dünya Savaşı'ndan da zaferle çıktıysa da batı dünyasının liderliğini Amerika Birleşik Devletleri'ne bırakmak zorunda kaldı. Hindistan, Pakistan, İrlanda ve Afrika'da birçok sömürge bağımsızlıklarına kavuştu.

Günümüz İngiltere'sinin Başkenti Londra'dır. Diğer önemli şehirler Manchester, Liverpool, Birmingham, Nottingham, Bristol, Leeds'dir. İskoçya'da Edinburg ve Glasgow, Galler'de Cardiff ve Kuzey İrlanda'da Belfast belli başlı kentlerdir.

IV.1.1 İklimi

Birleşik Krallık; Atlas Okyanusu, Manş Denizi, İrlanda Denizi ve Kuzey Denizi ile çevrili bir ada ülkesi olmasının sonucunda ülkenin en iç kısımlarına kadar giren deniz etkisi iklimi belirleyen en önemli faktör olmuştur. İngiltere'de ılıman ve nemli okyanus iklimi hâkimdir. Her mevsim yağış görülür. Ülkenin batı kesimi, doğu kesimine göre daha fazla yağış almaktadır. Ayrıca yüksek kesimler de alçak kesimlere göre daha fazla yağış almaktadır. Yıllık ortalama yağış 1000 mm'dir. Bu rakam kuzey ve batı kesiminde 1600 mm, doğu ve güney kesiminde ise 800 mm'dir. Yağışın en fazla olduğu aylar Eylül, Ekim, Kasım, Aralık, Ocaktır. İlkbahar yılın en güzel zamanıdır. Ancak İskoçya'da ilkbahar bile yağışlıdır.

Kış ayları ise kuzeyde İskoçya'da ve batıda Galler'de ülkenin güney ve doğu kesimlerine göre son derece soğuk ve sert geçmekte, bu bölgelerde sık sık kar yağışı görülmektedir. Aralık ve Şubat yılın en şiddetli soğuklarının ve yağışların görüldüğü aylardır. Hava sıcaklıkları kışın gece 0'ın altına düşerken, gündüz dondurucu soğuklar görülmemektedir.

Kış aylarında ortalama sıcaklık 4°C 'dir. Yazın en sıcak olan bölgeler güney kesimleri ve iç kesimlerdir. (sıcaklıkları 26 ile 30 C° arasında değişmektedir). Ortalama sıcaklıklar da 15 C° ile 18 C° arasında değişmektedir. Sonbaharda sabahın erken saatlerinde başlayan sis, öğle saatlerine kadar etkisini korumaktadır. Sonbaharın ilk zamanları, özellikle İskoçya'da son derece ılıktır. Ülkede ortalama hava sıcaklıkları kışın 4 C°, ilkbaharda 9

C° yazın 16C° ve sonbaharda 10C'dir(<http://www.hsmpvize.com/uk>) erişim:31.01.2008.Saat: 22:28).

IV.1.2 Nüfusu

Birleşik Krallık, 58 milyonluk nüfusu ile tüm dünyada 17. sırada yer almaktadır. 1901 yılındaki 38 milyonluk nüfusu ile kıyaslandığında Birleşik Krallık bugün çok daha kalabalık bir ülkedir. Birleşik Krallık'ın en kalabalık bölgesi İngiltere'dir. Nüfusun bölgelere göre dağılımı ise İngiltere 47 milyon, İskoçya 5 milyon, Galler 4.5 milyon ve Kuzey İrlanda'da 1.5 milyondur. Yine kilometrekareye düşen kişi sayısı İngiltere'de 366, İskoçya'da 66, Kuzey İrlanda'da 112 ve Galler'de 138'dir. Londra km²'ye 4288 kişi ile İngiltere'nin ve dünyanın en kalabalık şehirlerinden bir tanesidir. İngiltere'de ortalama nüfus yoğunluğu km²'ye 236 kişidir.

İngiltere, Birleşik Krallık'ın en gelişmiş ve en kalabalık ülkesidir. 60 milyondan fazla olan Birleşik Krallık nüfusunun %85'i İngiltere'de yaşamaktadır.

IV.1.3 Dili

Britanya'nın ana dili tüm dünyada da en fazla konuşulan İngilizce'dir. Dünya'da yaklaşık 310 milyon kişinin ana dili İngilizce iken, aynı civarlarda kişinin de ikinci dilidir.

Modern İngilizce öncelikle Anglo-Saxon lehçesinden gelmekle birlikte, Fransızca gibi diğer dillerden de etkilenmiştir. İngiltere'de bölgesel olarak birçok farklı lehçe ile konuşulmaktadır.

IV.1.4 Tarihi

Tarih boyunca birçok istilaya uğrayan Büyük Britanya için bu işgallerin en unutulmazı Danimarkalı Vikinglerin yaptığı saldırılardır. Ancak yine de Anglo-Sakson kültürü Büyük Britanya'ya egemen olmuş ve İskandinav kültürü bu bölgeyi çok az etkileyebilmiştir.

11. yüzyılda Hastings Savaşı'yla birlikte William The Conqueror bu toprakları ele geçirmiş ve ülkede ortaçağ sürecini başlatmıştır. William yönetiminde İngiltere'de soyadı kullanılmaya başlanmıştır. Uzun çekişmelerin ardından Büyük Britanya sağlam bir askeri

ve politik güç olarak belirmiştir. Bu güç sayesinde Krallık Hindistan ve Kuzey Amerika'da koloniler edinmiştir.

Her ne kadar bu koloniler uzun zaman boyunca Büyük Britanya Krallığı'na bağlı kalmışsa da bugün yalnızca İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda Krallık'a bağlı bulunmaktadır. Bu nedenle "Büyük Britanya" ve "Britanyalı" tanımlamaları yalnızca İngiltere, İskoçya ve Galler'i kapsamaktadır.

IV.1.5 Anayasal Organları

İngiltere'de fazla ciddiyet taşımayan davalar hukuk mahkemeleri (Magistrates Court) tarafından görülürler. Bu mahkemelerde hem medeni hukuk davalarına hem de ceza davalarına bakılır. Hukuk mahkemelerinde davalarda 3 yargıç birden bulunur. Dava bu yargıçların ortak kararıyla sonuçlanır. Yargıçlara davalarda bir de asistan eşlik eder. 17 yaşından küçük çocuklarla ilgili davalar çocuk mahkemelerinde (Juvenile Court) görülür. Ufak çaplı medeni hukuk davaları ile İl Mahkemeleri (County Court) ilgilenir. İngiltere ve Galler'de yaklaşık 300 tane İl Mahkemesi bulunmaktadır.

İngiltere'de bir ceza veya hukuk davasının görülebileceği en üst mercii Lordlar Kamarası'dır. Genelde tüm kamuoyunu meşgul eden davalar Lordlar Kamarasına aktarılmaktadır.

İngiltere'de önemli hukuk davaları Yüksek Mahkemelerde (High Court), daha basit hukuk davaları ise Hukuk Mahkemelerinde (Magistrates Court) görülür.

IV.1.6 Devlet Yapısı

Birleşik Krallık yönetim şekli Parlatentonun da bulunduğu Yasal Monarşidir. Kraliçe II. Elizabeth, veliaht ise Prens Charles'dır. Lordlar ve Avam Kamaralarından oluşan ikili bir parlamento yapılanması mevcuttur. Erk daha çok seçimle oluşan parlamentodadır.

Resmi devlet başkanı: Kral ya da kraliçe. Bölge serbest seçimler, parlamenter demokrasi.

Yürütme gücü: Başbakan önderliğindeki hükümet. Nüfus: 59,8 milyon kişi. Nüfusun %85'i İngiltere'de yaşamaktadır.

Dünyanın en eskilerinden olan parlamento, iki bölümden oluşur: üyeleri (en çok) beşer yıllık dönemler için seçilen Avam Kamarası (House of Commons) ve eskiden çoğunluğunu soyluların oluşturduğu ve üyeliğin babadan oğula geçtiği ama şimdi genellikle hükümet ve Kraliçe tarafından tayin ile hayat boyu üyelik yapılan Lordlar Kamarası (House of Lords). 2001'den beri Lordlar Kamarası'na üyeliğin çağdaşlaştırılması için bir reform çalışması yapılmaktadır ama hala da yeni sistem ortaya çıkmamıştır . Parlemeter Monarşik bir yönetim yapısına sahip olan Birleşik Krallık'ta hükümetin başında Başbakan ve devletin başında Kraliçe bulunur. Kraliçenin sembolik devlet başkanlığı konumuna karşın yasama görevi parlamentoya aittir.

İngiltere Parlemeter rejimin doğduğu ve halen uygulandığı ülkedir buradaki parlemeter rejime “Westminster Modeli” adı da verilmektedir. İngiltere’de uygulanan bu modelde yasama gücü halkın temsilcilerinin oluşturduğu yasama organında vücut bulur. Bu güc başka hiçbir kurum tarafından paylaşılmaz. Üstelik, serbest ve hakça seçimlerle temsilcilikleri tescil olunmuş bulunan milletvekilleri halk adına siyasal karar alma yetkisine meşru olarak sahip olan tek heyettir(<http://tr.wikipedia.org/siyaset>).

IV.1.7 Devlet ile Kiliseler ve Dini Topluluklar

Anglo-Sakson’ların yönetimde egemen olduğu dönemde, Roma Katolik Kilisesi’nce İngiltere’ye gönderilen St. Agustin, Hristiyanlık adına ilk misyonerlik faaliyetlerini başlatmıştır. Çok kısa bir süre sonra da Hristiyanlık tüm adanın dini haline gelmiştir.

Dünyanın önde gelen dini ve felsefi, i derneklerinin İngiltere’de ve özellikle Londra’da merkezleri bulunmaktadır. İngilizlerin çoğu Anglikan Kilisesine bağlıdırlar. Kilise kraliyet ailesine bağlıdır. Kraliçe Elizabeth başkandır. Ve ülkenin dini lideri aynı zamanda tüm Birleşik Krallık kilisesinin başpiskoposu olan Canterbury başpiskoposudur. İngiltere kilisesinin lideri ise York başpiskoposudur. İngiliz kilisesi Aziz Augustine tarafından milattan sonra 597 yılında kurulmuştur. İngiltere nüfusunun 5 milyonu Roman Katolik’tir

Hristiyanlığın Roman Katolik mezhebi dışındaki mezheplerden olanlar (Protestanlar, Baptistler, Metodistler) ibadetlerini kendi kiliselerinde gerçekleştirmektedirler. İskoç Kilisesi İngiltere Kilisesine göre daha katı ve tutucudur. İskoçya’da da çok sayıda Roman

Katolik yaşamaktadır. Galler'de de çok sayıda Metodist bulunmaktadır. Kuzey İrlanda'da ise nüfusun %65'i Protestan geri kalan ise Roman Katolik'tir.

İngiltere'de 1.5 milyon Müslüman, 300.000 Hindu ve 400.000 Musevi yaşamaktadır. İngiltere bugün Musevilerin en çok sayıda olduğu ikinci Avrupa ülkesidir. İngiltere'de ayrıca Budizm gibi,Sufilik gibi pek çok farklı dinlerden insan yaşamaktadır(<http://tr.wikipedia.org/wiki/erişim:31.08.2007>).

BÖLÜM V

İNGİLTERE EĞİTİM SİSTEMİ

V. 1 İNGİLTERE’NİN EĞİTİM POLİTİKASI

V.1.1 İngiliz Eğitiminin Tarihi Gelişimi

İngiltere eğitim sistemi sürekli olarak gelişme içerisinde olan bir sistemdir. İngiltere’de eğitim her zaman büyük bir siyasi tartışma odağı olmuştur. İngiltere’de son 20 yılda eğitim ile ilgili kararlar eğitim sisteminde birçok değişiklik yaratmıştır. Eğitimin yapısını değiştiren birçok yasa yürürlüğe sokulmuştur. Bunlar arasında önemli yasalar 1944-1988 yıllarında yürürlüğe girmiştir(Meredith,2002,s.3).

Bu yasalarla birlikte İngiliz Eğitim Sistemi’nde önemli reformlar yapılmıştır.Reformlar yapılmadan önceki dönemlere bakıldığında İngiltere’de devlet 19.yy ortalarına kadar eğitim işlerinin kendi görevleri arasında yeri olmadığını düşünmekteydi ve bu düşünce doğrultusunda eğitim işlerine karışmazdı (Aytaç, 1985,s.60).

Devlet zamanla bu görüşünde değişikliğe gitmiş, 1833’den sonra Resmi Okulların (Public School) kontrolünü ve yönetimini üzerine almıştır. Sonraki yıllarda aynı uygulama ilkokullar (Elementary School) için de yapılmıştır. Bu okulların koşullarının yetersiz olduğu düşüncesiyle her ilkokul için okul yönetim kurullarının kurulması İlköğretim Kanunu (Elementary Education Act) (1870) ile sağlanmıştır. Okullarda Hıristiyanlığın tanıtılması ve özelliklerin öğretilmesi gerekli duyulup okullara devam zorunluluğu 1880’de konulmuş ve 1890 yılında bu zorunluluk kaldırılmıştır(Hyam,1998,s.8).

1994 yılına kadar eğitim standartlarının yükseltilmesi için her seviyede okulların yapısı ve organize edilmesinde yerel ve merkezi yönetimde birçok değişiklik yapılmıştır. 1944 yılında ise bugünkü İngiliz Eğitim sisteminin zeminini oluşturan ve yerel yönetim ile merkezi yönetim arasında bir denge kuran eğitim reformu yapılmıştır(Meredith,2002,s.4).

1944 yılındaki Eğitim Kanunu ile okul kuruluş sistemi üç kademede oluşturulmuştur (Maarif Vekaleti,1955):

_ Primary Education (ilköğretim) : 5 ile 11 yaş arası

_ Secondary Education (ortaöğretim) 11 ile 15 ve 16 yaş üstü

_ Further Education (ileri eğitim) İleride yükseköğretimin yerini alan öğrenim kademesi

LEA'lar yönettikleri bölgelerdeki eğitim kalitesini kontrol etme, okul politikalarını ve organizasyonunu denetleme ve okulları finanse etmekle sorumludurlar. Eğitim kanunu 1944 merkezi yönetim ile yerel yönetim otoriteleri (Local Education Authority,LEA) arasında dengeli bir ortaklık planlamış ve LEA'lar güçlü stratejik planlama rolünü üstlenmiştir. Ayrıca bu reform ile okulların organize edilmesi ve okul yapılarının oluşturulması merkezi yönetim, LEA'lar, yönetim kurulları ve başöğretmenlerin rollerinin organize edilmesine dayandırılmıştır. Ayrıca bu reform ile birlikte ortaöğretim yaş ve yeteneklere göre sağlanmış ve yerel yönetim otoriteleri gramer okulları (gramer schools), modern orta okullar (secondary Modern schools) ve teknik okulları (technical school) oluşturmuştur. Böylelikle herkese ortaöğretim imkanı sağlamaya gidilmiş ve zorunlu öğretim yaşı uzatılmıştır. 1960'lı yıllarda ise ortaöğretime çok programlı liseler (Comprehensive secondary school) kazandırılmış ve öğrenci yeteneklerini gözetmeksizin eğitim vermeye başlamıştır (Harris,1993,s.24).

1944 Eğitim Kanunundan sonra eğitime yön veren diğer önemli reform ise 1988 eğitim reformudur. 1988 Eğitim Reformu ile Ulusal Program (National Curriculum) hazırlanmış ve yerel yönetim otoritelerinin eğitsel kararları ile birlikte merkezi yönetime de eğitsel güç verilmiştir. Ulusal program ile birlikte yerel bir sistem merkezi hale getirilmiş ve eğitimde tüm okullarda uygulanması gereken ilke ve amaçlar belirtilmiştir (Meredith, 2002,s.4-6 ve White,1993,s.9).İngiltere Eğitim Sistemi değişime açık bir sistem olduğundan birçok reform yapılmış ve bu reformlar tekrar tekrar gözden geçirilerek yeni düzenlemelerle yapılandırılma yoluna gidilmiştir.

V.1.2 EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL DURUMU

İngiltere'de eğitim 5 ile 16 yaş arası tüm çocuklar için zorunlu olup öğrenci ilgi ve ihtiyaçları ile yetenekleri ve kapasitelerine uygun olarak yapılmaktadır. Tüm öğrenciler zorunlu eğitim süresince ücretsiz eğitim hakkına sahiptir.

V.1.3 İngiliz Eğitimi ile İlgili Yasal Esaslar

İngiltere’de eğitim 5 ile 16 yaş arası tüm çocuklar için zorunlu öğrenci ilgi ve ihtiyaçları ile yetenekleri ve kapasitelerine uygun olarak yapılmaktadır. Tüm öğrenciler zorunlu eğitim süresince ücretsiz eğitim hakkına sahiptir. Aynı zamanda zorunlu eğitim sonrası eğitim gören tüm kişiler 19 yaşına kadar ücretsiz eğitim hakkına sahiptir. Yükseköğretim kurumları ve kolejler ücretli olup öğrenim ücretleri burslar ya da kendilerince ödenmektedir (Dragin, 2000,s.101).

Çocuklar, 5. yaşından gün aldıkları andan itibaren zorunlu eğitim yaşına girmiş olurlar. Çocuklar zorunlu eğitim yaşına girdikleri anda okula yeni dönemin başlamasıyla kayıt olurlar.

Çocuklar zorunlu eğitim yaşına girdikleri andan okula yeni dönemin başlamasıyla kayıt olurlar. 1918 yılına kadar zorunlu eğitim 14 yaşına kadar olup Eğitim Kanunu 1944 ile zorunlu eğitim yaşı 15’e çıkarılmış ve 1988’de zorunlu eğitim yaşı 16 olmuştur (HMSO,2004 ve DfES,2004).

İngiltere’de okul eğitiminin altında yatan temel prensip dengeli ve geniş alanlı program ile çocukların yaşlarına, yeteneklerine ve ihtiyaçlarına ayrıca özel eğitim ihtiyaçları olan çocuklara eğitim vermektedir. İngiltere’de 1996 yılındaki Eğitim Kanunu bölüm 351’de devletin ekonomik sorumluluğu altında olan tüm okullardan dengeli ve geniş alanlı program hazırlamayı, şu amaçlar altında istemektedir(National Curriculum, DfES,1999):

-Öğrencilerin ruhsal, ahlaksal, kültürel, zihinsel ve fiziksel gelişimlerini okulda sağlamak ve toplumsal gelişimi sağlamak

-Öğrencileri yetişkin yaşamının sorumluluklarına, deneyimlerine ve fırsatlarına hazırlamak

Eğitim kanunu ile Devlet Sekreteri (the Secretary of State), Eğitim ve İş Devlet Sekreteri (Secretary of State for Education and Employment), yerel otoriteler (local authorities), yönetim kurulu (governing body) ve başöğretmenlerden (headteacher), bu amaçlara Devlet Sekreteri sorumluluğunda bu aşamalara ulaşılabilecek çerçeveyi gösteren ulusal program ile ulaşmaları istenmektedir.

Okulların Faaliyetlerini Yürütmesi ve Yönetim Yıllık Raporları

Okullar faaliyetlerini yürütmek üzere yıllık rapor hazırlamak zorundadır. İngiltere’de okulları yayınladığı prosedür çok kapsamlı olup şunları içermektedir(DFES,2004):

-Okulun özellikleri ve değerleri üzerine rapor,

-Kabul edilme, kayıt koşulları bilgileri,

-Din eğitim ile ilgili bilgi ve ayrıntılar,

Yıllık raporlar ise şunları kapsamaktadır:

-Finansal rapor,

-Özürlü öğrenciler için faaliyetler ve düzenlemeler bilgisi,

-Okul güvenlik bilgisi,

-Öğretmenlerin gelişimleri üzerine bilgi,

-Teftiş planında yapılan başarı raporu,

V.1.4 Okulların Akademik Yılı

Okulların eğitim- öğretim yılı sonbahar, ilkbahar ve yaz dönemi olmak üzere üç döneme bölünmüştür. Yaz döneminden sonra Temmuz ve Ağustos ayını kapsayan altı haftalık uzun dönemli yaz tatili; Paskalya ve Noel’de iki-üç hafta kadar kısa dönemli tatiller vardır. LEA’lar buldukları bölgelerdeki okulları döneme başlama tarihlerine karar verirler (Eurydice,2004 ve DFES, 2004).

V.2 İNGİLİZ EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

V.2.1 Ulusal Program (National Curriculum)

İngiltere eğitim sistemi ulusal program temelleri üzerine kurulmuştur. Ulusal program,öğrencilerin öğrenmesi için açık, tam ve kanuni bir yetki veren ve devletçe

hazırlanan bir programdır (National Curriculum, 2004). Ulusal program eğitimin sosyal değerlere, toplumsal değerlere ve toplumsal yapıya etki ederek bunların daha ileri konuma gelmelerinde bir araçtır. Burada önemli olan değerler (Moon, 2001:/ ve O’hear,1993,s.17):

-Kişilik (Ör:Kendine saygı duyma, kişisel disiplin)

-İlişkiler(Ör: Diğer bireylere önem verme, saygı gösterme ve onlara karşı iyi niyetli olma)

-Toplum (Ör: Bireyler arası sevgi, işbirliği)

-Çevre (Ör:Gelecek nesiller için gerekli olan çevre ve değer bırakmayı sorumluluk olarak kabul etme.

Ulusal programda dört ana amaç bulunmaktadır (National Curriculum, DFEE,1999):

1.Hak özgürlüğü;

Her öğrencinin geçmişi ne olursa olsun, ulusal programa dahil olma hakları vardır. Irk, dil, din,cinsiyet, ayrımı gözetmeksizin ulusal programa dahildir.

2.Standart Özgürlüğü;

Tüm okullar ve öğrenciler aynı standartlara ulaşmak için çalışmalar yapmak durumundadır.

3.Devamlık uygunluğu sağlamak;

Okullar ve okullar içerisinde öğrencilerin gelişmeleri ve ilerlemeleri sağlanmalıdır.

4.Sosyal algılamayı sağlamak;

Okullarda sosyal güven bilinçliği yaratılmalıdır.

Programlar konusunda daha önceleri yerel düzeyde karar alırken ulusal program ile merkezden kararlar alınmaya başlanmıştır. Ulusal program tüm devlet okullarında öğretilmek zorunluluğundadır. Ulusal programda yer alan derslerin aynen okutulması gerekir.

Ulusal program, Key Stage adı verilen aşamalara göre hazırlanmıştır. Key Stage, öğrenci yaşlarına göre belirlenen sınıf düzeyleridir ve ulusal program bu Key Stage'leri temel almaktadır. Ulusal program Key Stage 1, Key Stage 2, Key Stage 3 ve Key Stage 4 olmak üzere dört aşamada hazırlanmaktadır (Moon,2001:9).

Ulusal Programda belirtilen Key Stage kademeleri, öğrenci yaş ve okul grupları Tablo V.1'de verilmiştir.

Tablo V.1 Key Stagelerin Öğrenci Yaş Okul Yıl Grubuna Göre Dağılımı

Aşamalar	Öğrenci Yaş Grubu	Okul Yıl Grubu
Key Stage 1	5 - 7	1 - 2
Key Stage 2	7 - 11	3 – 6
Key Stage 3	11 - 14	7 - 9
Key Stage 4	14 - 16	10 - 11

Kaynak : Moon, 2001,s.9

Ulusal program belirtilen Key Stageleri ve Key Stagelerde okutulan on iki dersi hedef olarak oluşturulur. Matematik, İngilizce ve Fen okul programlarında uzun yıllardan beri yer alan ve önem verilen ana derslerdir. Bazı dersler ise, 2000 yılında okutulmaya başlanan yurttaşlık gibi, programa yeni kayılmıştır ve on iki sene içinde ise bazı dersler tek bir isim altında toplanmıştır. Örnek olarak; ev ekonomisi, maden işleri ve ağaç işleri birleştirilerek

tasarım ve teknoloji adını almıştır. Ulusal programlarda yer alan dersler şunlardır(National Curriculum,1999):

Ana Dersler (Core Subjects)

İngilizce

Matematik

Fen

Ara Dersler (Non - Core Subjects)

Tasarım ve Teknoloji

Bilgi ve İletişim Teknolojisi

Tarih

Coğrafya

Modern Yabancı Diller

Sanat ve Tasarım

Müzik

Beden Eğitimi

Yurtaşlık

Okulların her dersin Key Stage’de öğretim yapma zorunluluğu yoktur. Örneğin Key Stage 1 ve Key Stage 2’ de Yurtaşlık ve Modern Yabancı Diller öğretimi gerekli görülmemektedir. Key Stage 4’te ise Ortaöğretim Genel Sertifikası (General Certificate of Secondary Education, GCSE) yılında okulların ve öğrencilerin daha az sayıda dersi almasına karşılık Key Stage 3’de tüm derslerin okutulması zorunludur. Key Stage 4’te derslerin az olmasının sebebi Ulusal programın GCSE yada yeterlik kazanmaya odaklanmasıdır (National Curriculum DFES ve DFEE,1999).

Ulusal Programda her Key Stage sonunda öğrenciler ulusal testlere tabi tutulurlar. Bu ulusal testler İngilizce ve Matematik ağırlıklı olup key stage 4 sonunda ise sertifika ve ulusal yeterlilik veren sınavlar alırlar.Ulusal programda yer alan ulusal testlerin dağılımı Tablo V.2’de görülmektedir.

Tablo V.2 Ulusal Programda Yer Alan Ulusal Testlerin Dağılımı

Yaş	Stage	Yıl	Test
3 – 4 4 – 5	Foundation		
5 – 6 6 – 7	Key Stage 1	Yıl 1 Yıl 2	İngilizce ve matematik alanlı ulusal testler
7 – 8 8 – 9 9 – 10 10 – 11	Key Stage 2	Yıl 3 Yıl 4 Yıl 5 Yıl 6	İngilizce Fen ve matematik alanında ulusal testler
11 – 12 12 – 13 13 – 14	Key Stage 3	Yıl 7 Yıl 8 Yıl 9	İngilizce Fen ve matematik alanında ulusal testler
14 – 15 15 - 16	Key Stage 4	Yıl 10 Yıl 11	Bazı öğrenciler GCSE alırlar Öğrencilerin çoğunluğu GCSE, GNVQ yada diğer ulusal yeterlilik alırlar.

(Kaynak : <http://www.parentcentre.gov.uk/linkattachemets/ACF113.gif>)

Tabloda da görüldüğü üzere öğrenciler her key stage sonunda ulusal testlerle değerlendirilip bilgi birikimleri ölçülüp bir sonraki Key Stage hazırlanmaktadır. Ulusal testler ülke çapında yapılan genel testler olup her öğrenci aynı şekilde ve koşullarda değerlendirilmektedir. Öğrenciler tek tip sınav tipi ile değerlendirilerek genel başarı durumları ölçülmektedir.

İngiliz eğitiminde ulusal programa ihtiyaç duyulmasının altında yatan bir takım nedenler bulunmaktadır. Ulusal programa ihtiyaç duyulmasının politik ve eğitimsel yönü ile nedenleri şöyledir (Moon,2001,s.16):

-Okullar arası farklılıklar

-Koşulların eşitsizliği

-İletişimi geliştirme

-İlerleme ve süreklilik

-Bireysel başarı

-Standartları yükseltme

Bu nedenlere bakıldığında okullar arasındaki farklılıklar göz önüne alınış ve her okuldan ayrı imkanlara sahip olmayacağı, aynı koşullar altında eğitim veremeyeceği göz önünde bulundurulmuştur. İletişimi geliştirme ile okul – aile işbirliği ve iletişimin süreklilik kazanması gerekliliği, ilerleme ve süreklilik ile ilköğretim ve orta öğretim arasındaki linklerin sağlanması ve eğitimde yön verici niteliğin oluşturulması, bireysel başarının sağlanması ve eğitim standartlarının sürekli yükseltilmesi ulusal programın ihtiyaç nedenlerini oluşturmaktadır.

Ulusal programa duyulan ihtiyaç nedenlerine bakıldığında eğitim sistemi içinde yer alan olumsuz etmenlerin eğitime en az etki yapmasının sağlanması olduğu görülmektedir. Okullar arası farklılıkların olduğu göz önünde bulundurularak bunun eğitime olumsuz yönde yansması göz önünde bulundurulmuş, her okulda gerekli koşulların aynı olmaması

değerlendirilmiş, eğitimde iletişimin önemli yer alması göz önünde bulundurulmuş ve bireysel başarılarla önem verilmiştir.

V.2.1.1 Ulusal Programın (National Curriculum) Yapısı

Her ders ve her key stage için programda nelerin öğrencilere öğretileceği ve öğrencilerin gösterecekleri performanslara ilişkin hedefler belirtilmiştir. Bu hedefler ulusal programda belli öğrencilerle belirtilmiş olup programda yer alan öğeler şunlardır:

1.Çalışma Programları

Eğitim ve çalışma Birimi (Department for Education and Employment,DFEE) ve nitelikler ve Program Kurulu (Qualifications Authority,QCA) tarafından çalışma programlarının çerçevesi yayımlanmaktadır. Çalışma programları öğrencilerinin bilgi, beceri ve anlama yeteneklerinin gelişmesini sağlayacak her Key Stage düzeyine göre hazırlanmış programdır. (Moon,2001) Çalışma programları ile her key stagede öğrencilere nelerin öğretilmesi gerektiği belirlenir. Ve okul programlarının organize edilmesine ışık tutar (National Curriculum,DFEE 1999).

Okul programları hazırlanırken ulusal programdaki ilkeler esas alınarak okulun öğrencilere sunacağı program taslağı hazırlanır.

2.Ulaşılabacak hedefler ve Seviye belirleme

Öğrencilerden her Key Stage sonunda ulaşmaları gereken hedefler vardır. Ulusal program, öğrencilere bilgi, beceri ve anlama yeteneği kazandıracak tüm derslere ilişkin amaçları belirtmiştir. Her Key Stage sonunda QCA'nın yıllık kitapçıklarına göre öğretmen her öğrencinin değerlendirmesini yapar. Bu değerlendirme sonunda ise öğrencilerin seviye belirlenmesi yapılmaktadır. (Moon, 2001). Ulaşılabacak hedefler farklı becerilere sahip olan öğrencilerin her key stage sonunda bilgi, beceri ve anlama alanlarında sahip olması gereken hedefleri belirlemektedir (National Curriculum;DFEE 1999).

3.İş planı

Ulusal program okul programlarının hazırlanmasında çerçeve oluşturur. Ulusal program ile öğretmenlere kendi öğretim yöntemlerini seçme ve konuları belirleme yetkisi verilmiştir. Öğretmenlerin işleyecekleri ve yapacaklarını belirten iş planıdır. Ulusal program, iş planları ile ilgili örnekleri içermektedir (Moon, 2001,s.13).

Ulusal program, öğretilecek programa bir çerçeve oluşturacak genel çizgileri belirlemektedir. Programın içeriği ise öğretmenlere ve öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına göre şekillendirilmektedir. Öğretmene konuları seçme özgürlüğü verilmiştir.

V.2.1.2 Okul Programı Ulusal Program

Okullar ulusal programa bağlı kalarak kendi programlarını hazırlamaktadır. Okul programları ulusal programdan da öte bir işlev kazanarak öğrencilerine ulusal programda yer alan hedeflere ulaşmayı sağlayıcı bir araçtır. Bununla birlikte ulusal programda yer almayan bazı dersler (din eğitimi, cinsel eğitim) okul programlarında yer alarak bu derslerin öğrencilere verilmesi ailelerin tercihine bırakılmıştır (Moon,2001,s.14-15).

Ulusal programa göre öğrenme fırsatlarını tüm alanlarda program ile öğrencilere sunmalıdır. Öğrencilerin ruhsal, entelektüel, sosyal ve kültürel gelişimleri okul programı ile sağlanmalıdır. Örnek olarak öğrencilerin kültürlerine, farklı kültüre, farklı kültürden bireylere saygı duymayı okul öğrencilerine kazandırmalıdır. Bunların nasıl kazandırılacağı okulun ve öğretmenlerin seçimine kalmıştır. Ayrıca tüm liselerde öğrencilere kariyer eğitiminin sağlanması zorunludur ve tüm okullarda öğrencilere kişisel, sosyal ve sağlık eğitiminin ilerlemesi sağlanmalıdır. Bu alanlarda ulusal programın sunduğu öneriler yada amaçlar, planlar yoktur. Fakat ulusal program okul ve öğretmenlerden bu alanlardaki eğitimi vermelerini istemektedir.

2000 yılından itibaren Ulusal program Ulusal Program, farklı derslere ilişkin öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi üzerinde durmuştur. Ulusal program, okul programları için 6 temel becerinin ve 5 düşünme becerisinin geliştirilmesi ve kazandırılmasının önemini vurgulamaktadır. Bu temel beceriler şunlardır (DFEE,1999,s. 20-22).

- İletişim
- Sayıların kullanımı
- Bilgi teknolojisi
- Başkaları ile çalışma
- Kişisel performans ve öğrenme gelişimi
- Problem çözme

Ulusal programda geliştirilmesi gereken düşünme becerileri ise;

-Bilgiyi ileme becerisi, akıl yürütme,soru sorma araştırma ,yaratıcı düşünme,değerlendirme

Bu çatı altında 1996 Eğitim kanunu ile Ulusal Programda okulların bu değerleri öğrencilere kazandırmaları için okul programının amaçları belirtilmiştir. Okul programı için amaçlar şunlardır (National Curriculum, 1999).

Amaç 1: Okul programı tüm öğrenciler için öğrenme ve başarıma fırsatları yaratmalıdır.

Amaç 2: Okul Programı, öğrencilerin zihinsel, bedensel ve ruhsal, toplumsal gelişmelerini sağlamalı ve tüm öğrencileri yaşam deneyimleri, fırsatları ve sorumlulukları için hazırlamalıdır.

Yukarıda görüldüğü gibi okul programının öğrenci temelli olması amaçlanmıştır. Her öğrencinin öğrenme farklılıkları olduğu göz önünde bulundurulmuş, ve her öğrencinin başarmasına yönelik fırsatlar sunulması hedeflenmiştir.

Böylelikle öğrenme düzeyleri arasındaki farklılıklar göre öğretimin yapılması gerekliliği vurgulanmıştır.

Ayrıca öğrencilere bilgi empoze temekten çok onları yaşama hazırlama ve bilişsel, duyuşsal gelişmelerinin de sağlanmasının eğitimde yer alması gereken unsurlar olarak görülmüştür.

V.3 İNGİLİZ EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI

İngiliz eğitim sisteminde öğretim kurumları içinde okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim, ileri eğitim ve yüksek öğretim kurumları yer almaktadır. İngiliz eğitim sisteminin yapısı ve eğitim kademeleri Şekil V.1’de belirtilmiştir.

		İleri eğitim enstitüleri	Yüksek öğretim enstitüleri
		İleri Eğitim Enstitüleri	
Key	Stage 4	Y 11	Ortaöğretim
		Y 10	
Key	Stage 3	Y 09	
		Y 08	
		Y 07	
Key	Stage 2	Y 06	
		Y 05	İlköğretim
		Y 04	
Key	Stage 1	Y 03	
		Y 02	
		Y 01	
		R	
			Okul Öncesi

Şekil V.1 İngiliz Eğitim Sisteminin Yapısı

Kaynak: Department of Education and Skills, DfES 2004

V.3.1 Okul Öncesi Eğitim (Pre – Primary School)

18. yy.'ın sonlarına doğru İngiltere'de okul öncesi eğitim gönüllü ve bağımsız kurumlarla yapılmaktaydı. Fakat okul öncesi eğitime olan ilgi ve katılımın zamanla artması üzerine LEA'lar, tüm dört yaş çocukları için ailelerinin isteği üzerine doğrultusunda nitelikli ve yarı zamanlı eğitim almalarını sağlama yetkisine sahip olmuşlardır. İngiltere okul öncesi eğitim için Ulusal Çocuk Eğitimi ve bakımı stratejileri geliştirmiştir. 1998 Okul Standartları ve Yapısı Reformu, okul öncesi eğitimin okul çağı yaşına gelmemiş çocukları için ana okulları, ana sınıfları, kreşler ve hazırlık sınıflarında tam gün yada yarım gün olarak özel, gönüllü ve bağımsız kurumlarla yapılabileceğini belirtir. Bu reforma göre LEA'lar okul öncesi eğitimin gelişmesi ve yapılmasında sorumludur. İngiltere'de okul öncesi eğitim iki ve iki buçuk yaş çocuklar için aileler yada gönüllü kurumlarca yapılmaktadır. Bu kurumlarda çalışan kişilerin çocuk bakımı ve çocuk eğitimi alanlarında sertifika almış olmaları gerekmektedir. Bu sertifikalar mesleki eğitim veren kurumlarda alınmaktadır (Long,2002,s.56-57).

Ulusal Program okul öncesi eğitimi içermekteydi. Eğitim Reformu 2000'in yapılmasıyla Ulusal Program okul öncesi eğitimin amaçlarını belirlemeye başlamıştır. 2002 Eğitim Reformu, okul öncesi eğitime yönelik değişiklikler getirmiştir. İngiltere'de hazırlık bölümü Ulusal Programın bir parçası haline getirilmiş ve Ulusal Program hazırlık bölümü için bir profil hazırlamaya başlamıştır. Hazırlık bölümü, üç yaş çocuklar ile hazırlık sınıfı çağına gelmiş çocukların eğitim alanıdır(DfES,2004).

Okul öncesi eğitimin altı alanda gelişimini sağlamaya amaçlamaktadır. Bu amaçlar (QCA, DfEE 2000);

-Kişisel, sosyal ve duygusal gelişim

-İletişim, dil ve okuryazarlık

-Matematiksel gelişim

-Bilgi ve dünyayı anlama

-Fiziksel gelişim ve yaratıcı gelişimdir.

Bu amaçlar Qualifications Authority (QCA – Yeterlilikler ve program Otoriteleri) tarafından oluşturulmuştur.Yıllara göre okul öncesi öğretimde, öğrenci ve öğretmen sayıları Tablo V.3'te verilmiştir.

Tablo V.3 Okul Öncesi Öğretimde Yıllara Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

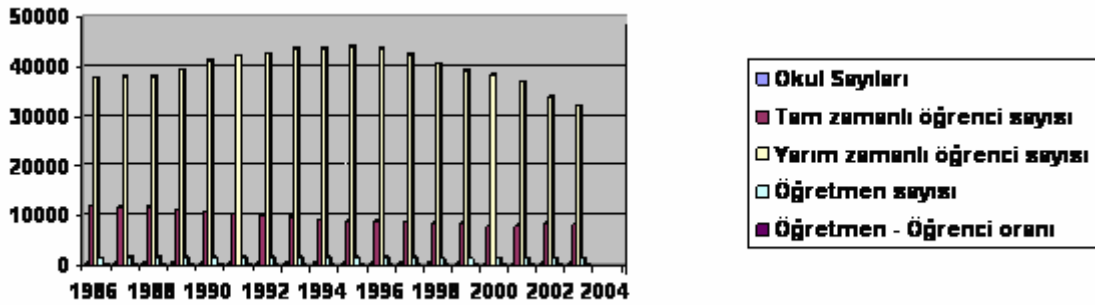
Yıllar	Okul Sayıları	Öğrenci Sayısı		Öğretmen Sayısı	Öğretmen – Öğrenci Oran
		Tam zamanlı	Yarım zamanlı		
1983	577	12,791	37,084	1,558	20,1
1984	567	12,367	37,269	1,551	20,0
1985	563	12,046	37,796	1,571	19,7
1986	562	11,860	37,836	1,567	19,6
1987	560	11,696	38,049	1,583	19,4
1988	560	11,407	38,596	1,581	19,4
1989	561	11,135	39,305	1,580	19,5
1990	566	10,622	41,196	1,609	19,4
1991	568	10,275	42,101	1,637	19,1
1992	562	9,935	42,518	1,632	19,1
1993	563	9,672	43,635	1,643	19,2
1994	554	9,140	43,474	1,579	19,6
1995	553	8,871	43,897	1,580	19,5
1996	549	8,846	43,563	1,588	19,2
1997	546	8,714	42,252	1,576	18,9
1998	535	8,443	40,482	1,541	18,6
1999	522	8,491	39,126	1,520	18,5
2000	516	8,087	38,367	1,504	18,1
2001	508	8,157	37,000	1,504	17,7
2002	496	8,454	34,029	1,534	16,6
2003	477	8,485	32,113	1,493	16,4

Kaynak : Statistics of Education. National Statistics, DfEE,2003

1983 yılından 2003 yılına doğru bir inceleme yapıldığında okul sayılarında bir azalmanın olduğu görülmektedir. 1983 yılında okul öncesi öğretim kurumlarının sayısı 577 iken 2003 yılında bu değerde 100 azalma olmuş okul sayısı 477'ye inmiştir. 1988 – 1992 yılları arasında okul sayılarında bir yükselme olmuş fakat 2003 yılına doğru bir azalma söz konusu olmuştur. Bu durumun İngiltere nüfusunun azalmasından kaynaklandığı söylenebilir. Okul sayısındaki bu azalma Grafik V.1'de daha rahat görülebilir.

1983 yılında tam gün öğretimde bulunan öğrenciler, 37,084 yarım gün öğretimde bulunan öğrenciler olmak üzere toplam 49,875 öğrenci öğretimde yer almaktadır. 1,558 öğretmende eğitime hizmet etmektedir. Aynı yıl içerisinde, öğrenci öğretmen oranıysa 20,1'dir. 2003 yılına doğru bu değerlerde sürekli bir azalma olmuş ve 8,485 tam gün, 32,113 yarım gün öğretimde bulunan toplam 40,598 öğrenci bulunmaktadır. 1,493 öğretmen ise görev yapmaktadır ve öğrenci – öğretmen oranı 16,4'tür. 1983 yılı ile 2003 yılı karşılaştırıldığında öğrenci sayılarında 9,277; öğretmen sayılarında ise 65 azalma olmuştur. Öğrenci öğretmen oranlarında ise 3,7 oranında azalmıştır ve böylelikle öğretmen başına düşen öğrenci sayısı azalmıştır. Bu dağılımlar Grafik V.1'de verilmiştir.

Grafik V.1 Yıllara Göre Okul Öncesi Öğretimde Okul Öğrenci ve Öğretmen

V.3.2 İlköğretim Kademesi

Genelde ilköğretim zorunlu okul çağına gelmiş öğrencileri, 5 ile 11 yaş arasını kapsayan eğitim düzeyidir. İngiltere'de ilköğretim Key Stage 1 ve Key Stage 2'yi kapsamaktadır. İlköğretim başlama yaşı 5'tir(DfES,2004 ve Laycock,2002,s.69-71).

19. yy. a kadar ilköğretim, gönüllü kurumlarca sağlanıyordu. 1820 ilköğretim reformu, gönüllü kurumların yetersizliğinin açığa çıkmasıyla okul yönetim kurumlarının oluşmasını istemiştir. Bu reform eğitimin dönüm noktası olmuştur.

1996 Eğitim Kanununa kadar, 1944 Eğitim Kanunu İngiltere’de ilköğretim için temel kanunları belirtiyordu. Kanunlara bağlı olarak 1994 ile 1996 arasında okullar 1996 Eğitim Kanunu ile birleştirilmiştir. Bu reform eğitim kanunlarının maddelerini değiştirmeksizin hareket etmiştir. Okul Standartları ve Yapısı Kanunu 1998 ve Eğitim Reformu 2002 ile ilköğretim okullarını etkileyen eklenen şartlar, koşullar tanıtılmıştır. 1996 Eğitim Kanununun ikinci bölümünde “ilköğretim 5 ile 11 yaş çocuklarının eğitimini kapsar” şeklinde tanımlanmıştır. Çocuklar ilköğretime başlamak için beşinci yaş doğum günlerini beklemek zorunda olmayıp okula erken yaşta başlayabilirler (Laycock,2002,s.70).

Eğitim Kanunu 1988 (ERA)’in birinci bölümü (şimdi 1996 Eğitim Kanunu yerine geçmiştir) zorunlu eğitimi dört döneme key stage adı altında ayırmıştır. Key stage 1, beş ile 7 yaş grubu öğrencileri, key stage 2, 7 ile 11 yaş grubu öğrencileri kapsamaktadır. 1996 eğitim reformuna göre zorunlu okul çağına gelmiş çocukların okul dışında eğitilebileceğinde belirtmiştir. Devlet okulunda öğrenciler hiçbir şekilde okulun aktivite yada faaliyetleri dışında herhangi bir ödemeye mahsus değildirler. İngiltere tüm ilköğretim okulları öğrencilerinin yeteneklerine bakmayarak,seçme hakkına sahip olmaksızın öğrencileri kabul etmektedir.

İngiltere de bazı ilköğretim okullarında ana sınıfları bulunduğundan öğrenciler okul öncesi eğitim amaçlı olarak 3 ile 4 yaş arasında ilköğretim okullarınca başlayabilmektedirler. Fakat ana sınıflar olmayan ilköğretim okullarında okula başlama yaşı 4 ile 5’tir. Bazı bölgelerde ise key stage 1 için infant okullar, 5 ile 7 yaş arası; key stage 2 için junior okullar 7 ile 11 yaş arası ayrı olarak bulunmaktadır. İlköğretim öğrencileri orta öğretime 11 yaştan itibaren geçiş yaparlar. İngiltere’nin bazı bölgelerinde ise okullar: ilköğretim yada ilk (first school) okullar 5 ile 8 yada 9 yaş öğrenciler için) ; orta (middle school) okullar (8 ile 12 yada 9 ile 13 yaş öğrenciler için); lise yada yüksek okullar (12 – 13 yaştan 16+ yaş arası öğrenciler için) olmak üzere üç safhada organize edilmektedir. İngiltere’de okullarda aynı yaş grubuna ait öğrenciler bir sınıf oluşturmaktadır ve öğretmen sadece bir yılı o grupta geçirmektedir. Her key stagenin ve yıl grubunun ayrı öğretmenleri vardır.

Ayrıca bazı ilköğretim okullarında karma yaş sınıfları vardır. Bu sınıflar yıl gruplarında tekrar yapması gereken öğrenciler için oluşturulur (Eurydice,2004).

İngiltere’de ilköğretim okulları yedi yıldan ve 2 key stage ve temel aşamadan (foundation stage) oluşmaktadır.İlköğretimi oluşturan yaş grupları, aşamalar ve seviyeler Tablo V.4’te görülmektedir.

Tablo V.4 İlköğretim Okullarının Yaş, Aşama ve Seviyelere Dağılımı

Yaş	Key Stage (Aşama)	Seviye
5 yada aşağı	Foundation Stage (Temel Aşama)	Reception class (Hazırlık Sınıfı)
5 – 7 yaş	1	Yıl 1 ve 2
7 – 11 yaş	2	Yıl 3,4,5,6

İngiltere’de 1998’deki Okul Standartları ve Yapısı Kanununa göre tüm okullarda Key Stage 1 grubu sınıf mevcudu 30 öğrenci yada az olmalıdır. Bu reform altında farklı yaş gruplarına göre farklı maksimum limit belirlenmiştir. LEA’lar ve okullar bu limite uymak zorundadır (DfES,2004).

Ulusal program çerçevesinde okulların programlarını hazırlamada LEA’lar, okul yönetim kurulu ve başöğretmenler sorumludurlar.Öğretim yöntem ve teknikleri ile dersi planlama ise öğretmenlerin sorumluluğu altındadır. (Alexander,Rose and Woodhead,1993). Ulusal programda okul programlarının aşağıdaki amaçlar doğrultusunda hazırlanması gerektiği belirtilmiştir(National Curriculum,1999).

-Öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun, dengeli ve geniş tabanlı

-Zihinsel, kültürel, ahlaksal, ruhsal ve fiziksel gelişimlerini okulda ve sosyal hayatta geliştirecek,

-Öğrencileri ileriki yaşam deneyimlerine, fırsatlarına ve sorumluluklarına hazırlayacak.

1996 Eğitim Kanunu Bölüm 365, Eğitim Kanunu 2002 Bölüm 93'te tekrar yürürlüğe koyularak başöğretmenlere

geçici dönem için (6 aya kadar) öğrencilere bireysel olarak Ulusal Programdan muaf tutma ve Ulusal Programda biraz değişiklik yapma hakkı verilmiştir (Laycock 2002,s.73).

İngiltere'de ilköğretim okul, öğrenci ve öğretmen sayıları ile öğretmen – öğrenci oranlarının yıllara göre dağılımı Tablo V.5'te verilmiştir.

Tablo V.5 İlköğretimde Yıllara Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Yıllar	Okul Sayıları	Öğrenci Sayısı (tam gün öğretimde bulunan)	Öğretmen Sayısı	Öğretmen – Öğrenci Oran
1983	20,384	3,660,634	168,514	22.3
1984	20,020	3,571,376	165,637	22.1
1985	19,734	3,542,076	164,429	22.2
1986	19,549	3,548,313	165,318	22.1
1987	19,432	3,576,938	168,385	21.9
1988	19,319	3,618,300	169,700	22.0
1989	19,232	3,667,129	172,414	22.0
1990	19,162	3,734,025	175,599	22.0
1991	19,047	3,782,108	176,295	22.2
1992	18,926	3,811,404	177,873	22.2
1993	18,828	3,878,753	179,420	22.4
1994	18,683	3,945,344	180,558	22.7
1995	18,551	4,005,842	181,910	22.9
1996	18,480	4,075,664	182,626	23.2
1997	18,392	4,113,219	182,442	23.4
1998	18,312	4,140,130	181,394	23.7
1999	18,234	4,140,955	182,646	23.5.
2000	18,158	4,120,900	183,762	23.3
2001	18,069	4,097,691	185,534	22.9
2002	17,985	4,065,042	187,409	22.5
2003	17,861	4,022,656	184,009	22.6

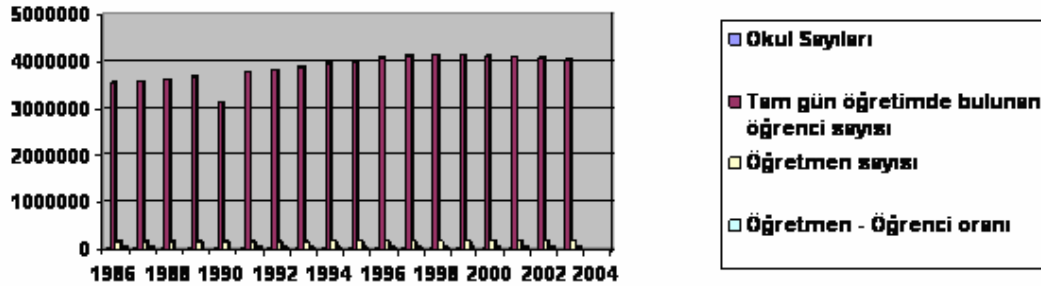
Kaynak : Statistics of education. National Statistics, DfEE,2003

İlköğretim kurumlarının sayıları 1983 – 2003 yılları arasında incelendiğinde kurum sayılarında artış yerine azalmanın olduğu görülmektedir. 1983 yılında 20,384 okul hizmet verirken bu değer 2523 azalarak okul sayıları 17.8612'ye inmiştir.

Okul öncesi öğretim kurumlarına nazaran ilköğretim kurumlarında öğrenci ve öğretmen sayılarında sürekli bir artış gözlenmektedir. 1983 yılında 3,362,022 değerinde artmış ve öğrenci sayıları 4,022,656'ya ulaşmıştır. Öğretmen sayılarına bakıldığında 1983 yılında 168,514 öğretmen hizmet verirken 2003 yılında hizmet veren öğretme sayısı 184,009'a çıkmıştır. Öğretmen: öğrenci oranlarında ise yıllara göre az miktarda artış ve azalma gözükse de 1983 yılı ile 2003 yılı karşılaştırıldığında 0,3 oranında bir artış olmuş ve 1983 yılındaki 22.3 oranı 2003 yılında 22.62'ye çıkmıştır.

İlköğretimde yıllara göre öğretmen – öğrenci sayıları ile öğretmen /öğrenci oranı ve okul sayıları Grafik V.2'de de gösterilmiştir.

Grafik V.2 Yıllara Göre İlköğretimde Okul Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

V.3.3 Ortaöğretim Kademesi

14 ile 19 yaş gençlerinin eğitimi İngiltere'de yapılan eğitim reformlarının odaklandığı konudur İngiltere'de 1902 yılındaki Eğitim Reformu ile ilçe ve küçük kasabalarda temsili LEA'lar, seçmelerini ve o ilçenin ortaöğretim kurumlarını oluşturmalarını şart koşulmuştur. 1944 Eğitim Kanunu İngiltere'deki ortaöğretimi etkileyen ana temel kanundur. 1996 Eğitim Kanunu; 1944'ten 1996 yılına kadar olan tüm kanunları birleştirmiş ve bu günkü ortaöğretim yönetmeliğinin temel kanunu olmuştur.

1988 Eğitim Kanunu (bugünkü 1996 Eğitim Kanununun yerini almıştır) orta öğretimin zorunlu bölümlerini iki aşamaya (key stage) bölmüştür. Key Stage 3 ve Key Stage 4 olarak ayrılan bu bölümlerde Key Stage 3, ve Key Stage 4 ise 14 ile 16 yaş grubu öğrencileri kapsamaktadır. Key Stage 3 ile Key Stage 4 öğrencilerinin eğitimi orta öğretim kurumlarında sağlandığı gibi 16 – 18+ yaş grubu öğrencilerinin zorunlu eğitim sonrası (post – compulsory education) eğitimini de sağlamaktadır (DFEE, 2001). 1998 yılındaki Okul Standartları ve Yapısı Reformu, İngiltere’de bulunan ileri eğitim (further education) enstitülerine, LEA’lar ile İşbirliği içinde olarak 14 – 16 yaş Key Stage 4 öğrencileri için ortaöğretimi sağlama yetkisi vermiştir. Öğrenme ve Beceri Reformu 2000, ileri eğitim enstitülerinin bu yöndeki gücünü artırmıştır.

Ortaöğretimdeki ilk beş yıl, 11 yaştan 16 yıla kadar zorunlu eğitimi kapsar ve 16 yaş ile 18 yaş arasındaki öğrencilerin eğitimi zorunlu eğitim sonrası eğitim ile sağlanır. Genellikle ortaöğretim 11 ile 16 yada 18+ yaş öğrencilerinin eğitimini kapsar ve öğrenciler genelde 11 yaştan itibaren ilköğretim kurumlarından orta öğretim kurumlarına geçiş yapar. İngiltere’de bazı bölgelerde okullar iç safhada organize olmuşlardır: ilkokul 5 ile 8 yaş yada 9 yaşa kadar olan öğrencilerin ortaokul 8 ile 12 yada 9 ile 13 yaş öğrenciler için ve lise (yüksek okul olarak bilinir) 12 – 13 yaştan 16 yada 18+ yaş öğrenciler için bu bölgelerdeki öğrenciler orta öğretim kurumlarına 12 yada 13 yaşlarında geçiş yaparlar. Orta okullar öğrenci yoğunluğunun 11 yaşın altında yada üstünde olmasına göre ilköğretim yada orta öğretim kurumları olarak bilinir (DfES,2004).

Zorunlu eğitim sonrası eğitim (post – compulsory education) bir çok ortaöğretim kurumlarında sixth form olarak ve ileri eğitim enstitülerinde yapılmaktadır. Sixth form okullarında tüm gün eğitimin sağlandığı zorunlu eğitimin sağlandığı zorunlu eğitim sonrası eğitim, ortaöğretim olarak dikkate alınır ve Okul Yönetmeliğinin hükmü altındadır. Sixth Form , orta öğretimin 16-18+ yaş öğrencileri için son iki yılını kapsar. Öğrenme ve Beceri Reformu 2000, tüm zorunlu eğitim sonrası eğitim için planlama ve maddi kaynak sağlamayı bir araya getirmiştir. Sixth form; zorunlu eğitim sonrası üst orta öğretimin eğitimi olan ve 16+ ve 18 yaş arası öğrencileri kapsayan okul eğitimin yıl 12 ve 13’lü olan kurullardır. İleri eğitim ise tam yada yarım gün eğitim olan, yüksek eğitim sektörünün dışında, zorunlu eğitim yaşını tamamlamış kişiler için mesleki, akademik, sosyal fiziksel ve aktivitel kursları içeren ileri eğitim enstitülerince sağlanan kurslardır (Nunn,2002,s.90).

V.3.3.1 Ortaöğretim Kurumları

İngiltere’de resmi (maintained) okullar, çok programlı liseler, gramer okulları, şehir teknoloji kolejleri, şehir teknoloji ve sanat kolejleri, altıncı (sixth) form olmak üzere altı çeşit orta öğretim kurumu bulunmaktadır. İngiltere’de orta öğretim kurumları şunlardır (DfES,2004):

V.3.3.1.1 Resmi Okullar (Maintained Schools)

LEA’lar tarafından finansmanı sağlanan ve kontrol edilen vakıf okulları, gönüllü kurumlar okulları, halk okulları olarak ilköğretim ve ortaöğretim okullarını kapsar.

V.3.3.1.2 Çok Programlı Okullar (Comrehensive Schools)

İngiltere’de orta öğretim veren okulların büyük bir kısmını çok programlı okullar oluşturmaktadır. Bünyesinde akademik ve mesleki programlar bulunmaktadır.

V.3.3.1.3 Gramer Okulları (Grammar Schools)

Öğrencileri akademik yeterliliklerine göre seçen ortaöğretim kurumlarıdır. Akademik yeterlilikleri üst düzeyde olan öğrenciler bu okullara kabul edilmektedir.

V.3.3.1.4 Şehir Teknoloji Koleji (City Technology College : CTC)

11 ile 18 yaş öğrencilere 7 yıl tam gün eğitim sağlayan orta öğretim kurumlarıdır. CTCs’ler özel okullar olarak sınıflandırılırlar ve DFES ile kontrol altında olan kurumlar yada sponsorlarca kontrol edilirler. Genel eğitim teknoloji odaklı olarak sağlarlar.

Sanat Teknolojisi Şehir Koleji (City College for the Technology of the Arts – CTAS) : City college gibi hareket eden ve yönetilen fakat sanat teknolojisi odaklı eğitim veren kurumlardır.

Altıncı (Sixth) Form 16 ve 18 yaş arası öğrencilerin yıl 12 ve 13. yıl okul eğitiminin sağlandığı zorunlu eğitim sonrası yüksek orta öğretimdir.

İleri eğitim kolejleri (Further Education College): Zorunlu eğitim yılını tamamlamış 16 yaş üzeri öğrenciler için sağlanan tam yada yarım gün eğitimdir ve üniversite sektörü dışındadır. Bu kolejlerde mesleki kurslar verilir.

Altıncı (Sixth) Form Kolejleri : 16 ile 18 yaş öğrencileri için ileri eğitim enstitülerinin türü olarak tam gün genel eğitim kursları veren kolejlerdir. 1992'ye kadar bu enstitüler okul sektörünün bir parçası ve okul yasaları ile yönetilmekteydi. İngiltere'de bu kolejler şu an the Learning and Skills Council ile yönetilmektedir.

Yükseköğretim Koleji (Tertiary College) : 16 yaş üstü öğrenciler ve yetişkinleri kapsayan, sixth form kolejleri ile ileri eğitim kolejlerini birleştirilmiş türü olan , temel eğitim gene ve mesleki eğitim kurslarını kapsayan kolejlerdir(Yeni Eğitim Dergisi Sayı:17,1998, s.36).

İngiltere'de ortaöğretimde yer alan okul, öğrenci ve öğretmen sayıları ile öğretmen öğrenci oranı Tablo V.6'da verilmiştir.

Tablo V.6 İlköğretimde Yıllara Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Yıllar	Okul Sayıları	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğretmen – Öğrenci Oran
1983	4,533	3,770,944	227,084	16.5
1984	4,444	3,645,586	224,648	16.2
1985	4,382	3,525,771	218,605	16.1
1986	4,286	3,388,517	212,641	15.9
1987	4,221	3,239,512	207,180	15.6
1988	4,153	3,070,172	199,584	15.4
1989	4,035	3,944,722	192,841	15.3
1990	3,976	3,862,624	187,646	15.3
1991	3,897	3,853,288	183,508	15.5
1992	3,847	3,905,779	183,555	15.8
1993	3,773	3,964,669	184,036	16.1
1994	3,629	3,933,598	178,780	16.4
1995	3,614	3,992,857	181,445	16.5
1996	3,594	3,010,416	180,868	16.6
1997	3,569	3,041,584	181,692	16.7
1998	3,567	3,072,822	181,853	16.9
1999	3,560	3,121,901	183,578	17.0
2000	3,550	3,181,813	185,429	17.2
2001	3,481	3,231,827	189,026	17.1
2002	3,457	3,264,086	192,910	16.9
2003	3,436	3,306,079	194,445	17.0

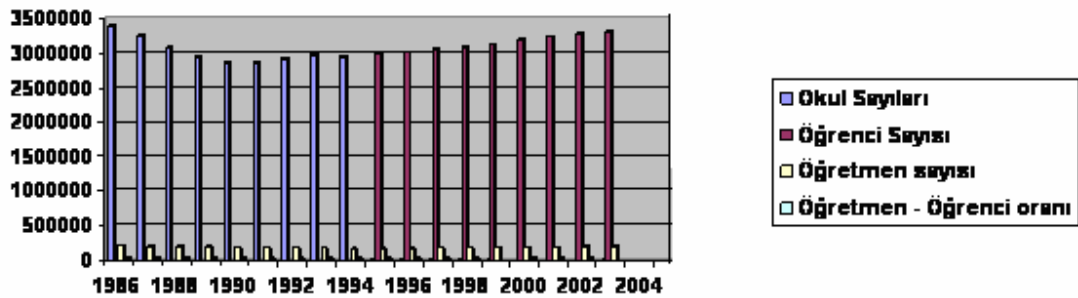
Kaynak : National Statistis,DfEE,2003

Orta öğretim kurumlarının sayıları incelendiğinde 1983 yılında 4,553 olan bu değer 2003 yılına gelindiğinde 3,436'ya inmiştir. 1983 – 2003 yılları arasında ortaöğretim kurumlarının sayılarında 1,117 değerinde bir azalma olmuştur.

1983 yılında ortaöğretimde yer alan öğrenci sayısı 3,770,944 iken 1991 yılına doğru 917,656 değerinde azalmış ve 2,853,288 olmuştur. 1991 yılından 2003 yılına doğru bir artma söz konusu olmuş ve 1992 yılında 2,905,779 olan öğrenci sayısı 2003 yılına gelindiğinde 3,306,079 olmuştur. Öğretmen sayılarına bakıldığında 1995 yılına kadar bir azalma olmuştur. 1983 yılında 227,084 öğretmen hizmet verirken bu değer 1994 yılında 178,780'e inmiş ve 1995 yılından itibaren tekrar artmaya başlamıştır. 1995 yılında 181,445 olan öğretmen ile eğitim vermeye başlanmışken 2003 yılına gelindiğinde eğitimde yer alan öğretmen sayısı 13,000 artarak 194,445'e yükselmiştir. Öğrenci – öğretmen oranları incelendiğinde ise 1983 yılında bu oran 16.5 iken 1990 yılında 1.2 oranında azalarak 15.3'e inmiş ve 1991 yılında bu oran 15,5'e çıkmış ve 2003 yılına doğru sürekli olarak artmıştır. 2003 yılına doğru sürekli olarak artmıştır. 2003 yılında ise bu oran 17.0 olmuştur.

Yıllara göre orta öğretimde okul, öğrenci ve öğretmen sayıları Grafik V.3'te de görülmektedir

Grafik V.3 Yıllara Göre OrtaÖğretimde Yer Alan Okul,Öğrenci veÖğretmen Sayıları

V.3.4 Yeterlilikler ve Sınıflandırma

Sertifikalar, zorunlu eğitimin sonunda,Key Stage 4'ün sonunda 16 yaşında alınmaktadır. Yeterlilikler aynı zamanda ileri eğitim enstitüsünden eğitim kursu bitiminde alınmaktadır.

İngiltere’de Öğrenme ve Yetenek Kanunu 2000’in 96,98,100 ve 101. bölümlerinde 19 yaşın altındaki öğrencilerin dışarıdan tamamladığı tüm kurslar için belgelendirme yapılması onaylanmıştır (HMSO,2004).

Zorunlu eğitim yılını tamamlamış öğrenciler için belirlemiş sertifikalar şöyledir(DfES,2004):

1.General Certificate of Secondary Education (Orta öğretim genel sertifikası,GCSE)

Key Stage 4 sonunda alınan genel sertifikalardan biridir. GCSE konuların tümünü kapsayan ve her ders için ayrı yapılan sınavın başarılmasıyla verilir. Sonuçlar A*, A,B,C,D,E,F ve G şeklinde notlandırılır ve G alan öğrenciler başarısız olarak değerlendirilir ve sertifika alamazlar.

2. General National Vocational Qualification (Ulusal Mesleki Genel Sertifikası, GNVQ)

GNVQ, endüstri yada ekonomi sektöründe bağlantı olarak mesleki yeterlilik kazandıran sertifikadır. Zorunlu eğitim yılını tamamlamış kişilerce alınır. GNVQ, GCSE’nin iki akademik derecesine eşittir ve derecelendirme GCSE’de olduğu gibi A*-G arasındadır ve A* A* yada DD gibi derecelendirilir. Eylül 2002 den itibaren bulunan kurslar: Sanat ve tasarım, Ticaret, KT (bilgisayar), fen, mühendislik, sağlık ve sosyal koruma, turizm, üretim alanlarındadır.

Sertifika ve Yeterlilikler :

Zorunlu eğitim sonrası eğitim içinde olan öğrenciler şu sertifikaları almaktadır (QCA,2004).

1.General Certificate of Education Advanced Level (GCE A – Level) (İleri Düzey Genel Eğitim Sertifikası);

Genelde 18 yaşında alınan ve tek bir alandan alınan ve GCSE den iki yıl sonra alınan sertifikadır.

2.GCE Advanced Subsidiary Qualifications (GCE As Qualifications) (İleri düzey

Orta Dereceli Genel Eğitim Sertifikası)

2000 Eylül'de GCE Advanced Supplementary Examinations'ın (İleri Düzey Genel Eğitim Ek Sınavı) yerini almıştır. GCE As, öğrencilerce çalışan alanların GCE A-level kurslarının birinci yılından sonra alınan sertifikadır.

3. Advanced Vocational Certificates of Education (Vocational A-levels)(İleri Mesleki Eğitim Sertifikası)

AVCE, GNVQ'nin altı birimini kapsar ve Ulusal Genel Mesleki Eğitim Sertifikasına 6. düzeyde denktir. Ayrıca GCE, A-level'e eşittir. Öğrenciler bilgi,yetenek ve anlamalarını mesleki alanlarda iletirler.

V.3.5 Yüksek öğretim (Higher Education)

1998 Eğitim Reformunda Bölüm 120'de yükseköğretim "GCE A- level ya da Ticaret ve Teknoloji Eğitim Meclisi Ulusal Diploma ya da sertifika standartlarından daha yüksek standartları kapsayan kursların öğretimi" dir(HMSO,2004).

Bu kurslar şu şekilde listelenmiştir:

Öğretmenlerin ya da gençlerin ve çalışanların ileri düzeyde yetiştirildiği kurslar,

Lisansüstü eğitim kursları,

Yükseköğretim diploması kursları,

Yüksek Ulusal Diploma (HND) ya da Ticaret ve Yüksek Ulusal Sertifika ya da Yönetim Teknoloji Diploması Kursları

Profesyonel Sınavlara hazırlayıcı yüksek seviye kursları,

Birçok üniversite Royal Charter (Kraliyet Beyanları) tarafından oluşturulmasına karşın Parlamenter Yasalar temel alınmıştır. Şu an tüm yüksek öğretim enstitüleri bağımsız kendini yöneten enstitülerdir. 1992 İleri ve Yükseköğretim Kanunu tüm yükseköğretim

kurumları için üniversiteler, üniversite kolejleri, yükseköğretim kolejlerini kapsayan tek bir sektör olmuştur(NICHE,1997).

V.3.5.1 Yüksek Öğretim Kurumları

İngiltere’de bulunan yüksek öğretim kurumları aşağıda sırasıyla verilmektedir.

V.3.5.1.1 Üniversiteler

Yükseköğretim içerisinde en önemli kurum üniversitelerdir. Üniversiteler hem yüksek nitelikli insan gücü yetiştirmekte hem de bünyesindeki araştırma faaliyetleriyle toplumu geliştirmektedir.

İngiltere’de üniversiteler araştırma fırsatları, geniş alanlı öğretim kursları vererek lisans ve lisansüstü öğretim diplomaları vermektedir. Tüm üniversitelerin kendine özgü dereceleri ve hangi dereceleri hangi nitelikteki öğrencileri kabul edecekleri kendilerine bırakılmıştır. Üniversitelerin ağırlık verdiği alanlar ve verdikleri dersler arasında çok fazla farklılıklar bulunmaktadır. Üniversiteler eski ya da 1992 öncesi üniversiteler ve yeni ya da 1992 sonrası üniversiteler olarak ikiye ayrılmaktadır. 1992 öncesi üniversiteler mesleki alanlar yerine akademik alanlarda ağırlıklı olarak programlar yürütmektedir. 1992 sonrası Üniversiteler ise daha çok bilginin pratik kullanımına ilişkin eğitim üzerine odaklaşmıştır. İngiliz Üniversiteleri paralı olmakla birlikte devlet yardımı almaktadır. Ağırlıklı olarak yönetim ve ticaret alanlarında eğitim veren Buckingham Üniversitesi, finansmanını özel olarak sağlayan tek üniversitedir(D,Andrea ve Gosling,2002,s.169).

V.3.5.1.2 Diğer Yükseköğretim Kurumları

Yükseköğretim enstitüleri yükseköğretim kolejlerini ve üniversite kolejlerini kapsamaktadır.

Üniversite kolejleri bağımsız enstitülerdir. Bu enstitüler derece almak için programları ve lisansüstü yeterlilikleri kapsamaktadır. Bazıları yüksek dereceler sunabilmektedir. Kolejler mevcutları bakımından çeşitlilik göstermektedir. Küçük enstitüler 450 öğrenciyi kapsarken

fazla bilim dalları olan enstitüler 13.000 öğrenciyi mevcudunda bulunmaktadır(HESA, 2004).

V.3.5.1.3 İleri Eğitim Enstitüleri

Yükseköğretim kurumları dışında, 16 yaş üzeri kişilerin mesleki, akademik,sosyal ve fiziksel odaklı eğitimini kapsayan tam ya da yarım gün kursları veren enstitülerdir. İleri eğitim kolejleri, yüksek öğrenim yeterliliğini temel aşama (foundation degree) olarak veren üniversitelerle birlikte çalışılır. Temel aşama, 2001 Eylülünde tanıtılan endüstri alanlarında, alanın ihtiyaçları doğrultusunda bilgi ve yeteneğin verildiği, kişileri iş dünyasına hazırlayıcı aşamadır(Merricks,2002,s.97).

V.3.5.2 Yükseköğretime Öğrenci Kabulü

Üniversiteler ve diğer yüksek öğrenim enstitüleri kendi özel kabul poliçelerini hazırlarlar. Üniversiteye giriş koşulları genellikle iki ya da üç alanda GCE A- level geçer notlar, GCSE’de ise C ya da üzeri notları almayı gerektirir. Ayrıca İleri Mesleki Eğitim Sertifikası (Advanced Vocational Certificate Of Education, AVCE), Edexcel Ulusal Yeterlikleri (Edexce BTEC National Qualifications) ve İnternational Baccalaureale (Uluslar arası Üniversite Diploma) yeterlilikleri olanlar da Üniversitelerde kabul edilmektedir(D’Andrea ve Gosling,2002,s.172).

V.3.5.3 Yükseköğretim Kurumlarının Yönetim ve İdaresi

Eğitim Reformu 1998, tüm üniversiteler için işbirlikçi olmayı şart koşmuşken yeni açılan üniversiteler içinde böyle bir işbirlikteliğine katılmaları şart koşulmuştur. Fakat tüm bunlara rağmen üniversiteler kendi yönetiminden sorumludur. Tüm üniversiteler ve diğer yükseköğretim enstitülerinin kendi derecelerini saptama, belirleme gücüne sahiptir. Ayrıca kendi iç organizasyonlarından sorumludur. Kurumlar ve enstitüler kendilerine ait yönetici ve öğretim üyelerini belirleme yetkisine sahiptirler(QAA,2004;DfES 2004 ve D’Andrea ve Gosling,2002,s.172).

Üniversitelerin başında rektörü (Vice-Chancellor) bulunmaktadır. Rektörün yönetim ile ilgili çok fazla yetkisi bulunmamaktadır. Üniversite yönetiminde yönetim kurulu (Court)

en yetkili olan birimdir ve yönetimden sorumlu yetkilileri belirler. Yönetim kurulu ayrıca genel yönetmelik konularını belirlemektedir. Bir diğer yetkili kurul ise senatodur.

Senato, profesyonel çalışanlar, bölüm başkanları ve diğer ilgililerin temsilcilerinden (ticaret birliği, diğer çalışanlar gibi) oluşur. Senato, fakültelerin yetkileri üzerine kararlar alır. Yönetim ile ilgili kararlar için üniversitede ilgili bölümler fakülteler olarak gruplandırılmıştır (Örneğin sanat fakültesi, fen fakültesi, sosyal bilimler fakültesi v.b.). Tüm öğretim üyeleri, buldukları fakülte üyeleridir; fakülte belli çalışma ve kararlar almakla, yeni kurslar açmak, kurs dereceleri gibi, yükümlüdür. Üniversiteler arasında fakültelerin görevleri farklılık gösterir.

Her fakülte birçok komite geliştirir ve üniversiteler arasında fakülte toplantıları ve komite sayıları arasında değişiklikler vardır (DfES,2004 ve NICS,2004).

Diğer yükseköğretim kurumlarının da üniversiteler benzer iç bölümleri ve benzer yapısı vardır. Enstitü başkanı Pravost, Rector ya da Prinicipal adını alınırken Yönetim Kurulu Başkanı Registrar ya da Secretary unvanını alır. Üniversitelerde olduğu gibi yönetim kurulu dışarıdan toplum temsilcilerini de kapsamaktadır.

V.3.6 Yaygın Eğitim

İleri ve yetişkin eğitimi ile 16+ yaş üzeri kişiler yetenekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda mesleki ve akademik olarak eğitilirler. İleri ve yetişkin eğitimi zorunlu eğitim yaşını tamamlamış kişilerin ihtiyaçlarına uygun olarak mesleki, sosyal, fiziksel ve eğlence alanlı tam gün ya da yarım gün eğitim almasıdır. Yetişkin ve ileri eğitim 19.yy.'nin başlarında Teknik Enstitülerce gelişmiş ve sonları teknik okulların yerini almıştır. Teknik Enstitüleri çalışan kişiler için temel okuma, yazma ve aritmetik yeteneklerin geliştirilmesi için kurulmuştur ve fen-teknik konular işlenmiştir. İngiltere İleri Eğitim Kurumları 1992'de yenilenmiştir. 1992 Yetişkin ve İleri Eğitim Kanunu yetişkin eğitimi LEA'dan alıp İngiltere İleri Eğitim Finans Kurumlarına (the Further Education Funding Council, FEFC) devretmiştir. Ayrıca kanun ileri eğitim enstitülerini ileri eğitim kurumları olarak özerkleştirmiştir(Fieldhouse,1996).

Yetişkin ve ileri eğitimi İngiltere’de ileri eğitim kolejleri (further education college),tertiary colleges (yüksek okul koleji),sixth-form colleges (altıncı form koleji)ve yetişkin eğitim merkezlerince sağlanmaktadır (Merricks, 2002,s.89 ve D’andrea ve Gosling, 2002,s.173 ve Eurydice,2004).

İleri eğitim kolejleri (Further Education College): Zorunlu eğitim yaşını tamamlamış kişiler için tam gün ya da yarım gün eğitimi sağlar. Bu kolejler mesleki eğitim kursları vermelerine karşın akademik kurslarda vermektedir ve bu kurslar tamamlandıktan sonra temel aşama (foundation degree) alınır.

Tertiary Colleges (Yüksek Okul Koleji): Sixth-form kolejleri ile ileri eğitim kolejlerinin fonksiyonlarını birleştirilmesiyle oluşan kolejlerdir. Bu kolejler akademik ve mesleki kursları kapsar.

Sixth-Form Colleges (Altıncı Form Kolejleri): Zorunlu eğitim yaşını (16+ yaş) tamamlamış kişilere verilen akademik kurslardır.

Yetişkin Eğitim Merkezleri(Adult Education Centers): Bu merkezler yetişkin eğitim enstitüleri ya da toplum kolejleri olarak da bilinir. Zorunlu eğitim yaşını tamamlamış kişiler için yarım gün eğitim ve yetiştirme kurslarını kapsar. LEA’lar bölgelerindeki bu kursların organize edilmesiyle sorumludur. 1992 yılında ileri eğitimin yapısı değiştirilerek İleri Eğitim Finans Kurumu (FEFC-Further Education Funding Council) oluşturulmuştur. Bu konsey ileri eğitimi LEA’lardan alıp sermayesini FEFC’den karşılayan özerk enstitüler şeklinde oluşturmuştur(FEFC,2004).

V.3.7 Kiliseye Bağlı Okullar (Piskoposluk Bölgesi ve Kilise Otoriteleri)

Dini okulların büyük çoğunluğu İngiliz Kilisesi ve Roman Katolik Kiliselerince oluşturulmuştur. Ayrıca farklı dini eğitim veren methodistler, Müslümanlar,Yahudilerce oluşturulan dini okullarda vardır. Tüm dini okullar resmi (maintained) okul statüsündedir.

V.3.7.1 İngiltere Kilisesi

İngiltere Kilisesi Okullar Komitesi (The Schools Committee of the Church of England), DFES’e, diğer mesleki kurumlara ve diğer dinleri temsil eden eğitim temsilcilerine

danışarak çalışır. İngiltere Kilisesi Okulları, gönüllü kurum okulları ya da bağımsız okullar olabileceği gibi yasal okullaşma sistemin içermektedir. İngiltere Kilisesi Okulları insan ve finans kaynaklarını İngiltere'deki piskoposluk bölgelerinden sağlar ve bu bölgeler Hıristiyanlar tabanlı eğitimin yüksek nitelikli olmasını bu okullardan ister. Ayrıca İngiliz kilisesine bağlı bir eğitim servisi bulunmaktadır. Bu servis öğrenciler , çocuklar, öğretmenler,yönetim kurulları , aileler,rahip ve papazlar, piskoposlar ve LEA'lara bilgiler vererek önerilerde bulunmaktadır(Lankshear,2002,s.122-125).

V.3.8 Özel Öğretim ve Özel Okullar

Özel okullar genelde bağımsız okullar olarak bilinirler. City Technology Colleges (Şehir Teknoloji Kolejleri) ve Akademies (Akademiler) dışında özel okullar devletten gelir almazlar. Özel okullar okul taksitleri ve bağışlar ile finansmanını sağlarlar. Bağımsız okulların programından başöğretmenler ve yöneticiler sorumludur ve ulusal programı dikkate almak zorundadırlar. Bağımsız okullar kurulduğunda Devlet Sekreterliğine kayıt olmak zorundadır. Bu kurumun yeterli kalitede eğitim sağlamayan özel okulları kapatma yetkisi bulunmaktadır.

Buna göre özel okulların eğitimde kalite standartlarını, öğrencilerin zihinsel, ruhsal,sosyal, ahlaksal gelişimlerini, öğrencilerin sağlık, güvenliklerinin standartlarını sağlaması gerekmektedir. Bağımsız okullar konseyi(İndependet Schools Council-ISC) tarafından akredite edilen özel okullar İndependet Schools Inspectorate (ISI-Özel Okullar Müfettişi) tarafından Devlet ve Ofsted'ce hazırlanan tasarıya göre teftiş edilir.ISC,özel okulları temsilen iki kişi yönetim kurulu temsilcisi, beş kişi başöğretmen temsilcisi ve bir kişi muhasebeci temsilci olmak üzere sekiz kişiden oluşmuştur.

Özel okullar birliğinin üyesi olmadan önce akredite olmak zorundadır. Akreditasyon tam yönlü teftişi ve denetimi kapsamaktadır ve akreditasyondan sonra kapsamlı rapor yazılmaktadır(Cooke ve Woodhead,2002,s.159-162).

V.3.9 Özel Şehir Teknoloji Kolejleri ve Akademiler

Devletçe finanse edilen bağımsız okullardır. İşleyiş ve tabi olduğu kurallar resmi kolejlerle aynıdır.

V.3.9.1 Şehir Teknoloji Kolejleri (City Technology Colleges)

Şehir Teknoloji Kolejleri(CTCs)ve Şehir Sanat Teknolojisi Kolejleri (CCTAS) Asıl olarak 1988 Eğitim Kanunu ile oluşturulmuştur ve şu an 1996 Eğitim Reformu ile yönetilmektedir. Yasal olarak bu okullar bağımsız okullar olup CTCs ile diğer bağımsız okullar arasında çok büyük farklılıklar vardır. CTC'ler diğer özel okullar gibi devlet Sekreterliğine Kayıt olmamakta; Devlet Sekreterliği ile ayrı anlaşmaları olmaktadır. Bu okullar sponsorlar ya da destekleyici kurumlarca sahip olunup idare edilirler. DFES, resmi (maintained) okulların bütçesine yakın bir bütçe sağlar. Eğitim Reformu (1996)ile CTS'ların sahip olması gereken özellikler belirtilmiştir(Eurydice, 2004 ve DfES,2004):

-Şehir alanında olmak zorundadır.

-Okulun bulunduğu bölgedeki farklı yeteneklere sahip 11 yaş ve üzeri öğrencilere eğitim sağlamak zorundadır.

-Fen ve teknoloji ağırlıklı ya da CCTA'lar için yaratıcı sanat teknolojisi ağırlıklı geniş alanlı program hazırlamak zorundadır.

-Ödeme talep edemezler.

V.3.9.2 Akademiler

2000 yılında, devlet Şehir Akademi programını beyan etmiştir. Bu okullar CTC'ler gibi aynı yasayı temel alan, şehir alanlarındaki ortaöğretim kurumları olarak oluşturulmuştur. Fakat 2002 Eğitim Reformu Şehir akademi modelini kırsal olan dezavantajlarında olan tüm yaşları, ilköğretim akademileri ve okulları kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Akademiler sponsorlar tarafından kurulur. Sponsorlar sermayenin %20'sini, geri kalanını DFES finanse eder. Akademiler şu özellikleri taşımak zorundadır(Eurydice,2004 ve DfES,2004):

-Dezavantajlı olan bölgelerde yerleşmiş olmalıdır. Akademiler orada bulunan okulların yerine geçebilir ya da ek bir okul ihtiyacı duyulduğunda kurulur.

-Akademiler farklı yeteneklere sahip orada ikamet eden öğrencilere eğitim sağlamak zorundadır.

-Program alanlarına uygun geniş ve dengeli program hazırlamak zorundadır.

-Ücret talep edemez.

2006 yılı itibariyle İngiltere’de 33 Akademi bulunmaktadır. CTC’LER VE Akademiler OFSTED (Office for Standards in Education) tarafından teftiş edilirler.

V.3.10 Özel İleri Eğitim Enstitüleri

İngiltere’de zorunlu eğitim sonrası eğitim sunan bir çok bağımsız enstitü bulunmaktadır. Çoğu bölümler için bu enstitüler GCE As sınavları, yabancı dil olarak İngilizce kursları (EFL), notlarını yükseltmek isteyen öğrenciler için tekrar kurslarına yönelik eğitim sunarlar. Bunların dışında sekreterlik ve ticaret kolejleri, sanat kolejleri gibi uzmanlık enstitüleri de bulunmaktadır. The British Accreditation Council for Independent Further and Higher Education (BAC) – Yüksek ve İleri Eğitim Akreditasyon Kurumu, bu enstitüler için etkinlik gibi tanıları ve standartları belirler (Euydice,2004).

V.3.11 Özel Yükseköğretim

İngiltere’de sadece tek bir özel üniversite, Buckingham Üniversitesi bulunmaktadır. Devlet bu üniversiteye doğrudan finansman sağlamaz ancak, öğrencilerine burs şeklinde olarak finansman yardım yapabilmektedir. Akademik ödünç olarak finansal yardım yapılır. ayrıca yüksek öğretim seviyesinde kurs programı sunun az sayıda özel enstitü de İngiltere’de mevcuttur.

V.4 İNGİLİZ EĞİTİM ÖRGÜTÜNÜN YAPISI

İngiliz eğitim Sistemi merkezi ve yerel yönetim odaklı bir sistemdir. Eğitim sistemi bir yandan, Ulusal Program ile merkezden yönetilmekte, diğer yandan eğitimle ilgili bazı kararlar yerel seviyede verilmektedir.

V.4.1 Ulusal Düzeyde Eğitim Sisteminin Yönetimi

İngiltere’de eğitim yönetimi ulusal ve yerel seviyede yapılmaktadır. Eğitim ile ilgili genel kanunlar İngiltere’de Birleşik Krallık Parlamentosu’nda Londra’da kanunlaştırılmıştır.

Parlamento, devlet bakanlarını yada diğer otoritelere yönetimin detaylarını düzenlemeleri için temsili yada daha alt düzeyde yasaları oluşturma yetkisi vermiştir.

Merkezi Yönetim, eğitim hizmeti, ulusal politikaların belirlenmesi ve sistemin planlanmasından sorumlu olarak yerel yönetim ve bağımsız enstitüler bölgelerindeki eğitim yönetiminden sorumludur.

V.4.2 Eğitimden Sorumlu Bakanlıklar

İngiltere’de bakanca atanan Eğitimden Sorumlu Devlet Sekreteri Eğitim sistemine yön verirken ve parlamento ile koordinasyon sağlanmasından sorumludur. Devlet sekreteri iki devlet bakanı ve parlamento sekreteri ile desteklenmektedir. Devlet Sekreteri Bakanlar Kurulunda eğitim ve yetiştirme alanını temsil etmektedir. Eğitim ile İlgili Devlet Sekreteri, Eğitim Bakanlığı (Department for Education and Skills)’ndan ve bakanlığın eğitim politikaları, stratejileri, finansmanı, eğitim giderleri ve atamalarından sorumludur. Devlet sekreteri Eğitim Bakanlığının profesyonel çalışmaları ve yöneticileri ile desteklenmektedir. Devlet Sekreteri, Eğitim Standartları Ofisi (OFSTED)’nce okulların nitelikleri hakkında bilgilendirilir ve programa ilgili tüm kaygılı noktalar üzerine bilgi verilir. Ayrıca Qualifications and Curriculum Authority’nin (QCA) durumları hakkında bilgilendirilir (DfES,2004).

İngiliz eğitim sistemi merkezi yönetimle şekillendirilip yerel yönetimlerce oluşturulmaktadır. Eğitimin yerel seviyede yönetilmesi de eğitime duyulan ihtiyaç ve bireyselliğin göz önüne alınmasına sebep olmaktadır. Türk eğitim sisteminde olduğu gibi eğitim bakanlığının hiyerarşik yapısı yoktur. Devlet sekreteri ve Eğitim Bakanlığı eğitimle ilgilenen en üst kurumlardır.

V.4.2.1 Eğitim Bakanlığı – Department for Education and Skills (DfES)

DfES, İngiltere’de eğitim servisinin planlanması ve izlenmesinden sorumlu kurumdur. DfES’de daimi olarak çalışan devlet hizmetlileri görevlendirilmekte Daimi Sekreter, direkt olarak eğitim ile ilgili Devlet Sekreterinden sorumlu sekreter DfES’nin başında bulunmaktadır.

DfES'nin bölgesel yapıları, şubeleri yoktur. DfES, LEA'lara ve okullara yasalara uygun şekilde yön göstererek rehberlik kılavuzları hazırlamaktadır. Parlamento yasalarının detaylarını içerecek kanuni prosedürler ve detaylar Yasal Belgelerce sağlanmaktadır. DfES ayrıca eğitim sistemine ilişkin raporlar hazırlamakta ve istatistiksel bilgiler yayımlamakla sorumludur (DfES,2004).

Görüldüğü gibi DfES'nin Türkiye'deki gibi yoğun yetkileri yoktur. Yeterlilikler, Program ve Değerlendirme Otoriteleri (Qualifications, Curriculum and Assesment Authorities).

Okul Programı ve Değerlendirme Otoritesi (The School Curriculum and Assesment Authority, SCAA) ile mesleki Yeterlilikler Ulusal Konseyi (The National Cuncyl for Vocational Qualifictios, NCVQ)'nin birleştirilmesiyle 1997 eylülde Yeterlilikler ve Program Otoritesi (Qualifications, Curriculum and Assesment Authorities, QCA) oluşturulmuştur. QCA'nın amacı eğitim ve yetiştirme de tutarlılık ve niteliği okul öncesi kurumlardan yüksek mesleki seviyeye kadar ulaştırmaktır. QCA, asli görevi Eğitim Devlet Sekreterine okul programını etkileyen tüm etkenleri, öğrenci değerlendirmesini, okullar, kolejler ve işyerlerinde önerilen yeterlilikleri bildirir. 1997 Eğitim Reformunda QCA'ların yasal fonksiyonlarının temel faaliyetleri belirtilmiştir ve bu fonksiyonlar şunları içermektedir (HMSO,2004 ve QCA,2004):

-Zorunlu eğitim yaşında olan öğrencilerin değerlendirilmesi, okul sınavları ve programı gözden geçirilerek incelenmesi ve Devlet Sekreterini Bilgilendirmesi.

-Zorunlu eğitim yaşında olan öğrencilere kullanılan dış yeterliliklerin uygunluğu hakkında Devlet Sekreterini Bilgilendirmesi,

-Dış akademik ve mesleki yeterliliklere bakış açılarını inceleme,

-Dış yeterliliklerin akreditasyon ölçüsü belirleme ve geliştirme yeterlilikleri ölçütleri

-Doğrultusunda akredite etme.

-Dış yeterlilikler sağlayan kurslara önerilerde bulunma ve destek sağlama,

-Bilgileri yayımlama ve dağıtma,

-Beş yaş altı için öğrenim amaçlarını ve amaçlara ilişkin materyalleri geliştirme

Görüldüğü gibi eğitim sürekli bir denetim ve takip içerisindedir. Eğitim sistemine getirilen yenilikler ve yapılan değişikliklerin sürekli olarak incelenmesi öz konusudur. Eğitim sisteminde yapılan değişikliklerden nasıl bir dönüt alındığı denetlenerek eğitime yön verilmektedir.

V.4.3 Yerel Seviyede Yönetim

İngiltere’de eğitim yerel düzeyde yönetimi LEA’ların sorumluluğu altındadır. LEA’lar okul öncesi, ilköğretim ve zorunlu orta öğretim düzeylerinden sorumludur. LEA’ların temel sorumlulukları aşağıdaki unsurları içermektedir (DfES,2004).

-Okul görevleri ve kayıt koşulları

-Finans/mali yönetim

-Standartları geliştirme ve izleme,

-Personel gelişimi

-Muntazam okula devam sağlama

-Özel eğitim ihtiyaçlarını destekleme

-Bursların ve aylıkların temini,

-Şikayetler ile ilgilenme,Okul yemekleri ve ulaşım

The School Standards and Framework Act (Okul Standartları ve Yapısı Kanunu) 1998, yerel yönetimlerin örgütsel yapısını belirlemiştir. Bölgeler yerel toplum temsilcileri ve LEA’ları içeren dernek olarak eğitim Uygulama Formu (Education Action Forum – EAF) ile yönetilir. Education Action Forum’un ana amacı okul standartlarını geliştirmektir. EAF, LEA’lar ve bölge dışındaki okulların bilir kişi raporları ve kaynakları ile hedeflerini belirlemek zorundadır. Buna göre ana iki hedef; öğrenci performansını geliştirecek ve diğer eğitimsel ve sosyal hedefleri de kapsayacak amaçlar belirlemektir (Ofsted,2004).

The Local Government Act (Yerel Yönetim Kanunu) (2000) ile eğitim sorumlulukları eğitim komitelerine bırakılmışken kanun altında yerel yönetimin yeniden yapılandırılması ile karar verici bölümleri ayırmışlardır.

Yerel yönetimde eğitim danışmanlığının yapılandırılmaları üç bölüme ayrılmıştır.

-Yerel yönetim başkanı

-Araştırma Komiteleri ya da panelleri

-Tüm Konseylik

Başkan yönetimi planlama ve bütçeden sorumlu iken araştırma komiteleri bütçe, planlar, yönetmelikler hakkında başkanı bilgilendirirken aynı zamanda son kararın verilmesinden önce tüm poliçeleri gözden geçirir ve başkana önerilerde bulunur (DfES,2004).

İngiltere'deki eğitim sisteminin yönetimine bakıldığında Türkiye'den farklı bir yönetimin olduğu görülmektedir.

Yönetimde yerleştirme vardır ve yerel bölgeler LEA'lar buldukları bölgenin eğitim yönetiminden ve finansmanından sorumlu olup okulları gözleme ve geliştirme görevini de üstlenmiştir.

V.4.3.1 Okul Düzeyinde İdare ve Yönetim

Okul düzeyinde idare ve yönetim bölümünde okul idaresi ve yönetimi, okulların yasal durumları, okul yöneticileri ve baş öğretmenler ve sorumluluklarından söz edilmiştir.

V.4.3.1.1 Okul İdaresi ve Yönetimi

Eğitim Reformu (1988)'in altında okulların yerel idareci (Local Management of School – LMS) ve yönetimi okul yönetim kurulu ve baş öğretmenlere bırakılmıştır.

Okulların kendi yönetimlerinde etkili olabilmeleri için DfES, okul gelişim planı kullanmalarını önerir. Bu planın nasıl kullanılacağı iki el kitabı şeklinde verilmiştir (DfES,2004).

V.4.3.1.1.1 Okulların Yasal Durumları

Zorunlu okul yaşında olan tüm öğrencilerin (5 – 16 yaş) eğitiminin çoğu resmi (maintained) okullarda karşılanmaktadır. Okul Standartları ve Yapısı Reformu (1998), resmi (maintained) okullar için yeni yapı tasarlamıştır (DfES,2004 ve Eurydice,204):

-Community schools (Halk Okulları) : LEA’larca oluşturulan ve finanse edilen okullardır. LEA’lar okul çalışmalarını ve yönetim otoritesini görevlendirir.

-Foundation schools (Temel Okullar) : Okul yönetim kurulunca yada okul vekillerince sahip olunan fakat LEA’larca finanse edilen okullardır. Okul yönetim kurulu çalışanları ve yönetim otoritelerini görevlendirir.

-Voluntary controlled schools ve voluntary aided schools : (Gönüllü Kurumlarca Yönetilen Okullar) LEA’lar okul görevlilerini ve yönetim otoritesini voluntary controlled schools’larda görevlendirirken yönetim kurumları voluntary aided schools için bu görevi üstlenmiştir. Her iki okul türü de harcama geliri sağlarken voluntary aided schools gelirinin %10’unu bağış yapmak durumundadır.

Üç yıl içerisinde tüm bölgelerde oluşturulacak sağlık, sosyal koruma, çocuk bakımı gibi sosyal servisler sağlayacak “Extended Okullar” Eğitim Reformu 2002’de açıklanmıştır. City technology Colleges (CTCs), City Colleges of the arts (CCTAs) ve akademiler Eğitim Reformu 1988 ‘de oluşturulmuş olup bağımsız okulların yerini almıştır.

V.4.3.1.1.2 Okul Yöneticileri

Her okulun okul yönetim kurulu olmak zorundadır ve yönetim kurulları verilen sorumlulukları yerine getirmek zorundadır.

Okul yönetim kurulunun genişlemesi ve derlemesi okul kategorisi, ölçütleri ve safhasına göre değişiklik gösterir. Yönetim kurulu , aşağıdaki üyelerden oluşmaktadır(DfES,2004):

-Başöğretmen (eğer yönetici olmayı seçmezse)

-Aile temsilcileri

- LEA temsilcileri (LEA'larca seçilir)
- Öğretmen temsilcileri (Okulda görevli öğretmenlerce seçilir)
- Çalışanların Temsilcileri,
- Vakıf temsilcisi (Gönüllü ve dini okullar için temsilciler)
- Co-opted temsilcileri (birlikte karar verici)

Yönetim Kurulunun ana rolleri şöyledir:

- Stratejik bakış sağlamak : Okul ve okul programına karar verme, bütçeyi planlama, başöğretmen ve yöneticiyi seçme, temel dersler için öğrenci hedefleri belirleme.
- Okul etkililiğini geliştirme, okul toplum birliği sağlama,
- Sorumlulukları yerine getirme,
- Performans bildirisi hazırlama.

V.4.3.1.1.3 Başöğretmen ve Sorumlulukları

Her okulun organizasyonu, idaresi ve kontrolünden sorumlu başöğretmeni vardır.

Başöğretmen okulun gelişmesi için yapıyı oluştururken programın organize edilmesi, öğretim metotları yada kıdemli öğretmenlere öğrencilerin akademik, personel ve sosyal gelişimleri ile davranış ve devamlılığı hakkında rehberlik eder. Başöğretmenin başlıca görevleri aşağıda verilmiştir:

- Başöğretmen okulun genel organizasyonu, yönetimi ve idaresinden sorumludur.
- Öğretmenlerin ve görevlilerin yönetimi ile günlük okul çalışmalarının yönetiminden ve liderlik yapmaktan başöğretmen sorumludur. Başöğretmenler görevlerin kararlaştırılması, danışmanlık yapma, öğretmenlerin gelişimini sağlamaktan sorumludur.

-Başöğretmenler programın tasarlanmasından sorumludur. Başöğretmenler Ulusal Program doğrultusunda öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun program hazırlar.

-Başöğretmenler okul – aile işbirliğini ve ilişkilerini iyi bir şekilde sağlamak zorundadır. Ailelere öğrenci başarısı, performansı ve okul programı, organizasyonu ve okulu etkileyen etkenler hakkında bilgi vermek zorundadır.

-Başöğretmenler, güvenliğin sağlanmasını, okul binasının etkili kullanımı ve ihtiyaçları ile oyun alanı materyallerini sağlamaktan sorumludur.

-Başöğretmenler okul organizasyonunun, öğretim standartları ve öğrenimi düzenli şekilde yeniden gözden geçirmekten sorumludur.

-Başöğretmenler, öğrencileri okuldan çıkarma yada kabul etmeme kararlarından sorumludur.

Başöğretmenlerin görev ve sorumluluklarından da anlaşılacağı üzere başöğretmen okullarda karar verme ve yetki gücü elinde olan kişidir. Türk Eğitim Sisteminde okul müdürleri okulun yönetiminden sorumlu iken İngiltere’de bu sorumluk başöğretmenlere verilmiştir. Okulun yönetimi dışında öğrenci ve öğretmenlerinin gelişiminden sorumlu olan başöğretmene ulusal program çerçevesinde okul programı hazırlama yetkisi verilmiştir.

V.5 EĞİTİM TEFTİŞİ

İngiltere’de okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve ileri eğitim için ulusal görev yapan teftiş kurumları bulunmaktadır. Yüksek öğretim içinse tüm Birleşik Krallığı kapsayan tek bir kurum vardır.

V.5.1 Eğitim Standartları Ofisi-OFSTED (The Office for Standards in Education)

İngiltere’de Eğitim Standartları Ofisi (OFSTED), 1 Eylül 1992’de kurulmuştur. OFSTED büsbütün DFES’den ayrı olan bir bölümdür. OFSTED’in ana amacı bağımsız ve eğitim standartlarının ve niteliğinin gelişmesini sağlamak ve Eğitimden Sorumlu Devlet Sekreterine bilgi sumaktır (Ofsted,2004).

OFSTED, okul teftiş sistemlerinin yönetiminden sorumludur. OFSTED sistem için yapıyı oluşturur, izler, düzenler ve gözetim altında tutar. Aynı zamanda OFSTED, bağımsız müfettişlerin eğitimini sağlar ve teftiş kurulunun bir üyesi olarak çalışmak isteyenlerin ve teftiş başkanlık yapmak isteyenlerin kayıtlarını tutar. Ayrıca bağımsız okulların kontrol altında çalışan teftiş grubunu izler. OFSTED, eğitim ve yönetim, sınavlar, uluslar arası karşılaştırma alanlarında raporlar tutarak, yönlendirici analizler yapar; eğitim politikasının sonuçlarını belirler. OFSTED, devlet memurları olan Her Majesty's Inspectors (HMI) dahil bu görev ve sorumlulukları yürütecek profesyonel çalışma grubunu hizmete alır. OFSTED, ile kontrol altında çalışan bağımsız müfettişler grubu müfettişlerini kendileri tayin eder(HMSO, 2004; QAA, 2004 ve OFSTED, 2004).

Geçen yıllarda OFSTED'in sorumlulukları artırılmıştır. The Learning and Skills Act (2000), 16-19 yaş grubunun eğitimini veren ileri eğitim enstitülerinin denetimini ve teftişini Ofsted'e vermiştir. Daha sonra 2001'den itibaren The Care Standarts Act 2000 Reformu altında OFSTED, tüm okul öncesi eğitim ve bakım kurumlarının teftişi ve sicil kayıtları sorumluluğunu da almıştır (Haris,1993).

V.5.2 Yetişkin Eğitimi Deneticiliği

Yetişkin eğitiminin denetlenmesinin esasları Learning and Skills Act (2000)'de yayımlanmıştır. Yetişkin eğitim deneticiliği (Adult Learning Inspectorate-ALI) Devlet Sekreterince atanan dokuz üyeden oluşur. Bir üye başkan olarak, diğer bir üye yetişkin Eğitim Amir denetmen olarak belirlenir. Reformun altında, ALI eğitim ve yetiştirme için gerekli bütçeyi, eğitim niteliğini ve standartlarını Devlet Sekreterince bildirmek zorundadır. ALI'nın sorumlu olduğu denetim alanları (ALI,2004):

-19 ve üstü yaş grubunun, LSC (Learning Skills Council) yada LEA'larca finanse edildiği eğitim kurumları,

-İşveren kurumlarca tamamen yada bir parça olarak 16 yaş üstü kişilerin LSC ile finanse edildiği eğitildiği kurumlar,

-İş Verme Ve Yetiştirme Reformu altında finanse edilen yetiştirme kursları,

-İşverenlerce finanse edilen ve eğitim sağlandığı kurumlar.

2001 – 2002 yılında Devlet Sekreteri, ek olarak ALI'ye aşağıdaki görevler verilmiştir:

- Endüstri Üniversitesi(University for Industry –Ufi) himayesinde işleyen direk öğretim (LearnDirect)'lerin denetimi.

- Cezaevlerinde, Her Majesty's Cezaevi Şef Denetmeni ile birlikte öğretimin denetimi,

- Yetişkin ve halk eğitiminin denetimi,

- Ofsted'e yardımcı olmak amaçlı 16 – 19 yaş için alan denetlenmesi,

- Zaman alan tarama raporları yada tematik raporların hazırlanması.

V.5.3 Kalite Standartları Servisi (Quality Assurance Agency – QAA)

QAA 1997'de yükseköğretimin İngiltere kalite standartlarının sağlanması için oluşturulmuştur. Servis, bağımsız bir kurum olup yükseköğretim kurumları, üniversiteler ve kolejlerce finanse edilmektedir. QAA'nın yönetim kurulu yükseköğretim enstitüleri başkalarınınca belirlenen enstitüleri temsil eden 4; Yükseköğretimin finansmanlarınınca belirlenen 4; endüstri, finans, ticaret ve mesleki pratiksel deneyim kazanmış 6 bağımsız denetçiden oluşmaktadır. QAA'nın faaliyetleri şöyledir (QAA,2004):

-Yükseköğretim enstitüleriyle birlikte sürekli gelişimin sağlanması için gerekli olan nitelik ve standartlar için çalışma,

-Yükseköğretim nitelik ve standart şartları hakkında öğrencilere, işverenlere ve diğer kişilere anlaşılır ve açık bilgiler sağlama,

-Niteliksel yapının gelişmesi ve düzenlenmesi için yükseköğretim enstitüleriyle birlikte çalışma,

-Enstitü ve program seviyelerinde performansı gözden geçirerek programı düzenleme.

İngiltere’de eğitimin teftişi Eğitim Bakanlığı’ndan ayrı ve özerk yapıları olan kurum ve kurullarca yapılmaktadır. Eğitim her kademede farklı kurul denetiminden geçmektedir. Ofsted, QAA, HMI gibi denetimden sorumlu kurum ve kişilerce yapılıp eğitim her anlamda denetlenmektedir.

V.5.4 Yerel Yönetim Kurullarının – LEA’ların Teftişi

1998’den itibaren LEA’ların teftişi Her Majesty Inpectors (HMI) tarafından yürütülmektedir. Teftişin temel prensibi LEA’ların okul gelişimini, özel eğitim ihtiyaçları ve hazırlıklarını yönetim stratejilerini gözden geçirmektir. 2001 yılının sonunda tüm LEA’ların teftişi tamamlanmış olup 2002 Ocaktan itibaren teftiş yapısı yeniden düzenlenip teftişe başlanmıştır. 3 çeşit teftiş yapılmaktadır,LEA’ların tek tek teftişi (organizasyonel teftişler),bir alana ait teftiş (LEA’ların belli alanda görevlerinin teftişi),eğitim servislerinin BVRs (Best Value Rewiews) teftişi

Eğitim sisteminin yerel yönetiminden sorumlu olan LEA’lar, tek bir teftiş çeşidinden geçmeyip daha detaylı ve içerikli olarak denetlenmelidir. Merkezi yönetim, eğitim yönetiminden çok sınırlı kaldığı ve sadece ulual program ile eğitime yön verdiği için LEA’ların teftişine önem verdiği görülmektedir.

LEA’lar, yönettikleri servisin işleyişinden alan bilgilerine kadar tek tek teftiştten geçirilmektedir.

V.6 İNGİLTERE’DE ÖĞRETMENLERİN YETİŞTİRİLMESİ

Bu bölümde İngiltere öğretmen yetiştirme modelleri üzerinde durulmuştur. Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri ile hizmet içi eğitimlerinden söz edilmiştir.

V.6.1 Öğretmenlerin Hizmet Öncesi Eğitimi

İngiltere’de öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimi, eğitim düzeyine göre değişiklik göstermektedir. Eğitim düzeyine göre öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri alt başlıklarda belirtilmiştir.

V.6.1.1 Okul öncesi, İlköğretim, Ortaöğretim Okul Öğretmenleri Hizmet Öncesi Eğitimi

İngiltere’de devlet (maintained) okullarında, ana okulları dahil olmak üzere öğretmenlik görevi yapabilmek için Qualified Teacher Status (QTS) yeterliliği almak gerekmektedir yada Eğitim Devlet Sekreteri, Teacher Training Agency- Öğretmen Yetiştirme Kurumları (TTA) tarafından öğretim yetkisi verilmiş olmalıdır. 1998 Teaching and Higher Education Act (Öğretim ve Yüksek Öğretim Kanunu) altında devlet yada devlet okulu olmayan okullarda görev yapan tüm öğretmenlerin General Teaching Council’a kayıt olması gerektiği belirtilmiştir.

Initial Teacher Training – ITT, öğretmenlerin hizmet öncesi, geleneksel olarak yükseköğretim enstitülerince, belirli periyotlarda okullarda deneyim kazanmak amacıyla stajlar sağlanıyordu. Fakat şu an ITT sorumluluğu HEIs (higher education institutions) ve okullar arasında paylaşılmıştır. Şu an kurslar HEIs kurumlarınca, okullarca yada HEIs’ye bağlı okullar ve diğer kurumlarca sağlanmaktadır (Morrison ve Gray, 2002,s.184-185).

İngiltere’de öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimisağlayan HEIs, Öğretmen Yetiştirme Kurumları (the Teacher Training Agency – TTA) ve QTS (QualifiedTeacher Status)’a yönelik programları öneren yüksek öğretim kurumlarınca akredite lmaktadır. HEIs ve bağlı olan okullar kursların planlanması ve yönetimi ile öğrenci değerlendirmeleri seçimi ve yetiştirilmesinden sorumludur. Bu kurumlar ITT kursları sağlayan kurumların neler yapmak zorunda olduklarını belirlerler.

Kurumların organizasyonu dört bölümde oluşturulmuştur:

- Kurslara giriş gereklilikleri,
- Yetiştirme ve değerlendirme,
- ITT kurumlarının yönetimi,
- Yeterlilik,

HEIs ve bağı olan okullar ITT kurslarının planlanması, öğretim ve değerlendirmeden de sorumludur.Okul Merkezli Hizmet Öncesi Öğretmen Yetiştirme (School-Centred Initial Teacher Training – SCITT), okul merkezli, üniversite mezuu öğretmenlerin yetiştirilmesidir. SCITT, 1994 Eğitim Reformu ile tanıtılmıştır ve TTA'nın sağladığı kurslarla yönetilir.

V.6.2 Öğretmen Yetiştirme Modelleri

Qualified Teacher Status (QTS) sertifikası için öğretmen yetiştirme temel modelleri concurrent (eş zamanlı) yada consecutive (ard zamanlı) modelidir. İngilterede iş tabanlı yetiştirme de öğretmen yetiştirme modeli arasındadır (TTA,2004).

Concurrent (eş zamanlı) modeli

Concurrent modelindeki çoğu program ilköğretim öğretmenlerini kapsasa da bazı programlar ortaöğretim öğretmenlerinin yetiştirilmesini kapsar.

Concurrent derecesi genellikle bütünleşmiş örüntüsü, yükseköğretimdeki dersleri, Teorik ve Pratik öğretim aktivitelerini kapsayacak şekilde organize edilmiştir. Concurrent derecesi üç yada dört yıllık tam gün yüksek öğretim ile QTS öğretmen yetiştirme kurslarını kapsar. Kurslar tamamlandığında Bachelor of Education (Bed); Bachelor of Arts yada bachelor of Science in Education (BSc Ed) yeterlilikleri alınır.

Kurslar program, pedagoji ve eğitim, üniversite seviyesi ana alan ve ilköğretim ya da ortaöğretim ana derslerini içerir.

Consecutive(Ard zamanlı) Modeli

Consecutive modeli ortaöğretim öğretmenlerine yönelik olsa da ilköğretim öğretmenlerini yetiştirme programları da gittikçe artmaktadır.

Consecutive yetiştirme modeli, üç ya da dört yıl birinci derece sertifika programları ve takiben bir yıl mesleki yetiştirme programları, Postgraduate Certificate in Education (PGCE) programı, pedagoji ve eğitimi, pratik öğretim becerilerini kapsar(TTA,2004).

Employment-based training(İş tabanlı yetiştirme)

24 yaş üstünün eğitim kapsayan ve 1998 yılı başlarında tanıtılan The Graduate Teacher Programme (GTP) ve Registered Teacher Programme (RTP)'den iş tabanlı yetiştirme oluşmaktadır. Okullar yeterliliği olmayan öğretmenlere QTS doğrultusunda yetiştirme programı sunarak işe alırlar. TTA sorumluluğunda olan GTP programı yetiştirilecek kişilerden çalışacakları okul bulmalarını ister. Programa dahil olanlar bir yıl lisans üstü eğitim programına tabi tutulurlar ve öğretim deneyimi kazanırlar(Gray ve Morrison,2002,s.190).

RPT programı, iki yıl tam zamanlı yükseköğretimi başarıyla tamamlamış ve iki yıl çalışma deneyimi kazanmış öğretmenlerin yetiştirilmesine yönelik programdır.

Her iki programda okullar program süresince öğretmenlere maaş verme sorumluluğundadır. GTP ve RTP aynı zamanda farklı ülkelerde öğretmenlik eğitimi almış kişilere de yöneliktir.

V.6.2.1 İleri ve Yetişkin Eğitim Enstitüleri Öğretmenlerinin Hizmet Öncesi Eğitimi

Zorunlu eğitim sonrası eğitim için yetiştirilen kişiler ileri eğitim kurumları, tertiary kolejleri ya da sixth-form kolejlerinde görev alırlar. Ayrıca tarım ve bahçıvanlık kolejleri, yetişkin ve toplum eğitim merkezlerinde de görev alabilirler.

Eylül 2001'den itibaren zorunlu eğitim sonrası eğitimde görev almak isteyen tüm eğitimciler Further Education Training Organisation (FENTO) tarafından profesyonel öğretim yeterliliği almak zorundadır. Bu tarihe kadar ise ileri eğitim eğitimcileri için özel yetiştirme kursları almak durumundaydı. Eylül 2001'den önceki eğitimlerden de mesleki gelişimin sağlanması için bu kursların ya da eşdeğer kursların alınması istenmektedir.

V.6.3 Öğretmen Yetiştirme Modelleri

İleri Eğitim eğitimleri için mesleki yetiştirme kurslar iş-tabanlı modelle tam gün ya da yarım gün çalışmalarla yapılmaktadır. İleri Eğitim öğretmenleri için şu kurslar mevcuttur:

-The Post Graduate Certificate in Education (PGCE) ya da Certificate in Education (Cer.Ed.) Kursları

-16 yaş sonrasını kapsayan ve ileri eğitim için Qualified Teacher statüsü kazandıran kurslardır. Cert. Ed.'in PGCE'den farklı PGCE,QTS statüsü kazandırmaktadır. Kurslar bir yıllık eğitim ilkeleri ve spesifik alanın eğitimini kapsamaktadır. Yeterlilikler üniversiteler ya da diğer yükseköğretim enstitülerince alınmaktadır.

-The Further Education Teachers Certificate (İleri Eğitim Öğretmenleri Sertifikası)

Bu sertifika kursları part-time gündüz ya da akşam sınıflarında öğrenci ihtiyaçları ve pratik öğretim deneyimlerini içermektedir. Kurslar üç safhadan oluşmaktadır. 1.ve 2. safha ilk yılda, 3. safha ise bir sonraki yılda yapılmaktadır. 3. safhanın tamamlanmasından sonra PGCE/Cert.Ed. Sertifikalarına eşdeğer yeterlilik verilmektedir.

V.6.3.1 Yükseköğretim Öğretmenlerinin Hizmet Öncesi Eğitimi

QTS, yükseköğretim enstitülerinin geçerli olmayıp, QTS'i ve okullarda deneyimi olan öğretmenlerin yetiştirilmesi şart koşulmuştur. The Institute for Learning and Teaching in Higher Education, yükseköğretim kurumlarında görev alacakların yetiştirilmesiyle ilgilenen kurumdur.

ILT yükseköğretim kurumları eğitimcilerinin yetiştirilme programını akredite eder ve altı alanda mesleki yeterlilik üzerine dayanır (TTA,2004):

-Öğretim ve öğrenimin desteklenmesi,

-Öğrenme programların ve/veya öğrenme aktivitelerinin planlanması ve tasarlanması,

-Değerlendirme ve öğrenenlere dönüt verme,

-Etkili öğrenme çevresi geliştirme ve öğrenen destekli sistemler,

-Pratik ve kişisel gelişimin değerlendirilmesi,

-Öğretim ve destekli öğrenme ile burs,

V.6.3.2 Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi

Öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimin sağlanması buldukları eğitim kademesine göre değişiklik göstermektedir.

V.6.3.2.1 Okul Öncesi, İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimi

Tüm öğretmenlerin öğretim metotlarını ve çalışma programlarını gözden geçirme ve sürekli mesleki gelişim sağlama alanlarında mesleki görevler vardır. Öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerini sağlamadan sorumlu olan tek bir kurum yoktur. Mesleki gelişimin sağlanması şu kurumlar arasında paylaşılmıştır(DfES,2004 ;TTA,2004 ve Canteach,2004):

-Eğitim Bakanlığı (DfES) ve Öğretmen Yetiştirme Kurum (TTA)

-Okul Liderliği Ulusal Koleji (NCSL)

-Genel Öğretim Kurumları

-Başöğretmenler

-İlgili Bireysel Öğretmenler

DFES,CPD için finansmanı ve programları sağlar:the Standards Fund and Grants for Education Support and Training GEST genelde LEA'lara ödenir ve LEA'lar okullar arasında finansmanı sağlar.

V.6.3.2.2 İleri ve Yetişkin Eğitim Enstitüleri Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimi

İleri Eğitim kolejleri ya da tertiary kolejlerinde görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişimleri kursları alma zorunluluğu yoktur. Fakat ileri eğitim enstitü başkanları eğitimcilerini kurslara ya da konferanslara katılarak gelişimlerini sağlamalarını ister. Sixth-form kolejlerinde eğitimcilere beş günlük mesleki gelişim aktiviteleri verilir. The Learning and Skills Development Agency ve Further Education Development Agency gelişim

politikasından sorumlu olan kurumlardır. Bu kurumlar yönetim gelişim programı dahil olmak üzere mesleki gelişim sağlayan kurslar düzenlerler. Öğretmenlerin CPD'si ileri eğitim enstitüleri, yükseköğretim enstitüleri ya da bağımsız yetiştirme kursları, konferanslar ile sağlanır(Evans,2002,s.213).

V.6.3.2.3 Yükseköğretim Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimi

Yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretim görevlileri ve üyelerinin mesleki gelişim kursları almalarına yönelik yasal şartlar yoktur. The Dearing Report (Dearing,1997) tüm yükseköğretim enstitüsü görevlerinin gelişimini ve yetiştirilmesini sağlayan kurslar, programlar almalarını önerir ve bu programlar için ulusal akredite sistemi sağlayan kurumlar sağlar. Buna yönelik 1999 Haziran'da the Institute for Learning and Teaching in Higher Education (ILT) oluşturulmuştur. Öğretim üyelerinin mesleki gelişimlerini sağlayan birimler birçok üniversitede mevcut olup CPD'den sorumlu tek bir kurum yoktur. ILT, yükseköğretim kurumlarında görev yapan eğitimciler için mesleki kurumdur ve ILT şu aktivitelere odaklanmaktadır (TTA,2004 ve DfES,2004):

- Yükseköğretimde yetiştirme programlarının akredite edilmesi,
- Öğretim ve öğrenmede yer alanlara destek sağlanması,
- Araştırma kadrolaşırılması ve öğretim – öğrenme gelişiminin sağlanması,
- Yeniliklere teşvik,

Yükseköğretim'de görev alanların mesleki gelişimlerini sağlamada The Higher Education Staff Development Agency ve The Staff and Educational Development Association sorumludur. HESDA, yükseköğretim çalışanlarının stratejik gelişimini ve yetiştirilmesini sağlar. SEDA görevlilerin ve eğitimsel geliştiriciler için mesleki kurumdur ve amacı yenilik oluşturma ve iyi pratik sağlamaktır. Ayrıca, CPD için öğretim görevlileri ve öğretmenlere yönelik programlar hazırlar(Hesda,2004).

V.7 EĞİTİMİN FİNANSMANI

İngiltere’de DFES tüm eğitim kurumlarının finansmanından sorumludur. DFES LEA’lara okulların ihtiyaç duyduğu paraları göndermekte ve bu paralar LEA’lar tarafından okullara dağıtılmaktadır. LEA’lar okul harcamalarını ve genel harcamalarını gösteren rapor hazırlamak zorundadır.

İleri ve yükseköğretim enstitülerinin finanse edilmesinden kaynak sağlayan kurumlar sorumludur. Enstitüler funding bodies’e finansal rapor/bilgi sunmaktadır. Üniversite ve kolejlerden finansal bilgiyi toplayan ve yayınlayan kuruluş ise HESA-Higher Education Statistics Agency’dır.

Öğrenme ve Beceri Reformu 2000 reformu altında Learning and Skills Council İngiltere’deki 16 yaş üzere öğrencilerin eğitimin planlanması, niteliklerinin artırılması ve finanse edilmesinden Nisan 2001’den itibaren sorumlu olmuştur. LSC, işverenleri, ticaret sendikalarını, eğitim ve yetiştirmeyi sağlayanlarını ve toplum gruplarını temsil eden 12 kişiden oluşmaktadır. LCS’nin iki Kanuni Komitesi ve 47 yerel kurum vardır ve bunlar buldukları bölgenin ihtiyaçları işverenlerin ihtiyaçlarını belirlemekten ve eğitim kurumlarının finansmanını sağlamaktan sorumludur. The Learning and Skills Act 2000 altında LSC’lerini sağlamak zorunda olduğu imkanlar şöyledir(www.hefce.ac.uk):

-Tam gün ya da yarım gün eğitim ve yetiştirme sağlamak,

-16 ile 19 yaş arası kişiler için eğitimleri ile bağlantılı boş zaman işleri sağlamak ve bunu 19 yaş üzeri kişiler içinde sağlamak,

LSC’nin görevleri ise şunları kapsamaktadır:

-İleri eğitim,

-Meslek alanlarda yetiştirme,

-İş gücü gelişimi,

Yükseköğretim kurumlarının ve enstitülerinin öğrenim ve araştırma masrafları The Higher Education Funding Council for England tarafından finanse edilmektedir.

İngiltere’de devletin eğitim için ayırdığı bütçe ve harcamalar, eğitim kademelerine ve yıllara göre Tablo V.7’de verilmiştir.

Tablo V.7 İngiltere Eğitim Giderleri (Ülke Harcamaları £ milyon olarak)

Yıllar	1*	2*	3*	4*	5*	6*	7*	8*
1991/92	7,247 (17973)	7,787 (19312)	1,245 (3088)	2,437 (6044)	4,454 (11046)	1,361 (3375)
1992/93	8,262 (20490)	8,347 (20710)	1,354 (3358)	3,361 (8335)	4,136 (10258)	1,009 (2502)
1993/94	8,712 (21606)	8,615 (21365)	1,420 (3522)	4,908 (12172)	3,072 (7619)	905 (2244)
1994/95	9,094 (22553)	8,875 (22010)	1,451 (3598)	5,192 (12876)	3,200 (7936)	963 (2388)
1995/96	9,352 (23193)	8,844 (21933)	1,493 (3703)	5,472 (13571)	3,392 (8412)	948 (2351)
1996/97	9,697 (24049)	9,194 (22801)	1,578 (3913)	5,729 (14208)	3,694 (9161)	1,277 (3167)
1997/98	10,405 (25804)	9,322 (23119)	1,655 (4104)	5,693 (14117)	3,718 (9221)	1,355 (3360)
1998/99	23,069 (57211)	4,76 (11720)	5,064 (12558)	4,611 (11435)
1999/00	24,441 (60614)	5,166 (12812)	5,216 (12814)	4,278 (10609)
2000/01	26,926 (66776)	5,813 (14416)	5,167 (12814)	3,861 (9575)
2001/02	29,867 (74070)	5,628 (13957)	6,810 (16889)	3,989 (9893)

Açıklamalar: (1)(*)belirtilen numaraların açıklamaları:

1:Okulöncesi ve İlköğretim Okulları

2:Ortaöğretim

3:Özel Okullar (Özel Öğretim)

4:Üniversiteler

5:Diğer Yüksek İleri ve Yetişkin Öğretimi

6:Yükseköğretim Finans Kurumları

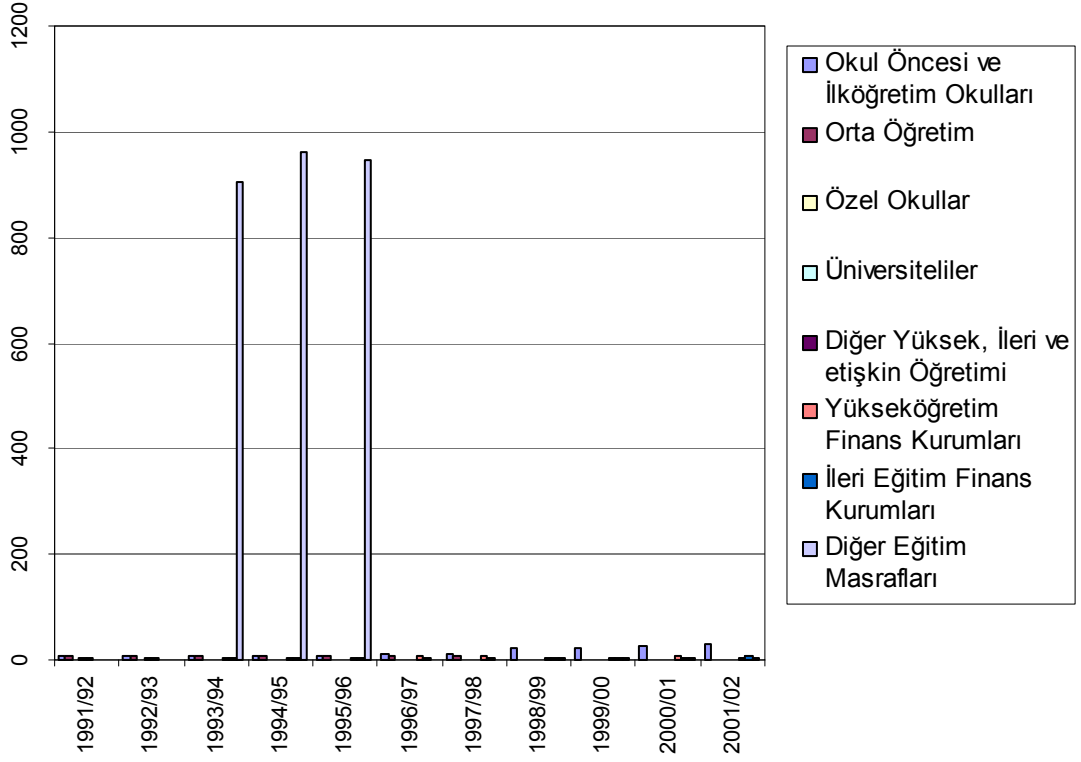
7:İleri Eğitim Finans Kurumları

8:Diğer Eğitim Masrafları

(2) Harcamalar içerisinde üstte belirtilen miktarlar İngiliz Pound (£)'u üzerindedir. Altında yer alan miktarlar ise YTL'ye çevrilmiş halidir. (YTL değerlerinin ortalama değerleri yazılmıştır 14.2.2005 itibariyle).

Eğitim harcamalarına bakıldığında okul öncesi ve ilköğretime ayrılan bütçe 1991 – 1992vöğretim yılında € 7,247 milyon iken 2001 – 2002 öğretim yılına doğru sürekli artış sağlanmış ve okul öncesi ve ilköğretim için yapılan harcamalar € 29,867 milyon olmuştur. Ortaöğretimde ise yine bir artış sağlanmış ve 1991 – 1992 yılında € 7,787 milyon olan harcamalar, 1997 – 1998 öğretim yılında € 9,322 milyona yükselmiştir. Özel oklar için yapılan eğitim harcamalarında ise sürekli bir artış söz konusudur ve 1997 – 1998 öğretim yılında € 1,655 milyona yükselmiştir. Yüksek öğretim finans kurumlarının yüksek öğretim için ayırdığı bütçede de yıllara göre değişimler yaşanmış olsa da 2001 – 2002 öğretim yılında yılında artarak € 5,628 milyon olmuştur. Eğitim harcamalarındaki bu artış ileri eğitim finans kurumları içinde geçerli olmuş ve 1994 – 1995 öğretim yılında ayrılan bu bütçe € 3,072 milyon iken 2001 – 2002 öğretim yılında bu bütçe € 6,810 milyona ulaşmıştır. Eğitim alanında yapılan diğer masraf harcamalarında ise yıllara göre sürekli bir artış yaşanmıştır.Eğitim kademelerine ve yıllarına eğitim için yapılan harcamalar Grafik V.4'te de görülmektedir.

Grafik V.4 Eğitim Harcamalarının Yıllara ve Eğitim Kademelerine Göre Dağılımı

BÖLÜM VI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

VI.1 TÜRKİYE HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Türkiye, resmi adıyla Türkiye Cumhuriyeti, Kuzey Yarımkürede, Avrupa ve Asya kıtaları arasında, kuşbakışı görünümü kabaca doğu-batı doğrultusunda bir dikdörtgeni andıran Anadolu platosu ve Trakya yarımadası üzerinde kurulmuştur. Akdeniz, Karadeniz, bu iki denizi Boğazlar vasıtasıyla birbirine bağlayan Marmara Denizi ve Ege Denizi ile çevrilidir.

Türkiye; çok eski devirlerden beri bilinen bir memleketdir. Daima göçlere istilalara uğramıştır. Doğu ve batı, Asya ve Avrupa kıtalarının köprüsü mahiyetinde olduğundan çeşitli kavim, devlet, kültür ve medeniyetleri bünyesinde barındırdı(Yeni Rehber Ansiklopedisi,Cilt:19,1994).

Eski çağın başlıca uygarlık alanları olan Akdeniz dünyası, Balkanlar, Ortadoğu ve Uzakdoğu göç ve ticaret yollarının kesişim noktasında bulunan Türkiye coğrafyası pek çok medeniyete ev sahipliği yapmıştır.

İstanbul'un 1.600 yıl boyunca (313 - 1923) Orta Avrupa'dan Kafkaslar'a, Mezopotamya'dan Kuzey Afrika'ya kadar olan milyonlarca km²'lik bölgenin ve 60'ın üzerinde etnik unsurun doğal imparatorluk başkenti olma özelliği bulunur.

Türkiye, rejimi demokrasi olan bir cumhuriyettir. Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı sonunda 20. yüzyıl başında yıkılmasından sonra, 1923 yılında Türk Kurtuluş Savaşı ile, Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde kurulmuştur. İmparatorluklar devrinin kapanıp ulus devletler devrinin başladığı bir ortamda, Türk Milleti'nin son asırlarda geri kalmasına neden olan bütün kurumları kaldırarak yerine milletin karakterine, şartlara ve çağın gereklerine uygun ve ilerlemeyi sağlayacak yeni kurumları amaçlayan radikal reformlar dizisi, devletin kuruluşundan itibaren Atatürk inkılapları olarak anılıp benimsenmekte ve halen sürdürülmektedir. Bu devrimler sayesinde Türkiye, Müslüman çoğunluğa sahip ülkeler arasında en gelişmiş ve modern ülkelerden biri haline gelmiştir.

Başkenti Ankara, en büyük şehri İstanbul'dur.

Türkiye Cumhuriyeti demokratik , laik sosyal bir hukuk devletidir. Birleşmiş Milletler, NATO, Avrupa Konseyi ve İslam Konferansı Örgütü Türkiye'nin üye olduğu uluslararası örgütlerin en önemlileridir. 3 Ekim 2005 tarihinden itibaren Avrupa Birliği'ne tam üyelik için müzakerelere başlanmıştır.

VI.1.1 İklimi

Türkiye'nin toprakları 36° - 42° Kuzey paralelleri ve 26° - 45° Doğu meridyenleri arasında yer alır. Kabaca bir dikdörtgeni andırır ve genişliği 1.660 kilometredir. Göller dahil kapladığı alan 814.578 km²'dir. Marmara Bölgesi % 8,5, Ege Bölgesi % 12, Akdeniz Bölgesi % 16, İç Anadolu Bölgesi % 18, Karadeniz Bölgesi % 18, Doğu Anadolu Bölgesi % 21, Güneydoğu Anadolu Bölgesi % 7,5 yer tutar. Trakya'nın yüzölçümü 24.370 km² dir. Türkiye'nin kara sınırlarının uzunluğu 2.573 km, adalar dahil sahil uzunluğu 8.333 kilometredir.

Türkiye'de genel olarak üç ana iklim tipi görülür. Bunlar; Karadeniz İklimi, Akdeniz İklimi ve Karasal İklimdir.

Karadeniz İklimi;Bu iklim asıl olarak Kuzey Anadolu Dağlarının Karadeniz'e bakan yamaçlarında görülür. Genel özellikleri her mevsim yağışlı olmasıdır. Doğu Karadeniz Bölümünde maksimum yağış sonbaharda, minimum yağış ilkbaharda düşer. Yıllık yağış miktarı 2000-2500 mm'dir. Karadeniz iklimin görüldüğü alanlarda kar yağışlı günlerin ortalaması 18 gündür. Yıllık ortalama sıcaklık 13-15°C'dir. Ocak ayı ortalama sıcaklığı 6-7 °C'dir. Temmuz ayı ortalama sıcaklığı 21-23°C'dir. Yıllık sıcaklık farkı 13-15°C'dir. Doğal bitki örtüsü ormandır. Yüksek alanlarda alpin çayırlar görülür.

Akdeniz İklimi ;Bu iklim tipi ülkemizin en belirgin olarak Akdeniz kıyılarında görülmekle birlikte, Ege ve Marmara Bölgelerinde de etkili olmaktadır. Genel özellikleri yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. Maksimum yağış kışın, minimum yağış yazın düşer. Yaz ve kış yağışları arasındaki fark oldukça fazladır. Yıllık yağış ortalaması, 600-1000mm arasındadır. Yıllık sıcaklık ortalaması 18-20 °C'dir. Ocak ayı ortalaması 8-10°C'dir. Temmuz ayı ortalaması 28-30°C'dir. Yıllık sıcaklık farkı 15-18 °C'dir. Ege Bölgesinde

dağların kıyıya dik uzanması, Akdeniz İkliminin iç kesimlere ulaşmasına olanak sağlamıştır. Marmara Bölgesinde görülen Akdeniz İkliminde, yazlar Akdeniz kıyılarına göre daha serin, kışlar ise daha soğuk ve karlıdır. Akdeniz İkliminin karakteristik bitki örtüsü zeytin, defne, mersin, kekik gibi bitkilerden oluşan makilerdir(Kültür Ansiklopedisi,2004). Karasal İklim;Türkiye'nin denizlerden uzak, yeryüzü şekillerinin meydana getirdiği engellerden dolayı deniz etkisinden yeterince yararlanamayan kesimlerinde karasal iklim görülür. İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile Trakya'nın iç kesimleri karasal iklimin etkisi altındadır. Buralarda mevsimlik ve günlük sıcaklık farkları büyük, yağışlar genel olarak azdır. Kışlar uzun, soğuk ve karlı, yazlar kısa fakat sıcaktır. En şiddetli karasal iklim Doğu Anadolu'da görülür. Yüksekliğinden dolayı yağışlar İç Anadolu ve Güney Doğu Anadolu'ya göre daha çoktur. İç Anadolu'da en yağışlı mevsim ilkbahar, Güney Doğu Anadolu'da ise kıştır. İç Anadolu en az yağışı alır. Güney Doğu Anadolu biraz daha fazla yağış almasına rağmen sıcaklık ve buharlaşmanın fazla olması nedeniyle kuraklık tehdidi altındadır(<http://tr.wikipedia.org/wiki/erişim:20.03.2007.saat:22.54>).

VI.1.2 Nüfusu

31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla Türkiye nüfusu 70 milyon 586 bin 256 kişi; Nüfusun 35 milyon 376 bin 533'ünü erkek, 35 milyon 209 bin 723'ünü kadınlar oluşturmaktadır.Nüfusun yüzde 70.5'i şehirlerde, yüzde 29.5'i bucak ve köylerde yaşamaktadır.

Şehir nüfusu (il ve ilçe merkezlerinde ikamet eden nüfus) 49 milyon 747 bin 859, köy nüfusu (bucak ve köylerde ikamet eden nüfus) ise 20 milyon 838 bin 397 kişidir. (<http://www.cnnturk.com/TURKIYE/Erişim> : 01.02.2008 Saat:03:15).

VI.1.3 Dili

Türkçe; diğer Türk dilleriyle birlikte Altay dil ailesinin bir kolunu oluşturmaktadır. Türk dilinin varlığı; 7. ve 9. yüzyıl Orhon Türkçe'sindeki yazılı metinlere kadar dayanmaktadır. Ancak; Türkiye Türkçe'si için, 11. yüzyıldan sonra Oğuzlar'ın kullandığı yazı dili başlangıç kabul edilmektedir. Tarihi süreç içerisinde; Arapça ve Farsça'nın etkisinde

kalmış olan Türkçe'nin en ünlü koruyucusu Karamanoğlu Mehmet Bey, en ünlü temsilcisi de Yunus Emre olmuştur (<http://www.dilimiz.gen.tr>).

1928'de, Atatürk'ün özel ilgi ve çabalarıyla yapılan harf inkılabı sonucu; Latin alfabesine dayalı Türk alfabesi kabul edilmiştir (<http://www.ataturk.net>).

Günümüzde; yaklaşık 70 milyonu Türkiye'de olmak üzere, dünyada 200 milyon insan Türkçe lehçeleriyle konuşmaktadır (<http://www.dilimiz.gen.tr>).

VI.1.4 Tarihi

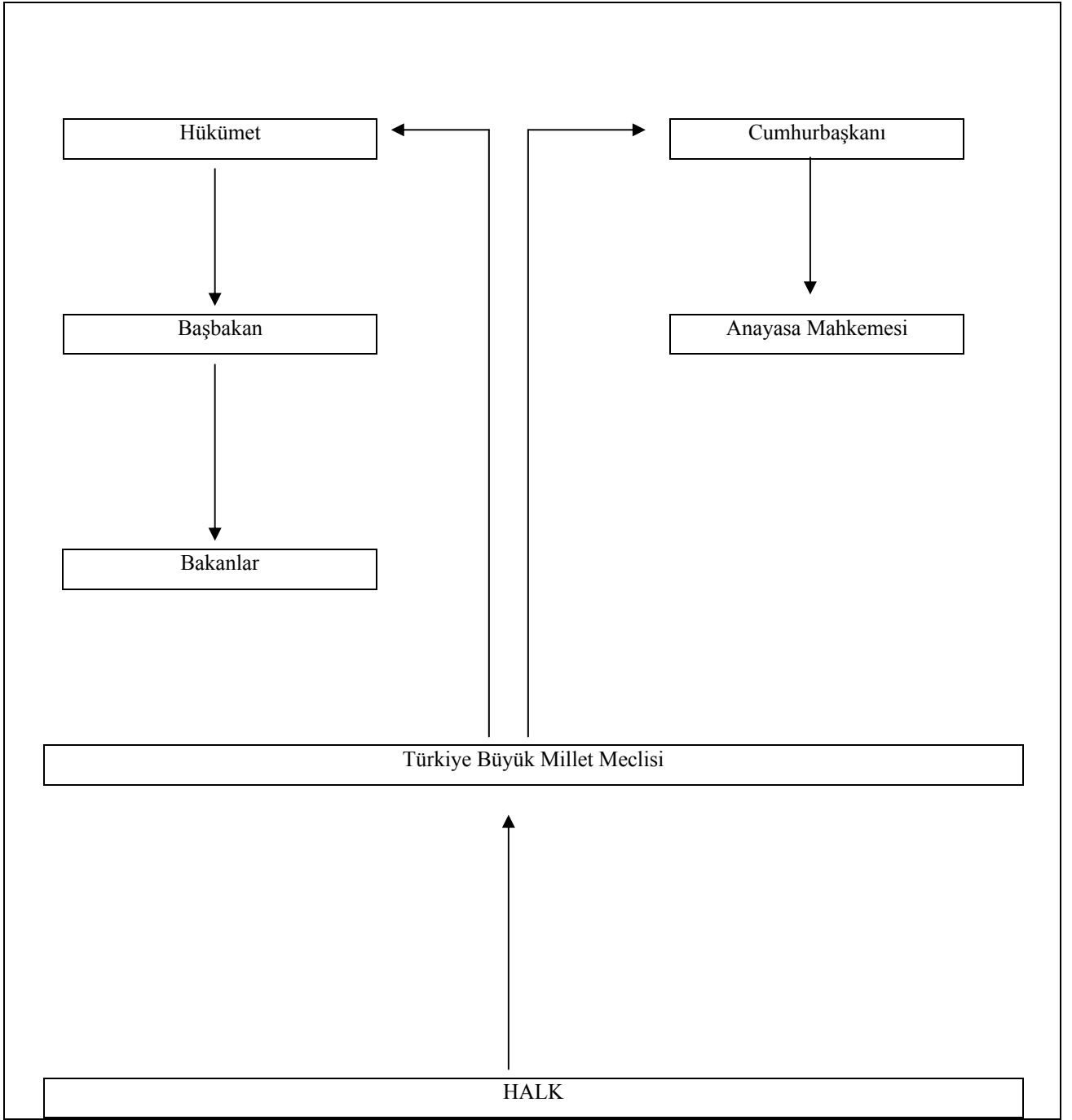
Birinci Dünya Savaşı sonrasında; Osmanlı Devleti'nin yerine, 1923'te Cumhuriyet'in ilan edilmesi ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk ve ilk Başkanı da İsmet İnönü olmuştur.

Savaşlardan yeni çıkmış bir topluma sahip olan Türkiye Cumhuriyeti, büyük sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bu sorunların çözümlenmesi için Mustafa Kemal Atatürk'ün üstün gayretleri bulunmaktadır. Mustafa Kemal Atatürk'ün yaptığı atılım hareketleri; Atatürk Devrimleri olarak tarihe geçmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatından sonra Cumhurbaşkanı olan İsmet İnönü'nün en büyük başarısı; ülke sınırlarına kadar dayanan İkinci Dünya Savaşı'ndan, Türkiye Cumhuriyeti'ni uzak tutması olmuştur. 1949'da çok partili siyasi döneme geçen Türkiye; günümüze kadar, özellikle siyaset kurumunun hatalarından kaynaklanan birçok sorunla karşı karşıya kalmıştır. Kore Savaşı'na asker gönderen, 1974'de Kıbrıs'a çıkarma yapan, 1990'da Irak'a karşı ambargo uygulayan Türkiye, bu süreç içerisinde; kronik hale gelen yönetim değişiklikleri, ekonomik krizler, sosyal sıkıntılar ve terör olayları gibi sorunlar yaşamıştır. Bu yaşananlardan dolayı; bazı olgusal kurumlar güven sorunu yaşamaktadır (Yeni Kültür Ansiklopedisi cilt:10. 2005.s.84-92).

VI. 1.5 Anayasal Organları

Yönetim sistemi olarak Cumhuriyeti benimseyen Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasal organlarına göre devlet yapısı dağılımı, Şekil VI.1' deki gibi dağılmaktadır.

Şekil VI.1 Türkiye Cumhuriyeti Anayasal Organları

Kaynak: <http://www.anayasa.gov.tr>

VI.1.5.1 Cumhurbaşkanını

Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet başkanı, Cumhurbaşkanı'dır. Cumhurbaşkanı; Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından, oy çoğunluğuyla, 7 yıllık bir görev süresi için seçilmekte ve en fazla bir dönem görev alabilmektedir.

Cumhurbaşkanı'nın, yasama, yürütme ve yargı ile ilgili olarak; başbakanı atamak ve istifasını kabul etmek, başbakanın önerisi üzerine bakanları atamak ve görevlerine son vermek, genelkurmay başkanını atamak, yükseköğretim kurulu üyelerini ve üniversite rektörlerini seçmek, bazı yargı üyelerini seçmek gibi görevleri bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanı'nın herhangi bir nedenden dolayı, Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması durumunda; TBMM Başkanı, Cumhurbaşkanlığı'na vekalet etmekte ve Cumhurbaşkanı'na ilişkin yetkileri kullanmaktadır (<http://www.cankaya.gov.tr>).

VI.1.5.2 Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan insanları temsil etmektedir. 550 üyeden oluşan bu mecliste görev alan milletvekilleri, halk tarafından 5 yıllık bir süre için seçilmektedir.

Meclis'in en önemli görevleri; yasa koymak, başbakanı seçmek ve hükümeti denetlemektir. Hükümet etkinliklerini denetlemek için, her bakanlıktan sorumlu olan çeşitli meclis komisyonları bulunmaktadır. Bu komisyonların denetiminden de meclis başkanı sorumludur. Meclis Başkanı; Meclis üyeleri içinden, gizli oylama sonucunda seçilmektedir. Başkanın görev süresi, yasama yılına göre; 2 yada 3 yıl olmaktadır. Görev alan başkan, genel kurul oturumlarını yönetmekte ve parlamento düzenine uyulmasını sağlamaktadır(<http://www.tbmm.gov.tr>).

VI.1.5.3 Türkiye Cumhuriyet Hükümeti

Türkiye Cumhuriyeti Hükümet'i; başbakan ve bakanlardan oluşmaktadır. Kabinayı kurmakla görevli olan başbakan; hükümet üyelerine ve bakanlara karşı üstün bir konumda bulunmaktadır. Başbakan; kabineye de başkanlık etmektedir.

Başbakan; bakanları seçmekte ve bunların göreve tayinlerini ya da görevden alınmalarını Cumhurbaşkanı'na önermektedir. Ayrıca; bakanların sayısını ve görev alanlarını da saptamaktadır. Başbakan'a karşı sorumluluğu bulunan her bakan, kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden de sorumludur.

Başbakan; bakanlıklar arasında işbirliğini ve hükümetin genel siyasetinin yürütülmesini sağlamakla ve bakanların görevlerinin anayasa ya da kanunlara uygunluğunu gözeterek, düzeltici tedbirler almakla yükümlüdür (<http://basbakanlik.gov.tr>).

TBMM üyeleri; başbakanı ya da bakanları denetlemek için, gensoru verilebilmektedir. Verilen bir gensoru sonucunda; başbakan ya da bakanlar görevinden düşürülebilmektedir (<http://www.anayasa.gov.tr>).

Ayrıca; özellikle Atatürk Kültür-Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ve Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) olmak üzere, Başbakanlığa bağlı kuruluşlar bulunmaktadır(<http://www.basbakanlik.gov.tr>).

VI.1.5.4 Anayasa Mahkemesi

Anayasa Mahkemesi;11 asıl ve 4 yedek üyenin bulunduğu bir kuruldan oluşmaktadır. Bu üyeler,Cumhurbaşkanı tarafından belirli kurallara göre seçilmektedir. Toplanma yeter sayısına ulaşan bu kurul; mahkemenin görevlerini, Anayasaya göre yerine getirmektedir.

Anayasa Mahkemesi, asıl üyeleri arasından 4 yıllık bir görev süresi için bir başkan, birde başkan vekili seçmektedir. Görev süresi bitenler, tekrar seçilebilmektedirler (T.C.Anayasası,2000,s.143-146).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına uyulup uyulmadığını Anayasa Mahkemesi denetlemekte ve gereken durumlarda hukuki işlemlerin başlamasını sağlamaktır. Yüce Divan'a sevk edilen başkan ya da bakanı yargılama görevini de Anayasa Mahkemesi yapmaktadır(<http://www.anayasa.gen.tr>).

Anayasa Mahkemesi; siyasi partilerin mali denetimini yapmakta ve anayasal düzeni korumak için; Anayasa'ya aykırı olan bir siyasi partinin kapatılmasına da karar verebilmektedir(<http://www.anayasa.gov.tr>).

VI.1.6 Devlet ve Din

Türkiye nüfusunun; yaklaşık %95'i İslam dinine mensuptur. Ayrıca; Türkiye'de,%2 oranında Hıristiyan azınlıklar bulunmaktadır(Yeni Kültür Ansiklopedisi,Cilt :10,s.87).

Anayasa ile Türkiye'de yaşayan bütün insanların; vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetini; temel hak ve hürriyetleri kötüye kullanmak şartıyla güvence altına almıştır. Din işlerinden sorumlu kurum; laiklik ilkesi doğrultusunda bütün siyasi görüş ve düşüncelerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaçlayarak, özel kanuna göre görevini yerine getirmekle yükümlüdür.

Devletin gözetim ve denetimi altında yapılan Din Kültürü ve Ahlak eğitim-öğretimi; ilk ve orta öğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer almaktadır. Ancak; bu ders yabancı öğrenciler için zorunlu değildir(T.C.Anayasası,2000,s.37-135).

BÖLÜM VII

TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ

VII.1 TÜRKİYE CUMHURİYETİ' NİN EĞİTİM POLİTİKASI

Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim politikasında; “her bireyin eğitimi süresince ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmesini ve yetiştirilmesini sağlamak” ilkesi, amaç olarak kabul edilmektedir.

Türk eğitim politikasının başlıca hedefi; Türk ulusunun değerlerini benimsemiş, ülkesine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş, bilgi üreten, üretilen bilgi ve teknolojiyi kullanabilen, insan haklarına saygılı demokratik bireylerin yetişmesini, bu bireylere iyi bir gelecek hazırlanmasını ve bireylerin topluma katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır(<http://www.tbb.gen.tr>).

Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim politikası; toplumun eğitim ihtiyacını karşılamak amacıyla, okul öncesi eğitimden yükseköğretime, yetişkin eğitiminden mesleki görgü ve bilgi artırımına kadar sürekli geliştirme çabaları yapılmaktadır.

Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar, eğitim sisteminin her tür ve kademesinde, süreç ve içerik bakımından bir çok değişiklik yapılmış; okul, öğrenci ve öğretmen sayısında büyük artışlar olmuş, eğitim imkanlarının yurt geneline dağılımında ve eğitimin niteliğinde önemli gelişmeler sağlanmıştır(<http://www.meb.gov.tr>).

VII.1.1 Türk Milli Eğitiminin Tarihi Gelişimi

Birinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin en büyük problemi, şüphesiz eğitimdi. Hem savaşların uzun sürmesinden, hem de bu savaşlarda eğitilmiş insanların ölmesinden dolayı, o dönemdeki Türk milletinin eğitim seviyesi düşüktü. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarından itibaren Mustafa Kemal Atatürk; eğitimin düzenlenmesi, geliştirilmesi ve Türk toplumunun eğitim seviyesinin yükseltilmesi için büyük çabalar harcamıştır.

1924'de medreseler ve tekkeler kaldırılarak,ülkede öğretim birliği sağlanmıştır. 1928'de Arap alfabesi bırakılarak, yerine Latin harflerine dayanan Türk alfabesi kabul edilmiştir (Yeni Kültür Ansiklopedisi,Cilt:10,2001,s.84).

Ayrıca; 1923'de İzmir'de toplanan Türkiye İktisat Kongresinde köy eğitimi ile ilgili bazı kararlar alınmış ve 1927'de Denizli ve Kayseri'de birer tane Köy Muallim Mektebi açılmıştır. (Akyüz,1997;s.338). 1937'de de; alınan bir kararla; köy eğitimlerine yaklaşık 7 yıl uygulamalı eğitim verilmiştir. Bu uygulama; kırsal alanda yaşayan insanları eğitmek için açılan Köy Enstitüleri'nin kurulmasına zemin hazırlamıştır(Avrupa Konseyi Ülkeleri Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Modelleri Toplantısı,1995,s.213-214).

1940-1954 yılları arasında faaliyet gösteren 21 Köy Enstitüsü; Türk Milli Eğitim sistemine büyük yararlar sağlamış ve Türk Eğitim Tarihinde bir dönüm noktası olmuştur(Akyüz, 1997,s.339).

1954'e kadar yapılan bu uygulamalarla; Türk Milli Eğitim Sistemine iyi bir zemin hazırlamıştır. Ancak, daha sonraki yıllarda yapılan uygulamalar, bu zemini atıl bırakmıştır. Kalkınma planlarına yazılan hedefler; nedense bir türlü yazıldığı yerden uzaklaştırılamamıştır.8 yıllık zorunlu ilköğretime; 1971'de pilot uygulamalarla başlanmış, ancak yeterli yasal düzenlemeler yapılamadığı için,1997'ye kadar yaygınlaştırılamamıştır(Gürkan,1997,s.25). 1997'de yaygınlaştırılan zorunlu ilköğretimin, uygulamaya konulan bazı faaliyetlerinde hatalar yapılmaktadır. Bu uygulamaların en önemlilerinden birisi olan taşımalı eğitim; köylerde yaşayan öğrencilerin öğretimini,il yada ilçe merkezlerine taşıma esası üzerine kurulu olan bir anlayıştır. Ancak bu anlayış; köy ile il ya da ilçe merkezleri arasındaki sosyal yaşam şartlarına ve diğer şartlara dikkat edemeyecek kadar tutarsızlık içindedir.

VII.1.2 Türk Milli Eğitimi ile İlgili Yasal Esaslar ve Temel İlkeler

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda, eğitim ve bilimle ilgili bazı hükümler bulunmaktadır. Eğitim ve bilim alanlarındaki bu hükümleri, belli başlı olarak şu maddeler belirlemektedir;

4.Madde: Herkes bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretime, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma yapma hakkına sahiptir.

42.Madde: Kimse, eğitim ve öğrenim haklarında yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre; devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.

İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar ve özel durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.

Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür.

58.Madde: Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbir alır.

130. Madde: Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzel kişiliğe ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur(T.C Anayasası, 2000,s.40-127).

Bu anayasal hükümlerin yanısıra, Türk Milli Eğitimi'nde; genellik ve eşitlik, ferdin ve toplumun ihtiyaçları, yönelme, eğitim hakkı, fırsat ve imkan eşitliği, süreklilik, Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Atatürk milliyetçiliği, demokrasi eğitimi, laiklik, bilimsellik, planlılık, karma eğitim, okul-aile işbirliği ve her yerde eğitim olmak üzere temel ilkeler bulunmaktadır (Kavak,2003,s.26).

Bu temel ilkeler çerçevesinde; resmi,özel ve gönüllü olmak üzere her kuruluşun eğitim ile ilgili faaliyetleri, Milli Eğitimin amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetimine tabidir(<http://www.meb.gov.tr>).

VII.1.3 Türk Eğitim Sisteminde Yetki

Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anayasası'nın 42. maddesinde: "Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre; devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz." ifadesi yer almaktadır(T.C.Anayasası, 2000,s.51).

Böylece; eğitim ve öğretimin devletin gözetimi ve denetimi altında yapılacağı belirlenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'ndeki genel okul sistemi, devletin gözetimi ve denetimi altındadır. Eğitim sisteminin işleyişi ile ilgili bütün yetki, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne aittir(Talim Terbiye Kurulu, 1996,s.41).

VII.1.4 Türk Eğitim Sisteminde Denetim ve Teftiş

Türk Eğitim Sisteminde; genel okul sisteminin gözetim ve denetim yetkisi; devlet adına,Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Bakanlık adına, Teftiş Kurulu Başkanlığı; yükseköğretim haricindeki diğer öğretim kademelerindeki kurumların gözetim ve denetiminden birinci derecede sorumludur(Öz, 2003,s.11).

Teftiş Kurulu'nun gözetim ve denetim çalışmaları da; Başmüfettiş ya da Müfettiş sıfatını alan, belirli kuruluşlarda verilen özel bir eğitime göre yetiştirilen kişiler tarafından yürütülmektedir. Görev alanları öğretim kademelerine göre belirlenen başmüfettiş ya da müfettiş adayları; belirli kurallara göre seçilmektedirler(Öz,2003,s.13;Talim Terbiye Kurulu,1996,s.43-44).

VII.1.5 Türk Eğitim Örgütünün Yapısı

Türkiye'de eğitim sistemi merkezden yönetilmektedir. Eğitim sisteminin en üst örgütü bakanlıktır ve eğitim ile ilgili kararlar Milli Eğitim Bakanlığınca verilmektedir.

VII.1.5.1 Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)

Milli Eğitim Bakanlığının Tarihsel Gelişimi: Milli Eğitim Bakanlığı, Osmanlı İmparatorluğu Döneminde 17 Mart 1857 yılında "Maarif-i Umumiye Nezareti"adıyla kurulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı günümüze kadar çeşitli isimlerde (1923-1935 Maarif

Vekaleti, 1935-1941 Kültür Bakanlığı, 1941-1946 Maarif Vekilliği, 1946-1950 Milli Eğitim Bakanlığı, 1950-1960 Maarif Maarif Vekalet Vekaleti, 1960-1983 Milli Eğitim Bakanlığı, 1983-1989 Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı faaliyetlerini yrtmŖtr. 2 Mart 1989 tarihinden günümüzde kadar ‘‘Milli Eğitim Bakanlığı’’ adıyla alıŖmalarını srdrmŖtr(Akyüz,2001).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile kalkınma plan ve programları doğrultusunda milli eğitim hizmetlerini yürütmekle görevli olan Milli Eğitim Bakanlığı’nın görevleri Ŗunlardır(3797 S.K.Md.2):

- a) Atatürk İnkılap ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı, Türk milletinin milli, ahlaki,manevi,tarihi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliŖtiren,ailesini,vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye alıŖan, insan haklarına ve Anayasasının baŖlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karŖı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranıŖ haline getirmiŖ vatandaŖ olarak yetiŖtirmek üzere, Bakanlığa bağlı her kademedeki ğretim kurumlarının ğretmen ve öğrencilerine ait bütün eğitim ve ğretim hizmetlerini planlamak, programlamak, yürütmek, takip ve denetim altında bulundurmak,
- b) Okul ncesi, ilköğretim, orta ğretim ve her eŖit örgün ve yaygın eğitim kurumlarını açmak ve yüksek ğretim dıŖında kalan ğretim kurumlarının diğer bakanlık kurum ve kuruluşlarınca açılmasına izin vermek,
- c) Türk vatandaŖların yurt dıŖında yapılacak eğitim ve ğretimi ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek,
- d) Diğer bakanlık, kurum ve kuruluşlarca açılan ve yükseköğretim dıŖında kalan örgün ve yaygın eğitim kurumlarının denklik derecelerini belirlemek, program ve yönetmeliklerini birlikte hazırlamak ve onaylamak,
- e) Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı ortaöğretim kurumlarının program, yönetmelik ve öğrenim denklik derecelerinin belirlenmesi konularında iŖbirliđinde bulunmak,

f) Yüksek ğretimin milli eğitim politikası bütünlüğü içinde yürütülmesini sağlamak için, Yükseköğretim Kanunu ile Bakanlığa verilmiş olan görev ve sorumlulukları yerine getirmek,

g) Okullardaki beden eğitimi, spor ve izcilik eğitimi ile ilgili hizmetleri yürütmek,

h) Yükseköğrenimin gençliğinin barınma, beslenme ihtiyaçlarını ve maddi yönden desteklenmelerini sağlamak.

Yukarıdaki görevleri yerine getirmekle yükümlü olan Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat Şeması Şekil VII.1'de görölmektedir.

İLERİ EĞİTİM						
Kamu Personeli Seçme Sınavı						
Yüksek Öğretim Diploması						
24	Yükseköğretim Kurumları (Üniversiteler)					
	Meslek Yüksekokulları (2 Yıl Süreli)	Yüksekokullar (4 Yıl Süreli)	Fakülteler Konservatuvarlar (En az 4 yıl süreli)	Enstitüler (En az 2 yıl süreli)		
18						
Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı						
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrencileri İçin Mesleki Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş						
17 yada 18	Özel Eğitim Kurumları (Okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim devresi için)	Genel Liseler (3 yıl süreli)	Yabancı Dil Ağırlıklı Genel Liseler (En az 4 yıl süreli) - Yabancı Dil Ağırlıklı Sosyal Bilimler, Fen, Anadolu ve Anadolu Öğretmen Liseleri-	Genel Meslek ve Teknik Liseleri (3 yada 4 yıl süreli)	Yabancı Dil Ağırlıklı Meslek ve Teknik Liseleri (4 yada 5 yıl süreli)	11 ya da 12
14		Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı				
14	İlköğretim Okulu (8 yıllık zorunlu eğitim)					8
6	Okulöncesi Eğitim Kurumları (İsteğe Bağlı)					1
6						
3						
YAŞ						SINIF

Şekil VII.1 Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat Şeması

VII.1.5.1.1 Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat Yapısı

Türk Milli Eğitim Bakanlığı teşkilatı; merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı ile bağlı kuruluşlardan oluşmaktadır. Türk Eğitimi Sistemi'nin merkezîyetçi olması sebebiyle merkez teşkilatına büyük görevler düşmektedir. Bakanlık merkez teşkilatı içerisinde Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı doğrudan Bakan'a bağlı olup ana görevleri arasında eğitim sistemini, eğitim plan ve programlarını, bütün ders araç ve gereçlerini araştırmak, geliştirmek ve uygulamak üzere çalışmalar yapmak, Bakanlık birimlerince hazırlanan öğretim programları ile ders kitapları, yardımcı kitaplar, öğretmen kılavuz kitapları, bilgi iş ve işlem yapraklarını inceleyerek karara bağlamak bulunmaktadır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın aldığı kararlar Bakan onayı ile yürürlüğe girmektedir(Türk,2002:120-125;MEB,2004 ve 3797 S.K.).

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bütün okullar Bakanlık merkez örgütü ana hizmet birimleri içerisinde yer alan genel müdürlüklere bağlıdır. 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'unda ana hizmet birimleri on beşi genel müdürlük biri başkanlık olmak üzere on altı birime ayrılmıştır. Bunlar içerisinde bünyesinde okullar bulunan genel müdürlükler şunlardır:

1)Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü: Okul öncesi eğitime verilen önem nedeniyle 1992 yılında 3797 Sayılı Kanunla kurulmuştur. Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü ilköğretim çağına girmemiş çocukların eğitimine yönelik tüm okul ve kurumların görev ve hizmetlerini yürütmekte ve bu okul ile kurumlarının eğitim programlarını, eğitim araç ve gereçlerini hazırlamaktadır.

2)İlköğretim Genel Müdürlüğü: Cumhuriyetin ilanından bu yana İlköğretim Genel Müdürlüğü Bakanlık merkez örgütünde yer almıştır. Bu genel müdürlük ilköğretim okullarının eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili görev ve hizmetleri yürütmekte; ilköğretim okullarında uygulanacak eğitim ve öğretim programları, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamaktadır.

3)Ortaöğretim Genel Müdürlüğü: Ortaöğretim Genel Müdürlüğü 1923 yılında kurulmuştur. Bu Genel Müdürlük Genel liseler, Çok Programlı Liseler, Anadolu Liseleri, Fen Liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve aynı seviyede benzeri diğer okulların eğitim, öğretim

ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmekte, bu okulların eğitim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamaktadır.

4)Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü: Erkek Teknik Öğretim Müdürlüğü 1933 yılında kurulmuştur. Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü Endüstri meslek liseleri, teknik liseler, Anadolu meslek liseleri, Anadolu teknik liseleri, pratik sanat okulları ile aynı seviye ve türdeki diğer mesleki ve teknik örgün ve yaygın eğitim kurumlarının eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmekte, bu okulların eğitim ve öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamaktadır.

5)Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü: Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü 1933 yılında kurulmuştur. Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kız meslek liseleri, kız teknik liseleri, Anadolu kız meslek liseleri, Anadolu kız teknik liseleri, kız teknik öğretim olgunlaşma enstitüleri, pratik kız sanat okulları ile aynı seviye ve türdeki diğer mesleki ve teknik, örgün ve yaygın eğitim kurumlarının eğitim-öğretim ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetleri yürütmekte, bu okulların eğitim-öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamaktadır.

6)Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlüğü: Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü 1933 tarihinde kurulmuştur. Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün görevleri şunlardır: Ticaret meslek liseleri, otelcilik ve turizm meslek liseleri, sekreterlik meslek liseleri, Anadolu ticaret meslek liseleri, Anadolu otelcilik turizm meslek liseleri, Anadolu aşçılık meslek liseleri ile aynı seviye ve türdeki diğer mesleki örgün ve yaygın eğitim kurumlarının eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmekte, bu okulların eğitim ve öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamaktadır.

7)Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, 1960 yılında Bakanlık merkez örgütünde yer almıştır. Daha önce, öğretmen yetiştirme ile ilgili görevler İlköğretim Genel Müdürlüğü'nce yapılmaktaydı. 1983'te kaldırılan bu genel müdürlük 1992'de kaldırılan bu genel müdürlük 1992'de 3797 sayılı kanun ile yeniden kurulmuştur.

Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü Öğretmen Liseleri ile Anadolu Öğretmen Liselerinin eğitim, öğretmen ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmekte, bu okulların eğitim ve öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamaktadır. Ayrıca bu Genel Müdürlüğün öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarıyla gerekli koordinasyon ve işbirliğini sağlama görevi de bulunmaktadır.

8)Din Öğretimi Genel Müdürlüğü: Din Öğretimi Genel Müdürlüğü 1961 yılında kurulmuştur. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü İmam-hatip liseleri ile Anadolu imam-hatip liselerinin eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmekte, ilköğretim, orta öğretim ve Bakanlığa bağlı yaygın eğitim kurumlarında okutulan din kültürü ve ahlak öğretimine ait programlar ile ders kitaplarını hazırlamaktadır.

9)Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü: Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, herhangi bir kademesinden çıkmış veya tamamlayamamış kişilere, örgün eğitim yanında yol gösterici, araştırmacı, ulusal değerlerimizi güçlendirici, kişinin yeteneklerini geliştirici, üretime dönük eğitim çalışmaları yapmak ve teşvik etmekle yükümlü olmak üzere 1960 yılında kurulmuştur. Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü aday çırak, çırak, kalfa ve ustaların genel ve mesleki eğitimlerini sağlamak, örgün eğitim sistemine girmemiş, herhangi bir eğitim kademesinden ayrılmış veya bitirmiş vatandaşları yaygın eğitim yoluyla genel veya mesleki ve teknik öğretim alanlarında eğitmek, çıraklık ve yaygın eğitim kurumlarını açmak, eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmek, bu kurumların eğitim ve öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamakla yükümlüdür.

10)Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü: Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü 1935 yılında kurulmuştur. Özel Öğretim Genel Müdürlüğü, Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre kurulmuş olan özel, azınlık ya da yabancı ülkelerce açılmış okulların işlerine yürütmektedir.

11)Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü: Özel Eğitim Hizmetleri, 1980 yılına kadar İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde bir şube müdürlüğü tarafından yürütülmüştür. 1983 yılında Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı olarak teşkilatlandırılmış ve 1992 yılında ise Bakanlık merkez örgütünde yer almıştır. Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü özel eğitim sınıfları, özel

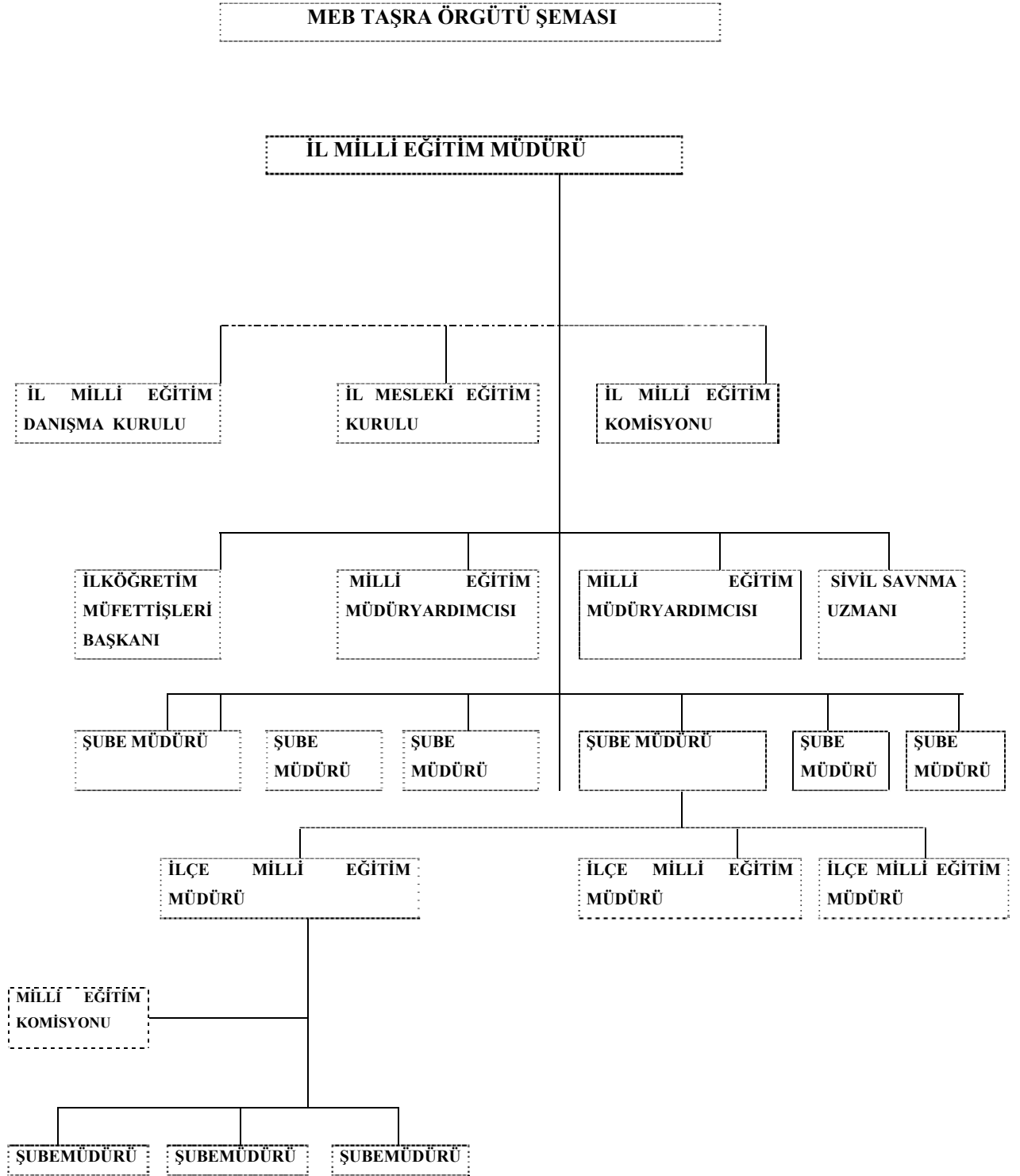
eğitim okulları, rehberlik ve araştırma merkezleri, iş okulları ve iş eğitim merkezleri ile aynı seviye ve türdeki benzeri okul ve kurumların eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmek, bu kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamaktadır.

VII.1.5.1.2 Taşra Teşkilatı

Bakanlık, Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun, Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameler ve İl İdaresi Kanunu hükümlerine uygun olarak taşra teşkilatı kurmaya yetkilidir.

Her ilde ve ilçede bir milli eğitim müdürlüğü bulunur. İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri görev ve hizmetleri yürütürken, İl Milli Eğitim Müdürlükleri'ne karşı sorumludur. İl ve ilçelerin sosyal ve ekonomik gelişme durumları, nüfusları ve öğrenci sayıları göz önünde bulundurularak bu müdürlükler farklı tip ve statülerde kurulabilir ve farklı yetkiler verilebilir. İş durumuna ve ihtiyaca göre Bakanlık ana hizmet birimleri, milli eğitim müdürlüklerine bağlı olarak ayrı il ve ilçe birimleri de kurabilmektedir(3797 S.K 53.Md.).

Milli Eğitim Bakanlığı Taşra Örgütü Şekil VII.2'de verilmiştir.

Şekil VII.2 MEB Taşra Örgüt Şeması

Kaynak: <http://apk.meb.gov.tr/>

Taşra örgütünde bulunan en üst düzey İl Milli Eğitim Müdürlükleridir. Diğer kurullar İl Milli Eğitim Müdürü'ne bağlı olarak çalışmaktadır. İl Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri bulunmakta ve bu müdürlüklere bağlı olarak da ve şube müdürleri görev yapmaktadır.

VII.1.5.2 Yükseköğretim Kurumu(YÖK)

Yükseköğretimden sorumlu tek kuruluş haline getirilen Yükseköğretim Kurumu(YÖK)'nun amacı; ülkede yükseköğretim kurumlarının kurulmasını, geliştirilmesini ve yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliğini ve koordinasyonu sağlamaktır.

YÖK; Yüksek Öğretim Denetleme Kurulu, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) ve gerekli planlama, araştırma, geliştirme, değerlendirme, bütçe, yatırım ve koordinasyon çalışmalarıyla ilgili birimlerden oluşmaktadır.

Yüksek Denetleme Kurulu; YÖK adına üniversiteleri,bağlı birimleri, öğretim elemanlarını ve bunların faaliyetlerinin gözetimi ve denetimini yapan, YÖK'e bağlı bir kuruluştur.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi; YÖK'ün tespit ettiği esaslar çerçevesinde yükseköğretim kurumlarına öğrenci alınması amacıyla sınavları hazırlayan ve yapan, öğrenci isteklerini de göz önünde tutarak YÖK'ün tespit ettiği esaslara göre değerlendiren, öğrenci adaylarının yükseköğretim kurumlarına yerleştirilmesini sağlayan ve bu faaliyetlerle ilgili araştırmaları ve diğer hizmetleri yapan,YÖK'e bağlı bir kuruluştur(<http://www.yok.gov.tr>).

VII.1.5.3 Türk Eğitim Sisteminde Finansman

Türk Milli Eğitim Sistemi'nin finansmanlığı; devlet tarafından karşılanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti; eğitim politikası amacını gerçekleştirmek için, her yıl bütçeden pay ayırmaktadır. MEB'in gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmesi planlanan bütün faaliyetleri, genel bütçeden MEB'e ayrılan pay ile doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla Türk Eğitim Sisteminin tüm toplum kesimlerine istenilen düzeyde etkin bir şekilde ulaştırılabilmesi,

nitelikli eğitimin yaygınlaştırılması eğitim bütçesinin genel bütçeden aldığı paylarla ilintilidir.

Eğitim finansmanı eğitsel gereksinimlerin giderilmesi için sistemin tümünü içeren öğretim tür ve düzeylerinin sunumunda gerek duyulan gerçek kaynaklara karşılık gelen MEB'in parasal kaynakları (<http://apk.meb.gov.tr/>);

Konsolide bütçeden ayrılan kaynaklar

İl özel idare bütçesinden ayrılan kaynaklar

Çıracılık Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonundan ayrılan kaynaklar(3308 sayılı Yasa gereğince)

Eğitim, gençlik,spor ve sağlık hizmetleri vergisi (3418 sayılı Yasa gereğince)

Eğitime katkı payı(4306 sayılı Yasa gereğince)

Döner sermaye işletmelerinden sağlanan gelirler

Halkın kişi ve kuruluşlar olarak eğitime katkıları,bağışlar

Milli Eğitim Vakfı gelirleri

Dernek gelirleri(okul yaptırma, yaşatma ve öğrenci koruma dernekleri vb.) eğitim sistemini karşılamak için çeşitli kanallardan MEB bütçesine finansman sağlanmaktadır.

2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu, 1984-1985 öğretim yılından itibaren yükseköğretimin finansmanı için öğrencilerin katılımını öngörmektedir.

Türkiye'de GSMH ve konsolide bütçe içindeki MEB bütçesinin payları ve oranları Tablo VII.1'de verilmiştir.

Tablo VII.1 GSMH ve Konsolide Bütçe İçindeki MEB Bütçesinin Yıllara Göre Payları

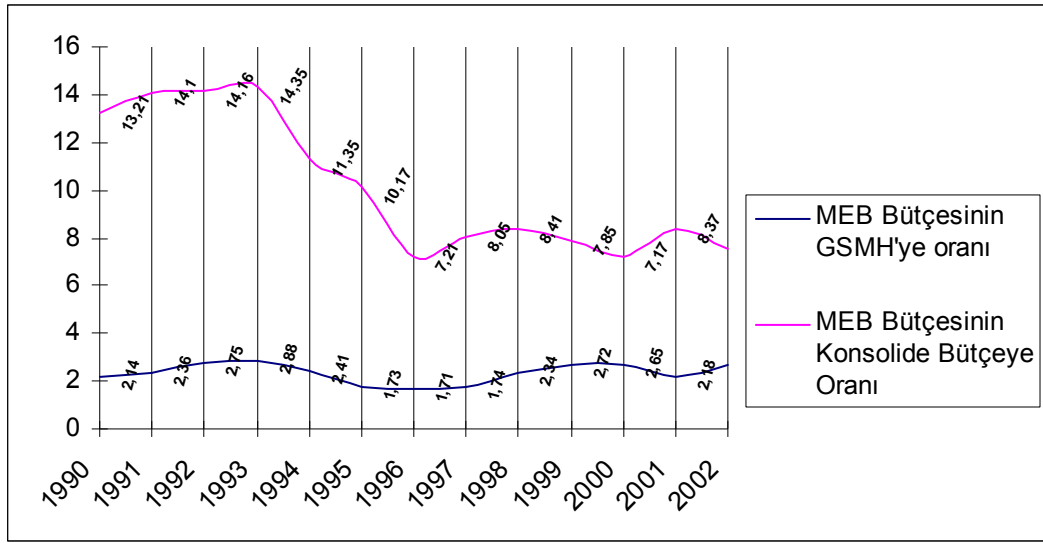
Yıllar	GSMH	Konsolide Bütçe	MEB Bütçesi	MEB Bütçesinin GSMH'ye Oranı(%)	MEB Bütçesinin Konsolide Bütçeye Oranı(%)
1990	397.177.500	64.400.354	8.508.541	2,14	13,21
1991	634.392.600	106.987.538	14.943.538	2,38	14,10
1992	1.103.604900	206.545.326	30.351.203	2,75	15,56
1993	1.997.322.600	400.710.000	57.506.445	2,88	14,35
1994	3.687.902.900	626.386.307	93.911.410	2,41	11,38
1995	7.654.887.200	1.341.978.053	138.508.829	1,73	10,17
1996	14.978.067.300	3.568.506.822	257.603.140	1,72	7,22
1997	29.393.262.100	6.361.685.500	512.234.445	1,74	8,05
1998	53.012.780.600	14.789.475.000	1.243.108.000	2,34	8,41
1999	78.282.967.000	27.143.467.196	2.131.808.500	2,72	7,85
2000	125.970.544.000	46.713.341.000	3.350.330.000	2,66	7,17
2001	184.766.666.000	48.359.962.500	4.046.305.625	2,19	8,37
2002	280.550.667.000	98.071.000.000	7.460.991.000	2,66	7,61
2003	357.045.000.000	147.230.170.000	10.179.997.000	2,85	6,91
2004	419.692.000.000	150.508.000.000	12.366.236.188	2,95	8,22
2005	480.963.000.000	155.472.000.000	14.882.259.500	3,09	9,57

Kaynak : <http://apk.meb.gov.tr/>

GSMH ve Konsolide Bütçe içindeki MEB Bütçesinin Payları Tablosunda görüldüğü üzere 1990 yılında GSMH 397.177.500 milyon, konsolide bütçe 64.400.354 milyon olup MEB'e

ayrılan bütçe 8.506.541 milyondur. Bu bütçenin GSMH'ye oranı %2.14 ; konsolide bütçeye oranı %13.21'dir. MEB bütçesinin GSMH'ye oranı 1995 – 1997 yılları arasında düşüşe uğramış ve 1998 yılından itibaren artış göstermiştir. Aynı şekilde konsolide bütçe oranında ise 1995 – 1997 yılları arasında düşme yaşanmıştır. 2005 yılında MEB bütçesi 14.882.259.500 milyon olarak belirlenmiş ve GSMH'ye oranı % 3,09 ; konsolide bütçeye oranı %9,57 olmuştur. Bu durum aşağıdaki Grafik VII.1'de verilmiştir.

Grafik VII.1 GSMH ve Konsolide Bütçe İçindeki MEB Bütçesinin Oranları

Kaynak : <http://apk.meb.gov.tr/>

Yukarıdaki grafikte görüldüğü üzere MEB bütçesinin konsolide bütçeye oranı 1990 – 1993 yılları arasında artış göstermiştir, bu tarihten itibaren hızla düşüşe geçmiştir. 1996 yılından itibaren tekrardan azda olsa bir artış ağlanmış, 1995 yılında tekrar düşmüş ve 2000 yılında tekrar yükselişe geçmiş ve 2002 yılında ise MEB bütçesinin konsolide bütçe oranında azalma olmuştur.

VII.2 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

VII.2.1 Öğretim Kademeleri ve Okul Türleri

Merkezi bir sistemin uygulandığı Türk Eğitim Sisteminde; tek tip okul sistemi bulunmaktadır. Uygulanan sistem açısından herhangi bir şehirle, başka bir şehir arasında

farklılık bulunmamaktadır. Merkezi bir birlik bulunan okul sisteminin bütün kademeleri, ülkenin her yerinde aynıdır.

Türk Eğitim Sistemi; okulöncesi öğretim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademesi olmak üzere 4 kademedен oluşmaktadır (Talim Terbiye Kurulu, 1996,s.43).

VII.2.1.1 Okul Öncesi Eğitim Kademesi

Okul öncesi eğitimi; isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar.

Okul öncesi eğitimin amacı; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını, koşulları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratılmasını, Türkçe'nin doğru ve güzel konuşulmasını sağlamaktır.

Okulöncesi eğitimle ilgili hizmetler; anaokulları, ana sınıfları, uygulama sınıfları, yuvalar, kreşler ve yurtlarda yürütülmektedir.

Okulöncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak kurulabildiği gibi, gerekli görülen yerlerde ilköğretim koşullarına bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılmaktadır.

Okulöncesi eğitim dönemini kapsayan 0-6 yaş çocuklarını bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemlerden birisidir (Ada ve Ünal,2004,s.228-229).

Okulöncesi eğitim kurumları; 0-3 yaş çocukları için kreş, 3-5 yaş çocukları için anaokulu, 5-6 yaş çocukları için anasınıfı ve 3-6 yaş çocukları içinde uygulama sınıfı olmak üzere ayrılmaktadır(Demirel, 2000,s.20-23).

Okulöncesi eğitim kurumları çocukların sağlıklı gelişmesi için gereken sosyal ve fiziki çevreyi sağlar. Bu dönemde çocuklar akran grupları içinde kendisini tanımasını, kendini kabul ettirecek güç ve becerilerini geliştirmesini, birlikte yaşama kurallarını benimserler. Bu okullar çocuğun bedenini kullanma, oyun oynama, merakını giderme ve bağımsızlığını kazanma gibi temel ihtiyaçlarını da karşılar(Ada ve Ünal,2004,s.228-229).

Okulöncesi eğitim kurumlarının denetimi de; MEB tarafından yapılmaktadır. Ayrıca, gereken durumlarda; MEB ile diğer bakanlıklar arasında koordinasyonlu çalışmalar yapılmaktadır.

Okulöncesi eğitim kurumlarında, en az uzman bir tabibin bulunması gerekmektedir. Tabibin bulunmaması durumunda, sağlık hizmetleri için hükümet tabipliği, sağlık ocakları, sağlık eğitim ve ana-çocuk sağlığı merkezleri gibi kuruluşlardan yararlanılması gerekmektedir(Resmi Gazete, 2004,Sayı:25486).

Okul öncesi eğitim,önceki yıllarda çok fazla önemsenmemekle birlikte,günümüzde çocuk eğitimine verilen önemin artması ve eğitimin kalite seviyesini yükseltmede okul öncesi eğitiminin öneminin anlaşılması üzerine Türk toplumunca önemsenen kurumlar olmuşlardır. Okul öncesi eğitim kurumlarının okullaşma oranlarının verildiği aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere okul öncesi eğitim kurumlarında son yıllara doğru bir artış olduğu görülmektedir. 1985-1986 öğretim yılı ile 1999-2000 öğretim yılları arasında verilen okullaşma oranlarında %4.1'den %9.8'e varan bir artış vardır. Son 15 yıl içerisinde okul öncesi eğitime verilen önem ile okul öncesi kurumlarının çoğaltılma oranı %100 olarak artış göstermiştir.

Türkiye'de okul öncesi eğitim kurumlarının yıllara göre okullaşma oranları Tablo VII.2'de verilmiştir.

Tablo VII.2 Okul Öncesi Eğitim Yıllara Göre Okullaşma Oranları

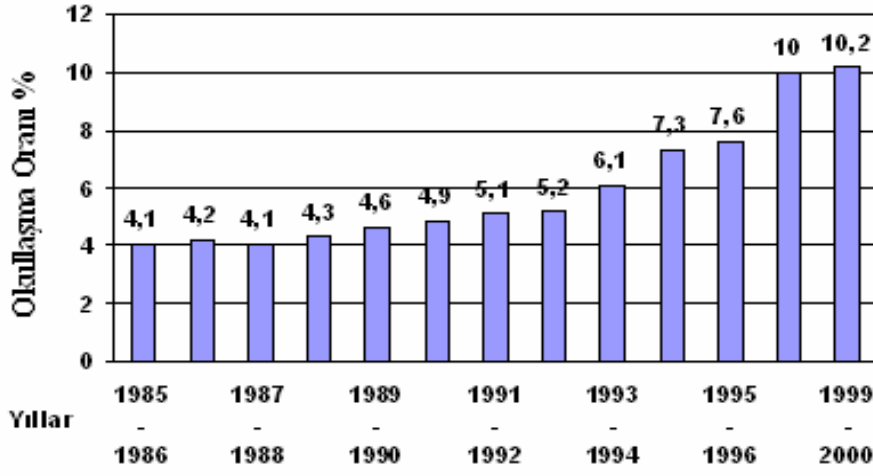
Yıllar	Okullaşma Oranı (%)
1985-1986	4,1
1986-1987	4,2
1987-1988	4,1
1988-1989	4,3
1989-1990	4,6
1990-1991	4,9
1991-1992	5,1
1992-1993	5,2
1993-1994	6,1
1994-1995	7,3
1995-1996	7,6
1996-1997	8,9
1997-1998	9,3
1998-1999	10,0
1999-2000	10,2

Kaynak:http://www.ilkokuma.com/kozakli_seminer)

Okul öncesi öğretim kurumlarında okullaşma oranına bakıldığında sürekli bir artış yaşandığı görülmektedir. 1985-1986 öğretim yılında %4,1 iken, 1999-2000 öğretim yılında bu oran %9,8'e çıkmıştır. Ancak bu oranın yeterli bir oran olduğunu söylemek mümkün değildir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının yıllara göre okullaşma oranları Grafik olarak aşağıda verilmektedir.

Grafik VII.2 Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yıllara Göre Okullaşma Oranları

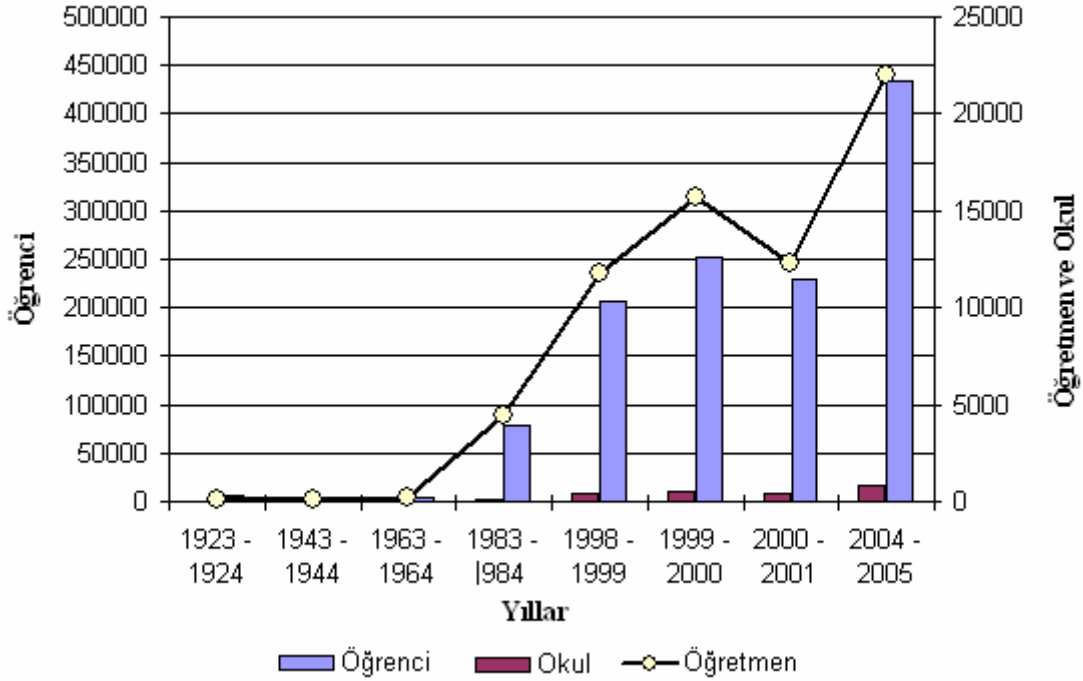
Yukarıdaki grafikte görüldüğü üzere okul öncesi eğitim kurumlarında sürekli bir artış olmuştur. Bu artış olmuştur. Bu artış 1993-1994 öğretim yılından itibaren hızlanmıştır.

Okul öncesi eğitiminde yer alan okul, öğrenci ve öğretmen sayılarının yıllara göre dağılımı Tablo VII.3'te verilmektedir.

Tablo VII.3 Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alan Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

Öğretim Yılı	Okul	Öğrenci	Öğretmen
1923-1924	80	5.880	1.36
1943-1944	49	1.604	63
1963-1964	146	4.767	180
1983-1984	2.784	78.981	4.414
1998-1999	7.976	207.319	11.825
1999-2000	9.882	251.596	15.696
2000-2001	8.996	228.503	12.265
2004-2005	16.016	434.771	22.030

Grafik VII.3 Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alan Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

VII.2.1.2 İlköğretim Kademesi

İlköğretim kademesi; 6-14 yaş grubundaki öğrencilerin eğitim ve öğretimini kapsamakta ve 5 yıllık ilkokul eğitimi ile 3 yıllık ortaokul eğitiminden meydana gelmektedir (Hesapçıoğlu,1998,s.43).

İlköğretim kız ve erkek bütün yurttaşlar için zorunludur. İlköğretim ilköğretim ülkemizin her yerleşim birimine ulaşarak orada çağı, kültürü ve vatandaşlık bilincini temsil edecek tek kurumdur. İlköğretim aynı zamanda devletin vatandaşlarına olan eğitim sorumluluğunu yerine getirdiği, bu toplumda yaşamının bir değer olduğunu aşıl原因 ve insanı kendine özgü özellikler çerçevesinde destekleyen sağlıklı bir eğitim kademesidir. Kısaca ilköğretim, kişiyi topluma, hayata, ileri öğretime hazırlamayı hedefler. Eğitimin temelini oluşturur.

İlköğretimin amacı; çocukların iyi birer yurttaş olabilmesi için, gerekli temel bilgi beceri, davranış ve alışkanlığı kazanmasını, milli ahlaka uygun olarak yetişmesini, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında devlet okur- yazar vatandaşlarını yetiştirmek için zorunlu eğitim beş yıl olarak kabul edilmiştir. Bu dönemde hazırlanan programlarda istenen nitelikte insan yetiştirilmeye çalışılmıştır. 1968 yılında hazırlanan ilköğretim programı, bazı eklemelerle geliştirilerek bugüne kadar uygulanmıştır. Ancak bugün artık, yalnız beş yıla sıkıştırılmış bir zorunlu eğitim programı ile yeni yüzyıla uyum sağlayacak insanları yetiştirmek mümkün olamamaktadır. Bu amaçla 16 Mayıs 1996 da ilköğretim kesintisiz 8 yıllık zorunlu eğitim olarak uygulanmaya başlandı.

İlköğretim okulları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir(Ünal ve Ada,1999,s.229-230).

2003-2004 öğretim yılında, ilköğretim kademesindeki; okul, öğrenci ve öğretmen dağılımı Tablo VII.4'te görülmektedir(<http://apk.meb.gov.tr>).

VII.2.1.3 Ortaöğretim Kademesi

Ortaöğretim kademesi; genellikle 15-17 yaş grubundaki öğrencileri kapsayan ve öğrencilere bir meslek kazandırmayı ya da onları yükseköğretim kademesine hazırlamayı amaçlayan eğitim kademesidir(Fidan ve Erden, 1998,s.218).

Ortaöğretim kademesi; en az 3 yıl eğitim verilen lise'ler ile temsil edilmektedir. Bazı genel ve teknik liselerin eğitim süresi, okulun uyguladığı programlara göre; 4 ya da 5 yıl olmak üzere değişiklik göstermektedir(Ada ve Ünal,1999,s.232-233).Liseler amaçlarına göre; teknik lise, meslek lisesi, ticaret lisesi, lise, imam-hatip lisesi gibi adlar alırlar.

Ortaöğretim, amaç ve görevler çerçevesinde kendi içinde genel ortaöğretim ve mesleki teknik ortaöğretim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Genel ortaöğretim, öğrencilerini genel olarak üst öğrenime hazırlamayı amaçlayan en az üç yıl süreli olan programların uygulandığı okullardan oluşurken, mesleki ve teknik eğitim liseleri ise öğrencilerini ağırlıklı biçimde iş alanlarına ve yüksek öğrenime hazırlayan programları uygulayan, meslek liseleri üç teknik liseleri dört yıl süreli okullardır(Ada ve Ünal).Genel, mesleki ve teknik amaçlı öğretim kurumlarından oluşan ortaöğretim kademesindeki okullar; özel okullar haricinde parasızdır, ancak zorunlu değildir(Ünal ve Ada,1999,s.232-233).

Ayrıca, 1997 yılında 8 yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretime geçilmesiyle, Anadolu, İmam-Hatip vb. liselerin Ortaokul bölümü, 2000 yılı itibariyle bütün eğitim faaliyetlerini sona erdirmiştir(Ergün,2003,s.309). 2003-2004 öğretim yılında, ortaöğretim kademesindeki; okul, öğrenci ve öğretmen dağılımı Tablo VII.4’te görülmektedir(<http://apk.meb.gov.tr>).

Tablo VII.4 Öğretim Kademelerine Göre Kurum, Öğrenci ve Öğretmen Dağılımı

Öğretim Kademesi	Kurum	Öğrenci	Öğretmen
Okulöncesi Öğretim	13.740	353.846	24.477
İlköğretim	36.093	10.478.671	383.967
Ortaöğretim	5.867	2.739.865	149.326
→Genel O.Ö	2.171	1.610.911	75.427
→Mesleki ve Teknik O.Ö	3.696	1.128.954	73.899
Toplam	55.700	13.572	557.770

Kaynak:<http://apk.meb.gov.tr>;<http://ogm.meb.gov.tr>

VII.2.1.3.1 Genel Ortaöğretim Okulları (Genel Liseler)

Genel ortaöğretim ilköğretimden sonra en az üç yıl öğrenim veren eğitim kurumlarını kapsamaktadır.

Genel ortaöğretim amacı; öğrencileri ortaöğretim seviyesinde asgari genel kültüre sahip toplumun sorunlarını tanıyan, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan insanlar olarak yetiştirmek ve yüksek öğretime hazırlamaktır.

Genel ortaöğretim; genel liseler, anadolu liseleri , fen liseleri, Anadolu öğretmen liseleri, Anadolu güzel sanatlar liseleri ve çok programlı liselerden oluşmaktadır(Türk,1999,s.117).

Genel ortaöğretimdeki okul sayısının %55'ini Resmi Lise,%27'sini Yabancı Dil Ağırlıklı Lise, %14'ünü Anadolu Lisesi,%2'sini Fen Lisesi,%4'ünü Anadolu Öğretmen Lisesi ve %1'ini Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nden oluşmaktadır(<http://www.meb.gov.tr>).

2003-2004 öğretim yılında,eğitim yapılan genel ortaöğretim kurumlarının, eğitim verilen öğrencilerin ve görev yapan öğretmenlerin dağılımı Tablo VII.4'te görülmektedir (<http://ogm.meb.gov.tr>).

VII.2.1.3.2 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulları

Mesleki ve teknik ortaöğretim; iş ve meslek alanlarına iş gücü yetiştiren ve öğrencileri yüksek öğretime hazırlayan öğretim kurumlarıdır.

Mesleki ve teknik orta öğretim okulları ; erkek teknik ortaöğretim, kız teknik ortaöğretim, ticaret ve turizm ortaöğretim, din öğretimi okulları olmak üzere 4 ana grupta toplanmaktadır(Çağlar,2003,s.303).

Mesleki ve teknik ortaöğretim okulları; öğrencileri yükseköğretime hazırlamanın yanında, gereksinim duyulan nitelikli insan ihtiyacını karşılamak, yükseköğretimdeki yığılmaları önlemek ve iş-meslek alanlarına ara eleman yetiştirmek amacıyla açılmıştır(<http://www.tbb.gen.tr>).

2003-2004 öğretim yılında, eğitim yapılan mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının, eğitim verilen öğrencilerin ve görev yapan öğretmenlerin dağılımı Tablo VII.4 'te görülmektedir(<http://apk.meb.gov.tr>).

VII.2.1.4 İkinci Öğretim Yolu

Türk Eğitim Sisteminde, eğitimden sonra; eğitimine devam etmeyen ya da edemeyen kişilere ikinci bir öğrenim hakkı daha verilmektedir.

İlk olarak 1959-1960 öğretim yılında faaliyet gösteren, 4 yıl eğitim süreli olan Akşam Liseleri aracılığıyla bu imkan sağlanmaktaydı. Ancak; 1998 yılından itibaren, Akşam Liselerine yeni öğrenci alınmamıştır(Binbaşıoğlu,1999,s.117).

Bu okulların işlevini, Bakanlık tarafından organize edilen uzaktan eğitim hizmetleri üstlenmiştir. Uzaktan eğitim hizmetleri kapsamında; açık ilköğretim okulu, açıköğretim lisesi yer almaktadır(Türk, 1999,s.130-131).

2003-2004 öğretim yılında; 308.184 öğrenci açık ilköğretim okulunda, 752.350 öğrenci açık öğretim lisesinde, 142.194 öğrenci öğrencide mesleki ve teknik açık öğretim lisesinde olmak üzere, 1.202.728 öğrenci açık öğretim uygulaması kapsamında öğrenim görmüştür (<http://apk.meb.gov.tr>).

VII.2.1.5 Diğer Okul Türleri

VII.2.1.5.1 Özel Eğitim Kurumları

Özel eğitim, özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim gereksinmelerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir. Özel eğitimin amacı; özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim gereksinmelerini en iyi şekilde karşılayarak onları toplumla bütünleştirmek ve meslek sahibi yapmaktır(Türk, 2002,s.103; Türkoğlu, 1997,s.256;Erdem, 1998,s.122 ve OOKGM, 2005).

Eğitim Sistemi bünyesinde bulunan özel eğitim kurumları şunlardır;

- Görme Engelliler Okulları
- İşitme Engelliler İlköğretim Okulları
- İşitme Engelliler Meslek Lisesi
- Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulları
- Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri

- Eğitilebilir Zihin Engelliler Okulları
- Öğretilebilir Zihin Engelleri Okulları
- Yetişkin Zihin Engelliler İş Eğitim Merkezleri
- Otistik Çocuklar Eğitim Merkezleri, Kaynaştırma Okulları
- Özel Yetenekliler Bilim ve Sanat Merkezleri
- Hastane İlköğretim Okulları

Son yıllarda, özel eğitim gerektiren öğrencilerin, normal okullarda akranları ile birlikte eğitim görmelerine büyük önem verilmektedir ve Kaynaştırma olarak tanımlanan bu uygulamaların yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır.

Bulunduğu yerleşim yerinde özel eğitim kurumu bulunmayan çocuklar için özür ve özelliklerine göre okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında özel eğitim sınıfları açılmaktadır.

Özel eğitim; ilköğretim kademesinin yanı sıra okulöncesi öğretim kademesi de zorunludur(<http://orgm.meb.gov.tr>).

2003-2004 öğretim yılında; 440 özel eğitim kurumunda, 17.927 öğrenci öğrenim görmüş ve 3.385 öğretmen de görev yapmıştır. Ayrıca; yaklaşık 40.000 öğrenci kaynaştırma sınıflarından, 331 öğrenci de özel eğitim okulları bünyesindeki anasınıflarından faydalanmıştır(<http://apk.meb.gov.tr>).

VII.2.1.5.2 Özel Öğretim Kurumları

Özel öğretim kurumları; gerçek ya da tüzel kişiler tarafından açılan, denetim ve gözetimi MEB tarafından yapılan kurumlardır. Bu kurumların eğitim ve öğretim işlerinde; genellikle benzeri resmi okullar referans alınmaktadır.

Özel statülü olan bu kurumlar; Türk, yabancı ve azınlık okulları olmak üzere 3 gruba ayrılmaktadır. Türk okulları; vakıflar, dernekler ya da kişiler tarafından açılan okullardır.

Azınlık okulları; Rum, Ermeni ve Musevi azınlıklar tarafından Osmanlı Devleti döneminde açılan okullardır. Yabancı okulları da; Alman, İtalyan, Amerika vb. yabancılar tarafından Osmanlı Devleti döneminde açılmış olan ve antlaşmalarla güvence altında tutulan okullardır (Hesapçioğlu,1998,s.49).

1.423 Türk, 40 azınlık ve 15 de yabancı okulu olmak üzere, toplam 1.478 tane özel okul bulunmaktadır(<http://apk.meb.gov.tr>).

VII.2.2 Okula Gitme Zorunluluğu

Türkiye Cumhuriyeti'nin yaşayan ve 6 yaşını tamamlayan her çocuk;8 yıl genel öğretim yapan herhangi bir ilköğretim okulunda, öğrenimi başlamak zorundadır. Türk Eğitim Sisteminde, zorunlu eğitim süresi, 8 yıldır.

Daha sonra ise, öğrenimine devam etmek isteyen öğrenciler, genel ya da mesleki öğretim uygulayan okullarda eğitimine devam edebilmektedir(Resmi Gazete, 1973,Sayı:14574).

VII.2.3 Okula Kayıt ve Kabul

6 yaşını tamamlayan bütün çocuklar, okula gitme zorunluluğundadır. Çocuğunu okula kayıt ettirmek isteyen velilerin; kayıt için istenilen belgelerle birlikte, İl ya da İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinde kurulan Öğrenci Yerleştirme Komisyonunun belirlediği okul idaresine başvuruda bulunması gerekmektedir.

Zorunlu öğrenim çağına gelen, özel eğitim tanısı konulmamış ve yerleştirme kararı alınmamış olan her çocuk, ilköğretim okuluna kayıt yapılmaktadır. Kayıt işlemini; okul idaresi tarafından görevlendirilmiş olan yetkili kişi tarafından yapılmaktadır (Taymaz,2001,s.119). Ayrıca; kayıt sırasında, sağlık kurumundan çocuğun aşılarının yapıldığına dair belge istenmektedir(Resmi Gazete,2003,Sayı:25212).

Okul olgunluğuna ulaşmış olan çocuklar, velisinin yazılı istemine ve çocuğun durumuna göre; ya okulöncesi öğretim kurumuna gönderilir ya da kaydı bir yıl ertelenmektedir(Taymaz,2001,s.119).

VII.2.4 Öğretim Yılı ve Tatiller

Türk Milli Eğitim Sisteminde; öğretim yılının başlaması, yarı yıl tatili ve ders kesimi tarihleri MEB tarafından belirlenmektedir.

Bir öğretim yılı;Eylül ayında başlamakta, bir sonraki yılın Haziran ayında bitmektedir. Akademik takvime göre düzenlenen bir öğretim yılının; en az 180 iş günü olması gerekmektedir.

Bir öğretim yılı; iki döneme ayrılmaktadır. Birinci dönem ile ikinci dönem arasında dinlenme tatili verilmektedir. Bu tatil Ocak-Şubat aylarında iki haftalık bir süreyi kapsamaktadır. İkinci dönemin bitiminden itibaren de; yaz tatili başlamaktadır(Resmi Gazete,1995,Sayı:22395).

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Milli Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı ve yılbaşı günü resmi tatil yapılmaktadır. Ramazan ve Kurban Bayramı gibi dini bayramlarda da; bayram süresince resmi tatil yapılmaktadır(Resmi Gazete, 1981, Sayı:17284).

VII.2.5 Okul Ücreti,Öğretim Malzemesi ve Yol Ücreti

Türkiye’de ilköğretim ve ortaöğretim kademesindeki bütün devlet okulları ücretsizdir. İlk ve orta öğretim kurumlarında okutulacak ders kitapları MEB’nca tespit edilmekte ve bu kitaplar alınması için öğrencilere tavsiye edilmektedir.

2002-2003 öğretim yılında; kırsal kesim ve dar gelirli ailelerin ilköğretim kademesinde okuyan çocuklarına, 2003-2004 öğretim yılında ise; ilk defa ilköğretim kademesinde okuyan bütün çocuklara ders kitapları ücretsiz olarak dağıtılmıştır.Yerleşim yerleri arasındaki eğitim imkanlarını eşitlemek için ilköğretim kademesinde uygulanan taşımali eğitimin ücreti; devlet tarafından karşılanmaktadır(<http://apk.meb.gov.tr>).

VII.2.6 Haftalık ve Günlük Ders Saatleri

Türk Eğitim Sisteminde haftalık ders saatleri, öğretim kademesi ve okul programlarına göre; yaklaşık 25 ile 45 arasında değişmektedir.

Genellikle, haftanın beş günü; Pazartesi gününden Cuma gününe kadar okullarda ders yapılmaktadır. Derslerin başlama ve bitiş saatleri; okulun tam gün yada yarım gün eğitim vermesine göre değişmektedir. Yaklaşık olarak, tam gün eğitim yapan okullarda; sabah 08:30'da başlayan dersler, öğleden sonra 15:30 gibi bitmektedir.

Yarım gün eğitim yapan okullar, genellikle İkili Eğitim yapan okullardır. İkili eğitim uygulayan okullarda; sabah 7:30'da başlayan dersler, 12:30'da bitmekte ve daha sonra 13:00'de başlayan dersler, yaklaşık olarak 18:30'da sona ermektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

Bir ders saati 40 dakikadır. Gerektiğinde dersin özelliği ve öğrenci düzeyi dikkate alınarak blok ders uygulaması yapılabilmektedir.

Ders saatlerinin arasında kısa teneffüsler yapılmaktadır. Tam gün eğitim yapan okullarda; yemek ve dinlenme için en az 60, en çok 90 dakika olan uzun bir teneffüs yapılmaktadır. Ayrıca ders dışı zamanlarda düzenlenecek isteğe bağlı etütler ile kurslarda da; ders saati ve teneffüs süresi aynı yolla belirlenmektedir(Resmi Gazete,2003,Sayı:25212).

VII.2.7 Tam ve Kısmi Zamanlı Okullar

Türk Eğitim Sistemindeki okullarda, genellikle tam zamanlı öğretim yapılmaktadır. Haftada 5 gün, tam ya da yarım gün eğitim yapan ilköğretim ve ortaöğretim kademesindeki okul türleri; tam zamanlı okullardır.

Ancak bazı mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında, eğitim-öğretim yılının amacına göre; haftanın belirli günlerinde okul,belirli günlerinde de işyerlerinde mesleki uygulama olmak üzere faaliyet gösteren kısmi zamanlı okullarda bulunmaktadır(<http://yasemin.meb.gov.tr>).

VII.2.8 Sınav ve Değerlendirmeler

Türk Eğitim Sisteminde; öğrencilerin başarıları, yazılı ve sözlü sınavlarda sürekli olarak değerlendirilmektedir. Yapılan bu değerlendirmeler; yarıyıl ve yıl sonunda, öğretim kademesine göre düzenlenen özel karnelerle işlenmektedir. Bir üst sınıfa yükselebilmek için, derslerde belirli bir başarı düzeyini göstermek gerekmektedir.

Birinci döneme ait karneler dinlenme tatilinden önce verilir ve öğrenci velisi tarafından imzalandıktan sonra dinlenme tatili sonunda sınıf öğretmenine iade edilir. Öğrenci karneleri sınıf öğretmeni tarafından da imza edilir. İkinci dönem sonunda verilen karneler okula iade edilmez. Türk Eğitim Sisteminde; mezuniyet için herhangi bir sınav yapılmamaktadır. Fakat ilköğretim ve ortaöğretim kademesi sonunda yapılan merkezi sınavlar, öğrencilerin başarı durumuna göre; bir üst öğretim kademesindeki bazı eğitim kurumlarında öğrenim görme hakkını sağlamaktadır(<http://yasemin.meb.gov.tr>). Türk Eğitim Sisteminde; değerlendirme işlemi yapılırken, genellikle not sistemi(5-1 yada 5-0 arası) kullanılmaktadır(Taymaz,2001,s.134).

Tablo VII.5 Türk Milli Eğitim Sistemindeki Not ve Puan Aralığına Göre Değerlendirme

İlköğretim Kurumları İçin

NOT	PUAN ARALIĞI	AÇIKLAMASI
5	85-100	Pekiyi
4	70-84	İyi
3	55-69	Orta
2	45-54	Geçer
1	0-44	Başarısız

Ortaöğretim Kurumları İçin

NOT	PUAN ARALIĞI	AÇIKLAMASI
5	85-100	Pekiyi
4	70-84	İyi
3	55-69	Orta
2	45-54	Geçer
1	25-44	Geçmez
0	0-24	Etkisiz

VII.2.9 Yönlendirme ve Diploma Notu

Türk Eğitim Sisteminde alan yönlendirmesi; ortaöğretim kademesinde yapılmaktadır. 3 yıllık liselerin 10.sınıfında, 4 yıllık liselerinde 11. sınıfında öğrenim gören öğrenciler; ilgi, istek, yetenek ve derslerde başarı durumlarına göre alanlarına yönelmekte ya da yönlendirilmektedir.

Yönlendirme; öğrenci ve velisinin görüşü alınarak, ilgili müdür yardımcısı, sınıf öğretmeni ve rehber öğretmen tarafından yapılmaktadır.

Bu alan yönlendirmesinde; 3 yıllık liselerin 9. sınıf, 4 yıllık liselerinde 9. ve 10. sınıfında okutulan ve alanlara kaynaklık eden derslerin yıl sonu notlarının ağırlıklı ortalaması ya da bu derslerin yıl sonu notları esas alınmaktadır.

Türk Eğitim Sisteminde; ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim kademesi sonunda diploma verilmektedir. Diploma notu hesaplanırken; öğrenim süresinin yıl sonu başarı ortalamalarının aritmetik ortalaması esas alınmaktadır. Ortaöğretim kademesindeki hazırlık sınıfı; diploma notunu etkilemektedir.

Ayrıca, ortaöğretim diploma notu; Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (ÖSYS)'nda, öğrencinin aldığı puanı etkilemektedir(<http://yasemin.meb.gov.tr>).

VII.2.10 Olgunluk Dereceleri ve Genel Sınavlar

Türk Eğitim Sisteminde; öğretim kademelerine ve programlarına paralel olarak; öğrencilere diploma verilmekte ve genel sınavlar yapılmaktadır. Çeşitli seviyelerde elde edilen olgunluk dereceleri ve genel sınavlar şöyle sıralanmaktadır;

VII.2.10.1 İlköğretim Diploması

8 yıl süreli, kesintisiz eğitim yapan ilköğretim kurumlarından mezun olan öğrencilere; ilköğretim diploması verilmektedir. Bu diplomaya sahip olan bir öğrenci; en az 3 yıllık genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarında eğitimine devam edebilmektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

VII.2.10.2 Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı

Genel ortaöğretimdeki Anadolu, Fen, Anadolu Öğretmen, Sosyal Bilimler ve Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde ve mesleki-teknik ortaöğretimdeki yabancı dille öğretim programları uygulayan liselerde öğrenim görmek isteyen öğrencilerin, ilköğretim 8. sınıftan sonra girdikleri merkezi bir sınavdır(<http://ogm.meb.gov.tr>).

VII.2.10.3 Lise Diploması

İlköğretime dayalı, en az 3 yıllık öğrenim veren lise ve dengi okullardan mezun olan öğrencilere verilmektedir.

Bu diplomaya sahip olan bir öğrenci; öğretim gördüğü programın özelliğine göre mesleki hayata girebilmekte ya da yükseköğretim kurumlarına girerek, öğrenimine devam edebilmektedir(Resmi Gazete,1973,Sayı:14574).

VII.2.10.4 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı

Lise ya da herhangi bir dengi okuldan mezun olan öğrenciler; en az 2 yıl süreli yükseköğretim kurumlarına girebilmek için ÖSYS'ye girmektedirler.

Bu sınava giren öğrencilerin başarılı olmaları durumunda; hangi yükseköğretim kurumlarında, hangi programlarda, nasıl öğrenim görecekları, MEB ve YÖK işbirliği ile belirlenmektedir(Resmi Gazete, 1973, Sayı:14574).

VII.2.10.5 Üniversite Diploması

Üniversitelerin lisans öncesi, lisans ve lisansüstü programlarından mezun olan öğrencilere, öğrenim gördükleri programın özelliğine göre; Üniversite Diploması verilmektedir. Bu diplomayı elde eden öğrenciler; öğrenim gördükleri programa göre mesleki hayata başlayabilmektedir.

Ayrıca, üniversite mezunu olan öğrenciler akademik çalışma yapabilmek için ilgili yükseköğretim kurumlarına başvuruda bulunabilmektedirler(<http://www.yok.gov.tr>).

VII.2.10.6 Kamu Personeli Seçme Sınavı

Türkiye’de kamu görevlerine eleman alımı için yapılan bu sınava; ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarından mezun olmuş ya da sınavın yapıldığı yıl mezun olacak kişiler başvurabilmektedir. ÖSYM ve Devlet Personel Başkanlığı’nın işbirliğiyle yapılan bu sınava göre; MEB öğretmen almaktadır(<http://www.osym.gov.tr>).

VII.2.11 Yabancı Çocukları

Din,dil,ırk vb. sebeplerle ayırım gözetmeksizin, bütün vatandaşlarını kanun önünde eşit kabul eden Türkiye Cumhuriyeti’nde,ilgili yasalardaki zorunlu eğitimle ilgili hükümler;yabancıların çocukların içinde aynen geçerlidir(T.C.Anayasası,2000,s.26).

Ülkedeki nüfusları çok fazla olmayan yabancılar; çocuklarını devlet okullarına gönderebildikleri gibi, özel statülü Türk, yabancı ve azınlık okullarına da göndermektedirler. Ancak, bazı özel statülü okullara alınabilecek yabancı uyruklu öğrenci sayısı; o okulda öğrenim gören Türk öğrencilerinin %20’sini aşmamak şartıyla, MEB tarafından belirlenmektedir(Resmi Gazete,1965, Sayı:12026).

Özellikle yabancı ve azınlık okullarından yararlanan ve sayıları fazla olmayan yabancı öğrenciler; Türk Eğitim Sistemi için çok fazla sorun oluşturmamaktadır.

Ancak, çifte vatandaşlık hakkına sahip olan Türk öğrencilerin; yabancılar için uygulanan yükseköğretime giriş sınavının kolay olmasından dolayı, bu sınava girmek istemeleri;özellikle ortaöğretim kademesinde bulunan alan yönlendirmesinde sorun oluşturmaktadır.

VII.3 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE OKULÖNCESİ KADEMESİ

VII.3.1 Yuva ve Kreş

Çocuk yuvaları; 2-4, kreşlerde 0-2 yaş grubundaki çocukların bakımı ve eğitimi ile ilgilenen okulöncesi öğretim kurumlarıdır. Bu kurumlar; MEB ile koordineli çalışan Sağlık Sosyal ve Yardım Bakanlığı’na bağlıdır(Fidan ve Erden, 1998,s.212).

VII.3.2 Anaokulu

Anaokulu; 3-6 yaş grubundaki çocukların okul başlangıcına kadar devam ettikleri ve temel bilgiler alarak okul ortamına hazırlandıkları, isteğe bağlı olarak açılan bir eğitim kurumudur.

Anaokulları; çoğunlukla ilköğretim, kısmen de ortaöğretim kurumları bağlı olarak açılan anaokulları; özel statülü olarak Türk ve yabancı kişiler ya da kurumlar tarafından da açılabilmektedirler. Ayrıca; yerel yönetim birimleri tarafından kurulan ve işletilen anaokulları da bulunmaktadır(Taymaz,2001,s.11).

Çoğunlukla ikili eğitimin yapıldığı anaokulları; genellikle 08.00-18.30 saatleri arasında eğitim yapmakta ve daha çok okul olgunluğuna yaklaşan çocukların aileleri tarafından tercih edilmektedir(Resmi Gazete,2004,Sayı:25486).

VII.3.3 Ana Sınıfı

Ana sınıfı; ilköğretim okulları bünyesinde oluşturulan 4-6 yaş grubundaki çocukların eğitilmesini ve yetiştirilmesini sağlamak için açılan bir eğitim kurumudur(Öncel,1987,s.62).

Genellikle il ve ilçe merkezlerinde faaliyet gösteren ana sınıflarından; çoğunlukla gelir düzeyi yüksek olan ailelerin çocukları yararlanmaktadır(Fidan ve Erden,1998,s.214).

VII.3.4 Uygulama Sınıfı

Uygulama sınıfı; 3-6 yaş grubu çocukların eğitimini sağlamak amacıyla,MEB'na bağlı diğer öğretim kurumları bünyesinde açılan bir eğitim kurumudur.

Çoğunlukla ikili eğitimin yapıldığı uygulama sınıfları; genellikle 08:00-18:30 saatleri arasında eğitim yapmaktadır(Resmi Gazete, 2004,Sayı:25486).

VII.4 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE İLKÖĞRETİM KADEMESİ

VII.4.1 İlköğretim Okulları

İlköğretim Okulları; Türkiye’de 6 yaşını tamamlayan bütün çocukların, zorunlu eğitime başladığı, kesintisiz olarak 8 yıl süreli olan bir okul türüdür.

İlköğretim Okulları’nın amacı; öğrencileri belirli bir eğitim kapasitesine erdirtirip, yetişmelerini ve gelişmelerini sağlamaktır(Şimşek, 1999,s.61).

İlköğretim okullarında; 1.sınıftan 4. sınıfa kadar yazılı sınav yapılmaz,öğrencilere yaptırılan öğretim çalışmaları izlenerek ve incelenerek başarı dereceleri belirlenmektedir. 4.ve 5. sınıflarda; aynı sınıfları okutan öğretmenlerin belirledikleri derslerde bir yarı yılda en çok iki yazılı sınav yapılmaktadır.

6,7.ve 8. sınıflarda ise; zümre öğretmenler kurulunda alınan kararlar doğrultusunda yazılı ve uygulamalı sınavlar yapılmaktadır(Taymaz, 2001,s.133).

İklim, ulaşım vb. sorunlardan dolayı; bazı kırsal yerleşim yerlerinde yaşayan çocuklara öğrenim imkanı sağlamak için Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) veya Pansiyonlu İlköğretim Okulları (PİO) bulunmaktadır(Türk,1999,s.114).

Ayrıca; nüfusu az veya dağınık yerleşim birimlerinde bulunan öğrenim çağındaki öğrenciler ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan okullarda bulunan öğrencilere daha nitelikli eğitim-öğretim imkanı sağlamak amacıyla başlatılan taşınmalı ilköğretim uygulaması da bulunmaktadır.

YİBO,PİO ve taşınmalı ilköğretimin her türlü gideri devlet tarafından karşılanmaktadır. 2003-2004 öğretim yılında sayıları 561’e ulaşan YİBO ve PİO’ların yatılık kapasiteleri de 198.181 ulaştırılmıştır (<http://apk.meb.gov.tr>).

Bunun yanı sıra aynı öğretim yılında, 81 ilde 661.757 ilköğretim öğrencisi merkezi yerlerdeki ilköğretim okullarına günü birlik taşınarak, eğitim hizmetlerinden yararlanması sağlanmıştır(<http://www.taskopru.meb.gov.tr>).

VII.5 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE ORTAÖĞRETİM KADEMESİ

Türk Eğitim Sisteminde ortaöğretim kademesi; genel, mesleki ve teknik ortaöğretim okullarından oluşmaktadır.

Bu kademedeki Fen, Anadolu, Anadolu Öğretmen, Sosyal Bilimler, Anadolu Meslek, Anadolu Teknik ve Anadolu İmam Hatip Liselerine; merkezi sistemle yapılan Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı ile öğrenci alınmaktadır. Yabancı Dil Ağırlıklı Liselere; ilköğretimin son 3 yılındaki başarı durumuna göre ve Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine de özel yeteneklerine göre öğrenci alınmaktadır(<http://ogm.meb.gov.tr>).

Yabancı dil öğretimini de amaçlayan ortaöğretim kurumları; bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, en az 4 yıl süreli bir öğretimi kapsamaktadır. Bu kurumlardaki hazırlık sınıfının amacı; 9. sınıftan önce öğrencilere yabancı dilde dinleme, anlama; okuma, anlama; konuşma ve yazma becerisi kazandırmaktır.

Hazırlık sınıfında; yabancı dil dersi dışındaki dersler sınıf geçmeyi etkilemektedir. Ayrıca; hazırlık sınıfında derslerin yıl sonu notları, diploma notunun belirlenmesinde dikkate alınmamaktadır.

Hazırlık sınıfında başarısız olan öğrencilerin, yeniden hazırlık sınıfını tekrar etmesi gerekmektedir. Bu öğretim yılında başarısız olan öğrencilerin okulla ilişkileri kesilmektedir. İlişgi kesilen öğrenciler, durumlarına göre; diğer ortaöğretim kurumlarına gidebilmektedir.

Yabancı dil öğretimini amaçlayan ve hazırlık sınıfı bulunan ortaöğretim kurumlarında; bir şubedeki öğrenci sayısının; belirli bir sayıyı (24ya da 30) aşmaması esas alınmaktadır ve kontenjan buna göre belirlenmektedir. Ortaöğretim kademesindeki okullarda sınıf geçebilmek için; yıl sonu başarı ortalaması ve bölüm derslerinin ağırlıklı not ortalaması göz önüne alınmaktadır(Resmi Gazete, 1995,Sayı:22395).

VII.5.1 Genel Ortaöğretim Okulları

VII.5.1.1 Genel Lise

Genel Lise; ilköğretimden sonra, 3 yıl öğrenim veren bir okul türüdür. Bu okul türünün amacı, öğrencileri; ilgi, yetenek ve başarılarına göre yükseköğretim programlarına hazırlanmaktır.

Genel ortaöğretim okulları arasında en fazla öğrenciye sahip olan bu kurumlarda; nicel artışlar sağlanırken, nitelik yönünden yetişmeyi sağlayacak çalışmalar yeterli düzeyde olmamaktadır (Ünal ve Ada,1999,s.234).

Öğrenci sayısı çok fazla olan bu kurumlar; üniversiteye olan talebi arttırmaktadır. Ancak, bu okullardan mezun olan öğrencilerin üniversite sınavında çokta başarılı olmaması; toplumdaki niteliksiz işsiz sayısını arttırmaktadır(Fidan ve Erden, 1998,s.220).

Genel Liselerin; 2003-2004 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci dağılımı Tablo VII.6’da gösterilmektedir(<http://ogm.meb.gov.tr>).

VII.5.1.2 Yabancı Dil Ağırlıklı Lise(Süper Lise)

Yabancı Dil Ağırlıklı Lise; bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, 4 yıl süreli olan ve resmi liselerin bünyesinde faaliyet gösteren bir okul türüdür.

Bu okul türünün amacı; öğrencilerin ilgi,yetenek ve başarılarına göre yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını, yabancı dil öğrenmelerini ve gelişen teknolojileri kullanmalarını sağlamaktır.

Bu okullara öğrenci alımı için; ilköğretim diploma notu en az 4.00 olan öğrenciler başvuru yapabilmektedir. Diploma notu en yüksek olandan başlamak üzere adayların sıralaması yapılmakta ve buna göre öğrenci alınmaktadır.

Öğrenci alımında, hazırlık sınıfı dahil tüm sınıflarda öğrenci sayısının; en fazla 30 olması gerekmektedir.

Ayrıca; bu okula nakil yaptırmak isteyen bir öğrencinin; Fen, Anadolu ya da Anadolu Öğretmen Lisesinde öğrenim görüyor olması gerekmektedir(Resmi Gazete,1999, Sayı:23792).

Yabancı Dil Ağırlıklı Liselerin; 2003-2004 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci dağılımı Tablo VII.6’da gösterilmektedir.(<http://ogm.meb.gov.tr>).

VII.5.1.3 Anadolu Lisesi

Anadolu Lisesi; bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, 4 yıl süreli olan ve hazırlık sınıfından sonraki sınıflarda da belirli bir ders saati yabancı dil eğitimi ile genel lise eğitimi verilen bir okul türüdür.

Anadolu Liselerinin hazırlık sınıflarında haftalık 24, normal sınıflarında da 8 ders saati yabancı dil eğitimi verilmektedir(Binbaşoğlu, 1999,s.117).

8 yıllık zorunlu eğitim uygulamasından sonra merkezi sınava göre öğrenci alan Anadolu Liselerinin; sayıları arttıkça amaçlarından ve özelliklerinden uzaklaştığı gözlenmektedir (Çocuk Yayınları, 2004,s.57).

Anadolu Liselerinin; 2003-2004 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci dağılımı Tablo VII.6’da gösterilmektedir.

VII.5.1.4 Fen Lisesi

Fen Lisesi; bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere; dört yıl süreli olan ve ağırlıklı olarak fen programı uygulayan bir okul türüdür (Resmi Gazete, 1999 sayı:23579).

1964 yılında ilk olarak Ankara’ da açılan bu okulların amacı;yetenekli öğrencileri sınavla seçerek,Türkiye Cumhuriyeti’nin gereksinimi bulunduğu fen ve bilim adamlarını,devlet desteği ile yetiştirmektir(Binbaşoğlu,1999,s.111).

Fen liselerine;ilköğretimden sonra yapılan merkezi sınava göre öğrenci alınmaktadır.Bu sınava girebilmek için;bazı derslerden belirli bir not almak ve ortalamayı sağlamak gerekmektedir.

Laboratuar ve uygulama çalışmalarına ağırlık verilen bu okullarda;10.sınıftan itibaren;matematik ve fen derslerine ağırlık verilmekte ve sınıf geçmek için bazı derslerden yeterli not ortalamasını sağlamak gerekmektedir(Resmi Gazete,1999,Sayı23579).

Bu okullardan mezun olan öğrencilerin;Öğrenci Seçme Sınavını kazanarak yükseköğretim kurumlarına girmesi, diğer liselere göre daha kolay olmaktadır(Binbaşıoğlu,1999,s.112).

Fen Liselerinin;2003- 2004 öğretim yılındaki okul,öğretmen ve öğrenci dağılımı Tablo VII.6’da görülmektedir(<http://ogm.meb.gov.tr>).

VII.5.1.5 Anadolu Öğretmen Lisesi

Anadolu Öğretmen Lisesi; bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, 4 yıl süreli ve yabancı dil ağırlıklı eğitim yapan bir okul türüdür.

Bu okulların genel amacı; öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına öğrenci hazırlamaktadır.

Anadolu Öğretmen Liselerine; ilköğretimden sonra yapılan merkezi sınava göre öğrenci alınmaktadır. Bu sınava girebilmek için; bazı derslerden belirli not almak ve ortalamayı sağlamak gerekmektedir.

Bu okullarda; öğretmenlik mesleği ile ilgili derslere ve yabancı dil öğretimine ağırlık verilmekte ve sınıf geçmek bazı derslerde belirli bir not ortalamasını sağlamak gerekmektedir(Resmi Gazete, 1998,Sayı:23455).

Anadolu Öğretmen Liselerinin; 2003-2004 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci dağılımı Tablo VII.6’da görülmektedir(<http://ogm.meb.gov.tr>).

VII.5.1.6 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi; bir yılı hazırlık olmak üzere, 4 yıl süreli olan ve özel yeteneğe göre öğrenci alan bir okul türüdür.

Bu kurumlarda, ilköğretimden sonra resim ve müzik alanlarında kabiliyetli olan öğrencilerin; bu yeteneklerinin gelişmesine ve yabancı dil öğrenmesine imkan verecek bir program uygulayarak, sanat alanında nitelikli insan yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu okulların açılmasına; 1989-1990 öğretim yılında karar verilmiş ve uygulamaya konulmuştur(Çocuk Yayınları, 2004,s.57).

Anadolu Öğretmen Liselerinin; 2003-2004 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci dağılımı Tablo VII.6'da görülmektedir(<http://ogm.meb.gov.tr>).

VII.5.1.7 Sosyal Bilimler Lisesi

Sosyal Bilimler Lisesi; bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, 5 yıl süreli olan ve ağırlıklı olarak edebiyat ve sosyal bilimler programı uygulayan bir okul türüdür.

Bu okulların açılış amacı; edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında ihtiyaç duyulan üstün nitelikli bilim adamları yetiştirmek ve bu alanlarda ilgi ve yetenekleri üst düzeyde olan öğrencileri, özellikle bu alanlarda yükseköğretime hazırlamaktır.

Sosyal Bilimler Liselerine; ilköğretimden sonra yapılan merkezi sınava göre öğrenci alınmaktadır. Bu sınava girebilmek için; bazı derslerden belirli bir not almak ve ortalamayı sağlamak gerekmektedir.

Hazırlık sınıfında, öğrencilere; yabancı dille beraber Türkçe'yi de dinleme-anlama, okuma-anlama , konuşma ve yazma becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır ve sınıf geçmeyi sadece bu dersler etkilemektedir.

10. sınıftan itibaren; Türk Dili ve Edebiyatı ile sosyal bilimler grubu derslerine ağırlık verilmekte ve sınıf geçmek için bazı derslerde belirli bir not ortalamasını sağlamak gerekmektedir(Resmi Gazete,2003,Sayı:25292).

İlk olarak 2003-2004 öğretim yılında İstanbul'da öğretime başlayan bu okullar; 2004-2005 öğretim yılında Ankara, Aydın ve Erzurum'da da birer okul ile faaliyete başlamıştır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin; 2000-2001 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci dağılımı Tablo VII.6’da görülmektedir(<http://ogm.meb.gov.tr>).

Tablo VII.6 Genel Ortaöğretim Kurumlarının Türleri Göre Okul,Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

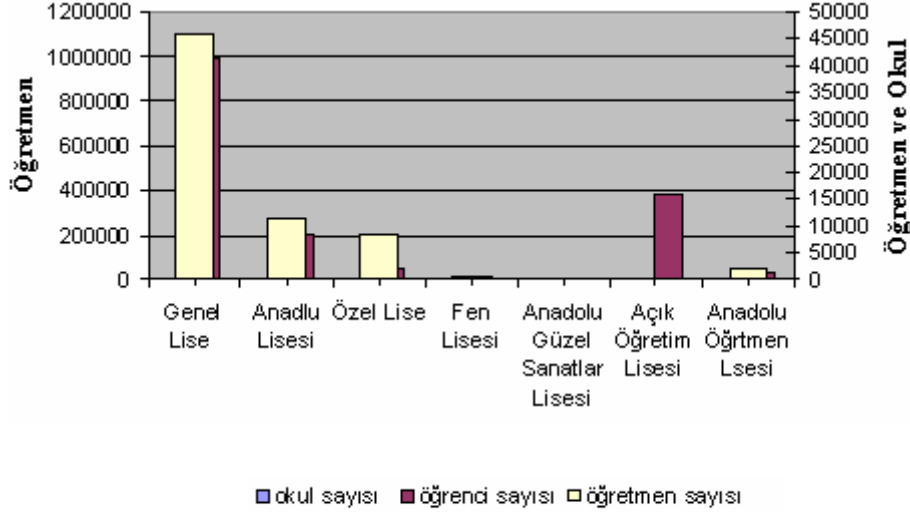
(2000-2001 Öğretim Yılı)

Genel Ortaöğretim Kurum Türleri	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Genel Lise	1.555	987.837	46.051
Anadolu Lisesi	415	202.872	11.352
Özel Lise	457	56.603	8.469
Fen Lisesi	48	9.992	724
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	38	4.159	444
Açık Öğretim Lisesi	1	380.196	250
Anadolu Öğretmen Lisesi	91	32.958	2.124
Toplam	2.605	1.674.617	69.414

Kaynak: <http://meb.apk.gov.tr>,2001.

2000-2001 öğretim yılında genel liselerde 1.555 okul, 987.837 öğrenciye 46.051 öğretmen ile eğitim vermektedir. Anadolu liselerinde ise 415 okul, 202.872 öğrenci ve 11.352 öğretmen bulunmaktadır. Özel liselerinde ise 457 okul ise 56.503 öğrenciye 8.469 öğretmen ile eğitim verilmektedir. 48 fen liselerinde 9.992 öğrenci ve 724 öğretmen bulunmaktadır. Anadolu güzel sanatlar liselerinde ise 38 okul, 4.159 öğrenci ve 444 öğretmen yer almaktadır. Açık öğretim liselerine bakıldığında ise tek bir okul ile 380.196 öğrenciye 250 öğretmen ile eğitim imkanı sağlanmaktadır. Anadolu öğretmen liselerinde ise 91 okul, 32.958 öğrenci ve 2.124 öğretmen yer almaktadır. Tüm bu liseler incelendiği ortaöğretim kurumlarındaki ağırlığın genel liselerde olduğu görülmektedir. Bu durum Grafik VII.4’de daha açık görülmektedir.

Grafik VII.4 Genel Ortaöğretim Kurumlarının Okul Türleri,Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

VII.5.1.8 Çok Programlı Lise

Çok Programlı Lise; ilköğretimden sonra, nüfusu az ve dağınık olan yerleşim yerlerinde, çevrenin ihtiyacı olan Ticaret Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi ve Genel Lise Programlarını uygulamak üzere açılan, programına göre; 3 ya da 4 yıl öğretim uygulayan yeni bir okul türüdür.

Çok programlı liseler; ilk kez 1989-1990 öğretim yılında faaliyete geçmiş ve halen faaliyetlerini sürdürmektedir.

Birden çok öğretim programı uygulayan Çok Programlı Liseler; öğretim programlarını dengi okul türlerine göre düzenlemektedirler. Örneğin; Ticaret Meslek Liselerinin muhasebe bölümünde uygulanan öğretim programı, Çok Programlı Liselerdeki muhasebe bölümünde aynen uygulanmaktadır.

Mezun olan öğrencilere; gördükleri eğitim programına ait diploma verilmektedir ve bu öğrenciler eğitim programlarına göre; genel ve meslek lisesi mezunlarının haklarına sahip olmaktadır(<http://ttogm.meb.gov.tr>).

VII.5.2 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulları

Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okulları, öğrencileri; hem genel ortaöğretim hem de iş ve meslek alanlarına insan gücü sağlamak için mesleki ve teknik ortaöğretim amaçlarına göre açılmış olan okullardır. Bu amaçların yanı sıra, öğrencilerin; dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyebilecek düzeyde yabancı dil öğrenmelerini sağlamak için Anadolu mesleki ve teknik orta öğretim kurumları bulunmaktadır(Tebliğler Dergisi,2000,Sayı:2516).

Mesleki ve Teknik ortaöğretim okullarından mezun olan ve merkezi yüksek öğretim sınavını kazanan öğrenciler; yükseköğretim kurumlarında eğitimine devam edebilmektedir(<http://www.meb.gov.tr>). Ayrıca, 2002 yılında uygulamaya konulan Sınavsız Geçiş Projesi kapsamında, bu kurumlardaki öğrencilere; başarı durumlarına ve alanlara göre meslek yüksekokullarında yükseköğretim yapma imkanı verilmektedir(Akpınar, 2003,s.11).

Anadolu mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına, merkezi sınava göre öğrenci alınmaktadır. Bu okullarda, bir sınıftaki öğrenci sayısı; en fazla 30'dur. Ayrıca, bu okullardan bazıları; merkezi sınavda başarılı olan öğrencileri, mülakat ve kondisyon sınavına tabi tutmaktadırlar (Tebliğler Dergisi,2000,Sayı:2516).

Bu okullarda; bankacılık, baskı, besin kontrol ve analizleri, bilgisayar, borsa hizmetleri, büro hizmetleri, cilt bakımı ve güzellik, çinilik ve seramik, çocuk gelişimi, deri konfeksiyon, dış ticaret, el sanatları, elektrik, elektronik, emlak komisyonculuğu, ev yönetimi ve beslenme, gıda teknoloji, grafik, hazır giyim, inşaat, kuaförlük, kuyumculuk ve takı tasarımı, maliye, moda tasarımı, muhasebe, makine, nakış, pastacılık, pazarlama, restorasyon, seramik, sigortacılık, su ürünleri, telekomünikasyon, tekstil, yapı ressamlığı, vb. olmak üzere, çeşitliği meslek alanlarına yönelik öğretim programları uygulamaktadır (<http://ttogm.meb.gov.tr>;Şimşek,1999,s.71-75).

Bu okullarda; ortak genel kültür ve alan derslerinin yanı sıra seçmeli alan dersleri ve seçmeli dersleri de gösterilmektedir de gösterilmektedir. Seçmeli alan dersleri; uygulanan öğretim programlarına göre farklılık arz etmektedir(<http://etogm.meb.gov.tr>).

2003-2004 öğretim yılında, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının okul, öğrenci ve öğretmen dağılımı Tablo VII.7’de gösterilmektedir (<http://www.meb.gov.tr>).

VII.5.2.1 Erkek Teknik Öğretim Okulları

VII.5.2.1.1 Anadolu Teknik Lisesi

Anadolu Teknik Lisesi; ilköğretimden sonra, bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, 5 yıllık eğitim süresinin kapsayan bir okul türüdür. Bu okullarda; öğrencilere genel bilgi dersleri ile birlikte endüstriyel teknik alanlarda mesleki formasyonun verilmesi, en az bir yabancı dil öğretilmesi ve öğrencilerin hem hayata hem de yükseköğretime hazırlanması amaçlanmaktadır (Ünal ve Ada, s.237).

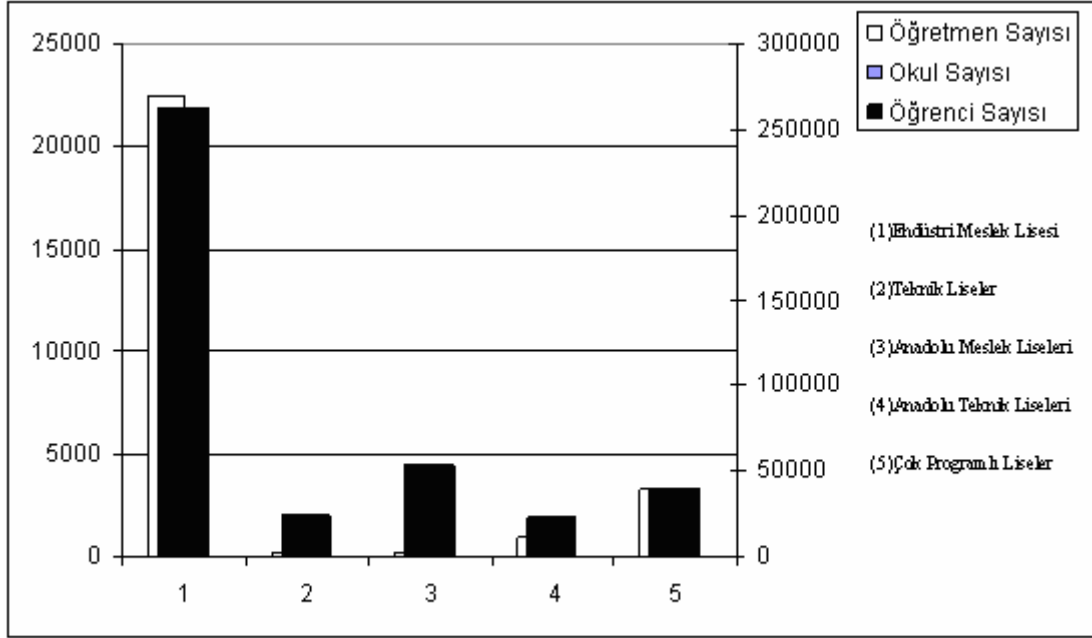
Erkek teknik öğretim okulları, ülkemiz endüstrisinin gereksinim duyduğu iş alanlarına orta kademe teknik insan gücü yetiştiren ve yükseköğretime öğrenci hazırlayan ortaöğretim kurumlarıdır (Türk,2002,s.101;Demirel,2000,s.31 ve ETOGM,2004). Anadolu Teknik Liselerinin; 2000-2001 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci dağılımı Tablo VII.7’de verilmiştir.

Tablo VII.7 Erkek Teknik Öğretim Okullarının Türleri, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

(2000-2001 Öğretim Yılı)

Erkek Teknik Öğretim Okul Türleri	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Endüstri Meslek Lisesi	431	262.343	22.437
Teknik Liseler	276	24.106	207
Anadolu Meslek Liseleri	189	53.126	201
Anadolu Teknik Liseleri	174	23.006	976
Çok Programlı Liseler	151	39.504	3.347
Toplam	1.221	354.275	27.168

Grafik VII.5 Erkek Teknik Öğretim Okullarının Türleri,Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (2000-2001 Öğretim Yılı)

VII.5.2.2 Kız Teknik Öğretim Okulları

Kız teknik öğretim okulları; ülkenin endüstrisinin gereksinim duyduğu iş alanlarına orta kademe teknik işgücü yetiştiren ve yüksek öğretime öğrenci hazırlayan ortaöğretim kurumlarıdır. Kız teknik öğretim okulları; Anadolu kız teknik liseleri, Kız teknik liseleri, Anadolu kız meslek liseleri, Çok programlı liselerden oluşmaktadır.Kız teknik öğretim alanındaki okul türleri ve öğretim aşamaları erkek teknik öğretim okulları ile aynıdır. Ancak kız teknik öğretim okulları genellikle kadınların çoğunlukla çalışmakta olduğu meslek dallarına yönelik eğitim programları uygulanmaktadır. Bu okullar, öğrencileri, endüstrinin gereksinme duyduğu iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan, kadın istihdama hazırlayan programlar uygulayan okullardır.

VII.5.2.2.1 Anadolu Kız Teknik Liseleri

Anadolu Kız Teknik Lisesi; ilköğretimden sonra, bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, 5 yıl süreli olan bir okul türüdür.

Bu okulların amacı; öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda bir alan seçmesini bu alana yönelik mesleki eğitim ile birlikte kısmen genel lise eğitimi vererek, öğrencilere bir yabancı dil öğretilmesini sağlamaktadır(Tebliğler Dergisi,2000,Sayı:2516).

Son 4 yılda da mesleki eğitime ağırlık veren bu okullardan teknisyen unvanı ile mezun olan öğrenciler; alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, yükseköğrenim kurumlarına da devam edebilmektedirler(<http://ktogm.meb.gov.tr>).

Anadolu Kız Teknik Liselerinin; 2000-2001 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo VII.8’ de görülmektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

VII.5.2.2.2 Anadolu Kız Meslek Lisesi

Anadolu Kız Meslek Lisesi; ilköğretimden sonra, bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, 4 yıl süreli olan ve mesleğe yönelik kadın teknik elemanların yetiştirildiği bir okul türüdür.

Çeşitli meslek alanlarına yönelik 21 alan ve bölümde faaliyet gösteren bu okullarda; eğitim ve öğretim İngilizce ya da Almanca dillerinden biriyle yapılmaktadır.

Bu okullardan mezun olan öğrenciler; alanları ile ilgili işyerlerinde çalışabilecekleri gibi, yükseköğretim kurumlarına devam etme hakkına da sahiptirler(<http://ktogm.meb.gov.tr>).

Anadolu Kız Liselerinin; 2000-2001 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo VII.8’de görülmektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

VII.5.2.2.3 Kız Meslek Liseleri

İlköğretimden sonra 3 yıl süreli olan çeşitli meslek alanlarına nitelikli iş gücü yetiştiren bu okullar genellikle kadınların daha çok çalıştıkları meslek dallarına yönelik eğitim programları uygulanmaktadır.

Bu okullardan mezun olan öğrenciler, öğrenim gördükleri programa göre; eğitimine yükseköğretim kurumlarında devam etmekte ya da kendi mesleğinde çalışma hayatına başlamaktadır (Şimşek,1999,s.75).

Kız Meslek Liselerinin; 2000-2001 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci dağılımı Tablo VII.8’de görülmektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

VII.5.2.2.4 Kız Teknik Liseleri

Kadınların yoğun olarak çalıştığı alanlara ara kademe teknik eleman yetiştiren bu okulların öğrenim süresi 4 yıldır. Mezunlar teknisyen unvanıyla istihdam edilmektedir. Eğitim programları genel kültür dersleri ve liselerin fen kolu derslerini içermektedir. Birinci yıl kız meslek liseleriyle ortak program uygulanır, son üç yılda daha çok mesleğe yönelik programlar uygulanır. Mezunlar çalışma hayatına girebildikleri gibi, yüksek öğrenime de devam edebilmektedir.

Kız Teknik Liselerinin; 2000-2001 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci dağılımı Tablo VII.8’de görülmektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

Tablo VII.8 Kız Teknik Öğretim Okullarının Türleri,Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

(2000-2001 Öğretim Yılı)

Kız Teknik Öğretim Okullarının Türleri	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Kız Meslek Lisesi	376	67.006	96
Kız Teknik Lisesi	8	244	(*)
Anadolu Kız Meslek Lisesi	180	24.885	1.288
Anadolu Kız Teknik Lisesi	1	166	(*)
Çok Programlı Liseler	56	11.712	879
Toplam	621	104.013	11.853

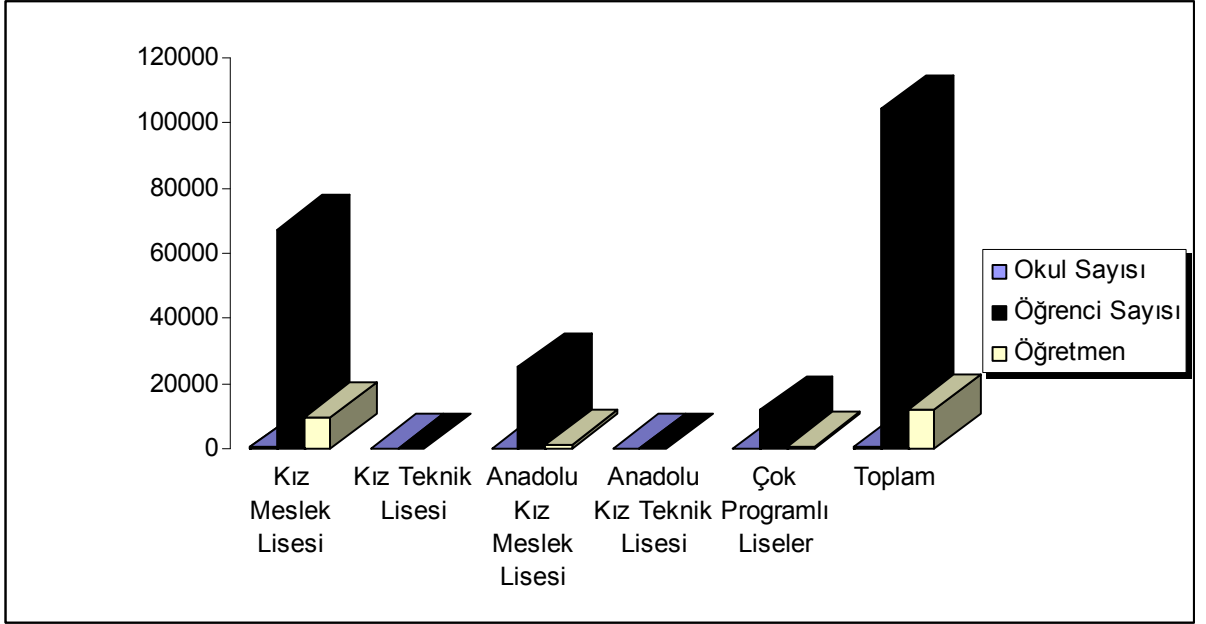
(*) Anadolu Kız Meslek Liselerinde Gösterilmiştir.

Kaynak: <http://apk.meb.gov.tr/>

Tablo VII.8’de de görüldüğü gibi kız teknik öğretim okullarında ağırlık kız meslek liselerindedir. Bu okulları Anadolu Kız Meslek liseleri takip etmektedir. Bu durum Grafik VII.6’ da görülebilir.

Grafik VII.6 Kız Teknik Öğretim Türleri, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

(2000-2001 Öğretim Yılı)

VII.5.2.3. Ticaret - Turizm Öğretim Okulları

VII.5.2.3.1 Ticaret ve Turizm Okulları

Ticaret turizm öğretim okulları, ülkemizin ticaret, turizm, muhasebe, maliye, pazarlama, bankacılık, kooperatifçilik, sekreterlik, emlak komisyonculuğu, borsa hizmetleri, sigortacılık, mahalli idareler ve iletişim gibi alanlarda, kamu ve özel sektörün gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştiren ortaöğretim kurumlarıdır (Demirel, 2000, s.32; Türk, 2002, s.102; Başaran, 1996, s.92 ve TTOGM, 2004).

Bu okullar; Anadolu Otelcilik ve Turizm meslek Liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri, Anadolu Sekreterlik Meslek Liseleri, Anadolu Aşçılık Meslek Liseleri, Ticaret Meslek Liseleri, Anadolu Mahalli İdareler Meslek Liseleri, Akşam Ticaret Meslek Liseleri, Anadolu İletişim Meslek Liseleri, Çok Programlı Liseleri'nden oluşmaktadır.

Ticaret ve Turizm Öğretim Okullarının türlerine göre öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo VII.9’da verilmiştir.

VII.5.2.3.2 Ticaret Meslek Liseleri

Ticaret Meslek Lisesi; ticaret eğitiminin bilinçli ve sistemli olarak verildiği, mesleğe yönelik olarak, ilköğretimden sonra 3 yıl öğretim süresi olan okullardır. Ticaret meslek liseleri iş hayatının gereksinme duyduğu; muhasebe, maliye,büro hizmetleri, pazarlama, bankacılık, borsa hizmetleri vb. meslek alanlarına ara kademe insan gücü yetiştirmek amacındadır.

Mezunları iş yaşamına katılabildikleri gibi yüksek öğretime de devam edebilir(<http://ttogm.meb.gov.tr>).

Ticaret Meslek Liselerinin; 2000-2001 öğretim yılındaki okul; öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo VII.9’ da görülmektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

VII.5.2.3.3 Anadolu Ticaret Meslek Lisesi

Anadolu Ticaret Meslek Lisesi; ilköğretimden sonra, bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere 4 yıl süreli olan bir okul türüdür(Tebliğler Dergisi,2000,Sayı:2516).

Bu okulların amacı; dış ticaret, bilgisayar, mahalli idareler, sekreterlik, turizm vb. alan/bölümlerinde ihtiyaç duyulan, yabancı dil bilen nitelikli elemanları yetiştirmek ve öğrencileri hem mesleğe hem de yükseköğrenime hazırlamaktır(Türk, 1999,s.118).

Anadolu Ticaret Meslek Liselerinden mezun olan öğrenciler; öğrenim gördükleri alanlarda iş hayatına girebilmekte ve yükseköğretim kurumlarında öğrenimlerine devam edebilmektedirler(<http://ttogm.meb.gov.tr>).

Anadolu Ticaret Meslek Liselerinin; 2000-2001 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo VII.9’ da görülmektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

VII.5.2.3.4 Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri

İlköğretimden sonra bir yıl hazırlık sınıfı olmak üzere öğretim süresi 4 yıl olan ve öğrencilere kat hizmetlerini, mutfak, resepsiyon, servis ve seyahat acentalığı programlarından birinde temel mesleki yeterlik kazandıran programlar bazı dersleri yabancı dilde veren okullardır. Mezunları yetiştikleri alanlarda iş hayatına katılabildikleri gibi yüksek öğretime de devam edebilirler(<http://ttogm.meb.gov.tr>).

Bu kurumların; 2000-2001 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo VII.9'da görülmektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

VII.5.2.3.5 Anadolu İletişim Meslek Lisesi

Anadolu İletişim Meslek Lisesi; ilköğretimden sonra, bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, öğretim süresi 4 yıl olan bir okul türüdür.

Bu okulların amacı; toplumların gelişmesi, ülkeler arası ilişkilerin yoğunlaşması ve iletişimin ön plana çıkması sonucu önem kazanan iletişim alanında istihdam edebilecek yabancı dil bilen, nitelikli insan gücünü yetiştirmek ve öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlamaktır.

Bu okullarda; Gazetecilik, Radyo- Televizyon, Halka İlişkiler ve Tanıtım gibi mesleğe yönelik öğretim programları uygulanmaktadır.

Merkezi sınav sonucuna göre bu okulu kazanan öğrenciler; ayrıca mülakata tabi tutulmaktadır.

Mezun olan öğrenciler; yetiştikleri alanlarda iş hayatına girebildikleri gibi, yükseköğretime de devam edebilmektedirler(<http://ttogm.meb.gov.tr>).

Anadolu İletişim Meslek Liselerinin; 2000-2001 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo VII.9'da görülmektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

Tablo VII.9 Ticaret ve Turizm Öğretim Okullarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

(2000-2001 Öğretim Yılı)

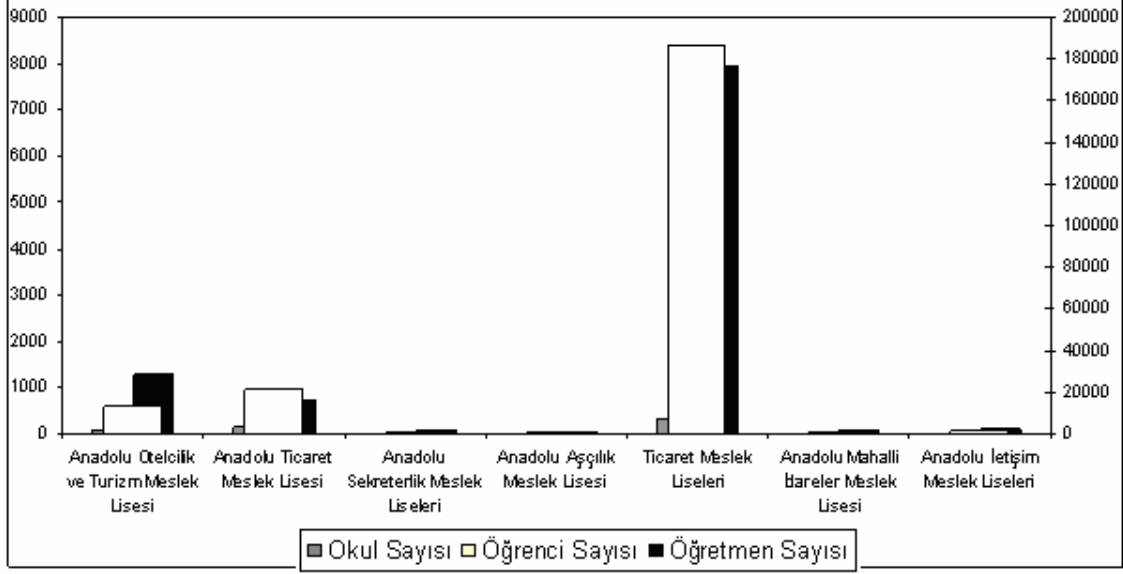
Okul Türleri	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	62	12.671	1.263
Anadolu Ticaret Meslek Liseleri	135	21.408	725
Anadolu sekreterlik Meslek Liseleri	5	798	52
Anadolu Aşçılık Meslek Liseleri	4	551	22
Ticaret Meslek Liseleri	318	186.957	7.959
Anadolu Mahalli İdareler Meslek Liseler	8	974	66
Anadolu İletişim Meslek Liseleri	10	1.301	116
Çok Programlı Liseler	155	25.964	2.019
Toplam	697	250.624	6.222

Kaynak:<http://apk.meb.gov.tr/>

Tablo VII.9 incelendiğinde ticaret meslek liselerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu okulları Anadolu ticaret meslek liseleri izlemektedir. Bu durum Grafik VII.7’ de daha iyi görülebilir.

Grafik VII.7 Ticaret ve Turizm Öğretim Okullarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

(2000-2001 Öğretim Yılı)

VII.5.2.4 Din Öğretimi Okulları

Din öğretimi okulları, toplumun gereksinme duyduğu dini hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elemanları yetiştirmek üzere hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programların uygulandığı ortaöğretim kurumlarıdır.

Din öğretimi kurumlarının program ve işlevleri diğer mesleki ve teknik eğitim veren diğer genel müdürlüklere bağlı okullara göre, işlev ve program açısından çok farklı yapıdadır.

Din öğretimi okulları; İmam- hatip liseleri, Anadolu imam hatip liseleri, çok programlı liselerden oluşmaktadır.

VII.5.2.4.1 İmam Hatip Liseleri

Toplumun gereksinim duyduğu imamlık, hatiplik, Kur'an kursu öğreticiliği gibi din hizmetlerini yerine getirecek iş gücünü yetiştiren, ilköğretimden sonra 4 yıl öğrenim süresi olan okullardır özellikle birinci yıl, Arapça öğretime ağırlık veren, son üç yılda ise genel

kültür ve meslek derslerinden oluşan bir program uygulanmaktadır (Ünal ve Ada,1999,s.241).

Mezunları; iş yaşamına katılabildikleri gibi yükseköğretime de devam edebilmektedirler (<http://dogm.meb.gov.tr>).

İmam Hatip Liselerinin; 2000-2001 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo VII.10’da görülmektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

VII.5.2.4.2 Anadolu İmam Hatip Liseleri

Birinci yılı yabancı dil programından sonra büyük ölçüde normal imam hatip liselerinin öğretim programlarını uygulayan ilköğretimden sonra 4 yıl öğretim süresi olan ortaöğretim okullarıdır. Bu okulların programlarına özgü bir yabancı dil olan Arapça’ nın yanın sıra, ikinci bir dil bilen din adamları yetiştirmek amacıyla kurulan okullardır.

Bu okuldan mezun olan öğrenciler; iş hayatına başlayabildikleri gibi, eğitimlerine yükseköğretim kurumlarında da devam edebilmektedirler(Şimşek,1999,s.80).

Anadolu İmam Hatip Liselerinin; 2000-2001 öğretim yılındaki okul, öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo VII.10’da görülmektedir(<http://www.meb.gov.tr>).

Tablo VII.10 Din Öğretimi Okullarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

(2000-2001 Öğretim Yılı)

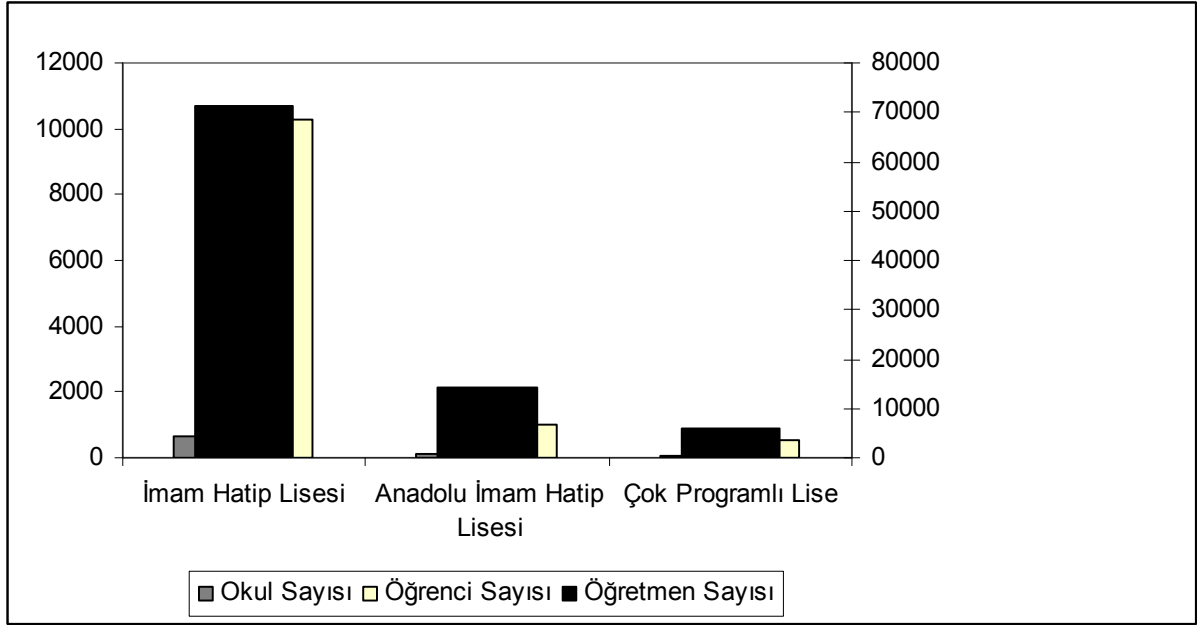
Okul Türleri	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
İmam Hatip Lisesi	462	71.430	10.305
Anadolu İmam Hatip lisesi	107	14.097	1.025
Çok Programlı Lise	31	6.093	547
Toplam	600	91.620	11.877

Kaynak:<http://apk.meb.gov.tr/>

Tablo VII.10 incelendiğinde İmam Hatip Liselerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu durum Grafik VII.8’de daha iyi görülebilir.

Grafik VII.8 Din Öğretimi Okullarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

(2000-2001 Öğretim Yılı)

VII.5.2.5 Özel Eğitim

Özel eğitim, özel eğitim gerektiren eğitim gereksinmelerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir. Özel eğitimin amacı; özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim gereksinmelerini en iyi şekilde karşılayarak onları toplumla bütünleştirmek ve meslek sahibi yapmaktır(Türk,2002,s.103; Türkoğlu, 1997,s.256;Erdem, 1998,s.122 ve OOKGM,2005).

VII.5.2.5.1 Özel Eğitim Kurumları

Ülkemizde, görme engelliler, işitme engelliler, ortopedik engelliler, zihinsel engelliler, uzun süreli hasta çocuklar olmak üzere beş engel grubundaki çocuklara ve gençlere özel

eğitim okullarında eğitim hizmetleri sunulmaktadır. Özel eğitim okul ve kurumları şunlardır;

-Görme Engelliler İlköğretim Okulu,

-İşitme Engelliler İlköğretim Okulu,

-İşitme Engelliler Çok Programlı Lisesi,

-Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulu,

-Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri,

-Mesleki Eğitim Merkezi (Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklar),

-Eğitim ve Uygulama Okulu (Öğretilebilir Zihinsel Engelli Çocuklar),

-İş Eğitim Merkezleri (Zihinsel Engelli Yetişkinler),

-Özel Eğitim Sınıfları,

-Bilim ve Sanat Merkezleri (Üstün veya Özel Yetenekliler),

-Hastane İlköğretim Okulları,

-Görme Engelliler Basım evi ve Akşam Sanat Okulundan oluşmaktadır(<http://meb.gov.tr/>),

Son yıllarda, özel eğitim gerektiren öğrencilerin, normal okullarda akranları ile birlikte eğitim görmelerine büyük önem verilmektedir ve Kaynaştırma olarak tanımlanan bu uygulamaların yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır.

Bulunduğu yerleşim yerinde özel eğitim kurumu bulunmayan çocuklar için özür ve özelliklerine göre okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında özel eğitim sınıfları açılmaktadır.

Özel eğitim;ilköğretim kademesinin yanı sıra okulöncesi öğretim kademesi de zorunludur(<http://orgm.meb.gov.tr>).

2000-2001 öğretim yılında; 347 özel eğitim okul ve kurumlarında;17.663 öğrenci öğrenim görmekte ve 3.194 öğretmen görev yapmaktadır. Bu konuda ayrıntılı bilgiler Tablo VII.11’de verilmiştir(<http://apk.meb.gov.tr>).

Tablo VII.11 Özel Eğitimde Okul,Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

(2000-2001 Öğretim Yılı)

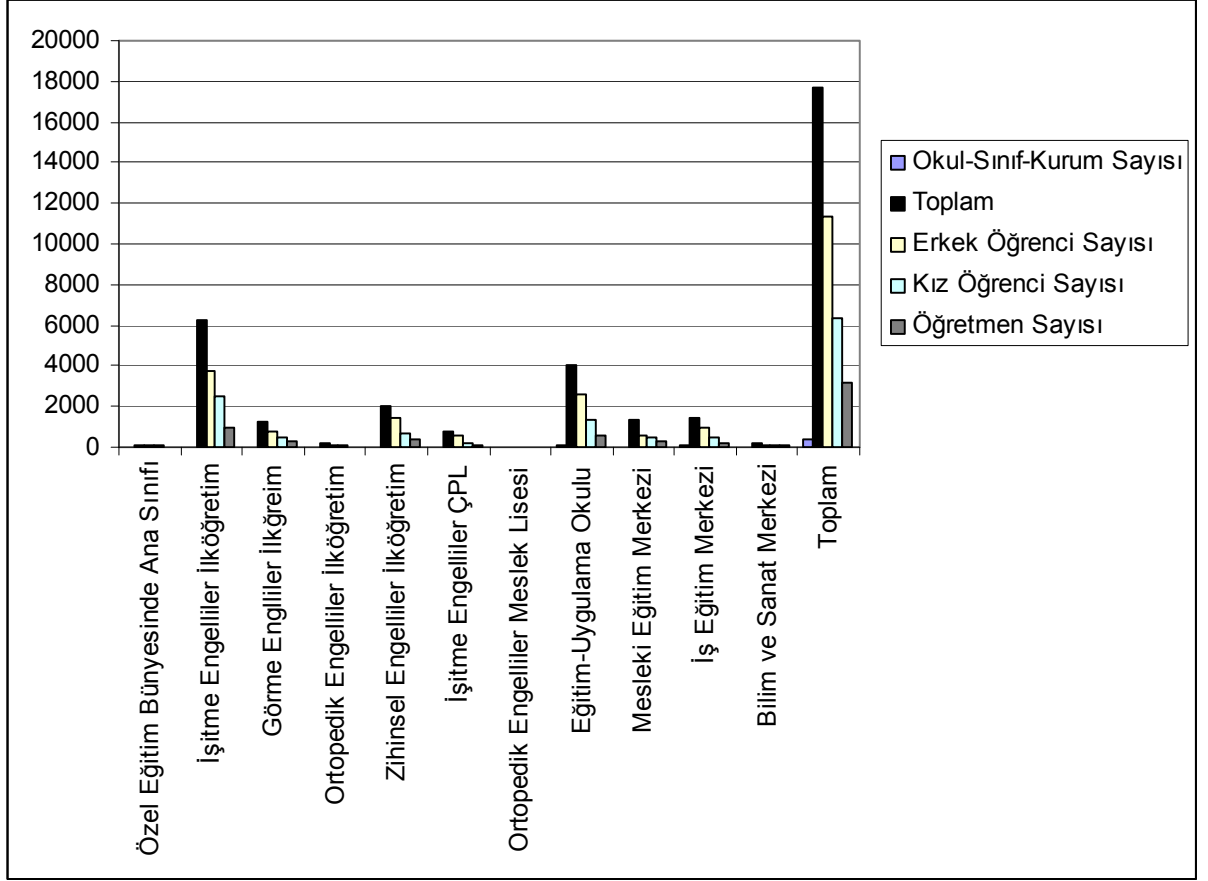
Okul Türü	Okul-Sınıf Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
		Toplam	Erkek	Kız	
Özel Eğitim Okulu Bünyesinde Ana Sınıfı	21	108	57	51	12
İşitme Engelliler İlköğretim	47	6.279	3.759	2.520	982
Görme Engelliler İlköğretim	15	1.210	772	438	318
Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulu	4	163	114	49	45
Zihinsel Engelliler İlköğretim Okulu	40	2.061	1.423	638	396
İşitme Engelliler ÇPL	9	764	593	171	49
Ortopedik Engelliler Meslek Lisesi	2	47	34	13	7
Eğitim-Uygulama Okulu	76	4.036	2.643	1.353	609
Mesleki Eğitim Merkezi	46	1.386	594	492	327
İş Eğitim Merkezi	78	1.490	979	461	176
Bilim ve Sanat Merkezi	9	179	87	92	93
Toplam	347	17.663	11.355	6.308	3.194

Kaynak:<http://apk.meb.gov.tr/>

Grafik VII.9’da Özel Eğitimde yer alan okul, öğrenci ve öğretmen sayıları verilmiştir.

Grafik VII.9 Özel Eğitimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

(2000-2001 Öğretim Yılı)

VII.5.2.6 Özel öğretim

Bu bölümde özel öğretim içerisinde yer alan özel öğretim kurumlarına, özel okullara ve dershanelere yer verilmiştir.

VII.5.2.6.1 Özel Okullar

Türk eğitim sistemindeki özel okullar dört grupta değerlendirilebilir. Bunlar (Türk,2002,s.106):

VII.5.2.6.1.1 Özel Türk Okulları

Türkiye Cumhuriyeti uyruklu özel veya tüzel kişiler tarafından açılmış bu okullarda anaokulu, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde resmi okullar statüsünde programlar uygulanmaktadır.

VII.5.2.6.1.2 Özel Azınlık Okulları

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Rum, Ermeni ve Musevi Azınlık tarafından kurulmuş Lozan Antlaşma ile güvence altına alınmıştır. Bu okullara kendi azınlığına mensup Türkiye Cumhuriyeti uyruklu anaokulu, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde öğrenciler devam etmektedir.

VII.5.2.6.1.3 Özel Yabancı Okullar

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Fransız, Alman, İtalyan, Avusturya ve Amerikalılar tarafından kurulmuş ve Lozan Antlaşması'na göre faaliyetine devam eden okullardır. Günümüzde bu okullara Türk çocukları devam etmektedir. 4306 sayılı Yasa gereğince, 1998-1999 öğretim yılından itibaren, bu okulların hazırlık sınıfı, 6.,7. ve 8. sınıflarının kademeli olarak tasfiyesine başlanılmıştır.

VII.5.2.6.1.4 Özel Uluslar Arası Okullar

625 sayılı Yasanın değişik 5. maddesi hükümleri çerçevesinde açılmakta ve faaliyet göstermektedir. Bu kurumlara yalnız yabancı uyruklu öğrenciler devam edebilmektedir. Uluslar arası öğretim kurumlarında 625 sayılı Yasanın 5. maddesinde yer alan; “Bu öğretim kurumlarının, eğitim programları, Türk Devletinin milli güvenliğine ve menfaatlerine aykırı olmamak şartıyla kurum idaresince hazırlanarak Bakanlığın onayına sunulur.” hükmü doğrultusunda okula devam edecek yabancı uyruklu öğrencilerin durumu da dikkate alınarak hazırlanan öğretim programları uygulanmaktadır.

Okul türlerine göre özel öğretim kurumlarında görev alan öğretmen ile öğrenci sayıları Tablo VII.12’de verilmektedir.

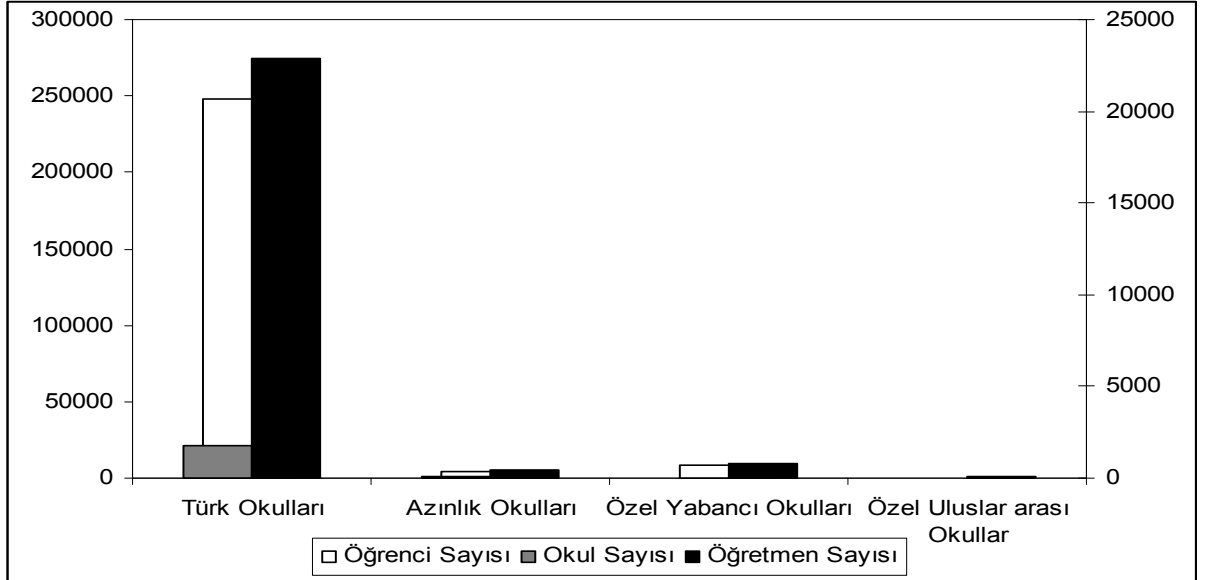
Tablo VII.12. 2000-2001 yılında Özel Öğretim Kurumları

Okul Türü	Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Türk Okulları	1.765	247.669	22.910
Azınlık Okulları	87	4.253	410
Özel Yabancı Okulları	39	8.197	767
Özel Uluslar arası Okullar	8	438	66
Toplam	1.899	260.557	24.153

Kaynak:Akyüz,2001,s.341

2000-2001 öğretim yılında özel öğretime toplam 1.899 kurum, 260.557 öğrenciye 24.153 öğretmen ile eğitim vermektedir. Özel öğretim kurumlarının büyük bir kısmını özel Türk okulları oluşturmaktadır. Bu durum Grafik VII.10’da görülebilir.

Grafik VII.10: 2000-2001 yılında Özel Öğretim Kurumları

VII.5.2.6.1.5 Özel Dershaneler

81 il’de yaklaşık 20.000 özel dersane faaliyet göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim seviyesinde öğrencilerin devam ettiği ve okullardaki resmi programın uygulandığı özel dersanelere 2001-2002 öğretim yılında 588.6 bin öğrenci devam etmiştir (MEB Araştırma ve Planlama Dairesi Başkanlığı,<http://apk.meb.gov.tr/>). Bu kurumlarda öğrenciler seviye tespit sınavı ile gruplandırılmakta, eğitim süresince periyodik sınavlara tabi tutulmakta ve çeşitli meslek envanterleri uygulayarak değerlendirilmektedir.

Özel dersaneler, ÖSYM (Öğrenciler Seçme ve Yerleştirme Merkezi) sınavları ve liselere giriş sınavları nedeniyle öğrencileri bu sınavlara hazırlama amaçlı faaliyet göstermektedir.

VII.6. TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE YÜKSEKÖĞRETİM KADEMESİ

Yükseköğretim, ortaöğretime dayalı en az iki yıllık öğrenim veren, en üst seviyeli insan gücünün ve bilimsel araştırma alanlarının istediği elemanları yetiştiren eğitim kurumlarının tümünü kapsar. Milli Eğitim Sistemi çerçevesinde yükseköğretim, öğrencileri lisans öncesi, lisans ve lisansüstü seviyelerinde yetiştirir.

Yükseköğretimin amacı, ülkenin bilim politikasına, toplumun yüksek düzeyde ve çeşitli kademelerdeki insan gücü gereksinimlerine göre öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirmek, bilimsel alanlarda araştırmalar yapmak, araştırma-inceleme sonuçlarını gösteren ve bilim tekniğın ilerlemesini sağlayan her türlü yayını yapmak, hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmektedir. Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilimsel verileri sözle ve yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktadır (YOGM,2005;MEB,2002 ve Erdem,1998,s.110).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Türkiye’de; tek üniversiteden çok üniversiteli sisteme geçiş mümkün olmuştur. 1944 ile 1957 yılları arasında kurulan İstanbul Teknik , Ankara, Karadeniz Teknik, Ege ve Atatürk üniversiteleri açılmıştır.

Ancak; 1960'lı ve 1970'li yıllarda yükseköğretim kurumlarının sayısı, çeşidi, öğrenci sayısı ve diğer etkenlerde görülen hızlı artış nedeniyle, Türk yükseköğretim sistemi başarısızlık ve yozlaşmaya başlamıştır. Ayrıca; 1960 ve 1980 arasında ortaya çıkan siyasi, sosyal ve ekonomik sorunlar, yükseköğretimdeki kötü gidişi daha da artmıştır. Bu nedenle yetmişli yılların sonunda köklü bir reform kaçınılmaz hale gelmiş ve sonunda da 1981'deki yükseköğretim reformu yürürlüğe konmuştur.

1981'deki reform ile Türk yükseköğretimi akademik, kurumsal ve idari yönden yeniden yapılanma sürecine girmiş ve bütün yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurumu (YÖK) çatısı altında toplanmıştır. Ancak, bu dönemde YÖK'ün askeri yönetimle hiyerarşik ilişki içerisinde olması, üniversitelerin özerkliğini, kuruluş sürecinde tartışılır hale getirmiştir(Özen,1999,s.277).

Yüksek öğretim paralıdır. Öğrencilerin masrafları büyük ölçüde devlet tarafından karşılanmakla birlikte, öğrencilerden masraflarının bir kısmına karşılık harç adı altında ödeme yapmaları istenmektedir. Başarılı olan fakat maddi imkanları elverişli olmayan öğrencilerin kayıt ücreti, imtihan harcı gibi her türlü öğrenim giderleri, burs, kredi, yatılılık ve benzeri yollarla sağlanmaya çalışılmaktadır.öğrenim harç ve ücretlerinin tutarlı ve bunların ödeme tarzları ile burs ve kredilerin tutarları ve bunların verilmiş esasları, Maliye Bakanlığı ile birlikte hazırlanacak yönetmelikle tespit edilmektedir (1739 S.K.Md.38).

VII.6.1 Yükseköğretim Kurumları

Yükseköğretim kurumları Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)'na bağlı olup üniversiteler özerk bir yapıya sahiptir. Fakat denetimleri YÖK tarafından yapılmaktadır. Üniversitelere giriş Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından hazırlanan sınavlarda öğrenci puanlarına göre yerleştirme yapılmaktadır.

1739 sayılı kanununun 36. maddesinde belirtilen yükseköğretim kurumları şunlardır:

1. Üniversiteler
2. Fakülteler
3. Enstitüler

4. Yüksek Okullar

5. Konservatuarlar

6. Meslek Yüksek Okulları

7. Uygulama ve Araştırma Merkezleri'dir.

Üniversiteler yükseköğretime hizmet eden kurumlardır. Fakülteler üniversite bünyesinde belli alanlarda kurulmuş kurumlardır. Enstitüler, lisansüstü eğitim (yüksek lisans, doktora) veren ve üniversitede yer alan kurumdur. yüksek okullar, konservatuarlar, meslek yüksek okulları ve uygulama ve araştırma merkezleri üniversite bünyesinde öğrencilere akademik ve mesleki eğitim veren kurumlardır.

Türkiye'de 53 devlet üniversitesi, 24 özel vakıf üniversitesi olmak üzere yüksek öğretime hizmet eden toplam 77 üniversite bulunmaktadır. 2004-2005 öğretim yılı itibariyle üniversite birimlerinde, devlet üniversiteleri bünyesinde 468 fakülte, 171 enstitü, 167 yüksek okul, 443 meslek yüksekokulu ile vakıf üniversiteleri bünyesinde 105 fakülte, 44 enstitü, 8 yüksek okul, 26 meslek yüksek okulu olmak üzere toplam 573 fakülte, 215 enstitü, 175 yüksek okul ve 469 meslek yüksek okulu bulunmaktadır ve yüksek öğretime hizmet vermektedir(APK,2005 ve 2004-2005 Milli Eğitim İstatistikler).

VII.6.1.1 Üniversiteler

Türkiye'deki üniversiteler; kendisine bağlı fakülte, yüksekokul, meslek yüksekokulu, konservatuar, enstitü vb. kurumlardan ve bunların alt bölümlerinden oluşmaktadırlar.

Yükseköğretim kurumlarının temel birimi olan üniversiteler; devletin kalkınma planları ve yükseköğretim planlaması çerçevesinde açılmaktadırlar.

Türkiye'deki üniversiteler; genel ve teknik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ancak; teknik ve fen bilimlerine yönelik öğretim programları uygulaması amacıyla açılan teknik üniversitelerin birkaçı dışında, diğerlerinde kültür ve sosyal bilim alanlarına yönelik öğretim programları uygulanması, bu üniversitelerin genel üniversite yapısına bürünmesini sağlamıştır.

Üniversitelerde; Tıp, Mühendislik-Mimarlık, Güzel Sanatlar, Konservatuvar, Ziraat-Orman, Fen-Edebiyat, Hukuk-İktisat-İşletme, Eğitim,İletişim, Sağlık, Sivil Havacılık, Yabancı Diller, Teknik ve Fen vb. bilim alanlarına yönelik öğretim programları uygulanmaktadır. Ayrıca, en az 2 yıl süreli yüksekokullar ile lisansüstü öğretim programları da üniversite bünyesindeki kurumlarda uygulanmaktadır(<http://www.yok.gov.tr>).

Üniversite bünyesindeki bazı yükseköğretim kurumları; öğrencilerin yabancı dil öğrenmesini sağlamak amacıyla, esas alan eğitiminden önce, bir yıl süreli yabancı dil öğretim programı da uygulayabilmektedir(<http://www.osym.gov.tr>).

Üniversitelerden mezun olan öğrencilere; öğrenim gördükleri programın özelliğine göre; Üniversite Diploması verilmektedir. Bu diplomayı elde eden öğrenciler; öğrenim gördükleri programa göre mesleki hayatına başlayabilmektedir. Ayrıca, üniversite mezunu olan öğrenciler akademik çalışma yapabilmek için ilgili yükseköğretim kurumlarına başvuruda bulunabilmektedir.

Türkiye’de; yüksek lisans, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik mezuniyet derecesi, doktora, yardımcı doçentlik, doçentlik ve profesörlük unvanı yükseköğretim kurumları tarafından verilmektedir(<http://www.yok.gov.tr>).

VII.6.1.2 Fakülteler

Fakülteler; bir üniversiteye bağlı olarak yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine enstitü, yüksekokul ve benzeri birimler bağlanabilen bir yükseköğretim kurumudur. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi(<http://www.osym.gov.tr>).

Fakülteler; genellikle her biri en az ayrı bir eğitim programı uygulayan bölümlerden oluşmaktadır. Bu bölümler de; ağırlıklı olarak lisans programları uygulamaktadırlar. Bir lisans programı ise; en az 4 yıl süreli bir öğretim programını kapsamaktadır.

Fakülteler, kapsadıkları öğretim programlarına göre; Tıp, Diş Hekimliği, Eczacılık, Fen-Edebiyat, Güzel Sanatlar, Hukuk, İlahiyat, İktisat, İletişim, Mühendislik, Eğitim, Teknik

Eğitim, Sağlık Eğitim, Siyasal Bilgiler, Ziraat, Orman, Veteriner ve Su Ürünleri Fakültesi gibi isimler almaktadırlar.

Türkiye'deki üniversite yapısı; genellikle eğitim fakülteleri üzerine kurulmuştur. Eğitim Fakültelerinin yanı sıra; bazı üniversitelerde teknik ve mesleki teknik eğitim fakülteleri bulunmaktadır. Bu fakültelerde; bütün öğretim kademelerine yönelik öğretmen yetiştirilmektedir. 1998 yılında yapılan değişiklikler sonucu, eğitim fakültelerindeki yeni yapılanma şöyle olmuştur;

-İlköğretim alanlarına yönelik sınıf ve branş öğretmeni yetiştiren programlar 4 yıllık lisans,

-İlköğretim ve ortaöğretim ortak branş öğretmeni yetiştiren programlar (Resim-İş, Müzik, Beden Eğitimi, Yabancı Dil) 4 yıllık lisans,

-Eğitim fakülteleri bünyesindeki ortaöğretim alan öğretmenliği ile ilgili programlar 3,5+1,5 olmak üzere 5 yıllık tezsiz yüksek lisans,

-Ortaöğretim kurumları alan öğretmenliğe kaynak olan Edebiyat, Fen, Fen-Edebiyat Fakülteleri, Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İlahiyat Fakültesi ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu programları 4+1,5 olmak üzere 5,5 yıllık tezsiz yüksek lisans eğitimi düzeyine getirilmiştir(<http://apk.meb.gov.tr>).

VII. 6.1.3 Enstitüler

Enstitüler; birbiriyle ilgili bilim dallarından oluşan, lisansüstü düzeyde en az 2 yıl süreli öğretim programları uygulayan ve özel bir sınava göre öğrenci alan kurumlardır(<http://www.osym.gov.tr>).

Özellikle öğrencileri bilimsel araştırmaya ve uygulamaya yönlendiren bu kurumlar; üniversitelerin ve fakültelerin bünyesinde kurulmakta ve ana bilim dallarından oluşmaktadır.

Fen, Sosyal, Eğitim, Sağlık, İletişim, Güzel Sanatlar vb. bilim ve kültür alanlarında açılan bu kurumları bitirmek için; öğrencilerin bir konuyla ilgili tez hazırlanması gerekmektedir(<http://www.yok.gov.tr>).

VII.6.1.4 Konservatuvarlar

Konservatuvarlar; müzik ve sahne sanatlarında sanatçı yetiştirmek amacıyla açılmak olan yükseköğretim kurumlarıdır. Örneğin; İstanbul Teknik Üniversitesi İstanbul Türk Musikisi ya da Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Ankara Devlet Konservatuvarı.

Özel yetenek sınavına göre öğrenci alan bu kurumlara girebilmek için; öğrencilerin üniversite sınavında herhangi bir yükseköğretim programını kazanmış olması gerekmektedir.

Konservatuvarlarda; iç mimarlık, heykeltıraşlık, dekorasyon, resim, grafik, fotoğraf, iletişim ve tasarım, animasyon, seramik, plastik sanatlar, tekstil, geleneksel Türk el sanatları, Türk musiki, şan, piyano, tiyatro,bale, modern dans, görsel iletişim sanatları vb. branşlar bulunmaktadır(<http://www.osym.gov.tr>).

VII.6.1.5 Yüksekokullar

Yüksekokullar; öğrencilerine ön lisans veya lisans düzeyinde en az 2 yıl süreli eğitim veren ve onları bir mesleğe yönlendiren kurumlardır. Bölüm, anabilim dalı ya da sanat dalı gibi alt birimlerden oluşan bu kurumlar; normal ve meslek yüksekokulları olmak üzere ikiye ayrılmaktadırlar.

Normal yüksekokullar; belirli bir mesleğe yönelik eğitim ve öğretime ağırlık veren fakülte veya doğrudan üniversiteye bağlı olan yükseköğretim kurumlarıdır. Hemşirelik,maliye vb. yüksekokullar genellikle bu şekildeki kurumlardır.

Meslek yüksekokulları ise; belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, bir fakülteye yada doğrudan üniversiteye bağlı olan ve 2 yıl süreli programlar uygulayan yükseköğretim kurumlarıdır.

Bu okullardan mezun olan öğrencilere; öğretim süresine ve program özelliğine göre üniversite diploması verilmektedir. Ayrıca bu öğrenciler, başarı durumlarına ve özel bir sınavın sonucuna göre; yükseköğrenimlerini devam ettirmek ve alanlarında daha iyi imkanlara sahip olabilmek için, öğrenim gördükleri alana paralel olan bir lisans programına geçiş yapabilmektedirler(<http://www.yok.gov.tr>).

Yüksek öğretim kurumlarının yıllara göre okullaşma oranları Tablo VII.13'te verilmiştir.

Tablo VII.13 Yüksek Öğretim Kurumlarının Yıllara Göre Okullaşma Oranları

Yıllar	Yüksek Öğretim	
	Örgün Öğretim	Örgün+Açık Öğretim
1970-1971	6,1	-
1975-1976	8,8	-
1980-1981	6,2	-
1985-1986	8,6	11
1990-1991	9,7	15,3
1995-1996	13,6	27,1
1996-1997	14,7	(*) 22.4
1999-2000	18,7	27.8

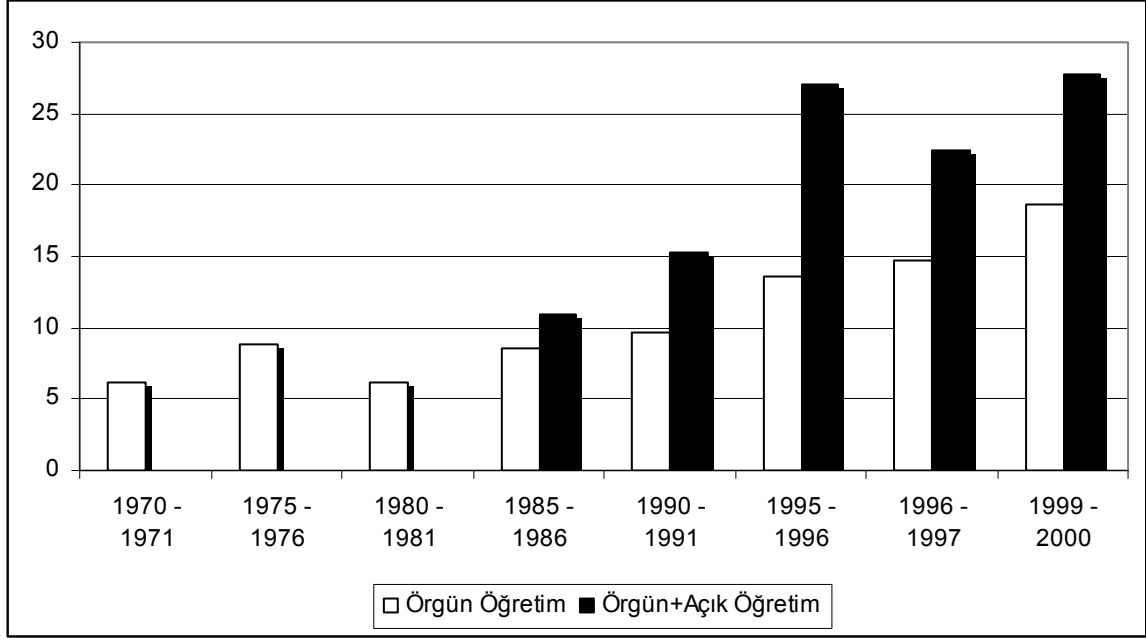
(*) Önceki Açık öğretime kayıtlı olan öğrenci sayısı alınırken, 1996-1997 öğretim yılında imtihanlara giren öğrenci sayısı esas alınmıştır.

Kaynak:<http://www.meb.gov.tr/>

Yüksek öğretim kurumlarının yıllara göre okullaşma oranları incelendiğinde 1970-1971 öğretim yılından itibaren sürekli bir artış içerisinde olduğu görülmektedir. 1970-1971 öğretim yılında örgün eğitimde %6,1'lik bir okullaşma oranı varken 1999-2000 öğretim yılında gelindiğinde bu oran %18,7'ye çıkmıştır. Örgün ve açık öğretimde okullaşma oranlarına bakıldığında ise bu oran 1999-2000 öğretim yılında %27,8 olmuştur.

Yüksek öğretimde yıllara göre okullaşma oranları Grafik VII.11'de belirtilmiştir.

Grafik VII.11 Yükseköğretim Kurumlarının Yıllara Göre Okullaşma Oranı(% olarak)

Yükseköğretimde okullaşma oranlarına bakıldığında otuz yıl içerisinde örgün öğretimde %12.6'lık bir artış ile oranın yaklaşık üç kat kadar arttığı görülmektedir. Örgün ve açık öğretime bakıldığında 1985-1986 öğretim yılı itibariyle % 16.8 lik bir artış olmuştur. Yükseköğretim kurumlarında öğrenci ve öğretim elemanı sayıları Tablo VII.14'te verilmektedir.

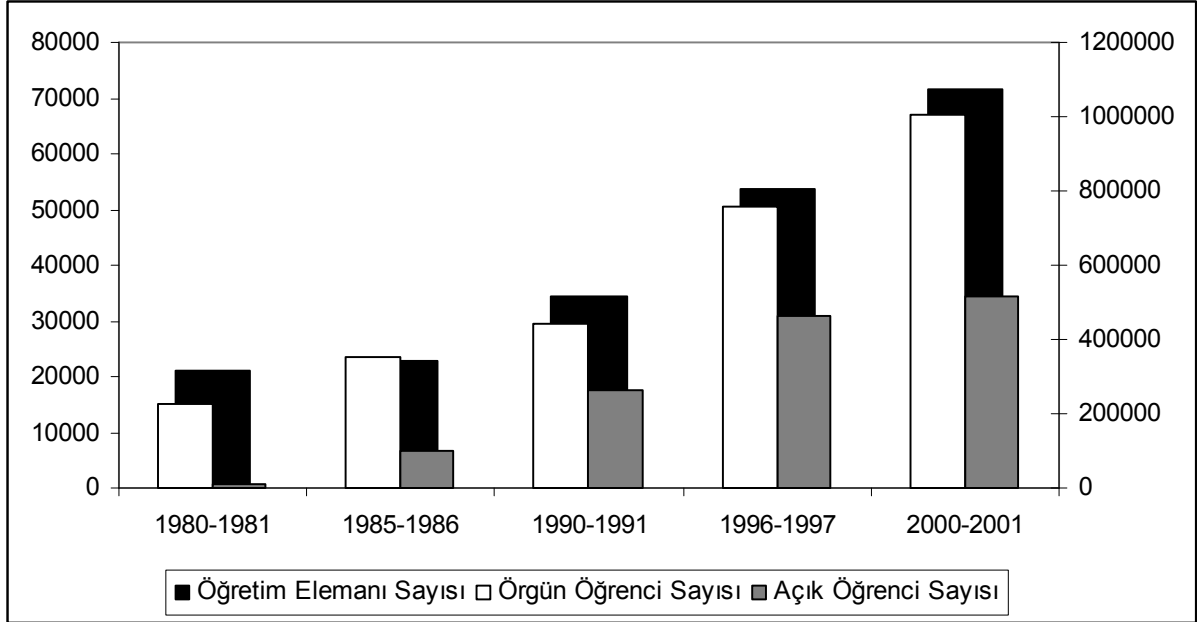
Tablo VII.14 Yükseköğretim Kurumlarında Yıllara Göre Öğrenci Ve Öğretim Elemanı Sayıları

Öğretim Yılı	Örgün öğrenci Sayısı	Açık Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı	Öğretim Elemanı Sayısı
1980-1981	227.627	9.742	237.369	20.917
1985-1986	350.744	98.670	449.414	22.968
1990-1991	444.447	260.962	705.409	34.469
1996-1997	759.167	463.195	1.222.362	53.805
2000-2001	1.004.274	514.146	1.518.420	71.440

Kaynak: MEB, Araştırma ve Planlama Dairesi Başkanlığı

1980-1981 öğretim yılından 2000-2001 öğretim yılına kadar sürekli öğrenci, öğretim elemanı, örgün öğretim ve açık öğretimde bir artış olmuştur. Örgün öğretimde 4.4'lük bir artış, açık öğretimde 52.8 kat, öğrenci sayısında 6.4 kat ve öğretim elemanı sayısında ise 3.4 kat bir artış olmuştur. Öğrencilerin yükseköğretime katılımı her geçen yıl sürekli artmış ve bu ihtiyacı karşılayabilmek için de öğretim elemanı sayılarında da bir yükselme olmuştur. Tablodan da anlaşılacağı üzere yükseköğretime duyulan gereklilik ve önem öğrenci sayılarındaki artış göz önünde bulundurulduğunda, artmış olması görülmektedir. Bu artışlar grafiksel olarak Grafik VII.12'de verilmiştir.

Grafik VII.12 Yükseköğretim Kurumlarında Yıllara Göre Öğrenci Ve Öğretim Elemanı Sayıları

VII.6.2 Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsayan eğitimidir. Yaygın eğitimde belli bir yaş sınırı yoktur. Her yaş grubu için yaygın eğitimin faaliyetleri düzenlenebilir (Fidan ve Erden, 1998:216). Toplumdaki hızlı değişime paralel olarak eğitimde asıl olanın, okul eğitimi olduğu anlayışı da değişmektedir. Bu anlayış doğrultusunda MEB, okul sisteminin amaçlarında, programlarında, yapılarında yeniden düzenlemeler yapmakta, sürekli eğitim bağlamında okul dışı öğrenme ve eğitim

sistemini geliştirme ve yaygınlaştırma, yeniden yapılandırma çalışmalarına ağırlık kazandırmakta ve eğitimin odak noktası örgün eğitimden sürekli eğitime kaydırmaktadır.

VII.6.2.1 Yaygın Eğitim Kurumları

Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı 16 yaygın eğitim kurumunda değişik tür ve nitelikte, her yaş grubundaki insanlara hizmet verilmektedir(Türk,2001:109).

Yaygın eğitim kurumları aşağıda verilmektedir:

- Halk eğitim merkezleri.
- Çıraklık eğitimi merkezleri.
- Pratik kız sanat okulları.
- Olgunlaşma enstitüleri.
- Mesleki eğitim merkezleri.
- Yetişkinler teknik eğitim merkezleri.
- Mesleki eğitim merkezleri.
- Eğitim ve uygulama okulları.
- Özel dersane.
- Özel kurs.
- Endüstri pratik sanat okulları.
- Bilim ve sanat merkezleri.
- Açık ilköğretim.
- Açık lise.

-Mesleki ve teknik açıköğretim okulu.

Yaygın eğitim kurumlarının türleri, kursiyer ve öğretmen sayıları Tablo VII.15'te verilmektedir.

Tablo VII.15 Yaygın Öğretim Kurumlarının Türleri, Kursiyer ve Öğretmen Sayıları

(1999-2000 Öğretim Yılı)

Kurum Türü	Kurum Sayısı	Kursiyer Sayısı	Öğretmen Sayısı
Halk eğitim merkezleri	920	1.018.359	5.430
Çıraklık eğitimi merkezleri	342	218.576	4.840
Pratik kız sanat okulları	439	94.492	339
Olgunlaşma enstitüleri	12	2.606	311
Meslek Eğ. Mrk.(Erk.Tek.)	13	824	(*)
Yetişkinler Tek. Eğ. Mrk.	1	160	(**)
Eğitim ve Uygulama Okulu	69	3.613	592
Meslek Okulu	45	1.255	304
Bilim ve sanat merkezleri	8	115	26
İş Eğitimi Merkezleri	70	314	34
Meslek Kursları	(***)	14.318	(***)
Endüstri Pratik Sanat Okulu	1	69	(*)
Genel Toplam	1.920	1.354.557	11.876

(*) Bağlı buldukları Endüstri Meslek Lisesinde gösterilmiştir.

(**) Uzman-Usta öğrenciler dahil edilmiştir.

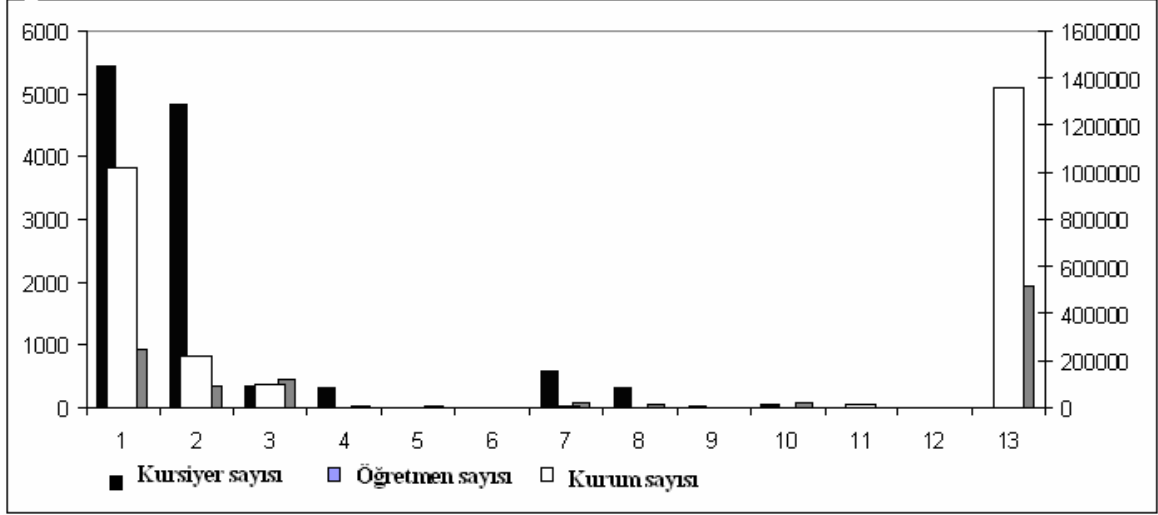
(***)Meslek ve Teknik Okullar ile Yaygın Eğitim Kurumlarınca açıldığından kurum ve öğretmen sayısı verilmemiştir

Kaynak: MEB, Araştırma ve Planlama Dairesi Başkanlığı

Tablo VII.15'te de görülebileceği gibi yaygın eğitim kurumları içerisinde sayıca en fazla olan kurum halk eğitim merkezleridir.

Grafik VII.13 Yaygın Öğretim Kurumlarının Türleri, Kursiyer ve Öğretmen Sayıları

(1999-2000 Öğretim Yılı)

VII.7 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

VII.7.1 Öğretmen Yetiştirme Tarihi Gelişimi

Türkiye’de ilk öğretmen yetiştiren kurum Osmanlı İmparatorluğu döneminde 1848 yılında İstanbul’da kurulmuştur. Bu tarihten itibaren öğretmen yetiştiren kurumların sayısı artırılmaya çalışılmışsa da ihtiyacı karşılamada oldukça yetersiz kalmıştır.

Ancak Cumhuriyet dönemi ile birlikte, öğretmen yetiştirme çabalarında yoğunlaşma başlamıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan 1982 yılına kadar, ülkemizde öğretmen yetiştirme, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı bulunan öğretmen okulları, köy enstitüleri, eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okullarından sağlanmıştır.

Bu tarihten itibaren öğretmen yetiştirme görevi üniversitelere bırakılmıştır. Cumhuriyet döneminden günümüze kadar öğretmen yetiştiren kurumlar aşağıda açıklanmaktadır:

VII.7.2 Öğretmen Yetiştirme

VII.7.2.1 İlkokullara Öğretmen Yetiştirme

İlköğretmen okulları: Osmanlı döneminden Cumhuriyet'e "Darümuallimin-i İbtidai" olarak geçen İlköğretmen Okulları programı sürekli olarak yeniliklere açık tutulmuştur. Cumhuriyetin ilan edilmesinden hemen sonra öğretmen okullarının masrafları devlet bütçesinden karşılanmaya başlanmış ve bu kurumlar MEB'a bağlanmıştır. 13 Mart 1924'te sayılı Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu, öğretmenliği bir meslek olarak tanımlamış ve ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim öğretmenliği olmak üzere üç dereceye ayırmıştır. Bu ayırıma göre, ilkokullara öğretmen yetiştirmek üzere İkinci Meşrutiyet'ten beri faaliyette olan İlköğretmen Okulları beş yıllık ilkokuldan ve üç yıllık ortaokuldan sonra üç yıllık öğretmenlik meslek okulu şeklinde faaliyetlerini sürdürmüştür. 1970-1971 öğretim yılında İlköğretmen Okulunun öğretim süresi ortaokul üstünde olmak üzere dört yıla çıkarılmıştır ve 1973 yılında 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile "hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır" hükmü getirilmiştir ve 1974-1975 yılından başlayarak İlköğretmen Okullarının yerine lise üstünde iki yıllık eğitim enstitüleri açılarak İlköğretmen Okulları kapatılmıştır. Bu enstitüler, 1982'de 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Milli Eğitim Bakanlığı'dan üniversitelere devredilmiş ve üniversitelerin içinde eğitim yüksekokuluna dönüştürülmüştür. İki yıllık Eğitim Enstitüleri, Eğitim Yüksekokulu adını alarak Eğitim Fakültelerine; Eğitim Fakültesi olmayan üniversitelerde ise Rektörlüğe bağlanmıştır. 1883'te sayısı 17 olan Eğitim Yüksekokulu sayısı 1990'da 24'e ulaşmıştır. Mart 1988'de Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı ve Eğitim Fakültelerinin temsilcilerinden oluşan Öğretmen Yetiştirme ve İstihdamı Üst Koordinasyon Kurulu oluşturulmuş, ancak bu kurul ciddi bir varlık gösterememiştir. 1982'deki XI. Milli Eğitim Şurasındaki öneriler doğrultusunda Eğitim Yüksekokullarının süresi, 1989-1990 öğretim yılından itibaren iki yıldan dört yıla çıkarılmıştır. 3 Temmuz 1992 tarih ve 3837 sayılı kanunla Eğitim Yüksekokullarından bazıları bağlı olduğu Eğitim Fakülteleri ile birleştirilmiş, bu fakültelerin Sınıf Öğretmenliği Bölümü haline getirilmiştir. Rektörlere bağlı olanlar ise Eğitim Fakültelerine dönüştürülmüştür. Eğitim Fakülteleri ile ilgili yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında Sınıf Öğretmenliği Programı, İlköğretim

Bölümü içinde yer almaya başlamıştır (Şişman,2000,s.188;Cicioğlu,1985, s.304;Kaya,1984,s.197;Başaran,1996,s.110,Küçükahmet,1993,s.4).

VII.7.2.2 Köy Enstitüleri

1930'larda özellikle kırsal nüfusun ilköğretimden geçirilmesi önemli bir sorundu ve köylerin %80'i okuldan ve öğretmenlerden yoksun bulunmaktaydı. İlkokul öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla 1936 yılından itibaren eğitimci (yardımcı öğretmen) yetiştirmek üzere sekiz ay süreli Öğretmen Kursları açılmış, bu uygulama ile küçük köylere öğretmen yetiştirmek amaçlanmıştır. 1937 yılında da Köy Eğitimci Kanunu çıkarılmış ve köylere öğretmen yetiştirmek amacıyla da Köy Yurtları açılmıştır. 1940'da Köy Enstitüleri kurulmuş, ilk uygulama Eğitim Yurtlarında başlamıştır. 3803 sayılı ve 17.04.1940 tarihli kanunla, köy öğretmeni ve köye yarayan diğer meslek elemanları yetiştirmek üzere, tarım işlerine elverişli arazisi bulunan köylerde, beş yıl eğitim süreli Köy Enstitüleri açılmış ve daha önce açılan Köy Öğretmen Okulları da Köy Enstitülerine dönüştürülmüştür. 1953 yılına kadar sayıları 21'i bulan Köy Enstitüleri, lise seviyesindeki üç yıllık Öğretmen Okulları ile birlikte ilköğretim ihtiyacını karşılamada önemli iki kaynak oluşturmuştur. Köy Enstitülerinde, akademik ve uygulamalı teknik eğitim bir arada verilmekteydi. Bu kurumlar başarılı köy çocuklarını toplayıp ilköğretimden sonra öğretmen yetiştirmek için beş yıllık bir eğitim vermekteydi. Bu kurumlardan mezun olanlar köy ilköğretiminde öğretmen olarak görev yapmaktaydı. Bu enstitüler üzerinde o dönemde çok tartışmalar yapılmış, daha sonra 1954 yılında İlköğretim Okullarına dönüştürülmüştür(Türk,2002,s.34;Demirtaş,1993 ve Binbaşıoğlu,1993).

VII.7.2.3 Orta Okullara Öğretmen Yetiştirme

Cumhuriyet dönemine kadar ortaöğretime öğretmen yetiştiren herhangi bir kurum kurulmamıştır. Cumhuriyet döneminde bu soruna ağırlık verilmiş, Ortaokullara öğretmen yetiştirmek için 1926'da önce Konya, sonra Ankara'da Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü kurulmuştur. 1946 yılında eğitim enstitüleri kurulmaya başlanmıştır. Eğitim süreleri iki ya da üç yıl olan Eğitim Enstitülerinde toplu dersler ve tek dersler bölümü olmak üzere iki bölüm yer almaktaydı. 1949-1950 öğretim yılında toplu dersler

bölümü kapatılarak fen ve edebiyat bölümüne dönüştürülmüştür. Ortaokullara öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri 1978 yılında liselere öğretmen yetiştirecek şekilde dört yıla çıkarılmış ve Yüksek Öğretmen Okulu olarak adı değiştirilmiştir(Küçükahmet,1993,s.6).

VII.7.2.4 Liselere Öğretmen Yetiştirme

Cumhuriyet döneminde lise ve dengi okullara öğretmen yetiştiren bir tek kurum olan Darümuallimin-i Aliye'nin 1924-1925 öğretim yılında Yüksek Muallim Mektebi olarak değişmiştir öğretim süresi iki yıldan dört yıla çıkarılmıştır. İstanbul Darülfünunu(İstanbul Üniversitesi)'na bağlı olarak açılan bu okulun öğrencileri alan derslerini fakültelerden, meslek derslerini ise Yüksek Muallim Mektebinden almaktaydı. Bu okul 1940 yılında Yüksek Öğretmen okulu adını almıştır. 1934-1935 öğretim yılında Kız Meslek Öğretmen Okulu, 1937-1938 yılında Erkek Meslek Öğretmen Okulu ve 1955-1956 da ise Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu açılmıştır. 1959 yılında Ankara'da, 1964 yılında İzmir'de yüksek öğretmen okulu açılarak bu okulların sayıları üçe çıkarılmıştır. Eğitim Enstitülerinin dönüştürüldüğü Yüksek Öğretmen Okulları, 1982'de Eğitim Fakülteleri haline dönüştürülmüştür. Cumhuriyet sonrası dönemde Yüksek Öğretmen Okullarıyla üniversitelerin Fen Edebiyat Fakülteleri, liselerin öğretmen ihtiyacını karşılamada temel kaynak olmuştur. Bunların yanında Eğitim Enstitülerinin mezunlarıyla birlikte üniversitelerin diğer fakülte ve bölümlerinden mezun olanlar da ihtiyaca göre liselere öğretmen olarak atanmışlardır(Şişman,2000,Akyüz,2001,s.351).

Cumhuriyet döneminden 1983 yılına kadar tüm öğretmen yetiştiren kurumların Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olduğu görülmektedir. 4 Kasım 1981 tarihinde 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun çıkması ile Yüksek Öğretim Kurulu kurulmuş ve Yüksek Öğretim Kurulu'nun kuruluşunu takiben tüm yüksek öğretim kurumları ile öğretmen yetiştiren kurumları da yüksek öğretim kuruluna bağlayan teşkilat kanunu çıkmıştır. 28 Mart 1983 tarihinde yayımlanan 2809 sayılı Yüksek Öğretim Kurumlarının Yeniden Teşkilatlanması Hakkında Kanun ile öğretmen yetiştiren kurumlar ve bağlı oldukları fakülteler belirtilmiştir. Yüksek Öğretim Kurulu'nun kurulmasıyla öğretmen yetiştiren kurumlar 2 yıllık Eğitim Yüksek Okulları ile 4 yıllık Eğitim Fakülteleri şeklinde sınıflandırılmıştır. 1983 yılından itibaren çalışmalar sonucu eğitim yüksek okulları

programları önemli değişiklik geçirmiş ve süresi 4 yıla çıkarılmıştır (Küçükahmet,1993,s.8-16).

Yapılan bu değişikliklerden sonra 1989-1990 öğretim yılından itibaren öğretmen yetiştiren bütün yükseköğretim kurumlarının öğretim süresi en az 4 yıllık lisans düzeyine çıkarılmıştır.

Ülke gereksinimini doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu(YÖK) işbirliğinde 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarında yeniden bir yapılanmaya gidilmiştir. Bu yapılanma ile 4 yıllık lisans eğitimi veren ilköğretim ve ortaöğretim alanlarına öğretmen yetiştiren programlar yanında eğitim fakülteleri bünyesindeki ortaöğretim alan öğretmenliği ile ilgili programlar $3,5 \div 1,5 = 5$ yıllık tezsiz yüksek lisans programları açılmıştır ayrıca Eğitimi Fakültesi dışındaki Edebiyat, Fen, Fen-Edebiyat Fakülteleri, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, İlahiyat Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu programları ise $4+1,5=5,5$ yıllık tezsiz yüksek lisans programları açılmıştır. Yeni yapılanma ile öğretmen adaylarının okullarda uygulama yapmalarına önem verilmiş öğretmenlik uygulaması yanında iki ayrı yarıyılta “okul deneyimi” adı altında ek bir uygulama getirilmiştir(YÖK,1997).

BÖLÜM VIII

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonuçları ve araştırma bulgularına dayalı olarak geliştirilen öneriler yer almaktadır.

VIII.1 Sonuç

Türk ve İngiliz Eğitim Sistemleri'nin karşılaştırıldığı bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar şöyle sıralanabilir;

1. Merkezi Yönetim odaklı Türk Eğitim Sistemi 1973 yılında yürürlüğe konulan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu üzerine oturtulmuş ve Türk Eğitim Sistemi bu kanunda belirtilen ilke ve amaçlar doğrultusunda yürütülmektedir. İngiliz Eğitim Sistemi ise 1988 Ulusal Program esaslarına göre düzenlenmiş ve bu programda belirtilen ilke amaçlar doğrultusunda yürütülmektedir.

Her iki ülkenin eğitim sistemleri incelendiğinde kendi sosyo-ekonomik, kültürel ve politik yaşantılarını da dikkate alarak en uygun ilkeleri belirlemeye çalıştıkları görülmektedir. Her iki ülkedeki eğitim yasaları toplumsal değerleri korumak, bireyleri ve bireysel özellikleri ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bir yandan öğrencilere ulusal değerler kazandırarak devletin varlığını korumak, diğer yandan ise öğrencileri bireysel özellik bakımından geliştirerek toplumsal gelişmeyi sağlamaktır.

2. Hiyerarşik ve çok bürokratik teşkilat yapısı itibariyle Türk Eğitim Sistemi'nin yönetiminde Milli Eğitim Bakanı önemli bir rol üstlenmektedir. Tüm kararları merkezden almaktadır. İngiliz Eğitim Sisteminde ise Eğitim Bakanlığı fazla bürokratik yapıya sahip değildir. Sadece eğitime yön verip, yerel yönetim kurulları ile eğitimi desteklemektedir. Böylece bölgelerin ihtiyaç ve bireysel ihtiyaçları göz önünde tutularak eğitim verilmektedir. Merkezi otoriteye sahip Türk Eğitim Sistemi'nde ekonomik, sosyal ve teknolojik alanlarda değişimlere hemen uyum sağlanamamaktadır.

3. Türk Eğitim Sistemi'nde denetimden ve gözetimden sorumlu olan Milli Eğitim Bakanlığı adına bu görevi yerine getiren Teftiş Kurulu Başkanlığı adlı bir kurum bulunmaktadır. Teftiş kurulu eğitimin teftişinden sorumlu olup eğitimin uygun şartlarda yapılıp yapılmadığını incelemektedir. İngiltere'de ise teftiş, Eğitim Bakanlığı'ndan ayrı bir kuruldur. Eğitimin teftişi tek bir kurul tarafından değil çeşitli kurullarca yapılmaktadır. Eğitim Standartları Ofisi, eğitim standartlarını ve niteliğini artırma amaçlı incelemelerde bulunmaktadır. Çeşitli müfettişlerle çok yönlü bir denetim ile eğitimin eksiklikleri saptanarak giderilmeye çalışılmaktadır.

4. Her iki ülkenin eğitim finansmanlarına bakıldığında, Türk Eğitim Sistemi'nin finansmanı ile İngiliz Eğitim Sistemi'nin finansmanında büyük farklar görülmektedir. Türkiye'de devlet, eğitim sisteminin finanse edilmesinde tek kaynaktır. İngiltere'de ise merkezi yönetim ve yerel yönetim eğitimi birlikte finanse etmektedir. Türkiye ve İngiltere'nin eğitim için ayırdığı bütçede de farklılıklar söz konusudur. Türkiye'de eğitimin ulusal bütçe içindeki payı %7,60; ulusal gelir içindeki payı %2,65 iken, İngiltere'de eğitimin ulusal bütçe içindeki payı %11,4; ulusal gelir içindeki payı %4,7'dir (National Statistics,2003). Bu verilerden de anlaşılacağı üzere İngiltere'de eğitim hizmetlerine bütçeden daha fazla pay ayrılmaktadır.

5. Her iki ülkenin öğretmen yetiştirme sistemlerine bakıldığında; Türkiye'de öğretmen yetiştirme Cumhuriyet Döneminden itibaren sürekli bir gelişim göstermiş ve öğretmen olabilmek için üniversite mezunu olma zorunluluğu getirilmiştir. Öğretmenler üniversitelerin eğitim fakültelerinde yetiştirilmektedir. Üniversitelere giriş ÖSYM tarafından hazırlanan merkezi bir sınavla gerçekleştirilmektedir. Bu sınavda öğretmenlik için öğrencilerin uygun yeterliliklere sahip olup olmadıkları ölçülememektedir. Öğretmen, bir model olduğu için bu modeli en iyi taşıyabilecek ve gerçekleştirebilecek bireylere ihtiyaç vardır. Türkiye Eğitim Sisteminde kurumlarda yer alacak yöneticiler ve öğretmenler sınavlarla atanmaktadır. İngiliz Eğitim Sisteminde ise merkezi sınavla öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci alınmamaktadır. Öğretmen olmak isteyen adaylara çeşitli eğitim modelleri uygulanarak öğretmen eğitimi verilmektedir. Adaylarında niteliğe bakılarak seçim yapılmaktadır. Ayrıca İngiliz Eğitim Sisteminde okullar kendi eğitimcilerini ve kurum çalışanlarını kendi koşul ve şartlarına uygun olarak seçmektedir.

6.Öğretim kademeleri açısından; Türk Eğitim Sistemi'nde de İngiliz Eğitim Sistemi'nde de okul öncesi öğretim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademesi olmak üzere 4 kademedен oluşmaktadır. Türkiye'de zorunlu eğitim 8 yıl olup 6-14 yaş arası çocukları içermektedir. İngiltere ise zorunlu eğitim 11 yıl olup 5-16 yaş arası çocukları içermektedir. Bu açıdan bakıldığında İngiltere'nin zorunlu eğitim süresinin Türkiye'den fazla olduğu görülmektedir. Her iki ülkenin de okul öncesi eğitimi zorunlu değildir. Fakat okullaşma oranları incelendiğinde İngiltere ve Türkiye arasında okul öncesi eğitimde büyük farklar bulunduğu görülmektedir. Türkiye'de okul öncesi okullaşma 1996-1997 istatistiklerine göre sadece %8,5 olup (MEB,İstatistik,1998), bu oran İngiltere'de, %94'tür (National Statistics,2003). Zorunlu eğitimde ise Türkiye'de okullaşma oranı 1996-1997 istatistiklerine göre %88.9, yüksek öğretimde ise %22,4'tür (MEB,İstatistik,1998). İngiltere ise yüksek öğretimde okullaşma oranı %64'tür (National Statistics,2003). Eğitim kademelerine göre okullaşma oranları incelendiğinde İngiltere'de her eğitim kademesinde okullaşma oranı Türkiye'ye göre daha fazladır.

7. Türkiye'de açılan okulöncesi eğitim kurumlarının özel statülü olması, toplumun okulöncesi öğretime yönelmesini engellemektedir. İngiltere'de ise okulöncesi eğitime olan ilgi ve katılımın zamanla artması üzerine LEA'lar, tüm 4 yaş çocukları için ailelerin isteği doğrultusunda nitelikli ve yarı zamanlı eğitim almalarını sağlama yetkisine sahip olmuşlardır.

8. Türk Eğitim Sistemi'ndeki ilköğretim kurumları; hem şehir merkezlerinde, hem de küçük yerleşim yerlerinde yeterli oranda bulunmamaktadır. Ayrıca, ilköğretim kademesinde yapılan taşınmalı eğitim; hem toplumsal yapının göz ardı edilmesi, hem de işbirliğinde yapılan hataların bulunmasından dolayı, yeniden düzenlenmesi gereken bir uygulamadır. İngiltere'de 5-11 yaş arası çocukları kapsayan eğitimidir. İngiltere'de tüm ilköğretim okulları öğrencilerinin yeteneklerine bakmayarak, seçme hakkına sahip olmaksızın öğrencileri kabul etmektedir.

9. Türk ve İngiliz Eğitim Sistemi arasında dikkat çeken bir diğer özellik mesleki eğitime verilen önem derecesidir. İngiltere'de mesleki eğitime önem verilerek ara insan gücü yetiştirilmesinde kurumlar işlevsel özellik kazanmaktadır. Türkiye'de de mesleki eğitim ve ara insan gücü yetiştirmede bazı çabalar bulunmaktadır. Türk mesleki eğitimi İngiltere'den

daha eski bir geçmişe sahiptir. Yaklaşık 150 yıldır mesleki eğitimde sürekli gelişmeler yaşanmaktadır. Ancak burada sorun yeterli yöneltmenin yapılmamasıdır. İngiltere’de öğrencilere yöneltme ve danışmanlık hizmetleri sağlanırken ülkemizde yeterince verilememektedir. Ayrıca İngiltere’de ortaöğretimde öğrenci sayısı bakımından meslek okulları daha ağırlıklı iken Türkiye’de genel liseler daha ağırlıklıdır. Tüm bunlara rağmen, Türkiye’de mesleki eğitimin öneminin farkına varıldığı ve bu alanda sürekli gelişmelerin yaşandığı görülmektedir. Ancak bu mesleki eğitimin Türk sanayisine çok fazla katkısı bulunmamaktadır. Ekonomi dallarındaki işletmelerin çok fazla aktif rol almadığı Türkiye’de, mesleki eğitim; hem toplum hem de devlet tarafından, genel eğitim ile aynı değerde görülmektedir.

10. İngiltere’de devlet okulunda öğrenciler hiçbir şekilde okulun aktivite yada faaliyetleri dışında herhangi bir ödemeye mahsus değildirler. Türkiye’deki eğitim hizmetlerinin sunulmasında, devlet okulları ücretsizdir. Öğretim malzemesi kullanımı ise; son yıllarda yapılan uygulamalar sonucunda, ilköğretim kademesindeki öğrencilere ücretsizdir. Ayrıca; eğitim imkanlarını eşitlemek için, zorunlu eğitim süresince taşınmalı eğitim ücreti devlet tarafından karşılanmaktadır.

11. İngiltere’de üniversiteye giriş koşulları genellikle iki yada üç alanda GCE A – level geçer notlar, GCSE’de ise C ya da üzeri notları almayı gerektirir. Ayrıca İleri Mesleki Eğitim Sertifikası , Edexcel Ulusal Yeterlikleri ve International Baccalaureale yeterlilikleri olanlar da Üniversitelere kabul edilmektedir. Türkiye’de ise ortaöğretim kademesini tamamladıktan sonra, ÖSYM tarafından düzenlenen Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı’nda başarı göstermesi gerekmektedir.

Ayrıca, uygulamaya konulan “Sınavsız Geçiş Projesi” ile mesleki ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler; meslek yüksekokullarında öğrenim görebilmektedirler.

VIII.2 ÖNERİLER

Bu araştırmada elde edilen bulgular, yorumlar ve sonuçlar doğrultusunda, Türk ve İngiliz Genel Eğitim Sistemleri ile ilgili aşağıdaki öneriler geliştirilebilir.

VIII.2.1 Türk Eğitim Sistemi İle İlgili Öneriler

1. Merkezi bir sistem üzerine kurulu olan ve siyaset kurumundan çok fazla etkilenen Türk Eğitim Sisteminde yetkinin ve sorumluluğun paylaşılması için yeniden yapılanmalara gidilmesi, verimin artması açısından önemlidir.
2. Özellikle siyaset kurumundan çok fazla etkilenen Türk Eğitim Sisteminin korunması ve istikrarlı bir hal alması için; Milli Eğitim Bakanının yetkisi azaltılmalı, bütün öğretim kademelerini ya da kurumlarını kapsamak üzere Anayasa Mahkemesi modelinde, günümüzdeki Milli Eğitim Bakanının yetki ve sorumluluğunu üstlenecek bir eğitim konseyi oluşturulmalıdır.
3. Eğitim kurumunu etkileyen en önemli faktörlerden biri olan ve Türkiye’de bir türlü beklenen fonksiyonu üstlenmeyen aile kurumuna önem verilmeli ve ailelerin eğitim düzeyinin yükseltilmesine yönelik programlar uygulanarak, toplumun daha bilinçli davranması ve eğitim sisteminde aktif rol alması sağlanmalıdır.
4. Başarılı öğrenciyi teşvik eden, destekleyen ve iyi okullarda eğitim görmesini sağlayan Türk Eğitim Sisteminin; özellikle en fazla öğrencinin öğrenim gördüğü genel liseler başta olmak üzere diğer okullarda öğrenim gören başarı düzeyi düşük öğrencilere de yeterince ilgi gösterilmelidir.
5. Yükseköğretim kurumlarına giriş sınavında alınan sonuçlara göre yapılan yönlendirme uygulaması, bir çocuğun geleceğine karar verebilmesi için çok geç olduğundan dolayı, bu uygulamanın ilköğretim kademesi yani 8. sınıfın sonunda yapılması sağlanmalıdır.
6. Sekiz yıllık zorunlu eğitim uygulaması sonucunda, ilköğretim kademesinde uygulanmaya başlanan ve bir çok sorunu bulunan taşınmalı eğitim uygulaması; yeniden gözden geçirilmeli ve bunun yerine kalıcı çözümler üretilmelidir.
7. Ortaöğretim kademesinde bulunan okul türleri arasındaki uyum ve esneklik artırılarak, rekabet ortamının geliştirilmesine yönelik projeler üretilmeli ve uygulamaya konulmalıdır.

8. Ortaöğretim kademesinde yer alan mesleki eğitim kurumlarına yeniden ağırlık verilmeli, öğrenci alımında daha bilinçli davranılmalı ve bu kurumların yeniden toplumun gözünde cazip hale getirilmesi sağlanmalıdır.
9. Mesleki eğitimde; teorik bilginin yanı sıra pratik uygulamaya da ağırlık verilmeli ve istihdam alanına yönelik olarak, işletmelerle geniş tabanlı bir işbirliği yapılmalıdır.
10. Öğretim kademeleri sonunda öğrencilere uygulanan sınavlardan dolayı geniş bir piyasa oluşturan ve öğrencileri ezbere yönlendiren dershanecilik kavramını geride bırakacak politikalar üretilmelidir.
11. Özellikle öğretmen yetiştirmeye dayalı olan yükseköğretim kurumları yeniden gözden geçirilmeli ve elde edilen sonuçlara göre yükseköğretim kurumlarının daha çok bilime ve araştırmaya yönelik öğrenci yetiştirilmesini sağlayacak olan yeni projeler üretilmelidir.
12. Okul sayısının yeterli olmamasından dolayı uygulanan ikili eğitim en aza indirgenmesi sağlanarak, yarım gün eğitim uygulamasına ağırlık verilmelidir.
13. Uygulanan merkezi sınavlar sonucunda, özellikle bölgeler ve yerleşim yerleri arasında ortaya çıkan büyük başarı farklarının en aza indirgenmesi için, bölgeler ve yerleşim yerleri arasındaki işbirliğinin ve rekabetin artırılması gerekmektedir.
14. Türk Eğitim Sisteminde aranan özelliğin nicelik değil, nitelik olması gerekmektedir.
15. Öğrencilere verilen ya da öğretilen bilgilerin; öğrencilerin günlük yaşamını kolaylaştıracak düzeyde olması sağlanmalıdır.
16. Türkiye’de öğretmen yetiştirilmesi, yeniden gözden geçirilmeli ve günümüzdeki değişimlere uyum sağlayacak öğretmenler yetiştirilmeli; öğretmenlik mesleğine uygun kişiler uygun eğitim süreçlerinden geçmeli ve daha fazla önem kazanmalıdır. Öğretmen adayları için özel bir sınav sistemi getirilmeli ya da eğitim fakültelerine başvuracak öğrencilerde nitelik açısından belirli giriş ölçütleri aranmalıdır.

17. Her eğitim kademesinde rehberlik ve yönlendirme hizmetlerine yer verilmelidir.

18. Eğitim finansmanının tek kaynağı devlet olarak görülmeyip farklı finans kaynakları oluşturulmalıdır. Yerelleşme ile bölgesel kaynaklara ulaşılmalı ve okullar bütçe sağlayabilecek faaliyetlerde bulunmalıdırlar ve toplum eğitim sürecine aktif olarak katılmalıdır.

19. Türkiye’de teftiş kurulunun görev ve nitelikleri değiştirilmelidir. Müfettişlerin eğitim kademelerine göre ayrılarak uzmanlaşması ve eğitim denetçiliği yapması gerekmektedir. Eğitimin gelişmesi ve eksikliklerinin giderilmesi için araştırmalar yapmalı, eğitim sistemini ,eğitim sisteminin işleyişini sorgulamalı ve araştırma raporları hazırlanmalıdır.

VIII.2.2 İngiliz Eğitim Sistemi İle İlgili Öneriler

1.Eğitim kurumunu etkileyen en önemli faktörlerden biri olan aile kurumuna önem verilmelidir.

2.Başarılı öğrenciyi teşvik eden, destekleyen İngiliz Eğitim Sistemi; başarı seviyesi düşük olan öğrencilerle de yeterli düzeyde ilgilenmelidir.

3.Her eğitim kademesinde rehberlik ve yönlendirme hizmetlerine yer verilmelidir.

4.Uluslararası eğitim faaliyetlerine ağırlık veren İngiltere, Avrupa ülkelerinin dışındaki ülkelerde de faaliyetlerini arttırmalıdır.

5.Özellikle yükseköğretimde olmak üzere bireysel başarılarla sığınan İngiliz Eğitim Sisteminin kitlesel başarıyı elde etmesini sağlayacak projeler üretilmelidir.

6.Öğrencilere verilen ya da öğretilen bilgilerin; öğrencilerin günlük yaşamını kolaylaştıracak düzeyde olması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ada,Sefer,Toplumsal Kalkınmada Eğitimin Önemi Ders Notları, İstanbul:2002-2003 Güz Dönemi.
- Akpınar, Burhan, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Sayı:33,2003.
- Akyüz,Yahya, Türk Eğitim Tarihi 8. Basım, İstanbul:İ.Ü.Yayımları,1997.
- Akyüz, Yahya, “Türkiye’de Çağdaş Anlamda Öğretmenlik Mesleğinin Doğuşu” Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Ed. Yüksel Özden),Ankara: Pegem A Yayıncılık,2002.
- APK,2004-2005 Milli Eğitim İstatistikler,Akara:2005.
- Avrupa Konseyi Ülkeleri Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Modelleri Toplantısı(İzmir-1992) ,Ankara:Milli Eğitim Basımevi,1995.
- Aytaç, Kemal,Avrupa Okul Sistemlerinin Demokratlaştırılması 3. Basım,Ankara:Ankara Üniversitesi Basımevi,1985.
- Başaran,İbrahim Ethem, Eğitime Giriş, Ankara:Sevinç Matbaası,1984.
- Başaran,İbrahim Ethem, Türkiye Eğitim Sistemi 3. Baskı, Ankara: Yargıcı Matbaası,1996.
- Binbaşoğlu,Cavit, Cumhuriyet Dönemi Eğitim Bilimleri,Ankara:Öğrt.H.Hüsnü Tekışık Eğt.Arş. Gel.Merkezi Yayınları No:2,1999.
- Binbaşoğlu,Cavit, Çağdaş Eğitim ve Köy Enstitüleri, Tarihsel Bir Çerçeve, İzmir:Dikili Belediyesi Kültür Yayınları,1993.
- Büyük Larousse,Cilt-1,İstanbul:Milliyet Gazetecilik A.Ş,1992.
- Büyükkaragöz,S.Savaş;Çivi,Cuma, Genel Öğretim Metodları 7. Baskı, İstanbul:Öz Eğitim Basım Yayın Dağıtım,1997.
- B. Cooke, Alistair ve Woodhead, David, “Independent Schools” Education in the United Kingdom (Ed.L. Gearon),London:David Fulton Publishers, 2002.

- Cicioğlu, Hasan, Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakóltesi Yayınları, 1985.
- Çağlar, Adil, 2000’li Yıllarda Lise Eğitime Çağdaş Yaklaşımlar, İstanbul: K.Ü. Yayınları, No:25, 2003.
- D’Andrea, Vaneeta-Marie ve W.Gosling, David, “University Education” Education in the United Kingdom, (Ed.L.Gearon). London: David Fulton Publishers, 2002.
- Dearing, R, Review of Qualificiations for 16-19 year olds: Full Report, London: Schools Curriculum and Assessment Authrity, 1995.
- Demirel, Özcan, Karşılaştırmalı Eğitim, Ankara: Pegam A Yayıncılık, 2000.
- Department of Education and Skills, Schools: Building on Success London: DfEE.
- Department of Education and Skills, Statistics of Education: Schools in England. London: Her Majesty’s Stationery Office, 2003.
- Ercan, M. Meral, Federal Almanya ve Türkiye’de Özel Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Nurper Savaş Ülküer), Ankara: G.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.
- Ergün, Mustafa, 2000’li Yıllarda Lise Eğitime Çağdaş Yaklaşımlar, İstanbul: K.Ü Yayınları, No:25, 2003
- Fidan, Nurettin; Erden, Münire, Eğitime Giriş, Ankara: Alkım Yayınevi, 1998.
- Fidan, Nurettin, Okulda Öğrenme ve Öğretme, Ankara: Alkım Yayınevi, 1996.
- Fieldhouse, R, A History of Modern British Adult Education, Leicester: NIACE, 1996.
- Gürkan, Tanju, Eğitim Reformunun Temel İlkeleri Sempozyum Bildirileri, Ankara: 1997.
- Halls, W.D., “Trends and Issues in Comparative Education” Comparative Education, (Ed. Halls, W.D.), London: Jessica Kingsley Publishers/UNESCO, 1990.
- Harris, N, Law of Education: Regulation, Consumerism and the Education System, London: Sweet & Maxwell, 1993.
- Hesapçioğlu, Muhsin, Öğretim İlke ve Yöntemleri 5. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları, 1998.

- Holmes, B., Conceptual Analysis and Empirical Inquiry Relevant Methods in Comparative Education (Ed.R.Edwards,B.Holmes and J.Van de Graff),Hamburg:Unesco Institute for Education,1973.
- Holmes, B., Comparative Education:Some Considerations of Method,London:Ailen and Unwin Publication,1981.
- Horstkotte,Herman,Das Deutsche Schulsystem,Goethe-Institut InterNationes,2002.
- Hyams,O, Law of Education,London:Sweet & Maxwell,1998.
- Kavak,Yüksel,Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, Ankara:Öğrt. H.Hüsnu Tekışık Eğt.Arş.Gel.Vakfı Yayınları No:8,2003.
- Küçükahmet, Leyla, Öğretmen Yetiştirme Programları ve Uygulamaları, Ankara: Gazi Üniversitesi,1993.
- Lauwerys,Joseph A, Varış, Fatma ve Neff, Kenneth, Mukayeseli Eğitim, Ankara:Ankara Üniversitesi Basımevi,1979.
- Laycock, Liz, “Primary Schools”Education in the United Kingdom, (Ed.L. Gearon). London: David Fulton Publishers,2002.
- Long,Peter, Early Years Education: Education in the United Kingdom (Ed.L.Gearon), London:David Fulton Publishers,2002.
- Maarif Vekaleti, İngiliz Maarif Kanunu, İstanbul:Maarif Basımevi,1955.
- Milli Eğitim Bakanlığı,Milli Eğitim Temel Kanunu,Ankara:Milli Eğitim Basımevi,1975.
- Milli Eğitim Bakanlığı,Milli Eğitim İstatistikleri 2004-2005, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi,2005.
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Avrupa Birliği Ülkeleri Eğitim Denetimi, Ankara:Milli Eğitim Basımevi,1996.
- Meredith,Paul, “England” Education in the United Kingdom(Ed.L.Gearon), London:David Fulton Publishers,2002.
- Merricks,Linda, “Further Education” Education in the United Kingdom (Ed.L.Gearon),

- London:David Fulton Publishers,2002.
- Moon, Bob, A Guide to the National Curriculum, Fourth Edition, Oxford: Oxford University Pres, 2001.
- Morrison,Ian ve Gray, John., “Developing Models for Initial Teacher Training:Challenges,Changes and Future Directions” Education in the United Kingdom (Ed.L. Gearon),London:David Fulton Publishers,2002.
- National Curriculum,London: DFEE ve QCA,1999.
- National Commission of Inquiry into Higher Education (NICHE), Higher Education for a Learning Society, London:HMSO,1997.
- NICHE National Commission of Inquiry into Higher Education, Higher Education for a Learning Society, London:HMSO,1997.
- Nunn, Jacqueline, “Secondary Schools and Sixth Forms” Education in the United Kingdom (Ed.L.Gearon), London:David Fulton Publishers,2002.
- O’Hear, Philip, “Coherence in Curriculum Planning” Assessing The National Curriculum (Ed. P.O’Hear and J. White),London:Paul Chapman Publishing Ltd.,1993.
- Oğuzkan,A.,Ferhan, Eğitim Terimleri Sözlüğü,Ankara:Gül Yayınları,1993.
- Öncel,S.Nihal, Federal Almanya ve Türkiye’de Okulöncesi Eğitim(Yüksek Lisans Tezi,Danışman:Nurper Savaş Ülküer),Ankara:G.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü,1987.
- Öz, Feyzi,Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Sisteminde Teftiş, Eskişehir: O.G.Ü.Yayınları No:88,2003.
- Özen, Haldun, 75 Yılda Eğitim, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1999.
- Resmi Gazete, MEB Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği, Sayı:25486,2004.
- Resmi Gazete, MEB İlköğretim Eğitim Kurumları Yönetmeliği, Sayı:25212,2003.
- Resmi Gazete, MEB Sosyal Bilimler Liseleri Yönetmeliği, Sayı:25292,2003.
- Resmi Gazete, MEB Fen Liseleri Yönetmeliği, Sayı:23579,1999.
- Resmi Gazete, MEB Yabancı Dil Ağırlıklı Liseler Yönetmeliği, Sayı:23792,1999.

- Resmi Gazete, MEB Anadolu Öğretmen Liseleri Yönetmeliği, Sayı:23455,1998.
- Resmi Gazete, MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, Sayı:22395,1995.
- Resmi Gazete, Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun, Sayı:17284,1981.
- Resmi Gazete, Milli Eğitim Temel Kanunu, Sayı: 14574,1973.
- Resmi Gazete, Özel Öğretim Kurumları Kanunu, Sayı: 12026,1965.
- Resmi Gazete, MEB Liseler ve Ortaokullar Yönetmeliği, Sayı:11868,1964.
- Resmi Gazete, MEB Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Sayı:21226,1992.
- Resmi Gazete,İlköğretim ve Eğitim Kanunu,Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, MEB'nin Teşkilat ve Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kağıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun,Sayı:23084, 1997.
- Şimşek, Ali, Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması, İstanbul: TÜSİAD,1999.
- Taymaz,Haydar, Okul Yönetimi 6.Baskı,Ankara:Pegema Yayıncılık,2001.
- Tebliğler Dergisi,MEB Anadolu Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği, Sayı:2516,2000.
- Tezcan, Mahmut, Eğitim Sosyolojisi 6.Baskı, Ankara:Yargıçoğlu Matbaası,1991.
- T.C Anayasası, İstanbul:Yaylın Yayıncılık,2000.
- The English Education System, An Overview of Structure and Policy, A briefing paper, DfEE,1995.
- Türk,Ercan, MEB'da Yapısal Değişmeler ve Türk Eğitim Sistemi, Ankara:Nobel Yayınları,1999.
- Türk,Ercan, Türk Milli Eğitim Sistemi,Ankara:Nobel Yayınları,1999.
- Türkoğlu,Adil,Karşılaştırmalı Eğitim,Adana: Baki Kitabevi,1998.
- Türkoğlu,Adil,99 Soruda Eğitim Bilimine Giriş,Adana,1997.
- Ültanır,Gürcan,Alman-Avusturya ve Türk Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi,Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü(Doktora Tezi),1994.

- Ültanır,Gürcan, Karşılaştırmalı Eğitim Bilimi Kuram ve Teknikler, Ankara:Eylül Kitap ve Yayınevi ,2000.
- Ünal,Semra;Ada,Sefer,Sınıf Yönetimi,İstanbul:M.Ü.Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları,2000.
- Ünal,Semra;Ada,Sefer,Öğretmenlik Mesleğine Giriş,İstanbul:M.Ü.Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları No:13,1999.
- Ünal,Semra;Ada,Sefer,Öğretmenlik Mesleğine Giriş 3.Baskı,İstanbul:M.Ü.Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları No:13,2004.
- Üstün Yetenekli Çocuklar Durum Tespiti Komisyonu Ön Raporu, İstanbul:Çocuk Vakfı Yayınları, 2004.
- W.Lankshear, David, “Church of England Schools”Education in the United Kingdom (Ed.L.Gearon),London:David Fulton Publishers,2002.
- White,John, “What Place for Values in the National Curriculum?” Assessing the National Curriculum (Ed.L.O’Hear and J.White),London:Paul Chapman Publishing Ltd., 1993.
- Yeni Eğitim Dergisi,Sayı:17,Ankara: Milli Eğitim Yayınları,1998.
- Yeni Kültür Ansiklopedisi,Cilt 1,İstanbul:Morpa Kültür Yayınları,2001.
- Yeni Kültür Ansiklopedisi,Cilt 10,İstanbul:Morpa Kültür Yayınları,2001.
- Yeni Rehber Ansiklopedisi,Cilt 19,İstanbul:İhlas Holding A.Ş. Baskı 1994.

İnternet Adresleri

<http://www.ali.gov.uk/htm/index.htm>

<http://www.anayasa.gov.tr>

<http://www.anayasa.gen.tr>

<http://www.apk.meb.gov.tr>

<http://www.ataturk.net>

<http://www.basbakanlik.gov.tr>
<http://www.cankaya.gov.tr>
<http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/uk.html#Govt>
<http://www.cnnturk.com/TURKIYE>
<http://www.dilimiz.gen.tr>
<http://www.die.gov.tr>
<http://www.dfes.gov.uk>
<http://www.dogm.meb.gov.tr>
<http://www.earged.meb.gov.tr>
<http://www.eğitim.aku.edu.tr>
<http://www.etogm.meb.gov.tr>
<http://www.eurydice.org>
<http://www.fefc.ac.uk>
<http://www.hefce.ac.uk>
<http://www.hesa.ac.uk>
<http://www.hmso.gov.uk>
<http://www.hsmpvize.com/uk>
http://www.ilkokuma.com/kozakli_seminer
<http://www.iogm.meb.gov.tr>
<http://www.irfanerdogan.com.tr/egitimyazilari.asp?IDText=49>
<http://www.ktogm.meb.gov.tr>
<http://www.meb.gov.tr>
<http://www.nc-uk.net/what-is.html>
<http://www.ofsted.gov.uk>
<http://www.ooegm.meb.gov.tr>
<http://www.orgm.meb.gov.tr>

<http://www.ogm.meb.gov.tr>
<http://www.osym.gov.tr>
<http://www.oyegm.meb.gov.tr>
<http://www.parentcentre.gov.uk/linkattachemets/ACF113.gif>
<http://www.plan8.dpt.gov.tr>
<http://www.qaa.ac.uk>
<http://www.statistics.gov.uk>
<http://www.taskopru.meb.gov.tr>
<http://www.teach.gov.uk/php/read.php?sectionid=134>
<http://www.tebesirtozu.blogcu.com/1989915>
<http://www.tbmm.gov.tr>
<http://www.tbb.gen.tr>
<http://www.tkb.meb.gov.tr>
<http://www.tta.gov.uk/php/read.php?>
<http://www.ttogm.meb.gov.tr>
<http://www.westegitim.com/ingiltere.asp>
<http://www.wikipedia.org/wiki/Birleşik>
<http://www.wikipedia.org/wiki/>
<http://www.wikipedia.org/wiki/>
<http://www.yasemin.meb.gov.tr>
<http://www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/167/orta3-turan.htm>
<http://www.yogm.meb.gov.tr>
<http://www.yok.gov.tr>

Ek 1 ÖZGEÇMİŞ ÖRNEĞİ

ÖZGEÇMİŞ Filiz AKALIN

Kişisel Bilgiler :

Doğum Tarihi 28.09.1978
Doğum Yeri Bursa
Medeni Durumu: Bekar

Eğitim :

Lise 1992-1995 Bursa Necatibey Kız Meslek Lisesi
Lisans 1995-2000 Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fak.,
El Sanatları Eğitimi Bölümü Dekoratif Ürünler
Öğretmenliği

Çalıştığı Kurumlar:

2007-Devam ediyor Sarıgazi Ahmet Keleşoğlu İlköğretim Okulu Öğretmen
2006-2007 İstanbul Yenidoğan Fatih İ.Ö.O
2003-2006 Mardin Midyat Fatih İlköğretim Okulu
2000-2003 Bursa S.H.Ç.E.K Öğretmen